

6 ŞUBAT

TÜRKİYE’NİN EN UZUN GECE
GERÇEK HİKAYELER

KAHRAMANMARAŞ MERKEZLİ
6 ŞUBAT 2023 DEPREMİNİ
‘ASRIN FELAKETİ’NİN
ŞAHİTLERİ ANLATIYOR

İmtiyaz Sahibi
Büyükşehir Belediyesi Adına
Fırat Görgel

Genel Yayın Yönetmeni
Duran Doğan

Genel Yayın Koordinatörü
Harun Kadioğlu

Yayın Danışmanı
Harun Dedeoğlu

Kahramanmaraş
Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınları Serisi: 164

Baskı Tarihi
Şubat 2025

Editörler
Kübra Kuruali
Aleyna Ayan

Son Okuma
Şule Ayva

Kapak Tasarım
Hüsnü Nalbant

Mizanpaj
Yasemin Bayram

ISBN
978-625-95534-2-9

Baskı
Gençlik Kitabevi
M. Muzaffer Cd.
Rampalı Çarşı No: 42
Konya
Tel: 0(332) 353 82 27

İletişim Adresi
Kültür Spor ve Turizm
Daire Başkanlığı
Akçakoyunlu Mah.
Şekerdere Blv.
Onikişubat /
Kahramanmaraş
Telefon: (344) 215 40 40

*“Depremın ikinci seneidevriyesinde, asrın
felaketini şahitliklerle andığımız bu kitabın
deprem şehitlerimizin aziz hatıralarının
yaşatılmasına vesile olması temennisiyle...”*

İçindekiler

<i>Sunuş</i>	8
<i>Acıya Kayıt Düşmek</i>	12

1. BÖLÜM: ENKAZIN ALTINDA

1) <i>Baba Ben Öliyorum, Ömer İnce</i>	19
2) <i>Hastanede Küçük Oğlumu Kaçırıyorlardı,</i> Saadet Selcan Turan Ümit	29
3) <i>Engizек'in Karı Gibi, Hacer Demir</i>	37
4) <i>Ayaktayım Ama Tutamağım Yok, Ayça Paköz</i>	45
5) <i>Hakkını Helal Et Gülüm, Ebru Taşatmaz</i>	57
6) <i>Azrail'i Beklemek, Ali Özdemir</i>	61
7) <i>O Günleri Hatırlatan Her Şeyden Korkuyorum, Ebru Akça</i>	65
8) <i>Onlar Birlikte, Ben Yalnız, Yıldırım Soyutemiz</i>	71
9) <i>Ne Kadar Güzel Bir Hayatımız Varmış da Bizim Haberimiz Yokmuş!,</i> Asuman Yavuz	77

2. BÖLÜM: ENKAZIN ÜSTÜNDE

1) <i>Elhamdülillah Babam Şehittir Diye Bağırđım!, Bilge Doğan</i>	89
2) <i>Babamı Gömünce Büyüyorsun!, Mürüvvet Alparslan Nazlı</i>	101
3) <i>Herkes Bir Mezarı Hak Eder, Nuriye İsmihan Ece Akkök</i>	111
4) <i>Kendimi Enkaz Başında Görmüştüm: Babamı Bekliýordum,</i> Esra Eylül Güngör	119
5) <i>Ailemi, Doğum Günümde Defnettım, Serkan Ünal</i>	127
6) <i>Ona Muhammed Ali İsmını Verdik Sonra da Götürüp Defnettik,</i> Süleyman Eryaman	139
7) <i>Ebrar Sitesi Kesin Yıkılmıştır Dedik,</i> Muhammed Ali Keskingöz	149
8) <i>Kendimi İlk Defa Yabancı Hissettim!, Guzalı İsmetova</i>	157
9) <i>Payımıza Düşeni Aldık, Mahmut Emre Kenger</i>	167
10) <i>Sanki Tatile Gitmişler de Geleceklermiş Gibi,</i> Hacı Ahmet Kalay	175
11) <i>Hiç Kimsesi Kalmamış Yüzlerce İnsan Var, Yusuf Kurt</i>	181
12) <i>Ölüler Hiç Korkar Mı? Bahri Solacak</i>	187

13) <i>Bir Abim Vardı Benim</i> , Demet Kılınç	197
14) <i>Ömür Gider, Bu Acı Kalır</i> , Serdar Şavklı	205
15) <i>Belki Yaşar</i> , Önder Yücel	211
16) <i>Uğruna Yaşadığın Ölünce</i> , Nazım Çetinkaya	215
17) <i>İnanıyordum, Onları Oradan Çıkaracağuma</i> , Yılmaz Terliksiz ..	221

3. BÖLÜM: GERİDE KALANLAR

1) <i>Ahmet Abi Yanına Tercümanını da Türküdarını da Aldı Gitti</i> , Enver Çapar	233
2) <i>Hikâye Nerede Başladıysa Orada Devam Etmeli</i> , Mesude Yaylamaz	241
3) <i>Kaç Çocuğun Üstünde Yürüyoruz?</i> , Melike Sultan Özer	251
4) <i>Meğer Binanın Yarısı Yıkılmış</i> , Hasan Okur	261
5) <i>İnsanlığımdan Utandım</i> , Süleyman Karakök	267
6) <i>Konteyner Yorgunluğu</i> , B.S.	271
7) <i>O'ndan Geldik Yavrum, O'na Döneceğiz</i> , Elif Tanko	275
8) <i>Bu Ancak Kıyamet Olabilirdi</i> , Ayşe Ay	281
9) <i>Kalk Deprem Oluyor</i> , Nezihâ Eltutan	287

4. BÖLÜM: O GECE ÇALIŞANLAR

1) <i>Kalmak Zorundaydım</i> , Mehmet Demir	293
2) <i>En Uzun Gece</i> , Adem Cevher	297
3) <i>Kim Sallıyor Bu Evi?</i> Mehmet Nacaroglu	301
4) <i>Müthiş İnsanlar Tanıdım</i> , Mimar Elbistan	305
5) <i>Şehitlerin Öğretmeni</i> , Metin Acıpayam	311
6) <i>Ölüm Belgesi</i> , İbrahim Gökçe	319
7) <i>El Sallamış Çocuklarına... Vedalaşır Gibi...</i> Davud Karaduman ..	325
8) <i>Evlere ve Yollar Halı Gibi Silkelendi</i> , Ömer Tanrıverdi	331
9) <i>Borcumu Ödemeye Geldim</i> , Barbaros Sezal	335
10) <i>Otel Hızır Oldu</i> , Halil Türk	347
11) <i>Kışın En Soğuk Günüydü</i> , Mehtap Gencay	353
12) <i>Parayla Pulla Olacak İş Değil</i> , Nefer Ölker	361

6 ŞUBAT

Bundan iki yıl önce, 6 Şubat 2023 sabahı saat 04.17'yi gösterdiğinde Kahramanmaraş'tan yükselen bir çığlıkla uyandık. Resmî kayıtlara 65 saniye olarak geçen bizim ise ömrümüzün en uzun gecesi olan 6 Şubat 2023 tarihi, dünya tarihinde benzeri görülmemiş bir felaket olarak hafızalarımıza kazındı.

Gecenin karanlığında yıkılan binalar, kaybolan hayatlar ve derin acılarla dolu bir sabahı yaşamamız ve aynı günün öğlen saatlerinde bu kez ölçeği 7.6 ve merkez üssü yine Kahramanmaraş'ımızın Elbistan ilçesi olan ikinci bir depremle sarsılmamız tarihe “Asrın Felaketi” olarak geçti. O anlara tanık olan bizler için o gün yaşadıklarımız bir ömre bedel oldu.

Bu felaketin dünya tarihindeki benzerleriyle kıyaslanması mümkün değildi. Aynı gün içinde, aynı şehirde, büyüklüğü 8 şiddetine yakın iki büyük depremin meydana geldiği bir başka örnek yoktu. 11 il, 124 ilçe, 6.929 köy ve mahalle büyük yıkımlar yaşarken 120 bin kilometrekarelik bir alanda her şey yerle bir oldu. Deprem, sadece fiziksel yapıları değil, hatırları, yaşanmışlıkları, hayalleri de yıkmıştı.

Böylesi büyük bir felaketten sonra hiç kimseyi yalnız

birakmamaya kararlıydık. İlk depremdeki büyük yıkımın hemen ardından resmi kuruluşlarımızla birlikte Emniyet müdürlüğünde kurulan kriz merkezi koordinesinde arama-kurtarma çalışmalarına başladık. O an, hepimizin içinde, canımızı dişimize takarak, birbirimize yardım etme ve yeniden ayağı kalkma gücü vardı. İyi ki varlardı; hiçbir zaman kendi acılarına düşmeyip ilk dakikalardan itibaren bize katılarak saatlerce, günlerce yorulmadan çalışan tüm ekip arkadaşlarıma minnettarım. Felakete karşı gösterilen insani dayanışma ve kararlılık, tüm Türkiye'yi sarıp sarmalayarak bir umut ışığına dönüştü. Bu çaba sayesinde Asrın Felaketini, asrın dayanışmasına dönüştürdük.

Başta Kahramanmaraş'ımız olmak üzere depremin etkilediğı tüm illerimizde 53 bin 537 canımızı yitirdik. 107 bin 213 vatandaşımız yaralandı. Hayatını kaybeden canlarımıza Allah'tan rahmet diliyor, geride kalanlarımızın acılarını yürekten paylaşıyoruz. Onlara sabır ve başsağılığı diliyoruz. Her birinin ruhu şad, mekanları cennet olsun.

Bundan sonraki süreçte, benzer felaketlerin yaşanmaması için el birliğıyle hareket etmeye karar verdik. Depremin oluşturduğı bu büyük acıyı unutturmamak

ve bu acıların tekrar yaşanmaması için gereken tüm önlemleri almak amacıyla çalışmalara başladık. Bu çalışma, sadece depremzedelerin sesini duymak değil, aynı zamanda onların yaşadıklarını gelecek nesillere aktarmak ve olası bir felakete karşı hazırlıklı olabilmek adına bir farkındalık yaratmaktı. Bu eserde, enkaz altından çıkan, kaybettikleri yakınlarının acısıyla mücadele eden, başkalarının hayatını kurtarmak için gece gündüz demeden çalışan vatandaşlarımızın hikâyelerine yer veriyoruz. Bu anılar, bize sadece afetin yıkıcı etkilerini değil, aynı zamanda dayanışmanın ve direncin de gücünü hatırlatıyor.

6 Şubat, bir yıkım günüydü fakat aynı zamanda milletimizin nasıl bir araya geldiğini, acılara nasıl dayanabileceğimizi, her zorluğa rağmen umut ışığına nasıl sarıldığımızı gösteren bir gün oldu. Geçen iki yılın ardından hep birlikte bu acıyla yaşamayı öğreniyoruz. Evet, yaşadığımız acıyı unutmayacak ancak bu acıdan ders çıkararak daha güçlü bir toplum inşa etmek için çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

6 Şubat 2023, ömrümüzün en uzun gecesi olarak bizi derin bir acının hem yaralı hem şahidi yaptı. 6 Şubat'ın ikinci yılında, o ömre bedel uzun kara gecede hayatını kaybeden tüm vatandaşlarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet; acılı ailelerine ve yakınlarına başsağlığı, sabır ve metanet diliyoruz. Bu derin acıyla yaşamaya devam eden hemşehrilerimize ise sabırlar niyaz ediyor, onların yaralarını sarabilmek için elimizden geleni yapmaya devam edeceğimizi bir kez daha ifade ediyoruz.

Fırat Görgel

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanı

ACIYA KAYIT DÜŞMEK

Meşum bir hadise olan asrın felaketinin üzerinden yirmi dört ay geçti. Enkazlar kaldırıldı, ağır hasarlı binaların yıkımı tamamlandı. Şehir, şantiye alanına çevrildi. Deprem sonrası tanınmaz hale gelen Trabzon Caddesi ve esnaf lokantalarının enkazları üzerinde şehir yeniden kuruluyor, hayat tekrar başlıyor. Fakat değişmeyen bir şey var; her köşede acıya dair hikâyeler yüreklerde yaşanmaya devam ediyor. Acılar unutulmasın, gelecek nesiller bu elim hadiseyi hatıralarda yaşasın diye 47 kişiyle konuşuldu. Enkazda günlerce kalanlar, ailelerini kaybedenler, kurtarma çalışmasına katılanlar... Acılar, hatıralar, kahırlar... Yaşadıklarını anlatmakta zorlandılar. Tüm bu yaşanmışlıklar nisyana maruz kalmamalı, kayıt altına alınarak acıya kayıt düşülmeliydi.

6 Şubat 2023'te sabaha karşı 04.17'de Kahramanmaraş Pazarcık merkezli 7.7 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi. Saat 13.24'te Elbistan merkezli 7.6 büyüklüğünde ikinci bir depremle sarsıldı şehir. Bu depremler 11 ilde "108.812 km²'lik" bir alanda etkili oldu. 50 binden fazla insan hayatını kaybetti, 35 binden fazla bina yıkıldı, 300 bin bina ağır hasar aldı. Artçılarla birlikte felaketin çapı tüm ülkeyi sarstı. Uzmanlar bu boyutta bir felakete şahit olmamıştı. Maraşlılar önce "Kıyamet kopuyor!" sandılar. Yardıma

gelinmediğini düşünürken komşu illerin de yıkıldığını öğrendiler. “Evet, hepimiz ölmüşüz!” dediler. Böylesi tarifi zor ve büyük felaket, afet yönetimindeki aksayan yönleri de açığa çıkardı. Çök-kapan tatbikatları yeterli değildi. Deprem anından sonra harekete geçecek tüm kamu kurum ve kuruluşlarının kendi içlerinde ciddi ve düzenli tatbikatlar yapmasının afetlerde planlı ve hızlı aksiyon alabilme yönünden önemi anlaşıldı. Afet sonrasında araç ve şoför planlaması, DNA ve parmak izi verilerin kayıt altına alınması, kimliklendirmenin hatasız tamamlanması gibi süreçlerde aksamalar yaşanmaması için afeti yaşayanların ve olaylara müdahale edenlerin tanıklıklarından faydalanılması gerektiği ortaya çıktı. Depremi yaşamış veya risk altındaki tüm şehirlerde yeniden yapılandırma süreçlerinde projelerin zemin uygunluğuna göre tasarlanmasının, denetimlerin sıkı olmasının hayati öneme sahip olduğu anlaşıldı. Depreme dair tanıklıklar gösteriyordu ki şehirlerde tarım arazileri imara açılması, uygun zemine yapılmayan binalar, kolon kesme gibi ihmaller yıkımları artırmaktaydı. Bu durum hastaneler ve diğer hayati yapıları da etkiledi.

Deprem sonrası geçen iki yılın ardından şehir değişiyor ve dönüşüyor. TOKİ konutları teslim edilmeye başlan-

dı, konteyner kentler ara mahallerinden kaldırılıyor, insanlar yeni bir düzene alışmaya çalışıyor. Bu yeni hayat ve düzen içerisinde değişmeyen iki şey var: acıyı hatırlama ve yardımseverlere karşı duyulan minnet. Yardıma gelenler depremzedelerin umudu olmuştı, ortak anı ve acıları paylaşan depremzedeler ile yardımseverler geçen bunca zamana rağmen hâlâ görüşmeye devam ediyorlar.

Bu kitap, kayıpları anmak ve bir daha böylesi acıların yaşanmaması için yazıldı. Duamız, bu tür felaketlerin tekrarlanmamasıdır.

Şubat 2025

Birinci Bölüm

ENKAZ ALTINDA

“Baba ben ölüyorum”

“

Kardeşimin, gelinimizin,
yeğenimin, amcamın
acısını hiç yaşayamadım.
Evlat acısı hepsini
bastırdı. Mezarlığa
gidiyorum, sanki o
mezarlıkta sadece
benim çocuklarım
varmış gibi... Sabah işe
giderken uğrarım, akşam
eve dönerken uğrarım.
Unutulmuyor yaşananlar.
Unutuyor gibi oluyorsun,
hani ateş söner de üstü
küllenir ya... Sonra
hafiften bir esinti gelir,
kül kalkar, ateş tekrar
çıkarak ya... Böyleyiz.

“Baba Ben Ölüyorum”

Ömer İnce. 55 yaşında. Uzun yıllar Kahramanmaraşspor’da futbol oynadığı için “Kaptan Ömer” diye biliniyor. Belediyede memur olarak çalışıyor. Depremden önce eşi ve ikiz oğullarıyla yaşıyordu. Evlerinin enkazından Alican ve Emrecan sağ çıkmadı.

Alican’ım, Emrecan’ım... Benim ikiz oğlum vardı. 18 yaşındaydılar. Onlarla baba-oğul gibi değil, arkadaş gibi, abi-kardeş gibiydim. Düşünüyorum da keşke şunu da yapsaydım dediğim hiçbir şey yok. Çok güzel günlerimiz oldu. Yine de gitmeselerdi, daha güzel günlerimiz olsaydı. İkisi de bağlama çalardı. İyi yüzücülerdi. Akdeniz üçüncülükleri vardı. Dört dörtlüktü benim evlatlarım.

Pazar günü sabah kahvaltı yapmıştık. Kahvaltıdan sonra hanım “Oğlum, bağlamanızı getirin de biraz çalın.” dedi. Gözlerimi yumduğumda o konuşmaları gözümün önünde... Ona hemen “Anne biz derse gideceğiz.” dediler. Hedeflerinde havacılık vardı, Milli Savunma Üniversitesi... Onlara, döndüm dedim ki Türkiye’de sizin yaşınızda çok öğrenci var. Herkes okuyacak, bir yere gelecek diye bir şey yok. Önce adam gibi adam olun. Zamanı tekrar döndürme şansınız yok. 55 yaşına geldim, çok şükür hayatımda keşkeler yok. Anı yaşa-

yın. Sürekli ders, ders, ders... Kendinize zaman ayırın, arkadaşlarınıza zaman ayırın. Olursa olur, ben sizin çalışmanıza, mücadelenize şahidim. Bugünler bir daha geri gelmez. 18 yaşın güzelliğini yaşayın. Yaşayamadılar. Getirin bağlamanızı siz çalın, biz söyleyelim. Çaldılar. Hanımla söyledik. Erzurumlu Âşık Maksut Feryadi'den: "El gözünde dertsiz gamsız biriyim,

Benim neler çektiğimi kim bilir!"

Beklenen deprem bu!

Biz üç kardeşiz altı üstlü oturuyoruz. Ben orta katta oturuyorum. Amcası yukarıya çağırdı, çıktık. Orada neşeli bir akşam muhabbeti... Çocuklar, biz derse ineceğiz, dediler ve aşağı indiler. Yattık.

Gece bir gürültüyle uyandım. Deprem oluyor. Biz dar koridora gidelim dedim, orada yaşam alanı oluşur diye. Çocuklara da bunu söylemiştim. Bizim Maraş'ta AKMOD, arama kurtarma ekibi var. Onun kurucularındanım. Oğlum bizim evimiz küçük bir ev, deprem olduğunda dışarıya çıkabiliriz, çıkamayacak gibi olursak da dar bir yere gelin şu pozisyonda yatın, diye söylüyorum sürekli. Maraş'ta sık sık deprem oluyor: 4.1, 3.1... Neredeyse bir yıldır sürekli sallanıyorduk.

Banyonun önü dar, oraya geldik ev göçtü. Tabii yer altındayız. Sürekli sallanıyor. Bir ara durur gibi oldu. Onları korumak için bir elimi hanıma diğer elimi oğlana atmışım. Kendimize geldiğimizde böyleydik. Benim üzerimde tabla vardı. Sonradan kurtaranlar öyle diyorlar. Hatırlamıyorum. Sarsıntı durunca baktım Emrecan yanımızda. Alican yok. Alican'a seslendim. Ses yok. "Alicaaaaan!" Ses yok. Bu sefer hanım seslendi. "Alicaaaaan!" O da ses alamayınca anladım. Hanım feryat figan... Hanıma dedim, Alican öldü. Emrecan yaşıyor. Çocuk etkilenmesin. Rabb'imın büyük işleri... O an Allah'ım öyle bir şey verdi ki kalbimize... Hanım beni dinledi, sustu.

Emrecan, baba zehirlendik galiba, dedi. Ev doğalgazlı. Yok, oğlum dedim, koku falan alamıyorum ben. Anladım çok kötü bir pozisyondayız. Kolumu hiç kıpırdatamıyorum. Hanım bir taraftan bağıyor: "Ömer ölüyorum, boynuma bir şey batıyor!" Benim güçlü olmam

lazım. Biliyorum. Bir santim aşağı inmiyor parmaklarım. Böyle zorlaya zorlaya kaç saat uğraştım bilmiyorum. Boynuna gelen şey plastik bir kapı parçası. Onu turnaklarımla kaldırdım attım. Hafriyat atıyormuş gibi. Kolum biraz boşa çıktı. Hanımın boynuna baktım, bir şey batar da kan kaybeder falan diye. Baktım bir şey yok. Çok şükür, iyiydi.

Oğlan, nefes alamıyorum baba, diyor. Sol kolumu yukarıya kaldıramıyorum. Sağ dizim bükülü, sol dizim biraz serbest. Çocuğun üzerindeki zorladım parmaklarımla. Kolumu zorlaya zorlaya bir şey geldi elime, tahta gibi... Hissediyorsunuz tahta parçası olduğunu. Onu kırdım. Kolum biraz daha yukarıya çıktı. Baktım beton... Eyvah, dedim çocuğun üzerinde beton var. Baba zehirlendik, diyor sürekli. Biraz sonra istifra etmeye başladı. Anladım. İç organları gitmiş ama bir şey demiyorum. Oğlum dayan, sen sporcusun, sen şöylesin sen böylesin, gelecekler bizi kurtaracaklar. Hanım bir taraftan dışarıya sesleniyor. Onu teselli ediyorum, enerjisini boşa harcamasın... İçimden diyorum ki beklenen deprem bu deprem. Çok büyük bir yıkım oldu. Bize kolay kolay ulaşamazlar.

O ana kadar hiç ses yok. Ses duysak zaten hanıma bir şey demeyeceğim. Diyorum ki hanım bizim buralar büyük ihtimalle yerle bir oldu. Bizi kurtarmaya gelen olursa yukarıdan gelir. Binevler tarafından. Arkadaşlarımız var, akrabalarımız var. Onlar da ölene kadar geldiler geldiler, gelmediler bizi 3 gün kimse arayıp sormaz. İçimden de bu deprem kaçta oldu acaba, diyorum. İnşallah sabaha yakın olmuştur, güneş doğduğunda gelirler. Hanım, saat 02:30 gibi lavaboya kalktım, sonra yattım, dedi. İçimden diyorum inşallah saat 5-6 gibi olmuştur. Eğer daha erken olmuşsa... Sonra zaman diye bir şey kalmadı zaten...

Baba, ben ölüyorum, hakkınızı helal edin!

Üst kattan ayak sesleri duyduk. Şükür dedim yukarıdakiler kurtulmuş. Onların evi komşuların balkonuna yaslanmış. Ses vermeye başladık. İki küçük kardeşim var, evin etrafında dolanıyorlar, abi yenge diye bağıryorlar. Bilmediği için işte, çok önemli... Ses veriyor, dinleme yapmadan başka yere gidiyor, panik hâлиндeler. Hanım bağıryor, banyonun önündeyiz, diyor. Evin öbür tarafına gidiyor oradan

sesimi duymaya çalışıyor. Oğlum banyonun önündeyiz, diye bas bas bağırıyoruz. Yok, duymuyor. Başkaları da gelmiş. Arkadaşlar, amcamın çocukları, diğer kardeşlerim... Çetin Canlı da gelmiş. Arama kurtarmacı arkadaşım. Bir yandan sesleniyorum bir yandan da inşallah bir tanesinin aklına gelir diyorum. Demirciler Çarşısı'ndan balyoz, kesici delici alet alırlar. Çıplak elle ne yapılabilir ki!

Dizim sıkışmış kalmış. Dizimi açarsam çocuğa yardım edebilirim. Kıpırdamıyorum. Bir milim dahi hareket ettiremiyorum. Üstümde tabla... Dizime güç verip tablayı kaldırmaya çalışıyorum, olmuyor. Çocuk sürekli istifa ediyor. Dizim kopsun! Şu dizimi koparayım da oğlumu kurtarayım! Dayanamadı oğlan. Baba, ben ölüyorum, hakkınızı helal edin, dedi. Yapacak bir şey yoktu. Helal olsun oğlum, sen de hakkını helal et, dedim. Helalleştik. Şehadet getirdi. Benim sol elim saçlarına değiyordu. Saçını seve seve seve seve...

Yarım saat sonra mı çıkardılar beni bilmiyorum. Hastaneye götürmek istediler, gitmek istemedim. Ben iyiyim diyorum. Ben gitmeyeyim. Sol kolum takma kol gibi, dizden aşağısı tutmuyor. Ben gitmeyeyim hastaneleri meşgul etmeyeyim. Yok, dinlemediler. Götürdüler acile, üniversite hastanesine. Bir yeğenim vardı. Hemşirelik okuyordu. Üniversitede son sınıf öğrencisi. Bırakmıyor, ille de gideceğiz dayı, diyor.

Oradayken Elbistan depremine yakalandık. Benim çocuklarımın biri zaten yanımda öldü, diğerinin de ilk anda öldüğünü bildiğim için... Elbistan depremine yakalandığımızda benim için yaşamak... O an öyle düşünüyor işte insan. Rabb'im günah yazmasın. İnşallah yazmaz. Kollarımı açtım, herkes panik hâlinde kaçıyor. Allah'ım benim de canımı al. Bina benim de üstüme yıkılsın, dedim. Bu saat-ten sonra... Hiç kaçmadım. Herkes kaçtı. Ben kollarımı açtım. Bekledim. Ama yıkılmadı.

İnşallah gülerek karşılarlar bizi cennetin kapısında...

Eşimi de çıkarmış, hastaneye getirmişler. Emrecan'ı çıkarmışlar. En kötüsü, bir şey yapamamak... Çocuğun sesi kulaklarımdan hiç gitmiyor. Gündüz eş dost, dünya meşgalesi... Ama akşamları el ayak çekilince, kendinle baş başa kalınca... Gündüzümle gecem birbirine

karışıyor. Uyutmuyor. Allah’a sığınmıyoruz yapacak başka hiçbir şeyimiz yok.

Her taraftan telefonlar, maddi manevi yardım... Geliyorlar, soruyorlar. Hepsinden Allah razı olsun. Bizim ülkemiz gerçekten büyük. İnsanımız çok iyi. Ben onu gördüm. Ama deprem çok büyüktü. Çocuklarımız gitti. Alt katta da kardeşim oturuyordu. Kardeşim, hanımı, çocuğu, onlardan da kimse kalmadı. 5 saniyede yıkıldık.

Komşuların odunluğu vardı, onlara bir şey olmadı çok şükür, hemen orayı boşaltmışlar. Bizi oraya aldılar. 50 kişi falan vardık. Göçük altında kalan kardeşimi, çocukları çıkarma sürecinde hep oradaydık. Amcam vardı bir tane onlar sağ çıktı. Torunu amcama gidip ikizlerimin öldüğünü söylüyor. Adamcağız orada kalp krizi geçiriyor. O da öldü ikizleri gömdüğüm gün. 5. gün de kardeşimi çıkardık, çocuklarıyla beraber.

Arama kurtarma ekipleri de vardı. Geldiler. Canlı arıyorlardı. Sesleniyorlar canlı yok, başka enkaza canlı aramaya gidiyor. Sonradan sosyal medyada falan da kulağımıza geliyor, yardım gelmedi deniyor. Yok, geldiler. Arama kurtarma ekipleri girdiler, canlı var mı yok mu diye. Ne yapınlar ölen öldü onlar canlı kurtarma derdinde. Ben onu anlayışla karşılıyorum.

Tek korkum çocuklarımın vücut bütünlüğüne bir zarar gelmesiydi. Allah’a şükür tek vücuttular. Alican’ı da akşama doğru çıkarmışlar. Cenazeleri yıkandı. Dediler ki melek görmek istiyorsan gel, bak. Allah şahidim, çocuklar berbere gidip geldiklerinde, traş olduklarında anneleri hep onlara “Güller gibi olmuşsunuz, gelin bir öpücük verin” derdi. Onlar da güzel bir tebessümle öperlerdi annelerini. Çocukların yüzüne baktım o tebessüm. Şehit oldu diyorlar. İnşallah öyledir. İnşallah gülererek karşılarlar bizi cennetin kapısında.

Yatakların altını kitapla doldurun, kitap ezilmez!

Ne olur, Allah rızası için, kendimizi ve çocuklarımızı bu konuya hazırlıklı hâle getirelim. Evlerimizi ona göre yapalım. Yatakların altını kitapla doldurun, kitap ezilmez. Van depreminde gördüm bunu, ki-

tap ezilmez. Bunu aileler bilsin. Yatağın altını kitapla doldursunlar, atmasınlar kitapları. Oraya koysunlar. Öyle bir şey olduğunda hemen oraya kıvrılıp cenin pozisyonunda yattılar mı, hiçbir şey olmaz Allah'ın izniyle.

Bu konuya hazırlanmamız lazım. Günlük hayatın, dünyanın tatlı şeylerine dalıyoruz, ta ki başımıza böyle bir şey gelene kadar. Ölümü hiç kendimize yakıştıramıyoruz. Hep kendimizden uzak zannediyoruz. Ölüm hemen yanı başımızda... Sabah evden çıkarken tekrar döneceğimizin garantisi yok. Bunu öğrendim. İnancımız bize ayakta tutuyor. Kardeşimin, gelinimizin, yeğenimin, amcamın acısını hiç yaşayamadım. Evlat acısı hepsini bastırdı. Mezarlığa gidiyorum, sanki o mezarlıkta sadece benim çocuklarım varmış gibi... Sabah işe giderken uğrarım, akşam eve dönerken uğrarım. Unutulmuyor yaşananlar. Unutuyor gibi oluyorsun, hani ateş söner de üstü küllenir ya... Sonra hafiften bir esinti gelir, kül kalkar, ateş tekrar çıkar ya... Böyleyiz.

Yaşamamanın bir zevki kalmıyor. Anlamsızlaşıyor her şey. Dünyaya dair her şey anlamsızlaşıyor. Ama hayat devam ediyor işte... Bir şeye gereğinden fazla değer vermemek gerekiyormuş. Rabb'im diyorum bizden daha çok sevdi, o yüzden yanına aldı. Allah'a binlerce şükürler olsun. 18 yıl doya doya sevme şansı verdi çocuklarımı. Herkes de sevmiş. Okulu geldi düşünebiliyor musunuz? Otobüs tutmuşlar, geldiler.

Çok zor. Hele şimdi kış geldi. Köyde, konteynerde kalıyorum. Bura-ya 15 km var yok. Köyde serin serin esen akşam rüzgârı... Allah eşin dostun eksikliğini vermesin, kimse yanımdan gitmesin istiyorum. Oturalım sabaha kadar sohbet edelim, konuşalım. Çünkü gelen git-tiği zaman her şey gözünün önüne geliyor film şeridi gibi. Unut diyo-rum, unut, unut... Yatıyoruz, hanım ağlamaya başlıyor. Onu teselli et, o seni teselli etsin, hâlâ da öyle...

İki bağlama, bir bendir, bir hard disk...

Enkazdan bazı hatıraları kurtarabildik. O da bize teselli oluyor. Çocuklarımin bağlaması vardı, bendirleri vardı, ilginç bir şekilde hiçbirine bir şey olmamış. Telefonuma hiçbir şey olmamış. 4. gün akşama doğru enkazda çalışanlar getirdi. Hard diskim vardı. Arşive çok de-

ğer veririm. Her şeyi hard diske kaydetmiştim. Tek istediğim oydu. Köye gidişimizin ikinci üçüncü haftası, bayağı bir zaman geçti. Hard diskim var, çocukların odasındaydı, onu bulun bana, başka hiçbir şey istemiyorum, dedim. Çocukların odasının üzerindeki tablayı kırıyorlar. Kitaplarım vardı, çok kitabım vardı. Halamın oğlu oradan bir ajanda buluyor. Ajandayı alıyor. Bir de siyah, kutu gibi bir şey var, diyor. Tamam, dedim. Baktım, hard disk. Açtım. Hiçbir şey olmamış. Hadi gidiyoruz, ben başka bir şey istemiyorum, dedim. İki bağlama, bir bendir, bir hard disk... Onlar da yetti bana. Birkaç tane de kitap çıkarttılar. Kur'an-ı Kerim de vardı. Onlara bir şey olmamış. Ne üstümüze giyinecek elbise ne ayakkabı... Gözümüzde de yoktu zaten.

Torunum var 3 tane, bağlamaları onlara vereceğim. En büyüğü 5 yaşında, öbürü de 2 yaşına giriyor. İki kızım var. Büyük kızımın iki tane çocuğu var. O hamileydi. Depremden 3 ay sonra doğum yaptı. Onun da ismini Ali Emre koydular. Çocukların ismini verdiler. Hiç sevmedim. Vermeyin dedim, verdiler. Çocuğu şimdi Ali Emre diye çağırırken çok kötü oluyorum. Ali Emre dedikleri zaman çocukların silüeti gözümün önüne geliyor. Arada bir akrabalara gidiyoruz. Maraş'a gidiyoruz. Özellikle de kayınvalideme gittiğimiz zaman bütün torunları gelirdi. Şimdi yine geliyorlar. Zannediyorum ki oğlanlar da gelecek. Alışkanlık olmuş demek ki... Çocuklar geliyor, hepsi burada. Bakıyorum onlar da gelir zaar bekle, bekle, gelen giden yok... Ondan sonra boğuluyorsun. Hanıma diyorum ki evimize gidelim. Yeni geldiniz, nereye gidiyorsunuz, diyorlar. Anlatamıyorsun ki... Anlamıyorlar. Onları da bozmak istemiyorsun. Herhâlde alışırız bilmiyorum. Alışırız da unuttur muyuz, bilmiyorum. Alışacağız...

Ayasofya'yı çok merak ediyorlardı

Her mahalleye, mahallenin büyüklüğüne göre konteyner koyulsa depremde işe yarayacak aletler koyulsa, jeneratör, demir kesme makası, balyoz, vs... En azından sağ kurtulanlar daha çok yardım ederlerdi. İnsanlar birbirini turnakları ile kurtarmaya çalıştı. Yani bizi öyle kurtardılar. Öyle yani ne diyeyim ki... Hâlâ daha dumanı üzerimizde tütüyor. Belediye binasından içeri giriyorum. Bağlama kursu var. O yazı bana çocukları hatırlatıyor. Caminin oraya varıyorum, cuma namazına geldiğimizi hatırlıyorum. Her yerde hatıraları var.

Yine de bırakıp gidemem başka şehre. Nereye gidebilirim ki! Çocukları buraya defnetmişim. Yaşayan insanların da sana ihtiyacı var, nereye gideceksin. Yoksa çok dediler gel diye. Nasıl gideceksin? Her taraf yangın yeri...

Zor... Maraş'ın basmadığım toprağı kalmadı. Belediyede Basın Yayın Müdürlüğü'nde çalışıyordum o zamanlar. *Dört Mevsim Kahramanmaraş* diye bir kitap hazırlığı yapıyorduk. O yüzden Maraş'ın tarihi doğal güzelliklerini resimliyorduk. Gittiğim her yere çocukları götürürdüm. Nereye gitsem bir hatırası var. Arkadaşlarım diyorlar ki; Ömer abi, çocuklarınla dolu dolu vakit geçirdin. İyi ki de yapmışım. Yoksa... Yaza İstanbul'a gidecektik, plan yapıyorduk. Ayasofya'yı çok merak ediyorlardı. Götüreceğim oğlum, demiştim. Hatta burslu okuyorlardı, burs paraları vardı, beni maddi olarak zorlamamak için hiç harcamamışlar paralarını. Hesaplarında para çıktı. O pazar günü de "Baba biz okuyacağız, burs vereceğiz bir yere." diyorlardı.

Süleyman Demirel Sosyal Bilimler Lisesi'ne gidiyorlardı. Sabahları ben arabayla bırakıyordum çocukları. "Baba bizim bu bölgede oturan arkadaşlarımız var. Maddi durumları iyi değil, servisle gidemiyorlar. Giderken şuradan değil de buradan gitsek, arkadaşları da alsak, olur mu?" derlerdi. Tabii olur oğlum, derdim. "Ama onlar için oradan geçtiğimizi belli etmeyelim lütfen!" derlerdi. İşte o arkadaşlarımı anlatıp konuşuyorlardı. Okuyacağız, sonra biz de ihtiyacı olanlara burs vereceğiz, diyorlardı. Devletten aldıkları burs parasını ben onlar adına ihtiyacı olan öğrencilere verdim.

Emekli olacaktım, arkadaşlar, olma kendini avutursun, dediler. İşe gelip gidiyorum. Büyükşehir Belediyesi Spor Şube Müdürlüğü'nde çalışıyorum. Spor tesislerimiz var, oranın sorumlusuyum. Tesislerimiz şu an çok aktif değil. İdarecilerimiz de Allah razı olsun, bizi idare ediyor. Mustafa müdürüm, Allah bin kere razı olsun, her aşamasında yanımda oldu. Hâlâ beni gördüğü zaman sarılır. Dostların, arkadaşların Allah eksikliğini vermesin.

“

Baktım biri oğlumu
götürüyor. Yenge koş, yetiş,
dedim. Adam vermiyor
oğlumu, “Çocuk benim!”
diyor. Yengem, çocuğu
tutup zorla bana getirdi.
Adam bize saldırınca oğlum
“Anne!” diye ağlamaya
başladı. Ben de şoktayım;
sirtında cevşeni vardı,
bacağında doğum lekesi
vardı, diyorum. Kendi
doğurduğum çocuğu,
“Benim!” diye el âleme
ispatlamaya çalışıyorum.

“Hastanede Küçük Oğlumu Kaçırıyorlardı”

Saadet Selcen Turan Ümit.

42 yaşında. İki çocuk annesi. Gülsüm Hanım Gümüşer Kütüphanesi'nde çalışıyor. Tekstil mühendisi eşi depremden birkaç ay önce İstanbul'da çalışmaya başlamıştı. Deprem gecesi iki oğluyla evde yalnızdı. Yan bloğun kendi apartmanlarının üzerine düşmesi sonucu evleri yıkıldı. Oğullarıyla birlikte enkaz altında kaldı. Vatandaşların yardımıyla kurtarıldı.

İzmir depremi olduğunda deprem çantalarımızı hazırlamıştık. Yataklarımızın yanına sular koymuştuk. Çantaların biri benim odamda, biri 10 yaşındaki oğlumun odasında, biri de koridordaydı. Hangisine ulaşırsak alıp çıkacaktık. Hiçbirine ulaşamadık. Depremden bir hafta önce, ben o gecenin rüyasını gördüm. Arkadaşlarıma da anlattım. Rüyamda kendimi yokluyorum, karanlıktayım, çocuklarım yanımda ama hiç bağırıyorum, sessizce duruyorum. Allah bir şekilde beni bir hafta öncesinden 6 Şubat gecesine hazırladı.

Sonra deprem oldu. O gece eşim İstanbul'daydı. Ben küçük oğlum İltekin'i yanıma almıştım. Deprem esnasında biri beni uyandırdı. Çocuk koltuğumun altındaydı. O zaman 17 aylıktı. Biri bana “Kalk git!” dedi. “Nereye gideceğim, sen de kimsin?” dedim. Göz gözü görmüyor. Yatağın ucundayım. Yatakla kapı arası 50 cm ama kapıya gidemiyorum. Büyük oğlum İlteriş, İlteriş'e seslendim. Bizim toplanma alanımız buzdolabımızın yanıydı. Buzdolabımız geniş, gardirop modeliydi. Üçümüz sarılır otururuz, o bizi korur, diyorduk. Onun için oğlum önce buzdolabına koşmuş. Bakmış yokuz, yanımıza gelirken koridorda kaldı ve o an bina yıkıldı.

Herhâlde bayıldık, ben hatırlamıyorum. Bebek çok ağlamış. Bunu sonradan enkazdan çıkan komşularım söyledi. Saat 6:30'a işe gideceğim için alarm kuruyorum. Alarm sesiyle ayıldım. Kendimi yokladım, enkazdayız, bebeğim de kucağımda. Bebeğimi yokladım, kokladım, kanayan bir yeri var mı diye baktım. Sol tarafımın üstüne dönmek istedim, ayaklarım kilitliydi, kımıldamam imkânsızdı. Sadece tek kolum kımıldıyordu. Öyle bir şey ki enkazın etrafı yastıklarla çevriliydi. Sanki pamuklara sarmışlardı bizi. Bebeğimin kımıldayan yerlerine baktım. Çok ağlıyordu. Emziriyordum ama istemiyordu. Boynuma yapıştı, oradan hiç ayrılmıyordu.

Bizim bina 10 saniyede çökmüş

Alarm sürekli çalıyordu. O sustu bu sefer aramalar başladı. Telefona ulaşamıyordum. Kalçam ve ayaklarım yataktaydı fakat belimden aşağısı sallanıyordu. Durabilmek için tahta parçası gibi bir şeye dayanıp bebeğimi düz tutmam lazımdı. Eğer dönersem düşecektik. Zemini kontrol ettim, boşluk vardı. Ne kadar derindi, bilmiyordum. Ben İspartalıyım. Ailemin her üyesi için telefonda farklı bir müzik ayarlamıştım. Babam arıyor, annem arıyor, abim arıyor, eşim arıyor, arkadaşlarım arıyor, hepsini müzik sesinden anlıyorum. Deli gibi arıyorlar. Sonradan baktık, 500-600 arama vardı.

Oğlum İlteriş'e seslendim. Bana "Sen AFAD mısın?" dedi. Hayır, ben annenim, adım Selcen Ümit, dedim. Her taraftan sesler geliyordu. Emin olamadım, senin adın ne, dedim. Oğlum da "Benim adım İlteriş Asilhan Ümit." dedi. Ben annenim, nasılsın, dedim. "Anne kolum sıkışmış!" dedi. Oğlum her yerini oynatmaya çalış; kirpiklerini, ayaklarını, ellerini oynat, parmaklarını aç kapa ki kan yürüsün, dedim. O, cenin vaziyetindeydi. "Ayaklarımı, her yerimi kımıldatabiliyorum ama anne sağ kolum bir türlü kımıldamıyor." dedi. Gerekirse benim kolumu sana takarız, dedim. Bizim bina 10 saniyede çökmüş. Vergi dairesinin kamerasından görmüşler.

Sonra telefonun sesini duydular. "Burada telefon çalışıyor!" dediklerinde, "Bağır çocuğum, geldiler." dedim. Gelenlere o telefon bizim, alın onu, dedim. Ben 5. kattayım, dedim. Onlar bana "4. katta benim ablam var." dedi. O benim altımda, sesi geliyor ama durumunu

bilmiyorum, dedim. Ben şu anda normal vaziyetteyim, oğlum biraz kötüymüş, önce onu kurtarın, o yan tarafta, dedim. İleriş'e bağır, yerini belli et, diyorum. Zaten öyle bir yerdeymişiz ki!.. Bina 7 katlı idi, biz 5. kattayız. Zifiri karanlık olduğu için bilemedim yoksa şöyle zemini bir yoklasam, çıkacağım. Perde gibi bir şey kapatmıştı bizi, onu açtılar ve beni çıkardılar. Oğlumun koluna da halıyla merdiven düşmüş. Bizim dolabımız onun odasında idi. Bizi eşyalarımız kurtarmış. Dolabın tahtaları oldukça kalındı. Yatak başımızı 3-4 kişi anca taşıyorduk, o kadar ağırdı. Oğlumu yatak başı kurtarmış. Orada bir üçgen oluşmuş. Onu çıkardılar, abla kolu biraz kötü, dediler. Çorap giydirmişler, kolunu sarmışlar. Beni çıkarmaya gelince biraz zorlandılar. Çünkü ben 3 metre kadar yukarıdaydım, onlar aşağıdaydı. Önce bir eşelediler, bulamadılar. Nereden çıkaralım, diye uğraştılar. Kurtarmaya çalışanlar alt katın akrabalarıydı. AFAD ya da bir kurtarma ekibi değildi. Saat 09:00'da önce küçük oğlumu çıkardılar, sonra beni. Onları hemen, beni de sonra hastaneye götürdüler.

Balık tezgâhındaki hamsiler gibiydik

Biz enkazdan çıkarken eşimin amcası ve yengesi geldi. Çocuklara ulaşabilmek için hemen Yörük Selim Hastanesi'ne gittik. Kötü durumdaydım. Sol tarafım kımıldamıyordu. Sadece tek kolum çalışıyordu. Kalçamla kolum kırık galiba, dedim. Hastaneye gitmeden babamı aradım. Enkaz altında olduğumuzu duyunca hastanelik olmuşlar. Biz iyiyiz, kurtulduk, dedim.

Enkazdan çıkan çocukları önce yan taraftaki vergi dairesinde topluyorlar. Oranın bekçisi birilerine emanet ediyor. Daha sonra çocuklar hastaneye götürülüyor. Hastanede bakımları yapıldıktan sonra birisi gelip küçük oğlumu kaçırmaya kalkıyor. O dakika kimsin diyemiyorsun. Hastaneye vardığımızda İleriş'i alçıya almışlardı. Çocuk şoka girmiş, sürekli televizyonumuz gitti, televizyonumuz gitti diye sayıklıyordu. Kardeşin nerede, dedim. Baktım biri oğlumu götürüyor. Yenge koş, yetiş, çocuğu götürüyorlar, dedim. Adam vermiyor oğlumu, "Çocuk benim!" diyor. Yengem çocuğu tutup zorla bana getirdi. Adam bize saldırınca oğlum anne diye ağlamaya başladı. Dediler, çocuk annesini tanıyor. Ben de sırtında bir cevşeni vardı, bacağına bir doğum lekesi vardı, diyorum. Kendi doğurduğum çocuğu, benim

diye el âleme ispatlamaya çalışıyorum. Polis falan yoktu o sırada. Biz zaten balık tezgâhındaki hamsiler gibiydik. Yerler üst üste battaniyelerle ölü dolu, yaralı dolu... Üstünden atlayarak geçiyorsun.

Öğlen ikinci deprem olunca hepimizi hastaneden çıkardılar. Oğlum içeride olduğu için ben de çıkmam, dedim. Hastane bir sağa yatıyor kalkıyordu, bir sola yatıyor kalkıyordu. Oğlum depremi 2 kez yaşadı. Beni tekerlekli sandalyeye koyup götürdüler. “Gitti oğlum diyorum, artık gitti!” diye bağıryorum. Sonra yenge çıktı merdivenlerden. Ona da serum takılmış, serumu falan çıkarmış, çocuğu kucaklamış gelmiş. Sonra Kızılay’ın sahra hastanesi gibi olan çadırına soktular bizi. Çadırda da insanlar istif şeklindeydi. Kiminin kafasında cam var, kiminin demir... Şok olmuş vaziyetteyiz. Ağlayamıyoruz. Oğlan sürekli televizyonumuz gitti diye sayıklıyor. Daha önce tüplü televizyonumuz vardı, bir imkân oldu biz onun için LCD televizyon almıştık. Deprem bitti, enkaz kalktı, biz 1,5 yıl o televizyonun borcunu ödedik.

Eşimin saçları bir gecede beyazlamış

32

Kayınbabamlar Mardin’deki görümcemin yanına gitmişti. Eşim de iki ay önce İstanbul’da yeni işe başlamıştı. Oğlum dördüncü sınıftaydı, okulu bitirince yazın biz de taşınacaktık. Kayınbabamlar geldi, bizi Mardin’e götürdü. Mardin Tıp Fakültesi’ne gittik. Bir ay kadar orada tedavilerimiz sürdü. Ben biraz iyiydim ama sol bacağım da kemik ayrılması vardı. Vücudumda çatlaklar, ezikler, morluklar vardı. Gözüm de zarar görmüştü. Orada herkes yardımcı oldu, Allah razı olsun. Tedavilerimiz uzun sürdü. Ben hastanede, İlteriş’in yanında kalıyordum. Onun böbreklerini kurtarmamız için sürekli su içirmemiz gerekti. Arada da görümcemin evine, küçük oğluma bakmaya gidip geliyordum. İltekin’de sadece çizikler vardı.

Eşim depremin 4. günü yanımıza geldi. Simsiyah saçları bir gecede bembeyaz olmuştu. Kırk yaşındaki adam, 60 yaşında gibi görünüyordu. Öldük sanmış. İlk anda haberleşemedik. İstanbul’dan Erzin-can’a, sonra Elazığ’a, oradan otobüsle Kayseri’ye ve en son Maraş’a gelmiş. Bakmış ki yokuz, Mardin’e gittiğimizi öğrenmiş. Nasıl haber verdik, hatırlamıyorum. Hastanede tedavilerimiz bitince eşim bizi

Isparta'ya ailemin yanına götürdü. İleriş orada okula başladı. Sonra psikologlar, pedagoglar, oyun terapileri... İstanbul'da Elin Elimde adında bir dernek var, oradan Mehmet Bey bize ulaşmış, İleriş'e her türlü psikolojik desteği verdiler, Allah razı olsun.

İltekin de evde kendi hâlindeydi. Bir gün elektrikler gitti. O zaman "Deprem olacak, camlar kırılacak, duvarlar yıkılacak." dedi. Eyvah, dedim. 17 aylıktı ama her şeyin farkındaymış. O dönem belli etmedi. Biz kendimizle uğraşmaktan onu ikinci plana attık galiba. Onun için de kitaplar alıp hikâyeler okuyarak, deprem olmayacak, biz düzgün bir yerdeyiz gibi kendimizce tedavi etmeye çalıştık. Isparta'daki evimiz müstakildi. Orada büyük apartmanları gördüğünde "Anne bak, burası yıkılacak, camlar kırılacak." diyordu. Yok öyle bir şey, bitti, dediğimizde "Biz evimize gidelim. Burası da yıkılacak!" diyordu.

Başka bir şehirde yaşamak çok zor

Isparta'da ya da başka bir şehirde depremi yaşamayan insanlarla yaşamak da çok zor. Depremi yaşayan ya da enkaz altında kalanı da anlayamıyorlar. Herkesin farklı tabii, canını kaybeden insanlar var, uzuvlarını kaybedenler var ama biz de farklıyız. Mesela belediye otobüsündeydim, enkazda kaldığımı duyan biri şunu sordu: Tuvaletinizi nasıl yaptınız? Böyle aptalca sorularla karşılaşılıyorsunuz.

Burada da öğrencilerden bazısı, uzun zamandır yoktun abla, diyor. Biraz enkaz altında kaldık, tedaviler uzun sürdü, diyorum. İnsanlar ne bekliyor, bilmiyorum. Ne anlatayım, anlatıp ajitasyon mu yapayım, ağlayayım mı? Ben anlatmayı sevmiyorum. İleriş Isparta'da okula başladı. Öğretmenimize, anlayışlı olun, dedik. Öğrenciler, çocuklar çok acımasızdı. Sözleri hançer gibiydi. İşte bu enkazdan çıkmış, diye gülerek konuşuyorlardı. Bizde gene kayıp yoktu. Orada depremezde bir ailenin babası depremde vefat etmiş, onunla bile dalga geçiyorlar.

Konteyner çıkınca Haziran'da buraya geldik. Hâlâ konteynerdeyiz. Sağ olsunlar, müdürler, daire başkanları bize destek verdiler. İster tedavin bittiğinde ister konteyner çıktığında gel, dediler. İleriş okula gidiyor, ben işe gidiyorum. Rutin hayatımıza yeniden dönmeye çalışıyoruz.

Bizim evimiz aslında sağlammış

Karşı komşum rahmetli Zekiye teyzenin kendi eviydi. 5. katlar ve 7. katlar kendilerine aitti. Bana hep şöyle derlerdi: “Kızım korkma. Eşin il dışında ama biz buradayız.” Bir deprem falan olduğunda, “Korkma, bizim evimiz çok sağlam, biz her türlü bakımını yaptırдық.” diyordu. Bizim evimiz aslında sağlammış. Zemin katta, kapıcı dairesinde, bir bardak bile yere düşmemiş. Fakat B blok bizim üstümüze yıkılınca bizim A blok kaymış. 14 daireden 10 ya da 15 kişi çıkabildik. İlk dört katta oturan kimse sağ çıkamadı. Alt komşumuza ulaşmaya çalışan erkek kardeşiymiş. Ablası ve ablasının kızı kurtuldu, babasıyla oğul vefat etti. Onlar da apartmana yeni taşınmıştı Müteahhit de kendi yaptığı binada öldü.

Depremden bir gün önce pazar günü apartmanın kadınları hem ev sahibim hem de apartman yöneticisi olan Zekiye teyzede toplanmıştık. 10-12 yıl aynı binada oturunca aile gibi oluyorsunuz. O gün yedik, içtik, eğlendik. Ama herkeste bir huzursuzluk vardı. Herkes hemen kalkıp gideyim derdinde gibiydi. Sonra birbirimize, huzursuzluğumuzun sebebi buymuş, dedik. O gün sanki herkes birbiriyle helalleşmiş oldu. Komşularım çok iyilerdi.

Bir süre hafıza kaybı yaşadım

Psikiyatra gittim, bıraktım sonra... Pedagoglara gittik. İleriş’le oyun terapistine gittik. Bende bir süre hafıza kaybı oldu. İngilizce konuşmıyorum, insanların adını bilemiyorum. Kan tahlili falan yapıldı. Bu bir şokmuş, gelip geçiciymiş. Eşimle İleriş anlamasın diye aramızda İngilizce konuştuk. İngilizceyi şu anda da kullanamıyorum. Enkazdan çıktığımda durdum, adımları hatırlamaya çalıştım ve hatırladım. Dedim ki çok şükür, aklımı almamışsın ya Rabbi! Çünkü çoğu aklını kaybetti, adını kaybetti, hafızasını kaybetti. Okul dönemimi yeni yeni hatırlıyorum. Geçenlerde biri aradı, yenge ne yapıyorsun, dedi. Sen kimsin, bilemedim, dedim. Nasıl bilmezsin, biz akrabayız, dedi. Vallahi ben enkazdan çıktım, beynimin yarısı orada kaldı, dedim. Çoğunu anlatmıyoruz çünkü dinlemiyorlar. Uzun zamandır ilk kez anlatıyorum. Tabii anlatırken de tekrar yaşadım.

Psikolojik tedaviler bitti, artık gerek görmedi doktor. Kendi kendinize tedavi olacaksınız, dedi. Evlere giremiyorum mesela. Eşim misafirliğe

gidelim diyor. Apartmanları görünce üstüme üstüme geliyor. Giremeyeceğim, diyorum. Ama insanlar hazırlık yaptı, diyor. Yapsın diyorum, ne yapayım. Onlar iniyorlar aşağıya, teselli edip yolluyorlar. Daha yeni Piaza'ya girdim. Hemen kaçarım şuradan tepesi zaten çok çatı değil, dedim. Çocuklarımın tek kalması benim korkum. Çocuğum olmasaydı çok da umurumda olmazdı. Onlar bakıma muhtaç, benim onlara bir gelecek sunmam lazım.

Deprem öldürmüyor, binalar öldürüyor. Kaç kişi gitti? 50 bin, 60 bin değil, 200 bin! Sadece Ebrar Sitesi'nde kaç kişi gitti. Hatay dümdüz, hiç kimse yok. Bir 50 bin de sadece Hatay eder. İnsanlar düzgün ev yapınlar. Şimdi bizim evin oraya fora kazık yapıyorlar. Artık istersen uzaydan indir, onu yaşadık bir kere. Ben 42 yaşına geldim, üniversite okudum, belli şeyleri yaşadım, hani derler ya ununu elledi, eleğini duvara astı. Ama benim çocuklarım var. İstanbul depremi bekleniyor ya oğlum "Ben asla İstanbul'a gitmem." diyor. Orada güzel üniversiteler var diyorum, okumam diyor. Bu çocuk üniversiteye gittiğinde ne yapacak? Tek başına kalamayacak. İnşallah bu ders olmuştur diye düşünüyorum ama kimseye ders olmadı, görüyorum. İnsanlar fiyatlar konusunda, ekonomi konusunda daha çok azıttı. Kısa yoldan nasıl zengin olurumun derdine düştü. Fırsatçılık çoğaldı.

“

Çocuğum niye ayıkmiyor?
Eli yumru gibi kalmış.
Elledim, Engizek'in karı
gibi... Kolu öyle soğuk
ki! O karlı tepeden daha
soğuk. Sesleniyorum:
Ömer Halis! Ömer Halis!
Şehidin ismini vurduyduk
ona: Ömer Halis Demir!
Çocuk hiç hay etmiyor.

“Engizek’in Karı Gibi”

Hacer Demir. 37 Yaşında. Depremden önce üç çocuğuyla yaşıyordu. Enkazdan 7 gün sonra çıktılar. Günler sonra, bir hastane yatağında, tüm çocuklarını kaybettiğini öğrendi.

37

Hayrullah Mahallesi’nde Clarion Otel’in arkasındaki İhsan Apartmanı’nda oturuyorduk. Ne mahalle ne otel ne de İhsan Apartmanı kaldı. 9 katlı bina depremin ilk saniyelerinde başımıza yıkıldı. Bilseydim o gece başımıza yıkılacağını... Bilemedim. İki küçüğüm uyumuştı. Kızım ben geç yatmıştık. Son konuşmam onunla oldu. Bilseydim son konuşmam olacağını... Bilemedim. Hepimiz aynı odadaydık. Bir kanepede kızım ile ortanca çocuğum, diğerinde küçükle ben. Bilseydim bir arada son gecemizin olacağını... Bilemedim. Okullar tatil diye ertesi sabah babaannesigile kahvaltıya gidecektik. Gidemedik.

Sallanmaya başladığımız an gözümü açtım. Çok kötü. Kapattım tekrar. Tekrar açtım. Burada kaldık sandım. Kaldık. Durur sandım. Durmadı. Şiddetlendi. Gözümü tekrar açtım. Vıykırdım kızıma “Sultaan!” diye. Sesime uyandı. Kafasını bir kaldırdı yastıktan. O anda bizim üstümüze duvar uçu. Şuurumu kaybettim bağırılmaktan. Çocukların ismini vıykırdım¹. Sonra bayılmışım.

1 Vıykırmak: Haykırarak bağırarak.

Çocuğumun saçını çekişine ayıktım. Gözümü bir açtım. Ağzı burnu boynuma yapışmış. Saçını çok feci çekiyor. “Oğlum! Bırakma kendini, bırakma! Seni kurtaracağım!” dedim. Meğer kendi canıma bile faydam yokmuş ki çocuklarıma olsun. Gözümü açtığımda mezardayım sandım. O çocuğumla beni bir gömdüler sandım. Oğlum bir saat çabaladı. Sonra kendini bıraktı. Bayıldığını sandım. Bu yanımda çok şükür, dokunabiliyorum, sadece bayıldı, diyordum. Kafasını elliordum.

Kuşlar gibi vıyırıyor...

Aynı odanın içindeyiz. Ama diğer çocuklarımı göremiyorum. O taraf koyu bir örtü gibi, simsiyah... Ortanca çocuğum vıyırıyor. 10 yaşındaydı. Sesini duyuyorum kuşlar gibi yavrum: “Anne kalk! Anne kalk! Anne kalk! Kurtar bizi! Kurtar bizi! Kurtar bizi!” Yanımın üstündeyim. Hiçbir şey yapamıyorum. Yapamadım!

Beni 7. gün kurtardılar. Kızım ilk depremde ölmüş. Pencerenin önündeki koltukta yatıyordu. Kolon vardı yanında. Altında kalmış. Hiç vıyırmadı. Sesini hiç duymadım. Demezdin 15 yaşında. Toprağı bölmüş. Çok güzeldi... Ortanca çocuğum da sadece 5 gün yaşadı. Herkesten su istedi. Yemek istedi. “Anne kalk, kurtar! Kalk ablaaa ablaaa! Kardeşiiim kardeşiiim!” Çok düşküdü bize... Dedim: “Oğlum bağırma. Bu yüzüğümü bozdurup sana su alacağım, yemek alacağım, ne isterseniz alacağım size.” En son cümlesi: “Anne çalışıyor adamlar. Seni çıkardıklarında beni burada unutma, tamam mı?”

Çalışma sesleri duyuyorduk ama hiç kimse gelmedi. 7 gün her tarafta kepçe çalışıyor, makine çalışıyor ama bize bir türlü sıra gelmiyor. Başka hiçbir ses duymadım. Komşularına seslendim, ses vermediler. Sonradan öğrendim ki bina 7 metre kaymış. 23 daireden çoğu gitmiş. Zemin katta kapıcımız vardı. Onun ufak çocuğu öldü, kendileri kurtuldu. Bir de binanın en üst katındaki yöneticimiz kurtuldu. O kat öylece kutu gibi duruyordu. Çıkanlar da hep benim gibi tek...

Şehidin ismini vurduduk ona: Ömer Halis Demir!

Beni aldıkları anı hatırlıyorum. Bir gün önce ortanca çocuğumun sesi kesildi. O zaman çok vıyırdım. 7. gün üstümüze yakın bir yere bir kepçe geldi. Sesi öyle yakındı ki... Adam çalıştı, çalıştı, çalıştı.

Kepçeyi durdurdu, seslendi: “Sesimi duyan var mı?” Ben vıykırdım: “Abi Allah rızası için bizi kurtarın!” Sesimi duymadı. Ben orada bittim. Kendimden umudum yoktu da çocuklarım için yalvardım: “Allah’ım bir ışık aç, bir kapat, onlara bizi göster, çocuklarımı kurtar.” Adam sesimi duymadı. Çocuklarım koltuğun üstünde ölmüş. Kenarına dokunabiliyorum sadece. Koltuk benim üzerime doğru gelmiş. Sadece ucuna değebiliyorum. Koltuğun kenarına altından taşla vurdum. Taş bile değil. Böyle eline alıyorsun, dağılıyor. Zor bela buldum yumruk gibi bir taş. Önce sıktım, baktım dökülmedi. Koltuğun altından hem vurdum hem vıykırdım: “Bizi hiç duyan yok mu? Abi! Kurtarın Allah rızası için!”

Adamın biri dedi ki durun, burada canlı var! O arada bir ışık vurdu yüzüme. Üzerime güneş doğdu sandım. Sesimi duyurabildiğim için ne kadar şükrettim Allah’ıma. Adam çalıştı, çalıştı, çalıştı... Biraz zaman geçince adımı sordu: Hacer, dedim. “Kimler var yanında, nasılsın?” dedi. İyiyim, çocuklarım var abi, 3 taneler dedim. “Onlar iyiler mi Hacer?” dedi. İyiler abi, dokunuyorum, bayıldılar ama iyiler, dedim. Adam: “Tamam, biz sizi kurtaracağız Hacer. Ben seninle konuşacağım, sen de ses vereceksin.” Ben o arada sürekli bayılıyorum. 7 gün içinde de zaten sürekli bayıldım. Adam geldi, geldi, geldi, geldi...

Ben o zamana kadar bu çocuğu ayıktrayım diye düşündüm. Ben ayıktrıyorum, yine bayılıyor. Niye ayıktrıyor? Eli yumru gibi kalmış. Ellerdim, Engizek’in karı gibi... Kolu öyle soğuk ki o karlı tepeden daha soğuk. Jetonum yine düşmedi. Sesleniyorum: Ömer Halis! Ömer Halis! Şehidin ismini vurduyduk ona: Ömer Halis Demir! Çocuk hiç hay etmiyor. Kolunu cipcikliyorum. Parmaklarıyla oynuyorum. Yok! Çocuk buz gibi! Ben diyorum üşümüyorum ama bu niye donmuş ki? Parmaklarıyla oynuyorum, açılmıyor. Bileğine kadar dokunabiliyorum. Şişmiş, bu diyorum zayıftı. 7 yaşındaydı, diyorum. Çok zayıftı, nasıl da kilo almış! Ömer Halis diyorum, sen niye böyle oldun? Kalk, adamlar geliyor. Hadi kalk oğlum, uyan oğlum! Hiç ses vermiyor. Aklıma hiç ölüm gelmedi ki! Saçını çekiyorum ayıktrayım diye, yine ayıktramadı. Sultan diye vıykırdım. Koltuğa vuruyorum, vuruyorum. Sesimi duysunlar, ayıksınlar istiyorum. Onlar da benim gibi bayıldı sandım. Bayılmamışlar. Kimse ses vermedi...

Bir koku geldi yukarıdan, çiçeksi mi, parfümsü mü...

Adam beni aradığı yerde Sultan'ın cansız bedenini bulmuş. Hiç o sesleri duymadım. Yaklaştı, "Hacer'in yeri çok tehlikeli. Canlı kurtaramayız" dedi. O sesi duydum. Adamları görmüyorum. Çalışanlarına sesleniyor: "Hadi Mehmet, hadi Mehmet!" Hacer sana şimdi bir kamera atıyorum, dedi. Böyle karşıdan çıvgın gibi bir kırmızı ışık yandı, hemen çekti. Gördüm o kırmızı ışığı. Dedi ki o kamerayı atınca: "Hacer'in üstü krem rengi bluz, altı siyah. Ama yeri çok tehlikeli, kurtaramayız." Ben yine ağlamadım. Onlardan bir cesaret alıyorum artık, kurtarırlar diye bekliyorum. Çocukları da kurtarırlar. Geldiler, yaklaştılar. Sonra şöyle söyledi: "Hacer'i bu yan üstüne gelen koltuğun altından kaynak vererek canlı alabiliriz. Kımıldatırsak üstü tamamen çöker, altı da çöker." Koltuğun altında kızımın cansız bedenini bulmuşlar, o koltuğun üstüne çıkarmışlar. Öteki çocuk daha yok. Koltuğun altından ışık verdiler, kaynak verdiler, onunla nerede sıkıştık gördüm. Kaldığımız yerde insan yaşayamaz. Allah'ın bir hikmeti! Vardır bir bildiği Rabb'im! Ben düz yatıyorum, oğlum da sırtımda. Sadece Ömer'in elini görüyorum. Bir koku geldi yukarıdan, çiçeksi mi, parfümsü mü... Mis gibi, çok güzel bir koku... Dedim, biz burada ne dertteyiz, bu kim ki parfüm sıkmış. Ne kadar güzel, dedim sonra, ne markaymış acaba? Çok güzel bir kokuydu. Sonra çok geçmedi, adamlar geldi. Yaklaştı, "Hacer yerin çok tehlikeli. Sana elimi uzatacağım. Elim yetişince elimi sık." dedi. Sıkıttım. "Alkış yapın!" dedi dışarıdakilere, "Hacer çok güçlü bir kadın!" Bir daha sık, dedi beni denemek için. Tekrar sıkıttım. Aferin Hacer sana, dedi. Üç kere tekrar tekrar sıkıttı. Sonra, bana şimdi kendi gücünle sarılacaksın. Sarılınca çok ağrım oldu. Sarılma abi, çok acıyor, dedim. 7 gün yatınca demirlerin, betonun içinde, sağ tarafım delinmiş. Sonra ona, beni bırak önce çocuklarımı çıkar, dedim. "Söz veriyorum Hacer, çocuklarımı da çıkaracağım. Senin yerin tehlike, çocukların tehlike değil." dedi bana. Abi dedim, önce çocuklarımı çıkar, göreyim, duyayım. "Hadi bana sarıl, söz veriyorum sana, çıkaracağım." dedi. Abi, Ömer Halis'i görüyor musun burada, dedim. "Hacer kaç tane çocuğun var?" dedi. Üç tane dedim. "Kız mı, oğlan mı?" dedi. İlk göz ağrım kızımdı, dedim, diğerleri oğlandı. Adam bana kızının cansız bedenini çıkarttık, demedi. Duymadım. Duysaydım, inanın,

kurtarın demezdim! Sesimi duyurmazdım. Çıkarttılar beni... Ben bir ışık, diye yalvarıyordum, bir ses diye... Hiç ışık görmedim. Kalabalık var o kadar, hiç kimseyi görmedim, duymadım, şuurum yerinde değil. Çıkarırlarken çocuklara bağırılmışım. Yoğun bakıma ilettiler. Bir hafta kaldım. Benden sonra da diğer küçüklerimi çıkarmışlar. Bir gün sonra defnetmişler yavrularımı. Eşimin ailesi, benim ailem, yedi sülalemiz oradaymış. Bir ben yoktum.

O günden beri yaşamıyorum!

Kuzularımın gittiğini hastanedeyken annem söyledi. Doktorlar, Hacer'in durumu %90 kritik, kaybetme ihtimaliniz yüksek demiş. Benim haberim yok. Annemgil sürekli yalvarmış doktorlara söyleyelim, diye. Her gözümü açtığımda, çocuklar çiçek yaptırıp gelecek diye bekliyorum. Ne çocuk kalmış ne çiçek yaptıracak çiçekçi. Demediler. Ağlıyorlar. Dışarı çıkıyorlar. Yine ağlıyorlar. 6 gün sonra annem doktora, bir sakinleştirici iğne yapın kızıma, dedi. Öyle deyince kalkmaya çalıştım. Hayırdır, sen bana niye iğne yaptırıyorsun, ben iyiyim, dedim. Çocukları da görürsem daha iyi olacağım, kalkıp gideceğim, dedim. Annem ağladı. Dışarı çıktı. Tekrar geldi. Hocam iğne yapamıyorsanız bari hapını verin, dedi. Doktor bir bana, bir anneme baktı: "Hayır, Hacer'in durumu kritik, hiçbir şey yapamam. Böbrekleri tamamen kurumuş, iflas etmiş."

Normal odaya geçmiştim. Biraz, biraz su vermeye başladılar. Meyve suyu vermeye başladılar. Katkısız, tanesiz çorba vermeye başladılar. Çocuklarım bir türlü gelmedi. Annem kafayı yiyeceğim diye korkuyor. Sürekli çocukları soruyorum. Perdeyi bile kapattırmıyorum ki onlar gelirken göreyim. Doktorlara sürekli, söylemek zorundayım, diyor. O öyle dedikçe sanıyorum ki ben öleceğim. Çocuklarım gelse de öyle ölsem keşke, diyorum. Çocuklarımın ölümü hiç aklıma gelmiyor. Doktor bir doktor daha çağırdı. Hemşireler geldi. Doktorun elimden tuttuğunu hatırlıyorum. Annem "Kızım, senin yavrularını biz götürdük, defnettik." deyince viykırdım: Sen neyi diyorsun, nasıl yakıştırıyorsun onlara ölümü?

Doktor annemi dışarı çıkardı. Bağurdım, bağurdım, bağurdım... Bırakın beni, dedim doktorlara. Hastaneyi yıkmak, gitmek istiyorum,

dedim. İnanmıyorum, dedim. O günden beri ben yaşamıyorum. Sadece nabzım atıyor. Sözün bittiği yer derler ya oradayım. Onlar için çok mücadele etmişim. Yuvam yıkılmasın diye... Anasız, babasız büyüdüm. Çocuklarım anasız babasız kalmasın diye çok savaştım. Onları bırakamam derdim, bir gün Allah'ın alacağı aklıma gelmezdi. Öldüklerini 6 gün sonra duydum. 7. gün taburcu oldum. Beni Ilıca'ya götürün dedim. Oraya defnetmişlerdi. Eşimin ailesi Ilıcalı. Beni bunlar kandırıyorlar sandım. Kayınbabamgilin Ilıca'daki ev müstakil, bahçesinde oynuyorlar sandım. Vıykırdım eve gelince. Ne bahçedeler ne odalarda. Kimse yok. İnanmıyorum. Mezarlığa götürün dedim. Mezarlığa gidemeyiz sen bu durumdayken dediler. Mevlitlerinden sonra gittim. Hastaneden çıktıktan 15 gün sonrasındı. Mezarlıkta gözümü açtım, boy boy defnetmişler. 37 yaşına kadar hiç bu kadar çaresiz yaşamamıştım. Hiç bu kadar çaresiz kalmamıştım. Çağırdım, ses yok. Sarıldım, kimse çıkmadı. Biz hiç birbirimizi bırakmayacaktık.

Allah'ım kimseye evlat acısı vermesin. Tarifi yok. Çok zor. Düşünebiliyor musunuz? Bir tane değil, iki tane değil, üç tane. Bir kuş gömüyorsun. Üç tane can kuşunu gömüyorsun. Allah verdi, Allah aldı diyorum. O gündür, bugündür de ne kadar kardeşim olsa da annem olsa da eşim olsa da kimsem yok benim. Ne ev ne bark ne çocuk ne aile kaldı. Hiçbir şeyim kalmadı. Susuyorum.

“

Ben hep sıfırdan
başlamanın nasıl bir
şey olduğunu merak
ederdim. Depremden
sonra anladım. Beni
pijamalarla ve yalınayak
çıkardılar enkazdan.
Evet, dedim, sıfır noktası
bu! Ve şimdi sıfırdan,
yeni bir hayat kurmaya
çalışıyorum.

“Ayaktayım Ama Tutamağım Yok”

Ayça Paköz. 42 yaşında. İnşaat Mühendisleri Odası'nda çalışıyor. 11 yaşındaki ikiz kızları, oğlu, anne ve babasıyla enkaz altında kaldı. Kızlarından birini ve anne babasını depremde kaybetti. Yitirdiklerinin ardından güçlü durmaya ve artık emanet olarak gördüğü iki evladına annelik yapmaya çalışıyor.

45

İnsan başına gelmeden bir şeyi tam olarak anlayamıyormuş. Tabii kimsenin bunu yaşamasını istemem. Mesela biri iflas ettiğini söylese “Allah yardımcın olsun kardeşim, Allah kolaylık versin.” dersin. Öyle değilmiş. Ben hep sıfırdan başlamanın nasıl bir şey olduğunu merak ederdim. Depremden sonra anladım. Pijamalarla ve yalınayak çıkardılar beni enkazdan. Evet dedim, sıfır noktası bu! Ve şimdi sıfırdan, yeni bir hayat kurmaya çalışıyorum.

İlk defa o gün plan yapmamıştım. O gece, yarın nasıl olsa bakarım, her şeyi ayarladım zaten diye düşünmüştüm. Normalde çok yoğun çalışırım. Hatta çift telefon kullanırım ama eve gelir gelmez telefonun sesini kısar, bir kenara atarım. Hayatımda ilk defa telefonumun sesi açtı. Şimdi bakınca bu da bir mucizeymiş...

Hani burası yıkılmazdı?

Yaklaşık 300 kişilik bir sitede oturuyoruz. Bildiğim bizim binadan 14-15 kişinin sağ çıktığı... Seçim listesini gördüğümde saydım. Bu site çocukluğumuzdan beri var. Neredeyse 45 yıllık. Bir esnaf komşumuz vardı. Arkadaştık. İş yeri bizim sitedeydi ama kendisi farklı bir yerde oturuyordu. Ona -depremden sanırım 10 gün kadar önce- “Çocuklar içeride koşsa balkon sallanıyor. Bir deprem olsa biz buradan çıkamayız.” demiştim. O da “Burayı -ismini vermek istemiyorum- bu kişi yaptı. Benim dükkânda bir sürü kolon var. Buraya bir şey olmaz.” demişti. Enkazdan çıktıktan sonra birkaç kere yazdım o esnaf arkadaşşıma ama hiçbir mesajıma cevap vermedi. 13 gün sonra Kayseri’de şehir hastanesine ziyaretime geldi. Ağlayarak özür diledi, “Mesajlarına cevap yazamadım çünkü enkazdayken beni aradın.” dedi. Meğer enkazdan onu aramışım: “Hani burası yıkılmazdı?” demişim. Hiç hatırlamıyorum. “Sen ‘Hani yıkılmazdı?’ dedin, ben orada bittim.” dedi arkadaşım.

Bitti deyince bitmiyormuş!

O gece her zamanki gibi bir geceydi. Ben oğlumla ebeveyn yatağında beraber yatıyordum. Yanımdaki tekli çocuk yatağında 11 yaşındaki ikiz kızlarımdan biri vardı. Yan odada annemle diğer kızım yatıyordu. Diğer odada da babam... Bir anda içerisi ışık dolmuş, her yer aydınlanmış, yer altından sesler gelmiş. Ben hiçbirini hatırlamıyorum. Balığın yerde sektiği gibi yatakta sektiğimi hatırlıyorum. Fırtınalı bir denizde dalgalanır gibi sağa sola dalgalanıyordum. Sonra avize patladı. Ben oğlum Ata’nın üstüne kapandım. Ata bağırды, ne oluyor, dedi. Deprem dedim. Kızımın sesini duydum. Bismillah, bismillah diyordu. Yer olduğu gibi aşağıya indi bir anda. Kum sesi gibi... Ku-lağımda hâlâ sahile vuran dalgaların kumla birleşince çıkardığı o ses var: hışşş... En son gördüğüm şey gardırobun üstüme geliyordu. Yattaktan inemedik. Hepsi 7 saniyede oldu, bitti. Hayatımda ilk defa bitti, dedim ben. Ama anladım ki ben bitti deyince bitmiyormuş.

Bir kez daha güçlendim. Hep “Sen çok güçlüsün.” derlerdi. Haklılarmış. Vazgeçmemek, mücadele etmek lazımmış. Önce ağızıma ve burnuma kaçan toz, çimento, beton ne varsa tükürdüm, çıkarma-

ya çalıştım. Aslında sinüslerim kapalıydı, zor nefes aldığım bir dönemdeydim. O anda benim bütün hava yollarım açıldı. Bu da ikinci mucizeydi. Belki de vücudum kendini korumaya aldı, bilemiyorum. Çok rahat nefes aldığımı hatırlıyorum. Sonra hemen oğlumun ağzındakileri temizledim, rahat nefes alsın diye. Hayatımda hiç kimseye bu kadar acı bir şekilde haykırdığımı hatırlamıyorum. Kızım için “Azra!” diye içim yanarak bir çığlık attım. Hiç ses gelmedi. Anladım ki gitmişti. Sonra “Beyza!” dedim. Diğer odaya seslendim. Yine ses yok. Ne anne dedim ne baba... Gittiler, dedim. Çocuklardan ses yoksa onlar da gitti. Bildiğim tek şey Ata’nın yanımda olmasıydı. Korkmayın diye gel oğlum, birer Fatiha okuyalım dedim. Orada artık şekerim mi tansiyonum mu düştü bilmiyorum, başım geriye doğru düştü. İçerisi o kadar dar ki... Hayat üçgeni yapın derler her zaman, yatağın dibine inin, üçgeni oluşturun. Bizim inmeye vaktimiz olmadı. Ben alttaydım, oğlum üstüme gelmiş, çatının altında kalmış. Geri kalan her şey benim üzerimdeydi. Kurtaramıyordum, sadece dua ediyordum. Allah’ım, lütfen kızım inmemiş olsun diyordum. Çünkü inmiş olsaydı bana gelen üçgen muhtemelen onu biçip atacaktı. Tek parça olsun, parçalanmamış olsun diye dua ediyordum.

Kendimle konuştum, bana “Ayça kalk” dedi!

İçerdeki mücadelem 9-10 saat sürdü herhâlde, bilmiyorum. Ses kayıtları var. Mesaj atmışım telefon elime geçtikten sonra. Konum atmışım, durum paylaşmışım. Durumu paylaştığım anı hatırlıyorum. Ellerim titreyerek 4-5 kere silip yazdığımı hatırlıyorum. Kimin beni aradığını, kiminle ne konuştuğumu, ses kaydını nasıl attığımı hatırlayamıyorum. İlk durumda yardım edin, enkaz altındayım oğlumla yazmışım. Oğlum ayağım üşüyor deyince ayağının dışarıda kaldığını sanıp ayağından bulacaklarını sanmışım. İkincisinde evin adresini atıyorum. Sonra kimlere konum attığımı da bilmiyorum. Ama bizi bu konumlarla buldular. Ben sizinle konuştum, diyorlar. Hiçbirini hatırlamıyorum. Enkazın altında bir süre ezan sesini beklediğimi hatırlıyorum. Ne olduğunu bilmiyordum çünkü. Ezan sesi gelmeyince eyvah dedim, büyük bir şey oldu. Dışarıda büyük bir şey var, ama ne? Bunu 4 gün sonra, Kayseri’ye hastaneye götürüldüğümde, televizyonu açabildiğimde anladım.

Önce kafamı kaldırmaya çalıştım, betona vurdum. Yere koymaya çalıştım, camlar battı. Meğer kafatasımın arkası tamamen kırılmış. Sanırım ondan koyamadım yere, bilmiyorum, camlar batıyordu. Telefon çalışıyordu ama ışık olmadığı için göremiyordum. Yapabildiğim tek şey bileğimi oynatabilmektir. Bileğimi oynatarak taşları eledim, eledim, haliye dedim. Allah Allah, annemin halısı odaya gelmiş diyorum. Yerde olduğumu hâlâ anlamamışım. Biraz daha eşeleyip oje elime gelince anladım odamda yerde olduğumu. Ama ışık yoktu. Bağdım, ne olur arayın, çaldırın, devam edin, bırakmayın dedim. Kimse duymadı beni. Ama sağ olsunlar, dostlar çok aradılar. O yüzden sürekli çaldı o telefon.

Oğlum terimi silerek sürekli “Anne bırak telefonu, anneciğim ne olur nefes al.” diyordu. Bilmiyor ki o telefon bizim son umudumuz. Ölsek de yerimiz belli olsun diye düşünüyordum. O sırada başım camların üstüne düştü. Bayılmışım. Rüya gibi bir sahne kendimi bir an evimin koridorunda gördüm. Karşımda... Karanlıkta... Ben vardım. Kendimi gördüm, kendimle konuştum: “Kalk Ayça! Şimdi, şu anda, çocuğunun yanında değil, kalk dedim sana!” Nefes alarak tekrar kendime geldim. Sonra, oğlum hadi gel biraz uyuyalım, dedim. Ölüyorsun, çocuğun bunu hissetmesin istiyorsun. Seni uyuyor sansın.

Yan yana odalar nasıl başka taraflara savruldu?

Sabah oldu, ceviz büyüklüğünde ışık süzüldü benim ayak ucumdan. Ben 6. kattaydım. Üstümüzde bir kat daha vardı. Ama nasıl tarif etsem yıkımı... İki oda iç içe girmiş fakat annemle kızım yok. Ya da biz onların tarafına gitmemişiz de eşyalar üstten bizim yanımıza gelmiş. Bilmiyorum. Adamlara tarif ediyorum, doğuya gidin diye bağıyorum, başucuma geliyorlar. Oda 360 derece dönmüş. Bizim alt kattaki karşı komşu annemin yanından çıkmış, çocukları birinci kattan ön caddeden... Orası nasıl parçalandı, nasıl dağıldı bilmiyorum. Yan yana odalar nasıl başka taraflara savruldu? Bilemiyorum, benim aklım bunun hesabına yetmiyor.

Bir şekilde açtılar enkazı. Buldukları şey çekiçmiş, çekiç uzattılar ayak ucumdan. Dizim bükülmüş, gardırop üstüme dik bir şekilde düşmüş. Gardırobun iki suntası eğik, bir tanesi dik ve bacağımın üs-

tünde. Ve çatıyı tutuyor gibi... Dedim ki ben bu şekilde buna alttan vurur, üstüme düşürürüm. Çatı da benim üstüme düşer. Ben ölürüm ama oğlum çıkar. Adam, “Aman abla ne yapıyorsun!” dedi. Dedim, bu bacak kopacak ama bu çocuk buradan çıkacak. Oraya can havliyle bacağı koparmak için vurdum. Çok şükür kopmadı, çok şükür yaşayacak günümüz varmış. Çok şükür sağ salimim ve iki çocuğumun başındayım. Bana, abla tamam, sen çık, dediler. Hayır, oğlumu almadan çıkmam dedim. Adam küçük bir çakıyı cebinden çıkardı, duvarı çakıyla kazıdı ve çocuğumun ayağı bu şekilde çıkarıldı.

Ekip yok. Olan ekip ne yapacağını bilmiyor, ekipman yetersiz, yıkım çok fazlaydı. Herkesin evinden bir acı çıktı. Kim nereye yetişsin. Yollar tıkanı, yetişmeye çalışanlar gelemeydi. Gelmeye çalışanların imkânları kısıtlı. Oğlumla beni çıkardılar, bir hastaneye gönderdiler. Amcam bir şekilde buldu bizi. Ben hemen evime geri gelmek istedim. Tekrar evime geldiğim anı hiç unutmuyorum. Her yer çamur... İki bükümüm, kaburgam kırılmış, kafa kırık... Sürüne sürüne evime ulaşmaya çalışıyorum. Vardığımda bir arkadaşım geldi, bana sarıldı. Annesiyle kız kardeşi benim komşum. Bana sarıldı, elime bir şey verdi. Annemin bilezikleri... Annem öldü mü diye ağlarken “Annemle kardeşimi daha çıkartamadım. Kızını çıkardılar, tıp fakültesine götürdüler.” dedi. O anda annem, babam ve diğer kızımı unuttum. Eyvah, dedim, benim çocuğum aklını mı yitirdi? Biri mi aldı götürdü? Nerede? Ne yapıyor?

Kızımı bulduğumda etrafında 20-30 kişi vardı. Kiminin kolunu, kiminin bacağı kesiyorlardı. Çocuk şoka girmiş zaten. Koluna kesiler atılmış, kangren olmasın diye sarmışlar. Donuk bir şekilde, insanların ortasında öylece oturuyor. Kaptığım gibi çıkardım kızımı oradan. Ertesi gün eniştem ve ablamla beraber fizyoterapi merkezine götürdüm. “Kolu keseceğiz.” dediler. Biz de başka çare aramak üzere Kayseri’ye gittik. Sonra tedavi süreci başladı. Bir buçuk ayda yedi ameliyat oldu. 6 ay da fizik tedavi aldı. Ama kolu kesilmedi. Öldü denilen sinir, ölmedi. Kızım için hâlâ umut var. Ankara’daki doktorlar başka söyledi, Kayseri’dekiler başka. Bu yüzden umudumu korudum.

Enkazdan çıkan tek yadigâr anne babamdan kalan bir araba...

Maraş'ta engelli kişileri göremiyorum. Hâlâ tedavi mi oluyorlar yoksa utanıyorlar mı bilmiyorum. Ama ben kızıma engelli raporu aldır-dım. Bana vergiden yararlanabileceğini söylediler. İstemiyorum kardeşim, ben ne derdindeyim, siz ne derdindesiniz, dedim. Konteyner de istemiyorum, yardım derdinde de değilim. Şu memleketi ayağa kaldırın.

Diyorum ya, ben halkım. Ne mühendisim ne mimarım... İki çocukla tek başıma tekrar buraya döndüysem, bu memlekette kimsenin kaçmaması lazım! İşi bilenlerin de istifa etmeden işinin başında olması lazım. Geleceksin işinin başına, burayı bırakmayacaksın. Kaç tane enkazda gördüm, adam demir parçasını sökmeye çalışıyor. Ne yapıyorsun, kalan tek duvarı da sen mi yıkıyorsun, diyerek kovdum onları. Geldiler, ziynet eşyalarımıza kadar aldılar. Bir tane defter kâğıt yok, babamın bir tane gömlek parçası yok, annemin bir tane eşarby yok. Her şeyimizi silip süpürdüler. Hiçbir şey bulamadım ben. İş yerimin önünden geçiyorum, evimin önünden geçiyorum, bakıyorum, sonra kafayı çeviriyorum. Bazen orada duruyorum, ağlıyorum. Bir gökyüzüne bakıyorum, ne oldu bize, neden böyle oldu, diyorum. 6 ayımı aldı bu benim. 6 aydan sonra in arabadan dedim kendime. Neden utanıyorsun sen? Buradan herkes bir şey götürdü. Sen neden utanıyorsun, evine girmekten mi? Enkaza girdim. Gerçekten hiçbir şey yoktu. Araba enkazda kalmıştı, yaptırdım. Ustalar yapılmaz bu dediler. Dedim anne babamdan kalan tek şey bu, çıkarın bunu. Sağ olsunlar 2 buçuk ay uğraştılar ve arabayı çıkarttılar. Şu anda o araba beni tedavi için Kayseri'ye, Ankara'ya kadar götürüyor. Aylar sonra ailemin mezarına gittiğimde şunu söylediğimi hatırlıyorum: “Babacığım arabayı çıkarttum. Anneciğim, kızım, özür dilerim. Çok geç kaldım. Bize ait hiçbir şey kalmadı, bitti. Orası evimizdi, bitti.”

Enkazımızla yüzleştim!

Bu benim yüzleşmemdi. Her seferinde evimin oradan geçerken bakını-yordum. Şu an hiç bakmıyorum. İmar projesini de gördüm artık oraya ne yapılacağını da biliyorum. Bakmıyorum. Hiçbir şey aramıyorum. Ne oldu bize diye sorgulamıyorum. Kafamda bitirip hesaplaştım. Aya-

ğa kalktım. Yüzleşmek zorundaydım. Korkularımızla yüzleşmek zorundayız. Her zaman da öyleydim hep üstüne giderim. Atlatabilmem için bunu yapmam lazım derim. Kötüysem, siz beni “iyi” edemezsiniz. İyiysem, siz beni “kötü” edemezsiniz. Her şey benim müsaademle olur. Hani güçlüsün diyorlar ya kendi başına, evet, güçlüsün.

Geçen gün bir yemek yaptım. Instagram’da görmüştüm. Dedim ki ben bunu neden depremden önce yapmadım? Niye ben bunu bilmiyormuşum? Niye benim kızım şu anda bunu yiyemiyor? Sonra, bir dakika dedim, kendine gel. Çok şükür ayaktasın, sağlıklısın ve şu an iki çocuğuna bunu yedirebiliyorsun. Hemen toparlanıp “Çocuklar yemek hazır, hadi gelin!” dedim. Nasıl bir iniş ve nasıl bir çıkış! Bazen bakıyorum, enkazın başına gelen kibar insanlar oluyor. Sadece seyrediyorlar biliyor musunuz? Yere eğilip bir şey bile almıyorlar. Bakıyor, sadece yere bakıyor ve biliyor ki hiçbir şey yok orada. Sadece yüzleşiyor. O insanın içinde ne yaşadığını çok iyi anlayabiliyorum.

Herkes yardım etmek istedi, bu bana fazla geldi!

Birçok arkadaşım “Sakin dönme, Maraş bitti!” dedi bana. Döndükten sonra da iyi ki geldin...

Dönmemin iki sebebi vardı. Ankara’da yaptığım tek şey çocuğumu hastaneye getirip götürmekti. Ben vasıfsız biri değilim. Bunu kabullenemedim. İkincisi, herkes yardım etmek istedi, bu bana fazla geldi! Evet, insanlar gerçekten yardım etmek istiyor, ben de isterim. Eczaneye gidiyorum, kimlikte Kahramanmaraş yazdığını görünce depremzede olduğumu anlayıp ilacımı karşılamak istiyor. İstemiyorum, alır mısın, param var, diyorum. Hayır, lütfen bu seferlik bizden olsun, diyorlar. Bu bana fazla geldi. Tamam, zor şeyler yaşadık, kayıplarımız oldu ama doğum gibi ölüm de yazılmış bir şey. Hastaneye de giyim, çanta gibi eşyalar gelmişti. Onlara şöyle bir baktım. Anne-me “Bugün ne giyeceğim, giyecek hiçbir şey yok.” dediğim günleri hatırladım. “Kızım Allah’tan kork, daha etiketleriyle duruyor.” dedi. Ve etiketleri ile gömüldüler. O an fark ettim, hiçbir şeyin önemi yok. Eşyanın, paranın... Hastaneye eşya getirdiklerinde üstümdeki eşofmanı aldım, bir tane de yedek... Bu ikisi bana yeter, birini yıkar birini giyerim, götürün olmayanlara verin, dedim.

Herkes depremi sordu, sadece bir kişi ne hissettığimi...

Ankara'da bunları yaşıyınca dedim ki bir dakika dur, artık yeter. Bir işin var. İşini kaybedemezsin. Bu, senin güvencen. Artık hayattasın. Elin ayağın tutuyor. Devam edebilirsin! Benim için Ankara'da yaşamak gurbet mevzuu değildi. Uzun yıllarım İstanbul'da geçmişti. Buraya dönme sebebim gurbette olmak, memleketten ayrı kalamamak da değildi. Biz Kahramanmaraş merkezin yerlisiyiz. Küçük yer burası. İstedğim yere çok rahat ulaşabiliyorum. Birbirimizi tanıyoruz. Yardım isteyebileceğim çok insanım var. Döndüm. Herkes bana kaç saniye sürdü, enkazda neler yaşadın diye sordu. Bir kişi, tek bir kişi bana "Ne hissediyorsun?" diye sordu. Ona bunu sorduğu için çok teşekkür ettim. Ne mi hissediyorum? Ayağa kalktım, iki elimi arkaya attım, bak kardeşim dedim, benim sağ kolumu kestiler, sol kolumu kestiler... Tutunacak hiçbir şeyim yok. Ayaktayım ama tutanağım yok. Kalbimde öyle bir acı var ki... Sanki bir yaratık turnaklarıyla beni parçalıyor, sürekli parçalara bölüyor. Kalbimi tutuyor. Söküyor. Ciğerlerimi, midemi... Her yerimi söküp alıyor. Ne kadar gülmeye, mutlu görünmeye çalışsam içimde tarifsiz bir acı var. Kırılmış gibi hissediyorum. Kanatlarım kopmuş gibi... Çünkü benim annemle babam umre paralarını bile benim için harcadı. Herkes annem için, canımı da verdi gitti sonunda, diyor. Gerçekten öyle... Onlara teşekkür ediyorum, gerçekten teşekkür ediyorum.

Biz birlikte oturuyorduk. Eşyalarını depoya kaldırıp benim yanıma taşınmışlardı. Maraş'a dönünce o eşyaları aldım. Meğer onlar bana ev bırakmışlar... Bir tane perdem eksik olmadı, halım eksik olmadı, tabak çanak eksik olmadı. Arttı bile. Annemin temizliği, babamın düzeni... Hepsini bana bırakıp gitmişler. Onların albümünde resimlerim duruyor. Çocuklarımin bebeklikleri, büyüdüğü anlar... Çıkartıp vitrine koydum. Benim için çok zor oldu. O halıya basmak... O perdeyi tutmak... O tabakta yemek... Çok ağladım. Hürmet ediyorum o eşyalara hâlâ incinmelerini istemiyorum.

Kader böyle imiş, ağlarım bazı

Bana bu şekilde yazıldı. Neden diye sormuyorum. Bunu sormak haddim değil, hakkım değil ve bu beni uçlara savurur. Aklımı yitiri-

rim. Kolay değil bir anda üç kayıp... Hayatımda ilk defa mezarlığa giriyorum. Senin ne işin var burada, sen burada ne yapıyorsun, diyorum kendime. Sonra bunu yaşayan tek sen değilsin, iki çocuğun için ayakta durmak zorundasın diyorum. Bu beni güçlü kılıyor. Bu iki şey ayakta tutuyor beni: Nedenleri sorgulamamak ve tek acı çeken ben olmadığımı, ayakta durmak zorunda olduğuma kendimi inandırmak.

Neyin gücü bu bilmiyorum. Ama zaman zaman soruyorum: “Kimseye dedim kaldıramayacağı kadar yük vermezsin. Ben bu kadar güçlü müydüm?” İsyan değil, sadece merak ediyorum.

Peki, bundan ders aldık mı? Hayır! Hiç kimse akıllanmadı. Hayatımda kimseye hakkımı haram etmedim ama evimin yıkılmasına sebep olanlara hakkımı helal etmiyorum. Canımıza kastedildi. Evet, deprem bölgesinde yaşıyoruz. Evet, bir fay hattı üzerinde yaşıyoruz. Bunu biliyoruz. Peki hazırlığımız var mı? Hiç kimsenin yok. Uyarılar dikkate alınmıyor, halk uyarılmıyor. Yeni yerleşim yeri gösterilmeliydi, halkı taşıyıp güçlendirme yapılmalıydı.

Ben memleketimi böyle görmek istemiyorum, dağını taşıyı çok seviyorum, gitmek istemiyorum buradan. Kimseye bırakmak istemiyorum. Faydam olabilir mi bilmiyorum ama yine de döndüm geldim. Kimse gitsin istemiyorum bu yüzden. Bu memlekete faydalı olabilecek insanlar gitmesin, burayı ayağa kaldıralım. Sorumlular artık ceza alsın. Koltuk sevdalıları değil, gerçek imza sahipleri iş yapsın. Suç masumların üzerine kalmasın, kim suçluysa bulunsun. Türkiye'nin kaderi dünyada neyse, Kahramanmaraş'ın kaderi de Türkiye'de odur. Ben hep öyle görürüm. Ben memleketimi böyle görmek istemiyorum. Evet, zor biliyorum. Tek burası değil çünkü. Uzun sürecektir, bunu da biliyorum. Ama yapılsın artık!

Özür dilerim, ben her şeyin emanet olduğunu unuttum

Artık hiçbir planım yok. Çocuklarıma verimli olabileceğim kadarını düşünüyorum. Bu beden beni bir 10 yıl daha götürürse, 10 yıl daha çalışırım. Kimseye muhtaç etmeden şu çocukları bir okutayım da gelecekle ilgili başka hiçbir planım yok. Eskiden çok plan yapardım,

şimdi hiç yapmıyorum. Ama eskiden ailemle vakit geçirememiştim. Uzun saatler çalıştığım, çocuklarımı göremediğim günleri biliyorum. Artık ertelemiyorum hemen yapmaya çalışıyorum. Çocuklarım bile “Benim hiç bu kadar odam, böyle bir eşyam olmamıştı. Annemiz bizi hiç bu kadar gezdirmemişti.” diyor. Hiçbir şeyden geri kalmasınlar istiyorum. Çünkü içimde diğer çocuğuma yapamadığım acılarım var, keşkelerim var. Diğerlerine de bunun olmasını istemiyorum.

Yukarıya (Allah’a) şunu da söyledim: “Özür dilerim, ben her şeyin emanet olduğunu unuttum.” Her şey emanet diyorum kendime, daha çok sevmek. Artık çocuklarımı bile sevmemeye çalışıyorum. Kaybedeceğim diye korkuyorum. Emanet onlar, sadece görevini yerine getir, diyorum kendime. Çocuklarımdan dik duran bir anne-ye ihtiyacı var. Hayat bu kadar... Gittiği yere kadar... Bir saniye sonramız belli değil. Ve bilmediğimiz şeyden korkuyormuşuz gerçekten. Ama öğrenince daha az korkuyor insan... Daha kolay mücadele ediyor...

Düdük asacaksın boynuna!

54

Şimdi neler yapılması gerektiğini daha iyi biliyorum. Deprem çantası hazırlamak, su hazırlamak, yiyecek içecek hazırlamak, hepsi bomboş. O kadar saat enkaz altında kaldım, hiç susamadım, acıkmadım. Tabii dışarı çıkma ihtimali olanlar için anlamlı bir şey. Varsa imkânın arabanın arkasına at valizini, yiyeceğini içeceğini koy koyabildiğin kadar. İkinci bir evin varsa oraya bir şeyler yapmaya çalış. Ben kendi imkânlarıma göre konuşuyorum. Arabanın bagajına şimdilik bir valiz attım, bir battaniye bir yorgan. İlk ihtiyacım olan şeyleri koydum. Ama o anda, benim evimde, tamamen yıkılmış bir evden bahsediyorum, eğer bir çantam olsaydı ben onu alamayacaktım. Zaten canımın derdine düşmüşüm, kımıldayamıyorum. Yanımdaki telefonu alamıyorum ki koyduğum çantayı alabileyim. Kendime bir hayat üçgeni oluşturacak kadar bile vaktim olmamış. Tek bildiğim şey, vefat edenler de biz sağa çıkanlar da hepimizin üzerinde ne varsa onlarla, takılarımızla çıktık. O takılar kırılmamışlardı bile. Bu benim için şu demek artık: Düdük asacaksın boynuna. Bana deseler ki deprem olacak hazırlıklı ol, tek alacağım şey düdüktür. Su da değil yemek de değil, hiçbir şey değil. Çünkü bir yere sesimi duyurabilmem la-

zım. Çünkü dışardaki yağmurun betona düşme sesini duydum. Yurtdışında insanların konuşma seslerini duydum. Yanımda konuşuyorlar gibi duydum. Bağırdım, çığlık çığlığa bağırdım, istedim ki onlar da beni duysun. Ama kimse duymadı...

“

Geçmiyor. Sönmüyor bu
ateş. O sıcacık yuvadan
geriye bir enkaz olarak
ben kaldım sadece.
Ne antidepresan ne
de başka bir şey acımı
dindirmiyor. Ben artık
nasıl yaşayacağım?
Kime soracağım
bunun hesabını? Kim
ailemi, hayallerimi geri
getirebilecek?

“Hakkını Helal Et Gülüm”

Ebru Taşatmaz. Dondurma Müzesi görevlisi. 3 gün boyunca kaldığı enkazda eşini ve karındaki ikiz bebeklerini kaybetti. Eşinin ailesine ve mezarlığa yakın tuttuğu evde yalnız yaşıyor.

Beş yıllık evliydim. Eşim fabrika işçisiydi. Bana her sabah günaydın mesajı atardı. Cuma günü sabah 10’da yine mesaj attı: “Günaydın canım. Hayırlı sabahların olsun bebeğim. Seni çok seviyorum. Aşk senin gülüşünde saklı. Ölümü boş ver kefenim sen kokacak mı onu söyle? Çünkü her bir zerrem âşık, her bir zerrene. Aklım ve kalbim arasında kalan en güzel çaresizliğimsin.” Neden dedim, bunu yazmamı gerektiren durum nedir? Depremden bir gün önce de eşimin teyzesinin nişanındaydık. O davulların ölümümüz için çaldığını bilemezdik. Nişan bitmeden önce herkes fotoğraf çekilecek ve vedalaşacaktı. Eşim “Evimize gidelim gülüm.” dedi. Huzursuzdu. O gece 02:40’a kadar hiç uyuyamadım. Rabb’ime içimdeki sıkıntıları alması için dua ettim. Hamileydim. İkiz bebeklerim olacaktı. Gece eşim uyandı: “Saat geç olmuş gülüm. Yazık, üşümüşsün. Hadi gel uyuyalım.” dedi. Gidip yattık. Sonra da sallantıyla uyandık. Yataktan düşüyordum. Baş ucumda asılı olan keman olduğu yerde dönüyor, daire çiziyordu. Sanki evin içinde bir hortum vardı. Eşimin elinden tuttum, ayağa kalktık. Kombi patladı. Camlar kırıldı. Yatak odasına alevler dolmaya başladı. Binada yangın merdiveni yoktu. 5. katta

olduğumuz için balkondan da atlayamadık. Ses duydum, merdivenler yıkılıyordu. Çocuk odasının girişinde birbirimize sımsıkı sarılıp “Rabbi yessir velâ tuassir Rabbi temmim bi'l-hayr. Rabb'im! Koylaştır, zorlaştırma. Rabb'im! Hayırla sonuçlandır.” deyip kelime-i şhadet getirdik.

Acının da acısını yaşadım

Benim dizlerime gelen saçlarım vardı. Eşim her gün özenle tarardı. Enkaza düşerken kafama bir şey çarptı ve saçımın bir tarafını derisiyle beraber alıp götürdü. Çok kan kaybediyordum. Ayaklarımda kolonlar vardı, acı çekiyordum. Ama eşim üzülmesin diye sesimi çıkarmadım. Onun üzülmesine dayanamazdım. O da oturur pozisyonunda düştüğü için beli kırılmış. Bana acısını söylemedi. Enkaz altındayken çok konuştuk, helalleştik. Beraber çıkamayacağımızı biliyorduk ama bir umut işte... Sonra öğlen depremi oldu. Öğlen olduğunu sonradan öğrendim. Yan bina da bizim binanın üzerine devrilmiş. Tost gibi ezildik. Eşim: “Benim asi hatunum yine dimdik ayağa kalkacak. Seni Allah'ım koruyacak. Hakkımı helal et gü-lüm!” dedi. Son nefesini kulağımın dibinde verdi. Gavurdağlı Yaşar orada gitti. Çok saygı duyulacak bir insandı, efendiydi. Allah dostu biriydi. Ben 3 gün enkazda kaldım. Çıkarken çıt çıkartamadım. Eşimin ölümüyle şoka girmiştim. Acılarımı hissetmiyordum, vücudum uyuşmuştu. Sadece insanları izliyordum; el ele koridor yapmış, beni sedyeyle indiriyorlardı. Tomografiye girene kadar hiç kimse neyim olduğunu bilmiyordu. Belim kırılmış, ayaklarımdan aşık kemikleri yok olmuş. Narkoz vermeden ameliyata aldılar beni, yoksa kurtaramayız dediler. Şimdi kafamda 165 tane zımba var. Ayaklarım enfekte oldu, her gün neşterle kazıldılar. İnsanlar bu acıya nasıl dayandığımı sordu. Eşim artık toprağın altında ve onu göremiyorum. Depremde bebeklerimi kaybettim. Ben acının da acısını yaşadım. Keşke bebeklerim yaşasaydı. Eşimden bir hatıra olarak onlara sarılır güç alırdım. Artık kimsem yok.

Kim gece yarısı mezarlığa gider?

Geçmiyor. Sönmüyor bu ateş. O sıcacık yuvadan geriye bir enkaz olarak ben kaldım. Ne antidepresan ne de başka bir şey acımı din-

dirmiyor. Ben artık nasıl yaşayacağım? Kime soracağım bunun hesabını? Kim ailemi, hayallerimi geri getirebilecek? Kimse... Acımı içimde yaşayarak eşime verdiğim sözleri tutmak için ayağa kalktım, dimdik yürümeye çalışıyorum. Benim artık bir ailem yok, eşimin ailesine sarılıyorum. Tek başına savaşmak çok zor. Geceleri sağır olurcasına ellerimi kulaklarıma vurarak duvar kenarında ağladığımda neler yaşadığımı sadece ben biliyorum. Bu yüreğimdeki acı beni bitirdi. Şimdi kanser hastasıyım. Bakanım yok, çalışmak zorundayım. Kayınbabam kendi yaşadıkları evin yakınlarında bana bir ev tuttu. Mezarlığa yakın olmasını istedim. Geceleri eşimin mezar taşına sarılarak onunla dertleşiyorum. Kim gece yarısı mezarlığa gider? Ben bir anda gökyüzünden zemine çakıldım. Allah'ım bundan sonrası için güç versin. Bazen gün bitiyor, yemek yemeyi unutuyorum. Su içmeyi unutuyorum. Lavaboya gitmeyi unutuyorum. Ne yapacağımı hiç bilmiyorum. Kalabalığa giremiyorum. Yalnızlığı çok seviyorum. İnsanların bana bir şey sormasını istemiyorum. Kimseyle kolay kolay konuşmıyorum.

Müftülük Meydanı'ndaki Ceylan Apartmanı'nda yaşıyorduk. 10 ay oldu hâlâ o sokaktan geçemedim. Bir kere sokağa gireyim dedim, sinir krizi geçirdim. Eskiden her gün işten 17:00'de çıkar, 17:15'te evimde olurdum. Eşim de 17:45 gibi eve gelirdi. Ona yemek yapmak için koşa koşa giderdim evimize. Hâlâ işten eşim gelecek umuduyla çıkıyorum. Ama gelmiyor. Artık yok öyle bir hayat, kendimi kandırıyorum sadece. Diyorum ki bazen "Allah'ım intiharın kurtuluş olduğunu bildiğin için haram kıldın." Allah'tan korkum olmasaydı devam edemezdin. İyi ki inancım ve bir işim var. Şükürler olsun.

“

İş makinasının sesi
kaybolunca Kur'an
okuyayım, ses de
çıkartmış olurum diye
düşündüm. "İmdat!" diye
bağırırken ölmek yerine
Kur'an-ı Kerim okurken
ölmek daha iyidir. Bir
de ölüp gideceğim fikri
yerine Allah'tan af dileyip
ölümü kabul edince
içinde bulunduğum
durumun iyi yanlarını
düşünmeye başladım.
Ebedi aleme gideceğim,
orada ölüm olmayacak...

“Azrail’i Beklemek”

Ali Özdemir, lise müdürü.
7 gün enkaz altında kaldı.
Depremden 1 buçuk ay
sonra hastanede tedavisi
devam ederken eşinin vefat
ettiğini öğrendi.

Deprem anında evde eşimle beraberdik. Dükkânla beraber 10 katlı bir binanın 3. katındaydık. Bina yaklaşık 20 yıllıktı. Sarsıntı ayağa kalksam savuracak kadar şiddetliydi. Kelime-i tevhid getiriyordum. Karyolanın yanına düşersem belki yaşam üçgeni oluşur diye düşünürken bina yıkıldı. Eşim yan odadaydı. Korkmasın diye ona seslendim ama hiç ses gelmedi. Belki komşulardan duyan olur diye bağırdım ama ses yoktu. Kendi kendime kısa bir muhasebe yaptım. Kendimi yokladım; ayaklarım, bacaklarım, sağ kolum sıkışmıştı. Bir taraftan da boynuma doğru ılık bir şeyler akıyordu. O an karanlık olduğu için anlayamadım ama meğer kafam yarılmış. Üstümde 6 kat vardı. Bu kadar yükün altından bir insanın tek başına çıkması mümkün değil. Madem çıkamıyorum o zaman Kur’an-ı Kerim okuyayım, en azından Azrail geldiğinde son nefesimi Kur’an’la verir, ruhumu o şekilde teslim edersem belki Allah günahlarımızı affeder diye düşündüm. Kur’an okumadığım zamanlarda da dua ediyordum. 7 gün enkaz altındayken tam manasıyla hiç uyumadım. Sadece arada bir dalıyordum. Kur’an okumanın beni dinç tuttuğunu düşünüyorum. Yoksa bilinç kaybı olurdu.

Profesörler bilimsel olarak ölmem gerektiğini konuşuyorlardı

İkinci depremle beraber bina bir kez daha çöktü ve ben olduğum yerde daha fazla sıkıştım. Sadece yukarıdan gelen sesleri duyuyordum. Sonradan öğrendim ki iş makinesi çalışıyormuş. Üzerimizde molozları kırmak için uğraşıyorlarmış. O esnada bağırma gerektiği yoktu. İş makinasının sesi kaybolunca Kur'an okuyayım, ses de çıkartmış olurum diye düşündüm. "İmdat!" diye bağırırken ölmek yerine Kur'an-ı Kerim okurken ölmek daha iyidir. Ölüp gideceğim fikri yerine Allah'tan af dileyip ölümü kabul edince içinde bulunduğum durumun iyi yanlarını düşünmeye başladım. Ebedi aleme gideceğim, orada ölüm olmayacak... İnsanlar makinalarla çalışmaya başladığı anda enerji kaybetmeyeyim diye susuyordum.

Çıkartıldığımda iki doktor kendi aralarında Rusça konuşuyordu. Bana iğne yapmak istediler, "Yapmayın!" dedim. Bağışıklık sistemi ile ilgili İngilizce bir şeyler söyleyince kabul ettim. Ondan sonrasını hatırlamıyorum. Gözümü Tıp Fakültesi'nde açtım. Kendi kendime "Maraş'ta Rus doktorun ne işi var?" diye düşündüm. Oradan da Kayseri'ye gönderdiler. 4 buçuk ay hastanede tedavi gördüm. Bir kolum çok fazla sıkışmıştı. Yama yaptılar. Bacaklarımda, sırtımda, kafamda... Her yerimde deformasyon vardı. Sonra bana "Seni enkazdan çıkartan Rus doktor ziyarete gelecek. Cumhurbaşkanlığı bilgi gönderdi." dediler. Ben Rus doktorları rüya zannediyordum, gerçek olduğunu o an anladım.

Soğuktan bahsediyorlar. Ben hiç hissetmedim. Acıktığımı, susadığımı hissetmedim. Erciyes Üniversitesi'nde profesörler bir konsey oluşturmuş, bilimsel olarak ölmem gerektiğini konuşuyorlardı. Onlara "Bugüne kadar olanları bilimle anlamlandırmaya çalışmayın. Bu ilahi bir şeydir. Ama bundan sonrakiler için ben bilime inanırım. Beni bilimle tedavi edin." dedim, gülüştük. Benim yaşıyor olmam Allahu Taâlâ'nın bir hikmetidir. O ilmi ile bizi yaşattı. Nasıl ki bizi bu dünyaya gönderip bir ruh verdiyse, göçük altında her yerim sıkışmış vaziyette 7 gün yaşamamı istedi ve oldu.

Takdir böyleymiş ne yaparsın?

Uzun süre bana eşim hakkında hiçbir şey söylemediler. Zaten telefon vermiyorlardı, yataktan kalkmam da yasaktı. Eşimi sorduğumda "Ne-

cip Fazıl Hastanesi'nde yatıyor. Durumu iyi.” diyorlardı. 1 buçuk ay sonra dayanamadım, “Hiç mi telefon yok? Niye beni görüştürmüyorsunuz?” diye bağırdım. Fazla tepki gösterince doktorlar “Söyleyin artık.” demiş. Eşimin vefat ettiğini bu şekilde öğrendim. Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde okuyan bir kızım var. Bölümü erken açıldığı için 2 gün önce gitmişti. Deprem olunca hemen yola çıkmış ama tüneller kapalıymış. Epey bir zorluk çekmiş çocukcağız. Elbistan tarafına giden bir araba bulmuş. Sonra Göksun'dan buraya başka bir araçla gelmiş. Kardeşim iş görüşmeleri için Almanya'ya gitmişti. Deprem olduğunu öğrenip bize ulaşamayınca özel uçakla geldi. Herkes zorluk çekti. Onları dinlediğimde “Ben sizden rahatmışım herhâlde.” diyorum.

Çalıştığım okuldaki müdür yardımcım Ömer Fıstıkçioğlu rahmetli oldu. Rehberlik öğretmenimiz Leyla Hanım rahmetli oldu. Şimdi birinin adını öğretmenler odasına, birinin adını da toplantı salonuna verdik. Onlara özel bir köşe yaptırıyoruz. Benim gibi ağır travmaları olan öğrenciler var. Ailelerini, yakınlarını kaybedenler var. Elimizden geldiği kadar depremin öğrenciler üzerindeki etkisini en aza indirmeye çalışıyoruz. Aslında bana da hastanede psikiyatri tedavisi uygulamak istediler. Ağır travmalar geçirdiğim için kaldıramayacağımı düşündüler. Birçoğunu kabul etmedim. Antidepresanı kabul etmedim. Yanıma gelen asistanlar hocalarına benden bahsetmiş. Biri yanıma geldi. “Tanıyamadım, siz kimsiniz?” dedim. “Senin o kovduğün doktorların hocasıyım.” dedi. Kimseyi kovmadığımı söyledim. O arada Mülk Suresi'ni okuyordum. Dedim ki: “Eğer bunların Allah'tan geldiğine, bizim O'na geri döneceğimize, döndüğümüz yerin ebedi alem olduğuna inanıyorsak, o zaman burada ölüm yoktur. Biz sadece dünyamızı değiştiriyoruz. Ayetleri okuyup teslim olduğunuz zaman sizin ilaçlarınıza gerek kalmaz.” Adamla epey konuştuk, teşekkür etti. Eğer teslim olmazsan psikolojin bozulur. Takdir böyleymiş ne yaparsın? Kalan hayatını en iyi şekilde yaşamaya bakacaksın. Allahu Taâlâ ömrüne ne kadar zaman biçtiyse o zamana kadar devam edeceksin. Başka çaren yok. Bizim en büyük şansımız Müslüman olmak, bizi yaratana güvenmek.

Şimdi annemle birlikte yaşıyorum. Başka bir evim daha var ama henüz gitmedim. Hastaneden çıkıp bağa, bağdan çıkıp annemin evine geldim. Çok şükür bir sıkıntı çekmedik. Takdir-i ilahi böyleymiş. Bundan sonra biraz da sorunu kendimizde arayacağız.

“

Normalde odam ön
caddeye bakıyordu.
Enkazdan çıktıktan
sonra fark ettim ki ben
evin arka mahallesine
düşmüşüm. Orada da
bir sürü ev yıkılmıştı.
Bunun büyük bir deprem
olduğunu o zaman
anladım. Biz hariç
binadaki herkes öldü.

“O Günleri Hatırlatan Her Şeyden Korkuyorum”

Ebru Akça, 33 yaşında, hemşire. Annesi ve kız kardeşiyle beraber yakalandığı depremin enkazından kendi imkânlarıyla kurtuldu. Depremden önce yoğun bakım sorumlusu olarak görev yaparken bedenindeki deformasyon sebebiyle artık sadece ilk yardım eğitimi veriyor.

65

Depreme büyüdüğüm evde yakalandım. Kahramanmaraş'ın merkezinde, 5 katlı bir apartmanın dubleks katında oturuyorduk. Odam en üst kattaydı. Depremin olduğu saatte çok şiddetli bir gürültüyle uyandım. Sarsıntıdan yatağımla beraber tavana çarptım. Kafam ke-sildi. Evimizin bir duvarı tamamen yıkıldı. Annemin bana seslendiğini duydum sadece. Sonrasını hatırlamıyorum. Gözümü açtığımda yerin altındaydım. Bizim bina muhtemelen 10 saniye içinde yıkıldı. Deprem olduğunu bile anlayamadan yere indik. Çok karanlıktı. Tozdan nefes alamıyordum, boğuluyordum. Kimsenin sesi gelmiyordu. Ayağımın ağrısını kalbimde hissediyordum. Kalkmaya çalıştığımda başıma bir şeyler değiyordu. Karanlık tabii, ne olduğunu göremiyorsun. İlk başta çok ağlıyorsun. Sonra dua etmeye başlıyorsun. “Allah'ım ne oldu böyle?” diye soruyorsun.

Daralma hissi hâlâ göğsümden gitmiyor

“Anne!” diye sesleniyorum, duyan yok. Kardeşim Merva’ya sesleniyorum, kimse yok. Sonra alt komşuların sesini duydum, “İmdat!” diye bağıyorlardı. Ben de ağlamayı kestikten sonra gayriihtiyari bağırırmaya başladım. Caddedeki sesleri duyuyordum. Hatta evimizin önünde trafik kazası oldu. Hepsinin sesi bize geliyordu ama bizim sesimiz yukarıdakilere gitmiyordu. Ne sağa ne sola dönebiliyorsun, alanın kısıtlı. Kendimi tabuta girmiş gibi hissettim. O daralma hissi hâlâ göğsümden gitmiyor. Çok bağırdım. Belli bir müddet sonra başımdaki kanama artınca buradan çıkmam lazım dedim. Muhakkak çıkmam lazım... Tırnaklarımla yerleri kazdım. Bacağımın üstündeki ağırlığı kaldırmaya çalıştım ama gücümün yetmesi mümkün değildi. Muhtemelen o sırada artçı depremler oluyordu. Yerin altında her sallantıyı hissediyordum. Bir deprem oldu, ayağımın üstündeki taş yere indi. Bir deprem hayatımı kararttı, bir artçı deprem hayata tutunmamı sağladı. Enkaz altında küçücük, nefes alacak bir alan oluştu. Kendimi dışarıya doğru iteklemeye çalıştım. Saatlerce uğraştım. Her tarafımı cam kesti ama çıktım. Normalde odam ön caddeye bakıyordu. Enkazdan çıktıktan sonra fark ettim ki ben evin arkasındaki mahallesine düşmüşüm. Orada da bir sürü ev yıkılmıştı. Bunun büyük bir deprem olduğunu o zaman anladım. Biz hariç binadaki herkes öldü. Depremi şiddeti için 7.7 diyorlar ama bence daha fazlasını hissettik. Bizim caddede oturan herkesin evinin altında galeri vardı. Galeriler içeriye daha fazla araç sığdırabilmek için kolonları kesmişler, sonradan öğrendik.

Öleceksem burada ölürüm ama onları almadan gitmem

Annem nerede? Merva nerede? Yeğenim nasıl? Ailemi düşünüyordum. Telefonum yoktu, kimseden haber alamıyordum. Ayağım parçalı kırık, kemiğim dışarıdaydı. Yürüyemiyordum ki gidip bizimkilere bakayım, araştırıp bulayım... Enkazdan bir perde buldum, kanamam artmasın diye ayağıma bağladım. Sonra elimin üstünde sürüne sürüne annemle kız kardeşimi aradım. Artçı oldukça yan apartman sallanıyordu. Komşunun oğlu beni gördü: “Abla orada durma, gel!” dedi. “Annemle Merva burada! Öleceksem burada ölürüm ama onları almadan gitmem.” dedim. Sonra kız kardeşim sesi-

mi duydu. Kardeşim yaşıyordu! İçim biraz olsun rahatladı. Yoldan geçenlere “Lütfen gelip yardım edin” diye yalvardım, kimse gelmedi. Herkes kendi telaşında tabii, kaçmaya çalışıyorlardı... Yürürken dik durulamayacak şiddette arka arkaya artçılar oluyordu. Komşunun oğluna “Merva’yı buldum. Lütfen gel!” dedim. Çocuk sağlamdı, benim gibi değildi. Evin üstünden birkaç tane taş araladı. Merva’nın parmak ucunu gördü. Hemen birilerini çağırdı, 7-8 kişi oldular. Çok küçük bir alan açtılar. Çocuk bile sığmaz. Ailemi oradan çıkardılar. Aynı odada yatıyorlardı. Deprem olunca ikisi de koltuğun kenarına eğilmiş. Annemin belli kırılmış. “Ebru hissetmiyorum” dedi. “Merak etme anne, ameliyat olursun.” dedim. O yürüyemiyordu, ben de onu taşıyamıyordum. Arabam yok. Telefonum yok. 112’yi arıyoruz, telefonlar çalışmıyor. Yattığımız kıyafetlerle, her tarafımız yırtılmış bir şekilde enkazın başında oturup bekledik. En son bizi ablamgil gelip buldu. Bilinçli olanlar, telefonları çekenler bir şekilde şehri terkettiler. Bizim gibi hiçbir şeyden haberi olmayanlar enkazın altından çıktuktan sonra çok sıkıntı çekti.

Ayağımı en fazla keserler ama ya başım...

67

Başım çok kanıyordu. Açık renkte kan geliyordu. Atardamar kanaması. Fıskırcasına kanar, aniden vücudunuzdan kan boşalır. Ayağımı en fazla keserler ama ya başım... Tıp Fakültesi’ne gittik. Acil ceset dolu. Annemin acil ameliyata alınması lazımdı ama ameliyathane aktif değildi. Normalde olağanüstü durumlarda da ameliyathane çalışır. Ama o kadar fazla yaralı vardı ki... Herkes bir tarafa koşturuyordu. Bir sürü insan birbirine yardım etmeye çalışıyordu. Biz de Kayseri’ye gidelim dedik, kardeşimin arabasına binip yola çıktık. Kahramanmaraş’ta normalde yol üç şeritlidir ama o gece herkes gidebilsin diye neredeyse beş şerite çıkardılar. Gidemedik, yol çökmüş. Tüneller kardan dolayı kapanmış. Yolda kaldık. Ağrıdan duramıyor annem. Çünkü felç olmuştu, sinirleri kesilmişti. Soğukta, arabada ağrıdan sabaha kadar inleyerek bekledik. 2. gün Artvin’den 112 geldi. 9 saatte Kayseri’ye gittik. Gider gitmez annemi ameliyata aldılar. Başıma uyuşturmadan elliye yakın dikiş atılar. Bir ay kadar orada yattık. Sonra ameliyat olmak için Antep’e gittik. Maraş’a yaklaşık 5 ay sonra, ameliyatlar bitince döndük. Tayin istemeyi çok düşündüm. Bana kalsa gidecektim Maraş’tan. Yeniden bu şehirde

yaşamayı hiç istemiyordum. Zaten hiçbir şeyimiz kalmamıştı, her şeye sıfırdan başlayacaktık. Başka bir şehirde düzen kurmak istedim ama annem bırakmadı. Yoksa beni buraya bağlayan hiçbir şey yok. Her gün bu korkuyla uyuyup uyanmak yeterince azap veriyor zaten.

Artık buradaki herkeste kaygı bozukluğu var

Asıl zorluk döndükten sonra başladı. Kalacak yer yoktu. Şu an halamgilin köydeki tek katlı evinde yaşıyoruz. Aslında kiraya göçmek istedik. Hem sağlam olmasına hem de en fazla 2 katlı olmasına dikkat ettiğimiz için ev bulamadık. Çok bina var da biz binaya göçmek istemiyoruz. Eski yaşam standardımın çok altında yaşıyorum artık. Hiçbir şeye hevesi kalmıyor insanın. Arkadaşlarım vefat etti. Önceden çalıştığım kurumda, yüz yüze baktığımız insanlar vefat etti. Ayağымda platin var. Kalçam hâlâ kırık. Omuzum kaydadı. Sol ayağım, sol kalçam, sağ omzum ve kafamın sağ tarafı kırık. Depremın topluma etkisi var elbette ama afetzedeye etkisi çok başka... Artık buradaki herkeste kaygı bozukluğu var. Bir şey oldu olacak korkusu... Birinin masaya dokunması ya da ayağını sallaması bile artık beni çok etkiliyor. O yüzden insanlarla yakın temas kurmak istemiyorum. Sürekli avizeye bakarken buluyorum kendimi. Özellikle çok fazla yağış olduğu günlerde... Artık bana deprem günlerini hatırlatan her şeyden korkuyorum.

“

Ne çok fotoğraflımız
vardı, hepsini
kaybettik. Oğlumla
hanımımın telefonumda
fotoğraflarını buldum.
Fotoğrafçıda bastırdım.
Çerçeveletip duvara
astım. Yapayalnız kaldım.
Onlar bana duvardan yan
yana bakıyorlar. Onlar
birlikte, ben yalnız.

“Onlar Birlikte, Ben Yalnız”

Yıldırım Soyutemiz. Herkes ona Süleyman diyor. 54 yaşında. 42 senedir fırıncılık yapıyor. Enkazdan 4 buçuk saat sonra kurtarıldı. Eşini ve oğlunu kaybetti.

Oğlum bizde misafirdi o gece. Ebrar Sitesi’nde oturuyorduk. Sitenin bir kısmı 2004’te yapıldı. Benim oturduğum bina en son yapılanlardan, 12 senelikti. Site tamamen yok oldu. Bir iki tanesi ayakta kaldı ama onlar da ağır hasarlı olduğu için yıkıldı.

Pazar günü oğlum geldi. Kızıyla gelinimizi kayınvalidesine bırakmış. Bir tane kızı vardı 5 yaşında. Normalde hep beraber gelirlerdi ama Allah’ın hikmeti, o gün getirmedi ailesini. İyi ki getirmemiş. O gece deprem oldu. Gelselerdi onlar da giderdi.

O gece her zamanki gibi yemeğimizi yiyip yatmıştık. Ben ayrı bir odada yatıyordum. Zaten onun için sağ kaldım. Oturma odasıydım, hanım yatak odasıydı. Yatak odasının yanında çocuk odası var, oğlum da orada... 10 katlı binada yatak odasında yatanların hepsi öldü. Komşularımın hepsi öldü. Yatak odalarından kimse sağ çıkamadı. Binamız oturma odası tarafına doğru kaymıştı.

Deprem sırasında oğlumla eşimin sesini hiç duymadım. O kadar çabuk olup bitti ki her şey. Oğlum 29 yaşında. Gençtir, bizden hızlıdır nihayetinde. Ama o bile yan odadan bu tarafa gelememiş, o kadar

hızlı yıkılmış bina. Ben yer yatağında yatıyordum. Sallanma yoktu, sadece yer alttan yukarı doğru vuruyordu. Avize şangır şungur ediyordu ama dengemi bozacak gibi bir sallantı yoktu. Kalktım, duvar tarafına doğru gittim. Ne olduğunu daha anlayamadım tabii, uykuluyum. Baktım, gidemiyorum. Bu bina uçacak dedim, hemen çekyatın yanına durdum, sırtımı yasladım. O an bina yıkılmaya başladı. Patır kütür devrilirken çekyat açıldı ve benim kafam sıkıştı. Kafamı kaldırayım dedim, kaldıramadım. Bir milim bile oynamadı. Kafamın üstünde hiç mesafe yok. Kafamın üstünde çekyat, çekyatın üstünde tonlarca ağırlık vardı. Burnum kapandı, ağzımdan nefes alıyorum sadece. Bu arada deprem birkaç saniye durur gibi oldu, sonra bir daha silkeledi. O sarsıntıda üzerimdeki ağırlık daha da yerleşti, daha da sıkıştırdı beni. Bunları hatırlıyorum. Bayılmadım hiç. Her şeyi hatırlıyorum.

Beni 4 buçuk saat sonra çıkardılar. Yan taraftaki binada oğlum vardı. Onun evi hasar aldı depremde. Oğlum benim yattığım yeri biliyor. Telefonun ışığını tutmuş oturma odasına doğru, “Baba!” diye bağırmış. Ben bağırdığını duymadım ama ışığı gördüm. İki defa gelip gitmiş, seslenmiş. Çocuğuyla hanımını da sokakta, yağmurun altında bırakmış. Benden ses çıkmayınca, hava da çok soğuk olunca onları almış, emmisigile götürmüş. Sonra tekrar gelmiş. O gelene kadar bayağı zaman geçmiş. Köye gidip gelmiş, az zaman değil. Bunların hepsini sonra öğrendim.

“Süleyman Abi yaşıyor, akrabaları var mı?”

Bizim bina çöktükten sonra üst taraftan sesler duydum. Üst katta oturanların akrabaları geldi. Dışarıdakilerin seslerini duyuyordum ama bina içinden hiç ses yoktu. Hepsi ölmüşlerdi. Benden başka birkaç kişi sağ çıktı ama benim yakın komşularımdan ses yoktu. Alt ve üst komşularımdan hepsi ölmüşler... Biri “Veysel abi!” diye seslendi. Veysel üst kat komşumuz. Baktılar ses yok. O gitti, başkası “Enes!” diye seslendi. Üst katımdaydı Enes. Kiracıydı. Daha 3 yaşında bir çocukları vardı. Kendi de çok gençti. Onlardan da ses çıkmadı. Belki benim sesimi duyarlar diye düşündüm. “Beni kurtarın!” diye bağırdım. O adam duydu sesimi. Oradan bekleyenlere seslendi: “Süleyman Abi yaşıyor, akrabaları var mı?” Hemen oğlum ve biraderler

geldi enkazın üstüne. Benim üstümde 2 kat daha var ama ben seslerini duyuyorum. Ağlıyorlardı. Buradan kimse sağ çıkmaz diyordu biraderlerim. Ben yine bağırdım, duydular. Sonra oğlum geldi. Benim arka tarafımı hep tuğlalar kapatmış. Baba geldim, dedi. Ayağımdan tuttu, arka taraftan çekmek zorunda, ön tarafta sütun var çünkü. “Oğlum ön taraftan çıkarmaya çalış, ben sıkıştım, ön tarafa bak.” dedim. “Baba ön tarafta sütun var, imkânı yok, buradan çıkaracağım.” dedi. Tamam, çek, dedim. Bu ayaklarımdan çekince çok sıkışmışım ya, bağırdım. Yanlarımla jilet gibi kesildi hep! Tuğla kırıkları parkenin üzerine dolduğu için her yerimi deldi geçti. “Oğlum böyle olmaz, vücudum çok ağrıdı. Ayaklarımdan tut ve hızlıca çek.” dedim. Amca oğlu da yanındaymış. İkisi bir tuttular, hızlıca çektiler. Ben bir kere bağırdım ama en azından o şekilde tek avazda çıktım. Her yerim sıyrıldı ama kırık yoktu şükür. Öylece kurtuldum.

Hastaneye götürdüler. Ambulans yoktu, yoldan taksiye bindirdiler. Öğlenki Elbistan depreminde hastanedeydim. O hastane bir çatıradı ki sormayın. Kendi kendime, “Orada ölmedim, burada ölürüm.” dedim. Kimse kalmadı içeride. Hastanenin içi yaralı doluydu ama bir ben kaldım, bir de bir kadın... O yatıyordu, kalkamıyordu. Herkes korkudan kendini dışarı attı. Doktorlar, hemşireler, hepsi... Benim üstümde bir pijama var, ayaklarımda bir şey yok. Yürüyemiyorum da zaten. Erkek kardeşim geldi. Yürü gidelim, dedim. Kolumda da serum var. Ben burada ölürüm, sen de ölürsün, dedim. Bu şekilde eve gittik, erkek kardeşimin evine... Köyde tek katlı bir evi var. Bir o kalmış zaten sağlam. 15 gün orada kaldım. Evde kendi kendime tedavi gördüm. Sıyrıklara sürekli zeytinyağı falan sürdük.

Yüzüne bakma dediler, ayaklarını öptüm

Oğlumu 5. gün çıkardılar. Burnuna bir şey düşmüş. Bana dediler yüzüne bakma, ayaklarını öptüm. Bir gün sonra da eşimi çıkardılar. Yataktan hiç kalkamamış. Onların cenazesini de oğlum çıkardı, o anlatıyor.

Annesi yüzüstü vaziyette yatıyormuş. Yatak tavana yapışmış. Kafası ağırlık altında kalınca yatağa gömülmüş, boğularak ölmüş. Başını çekince, kafa boşa çıkınca, soluk vermiş. Meğer son nefesi vereme-

miş boğulunca. Oğlum öyle anlattı. Hanımın ölüsünde kokma falan yoktu. Sadece sıkışmıştı. İnsan suda boğuluyor ya, o şekilde... Ben iyice baktım ona, kucakladım. Gözleri yumuk, ağzı yumuk... Doktora sordum, boğulmuş, ondan ölmüş, dedi. Çocuk ise kanamadan ölmüş. Burnuna bir şey değmiş, içine girmiş çocuğumun. Savcı fotoğrafını çekiyordu, o zaman baktım. Öylece defnettik onları. Onlardan sonra da yeğenlerim çıktı enkazdan. Onlar da aynı binadaydı. Rahmetli oldular hepsi...

Bir garip düğün oldu...

Eski bir evim vardı, şimdi orada yaşıyorum. Yalnızım. Acımız çok büyük... Ne yapsak boş... Eşim ölümünden çok korkardı. Ben korkmazdım. Telefonumdan göstereyim, bakın şu resimdekiler onların mezarları. Birisi hanımın birisi oğlumun... Telefonda kalanlar bunlar. Ne çok fotoğrafımız vardı, hepsini kaybettik. Bunları fotoğrafçı da bastırdım. Çerçeveletip duvara astım. Yapayalnız kaldım. Onlar bana duvardan yan yana bakıyorlar. Onlar birlikte, ben yalnız.

74

Malımız mülkümüz, bir şeyimiz kalmadı. Bu eve ilk girdiğimde öylece kalakaldım. Eşya yoktu. Kimse yoktu... Depremden sonra sağdan soldan verdiler yardımseverler, sağ olsunlar. Hiç unutmuyorum, gelen bir kolide ağzı bantlanmış yarım paket pirinç vardı. En çok ona ağladım. Kendisinde de yok demek. Benim yok dememiş elindeki yarım paket pirinci göndermiş. Hâlâ pirinç görünce aklıma o yarım paket geliyor, başlıyorum ağlamaya... Daha sonra devlet para verdi, biraz eşya aldım, buzdolabı, çamaşır makinesi falan... Gözümde yok ama eşya da lazım, ne yapacaksın.

Gelinim de yalnız kaldı. Kur'an kursu hocasıydı. Ona oturması için bir daire verdiler, kursun orada. "Ben çocuk okutayım da biraz meşgul edeyim kendimi." dedi. Kızını da aldı gitti. Onlar oraya gidince ev tamamen boşaldı.

Evi ağır hasarlı olan oğlum ise konteynerde yaşıyor. Ufak oğlum Gültekin askere gitti. Askere gitmeseydi belki o da ölecekti. Kıbrıs'ta askerlik yapıyor. Depremde 50 günlük askerdi. Askerliği bitip döndü. Evde bir kanepede ben yatıyordum, öbür kanepede o yatıyordu.

O orada ağlıyor, ben burada ağlıyorum. Ben de evlendireyim, belki çoluk çocuğa karışınca psikolojisi düzelir dedim. Yengesi var, hoca olan, ona dedik. Birini bul da evlendirelim. Hafızlık yapan bir talebesiyle tanıştırdı. 3 ay içinde evlendiler. Düğün yaptık ama çalgı yok, eğlence yok tabii... Gelen ağladı, giden ağladı... Akrabalar geliyor ne hanım var ne diğer oğlum... Bir garip düğün oldu. Ama yuvasını kurdu şükür. Anasını çok severdi, evin en küçüğü olunca...

“

“Anne... Onlar öldü!” dedi.
Ben çok şaşırdım. Nasıl bu
kadar eminsin, diye sordum.
“Çünkü üçü de üstümdeydi.
Beni çıkarırlarken de
yüzlerini gördüm. Hepsi
mosmordu.” dedi. Ben
bittim! Sanki içimden bütün
organlarımı boşalttılar.
Ruhumu da söküp aldılar.
Yalnız cesedim kaldı.

“Ne Kadar Güzel Bir Hayatımız Varmış da Bizim Haberimiz Yokmuş!”

Asuman Yavuz. Orman Mühendisi. 48 yaşında. Depremden önce; mali müşavir eşi ve üç çocuğuyla yaşıyordu. Enkaz altından büyük kızıyla birlikte sağ çıktı.

Depremden önce Penta Park Sitesi C Blok’ta, en üst katta oturuyorduk. Aslında oturduğumuz evi satmış, yeni bir ev almıştık. Bazı eksikleri vardı, onları tamamlıyorduk. Büyük kızım Mahinur haziran ayında LGS sınavına girecekti. Ben de Dulkadiroğlu Kadın Kolları Başkanı olarak seçim çalışmalarına katılıyordum. Eşim; “Kızımızın sınavı geçsin, sen de seçimi atlat sonra taşınalım.” deyince şubat ayında taşınmaktan vazgeçmiştik. Vazgeçmesek depremden iki hafta önce taşınmış olacaktık. Nereden bilelim...

En büyük oğlum Çukurova Elektrik Anadolu Lisesi’nde üçüncü sınıf öğrencisiydi. Öyle başarılı, öyle akıllı, öyle beyefendiydi ki... Ortanca kızım, -artık ikimiz kaldık- ortaokul son sınıftaydı. Üçüncü çocuğum da kızdı, ilkokul ikinci sınıftaydı. Okumaya pek meraklıydı. Çok güzel ders çalışıyordu. Ben ona, o öğrenciliğine doyamadı gitti.

Depremden üç gün önce bungalov evlere gitmiştik. Kar da yağmıştı. Çok güzel geçti. Çocuklar babalarıyla kartopu oynadı, kayak yaptı. Çok eğlendik, çok... Oğlumun enkazdan çıkan telefonunda videoları var. Bazen açıp izliyorum. İyi ki diyorum, son günlerimiz böyle geçmiş.

“La ilahe illallah!” diye bağırdım

Deprem anında evdeydik. Bir anda uyandık. Karyola müthiş bir şekilde sallanıyordu. Karşımızda kocaman bir gardırop vardı. Eşim yataktan fırladı hemen kızlarımızın odasına gitti. Küçüğü kucağına almış, büyüğü de önüne katmış bana doğru geliyorlardı. Onları son görüşümmüş. Ona sorduğum son soru: “Ahmet, hangi odaya geçelim?” Onun bana son cevabı, son sesleniş: “Oğlumuz Onur’un odasına!”

Sarsıntı devam ediyor, yer altımızda dönüyor. Ev çok geniş, kocaman. Her yer eşya dolu... Ben oğlumun odasına yöneldim. Baktım eşim de geliyor kızlarla... Bir adım attım. Oğlum da yataktan kalkmış kapıya doğru yönelmişti. Ona, gel dememe kalmadı, kolundan tutacaktım, tutamadım. Eşim ve iki kızım yere düştü. “La ilahe illallah!” diye bağırdığımı hatırlıyorum. Gerisi yok... Bayılmışız!

Kendime geldiğimde çok kötüydüm. Bedenim secdeye gitmiş gibi, başım betonun içinde sıkışmış, yüzüme toz-toprak dolmuştu ve sol elimi hissetmiyordum. Sağ elim boştaydı... İki bacağım altımda kıvrılmış, çenem göğsüme değiyor ve ağzımdan kan akıyordu. Yüzüstü düştüğüm için iki dişim kırılmış, nefes almakta güçlük çekiyordum. Hemen eşime ve çocuklarıma seslendim: “Ahmet!”, “Onur!”, “Cansu!” Ses yok! O sırada büyük kızım Mahinur da bana seslendi: “Anne, buradayım! Anne çok kötüyüm, lütfen yardım et!” Neren ağlıyor, sıkıştın mı, diye sordum: “Bacağım sıkıştı anne! Çok kötüyüm, dayanamıyorum.” Ona, sakın ol, dedim ama hâlâ diğerlerinden ses yok. Üzerimde soğuk bir rüzgâr hissettim. Baktım ki sırtım açıkta. Önce kıyamet koptu diye düşündüm. Maraş yerle bir oldu, dedim. Hafiften de böyle yan tarafı görüyorum, baktım, yandaki bina duruyor. Tamam, kıyamet kopmamış, dedim. Yağmur yağıyor, rüzgâr var, üşümeye de başladım. Herhâlde sadece kafam gömülü ama vücudum açıkta, diyorum. Bir yandan kızımı sakinleştirmeye çalışıyorum, bir yandan da içimde garip bir hüznün var: Kim gitti, kim kaldı? Eşimle tanışmamız, nişanlanmamız, evlenmemiz hepsi film şeridi gibi gözümün önünden geçti. Kendimi çok değişik hissettim. Sanki o an onlar ruhlarını teslim ediyordu. Kalbimin acısı bedenimin acısını unutturdu. Ve şöyle dedim: “Üçü de gitti ve kızım ben kaldık.”

Mahinur'a da bir şey olursa ben ne yaparım?

Sesler duymaya başladık, imdat sesleri, çığlıklar... Meğer alt katlardan geliyormuş. Günler sonra sitenin karşısındaki petrolün kamerasından binanın yıkılışını izlemişler. 10 saniye bile sürmemiş. On birinci katta oturuyorduk, neredeyse 30 metre aşağı düştük. O zaman bizim altımızdakiler yerin altındaydı. Hâlen inanamıyorum: Bunları ben mi yaşadım, benim başıma mı geldi! İnanamıyorum. Kızıma sürekli “İmdat!” de, “Bağır!” diyorum. Yukarıdan bir ses geldi, başka birini arıyorlar. Kızım o zaman “Ben Mahinur. Lütfen bana da yardım edin!” dedi. Sabaha karşı kaynımın sesini duydum. Bak Kemal amcanın sesini duydum, geldiler, kurtaracaklar bizi, dedim. O ses bize ümit oldu, biraz canlanmaya başladık. Sonra eşimin yeğenlerinin sesleri gelmeye başladı. Oğlumun telefonunu arıyor biri. Mucize işte, telefon benim yanı başımda çalışıyor. Karanlıkta görmüyorum ama sesi duyuyorum. Diğer elim sıkışık olmasa belki de telefonu açabilirim. Oğlumun yatağında USB girişi vardı, oraya takmış olmalıydı...

Sonra bir ses daha duyuyorum. Biri oğlumun telefonunu alıyor ve “Bu telefonu Mahinur verdi. Onur’un telefonuymuş.” diyor. Enteresan bir durum çünkü ben telefonun takılı olduğu yatağın önündeyim. O telefonu bulan kişi beni de görmeli! Hele Mahinur hiç hareket edemiyor. Telefonu veremez ki! Ve geldiler; sırtıma biri dokundu. “Yenge, sen misin?” dedi. Benim, deyince, “Sakin kıpırdama, başının ucunda demirler sarkan kocaman bir beton var.” dedi. Allah öyle bir saklamış ki beni, eğer hafif kıpırdasam o demirler başıma çakılırdı. Bacaklarımı alttan hafif hafif çekmeye çalıştılar. Önce elimi kurtarın, dedim. Hemen kurtardılar. Ama ben, elim koptu herhâlde dedim. Beni yavaş yavaş çektiler. Kalkıp derin bir nefes alınca, ağızımdan kanlar gelmiş. İç kanama geçiriyorum zannetmişler. Beni bir battaniyenin arasına koydular. Hepsinin gözleri yaşlı, yüzleri soğuktan kıpkırmızı... Saati sordum. Gün ağarıyor, saat 07:00 dediler. Ben enkaz altından ilk çıkarılanlardanım.

Kemal abi beni Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi'ne götürdü. Ona sürekli “Abi ne olur, Mahinur’u kurtarın!” diyorum. Enkazdan ilk çıkarılanlardanım ya bana boyunluk, serum takıldı. Sonra gelenlere onu

bile yapamadılar. Personel azdı. Onlar da deprem yaşadı. Soğuktan titriyorum, donuyorum. Yakınlarım geldi; amcam, dayım, yengele-rim... Üzerimi örtüyorlar, su ısıtıyorlar, sıcak su koyuyorlar ayakları-mın arasına... Hissetmiyorum. Kızım aklımdan çıkmıyor. Allah'ım diyorum, diğerleri hiç ses vermedi, Mahinur'a da bir şey olursa ben ne yaparım?

“Anne... Onlar öldü!”

Saat 11:30... Mahinur'u da çıkarıp yanıma getirdiler. Yüzünü gö-rünce çok mutlu oldum. Ona; birazdan da baban, abin, kardeşin gelir, onları da kurtarırlar, dedim. “Anne... Onlar öldü!” dedi. Ben çok şaşırdım. Nasıl bu kadar eminsin, diye sordum. “Çünkü üçü de üstümdeydi.” dedi. Küçük kızım Cansu, oğlumla eşimin arasında sı-kışmış. Zaten eşimin kucagındaydı. Onlar birlikte düşünce Mahinur altlarında kalmış. “Cansu'nun bacağı üstümdeydi anne. Beni çıkarır-larken de yüzlerini gördüm. Hepsi mosmordu.” dedi. Ben bittim! O ana kadar acaba diyordum, hep ümit ediyordum. Anlatamam, o anı anlatamam... Sanki içimden bütün organlarımı boşalttılar. Ruhumu da söküp aldılar. Yalnız cesedim kaldı.

Sürekli ağlıyordum. Hastane saatler içinde dolmaya başladı. Meğer şehirde büyük bir deprem olmuş. Herkes yakınlarını arama derdin-de. Öğlenki depreme de hastanede yakalandık. Müthiş bir sarsıntı! Abilerim yanımdaydı. Hatırlamıyorum, ona demişim ki beni bırakın çıkın. Ben hareket edemiyorum, ayağa kalkamıyorum. Eğer ikinci depremden önce kurtarılamasaydık biz de ölmüştük. Akşama doğru çıktık hastaneden... Başka hastaneye gitsek, hastane yok ki. Kalma-mış diyorlar. Hepsi yıkılmış.

Bizim Suçatı'nda aile yerimiz var. Oradaki evlerimize gittik. Kızım o gece sabahı zor etti. Ağlıyor, dayanamıyorum: “Bacağı-m çok kötü anne, bacağı-m çok kötü!” Kaynımın kızı doktor, idrar takibini yaptı. Hiç idrara çıkmadığını görünce ertesi sabah Tıp Fakültesi'ne götür-düler. Crush sendromu deniyor, ondan olmuş. Kan dolaşımı olma-dığı için böbreklerde üre birikmesine sebep olmuş. Orada bacağı-nı iki taraftan açarak gerekli müdahaleyi yapıyorlar ve sonra Antep'e gönderiyorlar. Bir hafta yoğun bakımda kaldı sonra servise çıktı.

Ben de eşimin ailesiyle birlikte bir hafta köyde kaldım. Aklımda sürekli Mahinur vardı. Antep'ten haber geldi, bacağıнын kesilme durumu var, dediler. Ben artık ölüyorum, dedim. Biz küçükken bazen cenazelerde büyükler “İçim yanıyor.” derdi. Tuhafıma giderdi. Derdim ki ne demek ki iç yanması... Kalbiniz var ya cayır cayır yanıyor. Yanıyorum, ölüyorum, bitiyorum. Tespih elimde, sürekli dua ediyorum: Allah'ım ne olursun bacağı kesilmesin! Bir haftanın sonunda kızımın yanına gittim. İki hafta da serviste beraber kaldık. Tabii bütün vücudu ödem... Fizyoterapist geldi, Allah razı olsun, hareketler yaptırdı. Elini bile kaldıramıyordu. Her gün biraz daha hareket ettirmeye başladı, en sonunda saçını kendi toplayabildi. Çok zorluk çektik, çok ağrısı oldu. Bir ara diyalize girdi. Sürekli dua ettim. Yapabileceğim başka hiçbir şey yoktu. Kemal abinin kızı doktor, damadı da öyle. Bacağıнын kesilmemesi için çok uğraştılar. Muhtemelen çok kişinin kolu bacağı kesildi. Daha sonra duyduk. Şükrediyoruz, buna da şükür, diyoruz.

Hani bir ağacı kökünden sökersiniz de...

Kepçe çağırıyorlar, bulamıyorlar. Vinç geliyor ama kaldıramıyor. Allah'tan ailede mermer atölyesi olanlar var. Yeğenler de tecrübeli. Etraftan, çevreden alet edevat bulup uğraşıp Mahinur'u çok zor çıkarmışlar. Bir lamba vardı asılı, camdandı. O saçlarına dolanmış. Kıyamamış, kesmemişler saçlarını. Aile iri yapılı, yeğenler girmiş, çıkarmaya çalışmış, olmamış, geri çıkmışlar. Kendileri anlatıyor: “Yenge beli incecik iki genç geldi, Mahinur'u çıkardı, gitti. Allah gönderdi onları.” diyorlar.

Eşim ve iki evladımı çarşamba gece çıkarıyorlar. Perşembe öğleden sonra, evimizin karşısına, ormanın içindeki mezarlığa gömdüler. Üçü yan yana yatıyor. Küçük abim, küçük kızımı çok severdi. Onu kucağına almış, öpmüş, sarılmış. O kadar kötü hissetmiş ki ne yapacağını şaşırmış, adım atamaz hâldeymiş. Benim haberim yoktu, cenazeleri geceden getiriyorlar. Sabah da yıkayıp, kefenleyip gömüyorlar. Keşke dedim, ayağa kalkabilseydim. Yıkanırken görseydim, bir sarılıysaydım. Hiç vedalaşamadık. Hiç konuşamadık. Kimsesiz gittiler. Çünkü herkes kendi telaşındaydı.

Annemi kaybettim, babamı kaybettim ama eş ve evlat kaybetmek bambaşkaymış. Sanki ciğerimi söküyorlar. Hani bir ağacı kökünden sökersiniz de çıkan bir çatırtı vardır, ben ilk üç gün öyleydim. Kalbim çarpıyor, çarpıyor, çarpıyor... Kalbim öyle acıyor ki üstüne bastırıyorum. Asla isyan etmedim. Allah şahidim! Çıktığım andan itibaren hep elimde tespih, dua ettim: Allah'ım dedim, böyle uygun gördün, bir şey demiyorum ama ne olur, kızımı bana bağışla! Ne olur bacağına bir şey olmasın. Başka bir sağlık sorunu çıkmasın.

Orada altı ay kaldık. Kur'an okuyup dua ediyordum. Üçü yerin altında, ben kızım ile beraber üstünde. Bana aile olarak hep bir aradaymışız gibi geliyordu. Yemekler yapılıyor, her türlü ihtiyacımız karşılanıyordu. Hepsinden Allah razı olsun. Yakınlarımızın destekleriyle ayakta kaldık. Manen yanımızda olmaları çok önemliydi.

Bizim ofisimiz de yıkıldı. Ofis yok, ev yok... O zaman Dulkadiroğlu İlçe Kadın Kolları Başkanı'ydım. Parti binamız da boşaltılmıştı. Hayatımdaki üç insan yoktu. Aynı zamanda hayatımın geçtiği üç mekân da yoktu. Yeni bir kimlikle hayata sıfırdan başlamış gibi hissediyordum. Yaradan sorarmış meleklere, kulum yakınlarının canlarını aldığımızda isyan etti mi, diye. Onlar, etmedi, dediklerinde Allah ona bir hamd köşkü hazırlatmış. İnşallah diyorum, tek tesellim, öbür dünyada birlikte o köşkte yaşayalım.

“Onlar kurtuldu. Bizim sınavımız daha zor.”

Mahinur'un fitratı hep sakindi. Kendi hâlinde, rahat bir çocuktur. İyi ki öyleymiş. Böyle bir olayı ancak o yapıda bir çocuk kaldırabilir. Bir defa bana “Anne onlara çok üzülüyorum ama bacağım o kadar acıyor ki onları unutuyorum, aklıma gelmiyor. Sence ben kötü biri miyim?” dedi. Yok kuzum, neden kötü biri olasan, dedim. Düşünün; 14 yaşındasınız, ortaokul son sınıftasınız, babanızı, abinizi, kız kardeşinizi, evinizi, aile ofisinizi kaybediyorsunuz. Bir anneniz kalıyor elinizde. Dedim ki inşallah onlar şehittir, yavrum. Bize de şefaathçi olurlar. Onlar kurtuldu, dedim. “Anne, bence de onlar kurtuldu. Bizim sınavımız daha zor.” dedi. Çok hoşuma gitti bizim sınavımız daha zor demesi.

Rabb'imın bir armağanı o bana, çok şükür. Birlikte yaşıyoruz. Ev tuttuk, sıfırdan acil olan eşyalarımızı aldık. Çok zor oldu ilk başlarda. Ekim ayında eve girdik. Dedim ki benim daha geçen sene üç tane çocuğum vardı. Kalkıyordum, onları uyandırıyordum, kahvaltı hazırlıyordum, üstlerini giydireyordum. İki kız kardeş kavga ediyordu. Biri, ben saçımı belik ördüreceğim, diyordu. Öbürü, hayır tarayacaksn geç kalıyoruz, diyordu. Şimdi ev o kadar sessiz, o kadar sakin ki... Onların sesini çok özledim. Eşimi zaten ayrı özledim. Büyük bir destektir benim için. Zaman her şeyin ilacı diyorlar, hakikaten de öyle. Ama içimde bir saniye bile unutamıyorum. Hep benimleler; zil çaldığında, okulların önünden geçerken, yaşıt bir arkadaşımı gördüğümde...

Bunun bir baş etme formülü yok, reçetesi yok ki!

O zaman Dulkadiroğlu Ak Parti Kadın Kolları Başkanı'ydım. Benden önceki il başkanımızın da depremde eşi ve çocuğu vefat edince -Allah rahmet eylesin hepsinin mekânı cennet olsun- görevi bırakmış. 6 ay sonra bana böyle bir görev vereceklerini söylediler. Yapabilir miyim diye çok düşündüm. Fakat dediler ki biz seni çok metanetli bulduk, yapabileceğini düşünüyoruz. Şimdi İl Kadın Kolları Başkanı'yım.

Benim öncesinde çok yoğun bir hayatım vardı. Üç çocuk... Orman mühendisi olduğum için işlerim de çoktu. Birden hepsini kaybedince sudan çıkmış balığa döndüm. Sıfırdan başlamak için her şeyden önce kalben, ruhen sizin iyi olmanız gerekiyor. Bu görevi kabul etsem mi etmesem mi, hakkını verebilir miyim, diye birkaç ay düşündüm. Tabii, bu acıyı tolere etmeniz gerekiyor, bir şeye kendinizi vermeniz gerekiyor. Hakikaten de bana iyi geldi. Buraya aynı benim gibi enkazdan çıkanlar geldi. Dinliyordum, kalkıp sarılıyordum, sonra birlikte ağlıyorduk. İlk 3 ay böyle duygusal geçti. Sonra kendime dedim ki Asuman, ağlama. Metanetli ol. Dik dur. Bir anneler günü programı yaptık. Orada ben bir konuşma yaptım. Çok duygulandılar. Dedim ki ben de sizler gibiyim. Benim de iki çocuğum, eşim vefat etti. O gün bir tanesi kulağıma eğildi şöyle dedi: "Ben 4 çocuğumu kaybettim." Hiç unutmuyorum bana, siz nasıl baş ediyorsunuz, diye soruyor. Yutkundum, ne diyeceğimi şaşırdım. Bunun bir baş etme

formülü yok, reçetesi yok ki! Dedim ki dua ediyorum. Sabır ve dua, başka diyebileceğim bir şey yok.

Bir başkası 6 çocuğunu birden gömmüş. Ona da ne diyeceğimi şaşır-dım. Bu sefer silkelendim, Asuman dedim, senin iki çocuğun gitmiş, sus, ayıp. Senin konuşmaya hakkın yok onların yanında. Kendime telkinde bulundum. Beterin beteri varmış. Bilemiyoruz. Rabb'im daha beterinden korusun. Pandemi yaşadık, evden çıkamadık. Deprem yaşadık, evlerimize giremedik. Başka bilmediğimiz, hayatımızı ikame edemeyeceğimiz bir durum olmamasını diliyorum. Ben evsizliğin ne demek olduğunu da anladım. Biz şimdi Suriyelileri eleştiriyoruz, gitsinler diyoruz. Dedim ki yurtsuzluk daha kötü bir şeymiş. Buraya bir tane insanımız geldi. Başkanım, dedi, annem babam beni kabul etmedi. Devlet bana konteyner verdi. Devletimiz var olsun, dedi. Devlet olmasa biz boşmuşuz, dedi. Yani ben, vatanımızın, yurdumuzun ne kadar kıymetli olduğunu, şehrimizin ne kadar önemli olduğunu anladım.

Elimde bir kızım bir de hatıralarımız kaldı!

84

Bize bazı kıymetli şeyler bulunduğunu, emniyetten alabileceğimizi söylediler. Emniyete de 7-8 ay sonra gittim. Bize ait valizler çıkmış. Valizlere hiçbir şey olmamıştı. Normalde kâğıt gibi, bassanız kırılır. İçine de buldukları dolar, mark, altınları toplamışlar. İçindekiler bana ait değil, sadece valizi istiyorum dedim. O eşimindi, hatırası var. Diğer valizi de açtılar. Çocuklarımın birinin kalemligi, küçüğün çantası, kitabı, onlar çıktı. Aldım. Bir iki tane de bizim düğün resmimiz vardı. Daha sonra emniyete tekrar gittim, bir tane torbanın içinde evlilik cüzdanımız, yüzüklerimiz, eşimin saati, bir kol düğmesi, yüzüğü, bir tane resmi... Onları alınca çok mutlu oldum. Parmığıma takınca onlar yaşıyormuş gibi hissettim. Emniyettekiler de işlerini çok titiz yapmışlar. Tek tek not alıp torbalamışlar. Bu hatıralar beni çok mutlu etti.

Bir gün arkadaşım beni arayıp “Penta’nın önüne bir şeyler koymuşlar. Kitaplar var, çeyizler var, fotoğraflar var. Ne olur, gel bakalım!” dedi. Ona eşimin ve çocuklarımın fotoğrafını attım. Bir iki tane bulmuş ama seçememiş. Küçüklük fotoğraflarınıymış. Sonra ben de ya-

nına gittim. Depremden 1,5 ay sonra... O günü hiç unutmam. Her yer yıkık dökük... Enkazın içinde dolanıyorum. Kaç kez gezdim bilseniz, bir hatıra bulabilmek için. O gün de kaldırımın üstüne kutular koymuşlardı. Valizin içinde Kur'an-ı Kerimler var, bir şeyler var. Kızımın bir tane pembe, örgü, kolsuz giysisini buldum. Hiçbir şey olmamıştı. Bir tane küçük bir çeyiz buldum, annemden hatıraydı. Sonra epey fotoğraf bulduk. Düğün, nişan fotoğraflarımızdan çocukların bebekliğinden... Hazine bulmuş gibi sevindim. Nelerimiz varmış! Ne kadar güzel bir hayatımız varmış da bizim haberimiz yokmuş! Biz aslında çok güzel yaşıyormuşuz. Hem ağlıyorum hem seçiyorum. Anlatamam o acıyı. Sonra ara ara enkaz yerine gittim, tek başıma. Gezdim oraları. Küçüğümün bir oyuncakını daha bulur muyum, büyüğe ait bir şey bulur muyum, bize ait bir şey bulur muyum? Tek tük bir şeyler gördüm ama artık yırtılmış, toza toprağa karışmıştı. Bu da bambaşka bir acı. Oradan geçerken kendimi yokluyorum, bakıyorum ki ben hâlâ oradayım. O son geceyi yaşıyorum. Hepimiz hâlen oradayız gibi hissediyorum. Elimde bir kızım bir de hatıralarımız kaldı. Onlara sahip çıkacağım.

İkinci Bölüm

ENKAZIN ÜSTÜNDE

“Ömür gider, bu acı kalır”

“

Babamla biraz yalnız
kalmak istedim. “Babam
şehittir!” diye bağırdım.
Bana öyle bir hâl geldi.
Naaşı tertemizdi. Sadece
göğsü, gözü ve ağzı
toprak dolmuştu. Aklıma
Kerbela şehitleri geldi.
Gönlüme ilham oldu.
Biliyorsunuz şehitler
ölmez. Dergâhlarda
mübarekler ölünce
gözünden ve vücudundaki
boşluklardan kan
fışkırmazın diye Kerbela
toprağıyla kapatılır. Böyle
bir gelenek var. Ben de
babamı öyle görünce
onun şehitlerle beraber
olduğunu düşündüm.

“Elhamdülillah Babam Şehittir Diye Bağırdım!”

Bilge Doğan. 38 yaşında. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde Öğretim Görevlisi. Kızı Yağmur'la birlikte yaşıyor. Deprem gecesi ağır hasar alan evinden komşularının yardımıyla çıktı. Durumlarını öğrenmek için babasını aradığında, telefonu başka biri açtı. Ailesinin evine vardığında ise önce sis sandığı dumanın toz bulutu olduğunu anladı. Sonra, anne-babasını çıkarana kadar, yedi gün boyunca enkazın başından hiç ayrılmadı.

O gün kar yağdığı için dışarı hiç çıkamadık. Babam ve annem kızımı ziyaret için bize geldi. Ben yemek hazırladım. Çok huzurlu bir akşamdı. Fakat bir tuhaflık vardı. Son gün fotoğrafı diyorum ben o tuhaflığa... Zaten sonrasında o fotoğrafı babamla ilgili haber yapılırken her yerde paylaşılar. Kızım Yağmur, otistik bir çocuk. Özel olduğu için binbir emekle büyüdü. Başka hastalıkları da vardı. Ses telleri felçli idi, ameliyat olmuştu. Onun için pek de konuşamıyordu. Annem ve babamın onun üzerinde çok emeği var. Kızım insanlara kolay kolay dokunmaz. Güler yüzlü ama pek temas kurmaz, çekinir. O gün ısrarla dedesine ve anneannesine sarıldı. Babam da normalde -eski toprak işte- fotoğraf çekmeyi, çekirtmeyi sevmez. Yazar olduğu hâlde internette birkaç fotoğrafı var. Yağmur 12 yaşına kadar belki de ilk kez öyle sıkı sıkı sarıldı onlara. Babam da hayatında ilk kez bana o akşam, “Fotoğrafımızı çek de haftaya kadar bastırıp bize getir.” dedi. Ben de defalarca çektim. Gözlüğüm parlıyor mu, diyor. İsrarla, iyi çıktı mı, diye soruyor. Annen de gelsin yanımıza, diyor. Bu seremoniden sonra vedalaştık. Kızım da o gece babasına gitti. Babam huzursuzdu biraz. Gitmeden evvel arabamı iyi bir yere park etti. Sakın çıkma yarın, dedi. Okullar da tatil olmuştu çünkü. Ben bu huzursuzluğu kar yağmasına bağladım. Bir

an önce eve gitmek istiyor diye düşündüm. Annemi de acele ettirdi ama annem çok neşeliydi. Sarıldık. O sarılış meğerse son kezmiş.

O gece çok yorgundum. Ağrılarımdan dolayı ilaç almıştım. Derin uyumuşum. Sallanmaya başladığımızda elektrikler gitti, ortalık zifiri karanlıktı. Şöyle düşündüğümü hatırlıyorum: Ya öldüm ya da yıllardır beklenen deprem oluyor. Sonra bayılmışım. Karşı komşum Zeliha Abla hem kapıma vuruyor hem de var gücüyle bana sesleniyor: “Bilge! Bilge!” Hava çok soğuktu. Üzerimi kalın giyindim. Komşumun yaşlı, yarı yatalak bir kayınvalidesi var. Ona da yardım ederek, binadan en son biz çıktık. Herkes paniklemiş, aşağıya inmiş. Bir yandan kar yağıyor, bir yandan ayaz ve sis var. Mimar Sinan Mahallesi’ndeyim, Ezgi Apartmanı’nın hemen arkasında. Apartmanımız çok eski... Bizim komşular zaten her sallantıda aşağıya iner. İçimden bu komşular yine abartıyor, diyorum.

Önce kızımı aradım; iyi olduğunu, uyuduğunu, hissetmediğini öğrenince çok sevindim. Yine komşulara kızdım içimden... Annem ve babamdan da iyi haber alsam da eve çıkıp yatsam diyorum. Annemi aradım, ulaşamadım. Babamı aradım, telefonu açıldı. Fakat sesi gelmiyor. Bir tuhafılık var. Kalabalık erkek sesleri geliyor. Yine yakıştıramıyorum. Herhâlde korktu, aşağı indi diyorum. Evleri de bana yakın, gidip alayım, kendi evime getireyim diyorum.

O şokla defaatle bayılmışım!

Komşum Zeliha Ablayı, eşini ve kayınvalidesini de arabaya çağırdım, üşümesinler diye... Babamlara gitmek için yola çıktık. İlk şoku Ezgi Apartmanı’nın yıkıldığını görünce yaşadım. Orada biraz durdum. Birkaç öğrencimi gördüm, onlarla konuştum. Enkazdan çığlıklar geliyordu. Sonra yeniden babamların evine giden Tekerek Yolu’na doğru ilerlemeye başladım. Akın Ekmek Fabrikası’nın yıkıldığını gördüm. İkinci şoku da orada yaşadım. Biraz daha ilerleyince Penta gibi lüks bir sitede blokların yıkıldığını gördüm. En büyük şokum bu oldu. Çok lüks, ünlü bir site... O an; “Eyvah, deprem çok büyük!” dedim. Babamlara yaklaştıkça elim ayağım boşaldı. Sislerin arasında kalmıştır, ondan görünmüyor dedim. Biraz daha yaklaştım, yine konduramadım, sistir dedim. Bina yıkılmış, hem de ilk anda yıkılmış, tozu dumanı havada hâlâ! İşte annemle babamın oturduğu Gülcan Apartmanı’nı böyle bulduk.

O şokla, bir saat boyunca defaatle bayıldım. Ayılıyorum, enkazdan gelen çığlık seslerini duyup yeniden bayılıyorum. Beni tutuyorlar ama enkazda annem var, babam var... Çocuk sesleri geliyor... Yeniden bayılıyorum, beni kaldırıyorlar. Gözümü açıyorum, bir arabaya bindirmeye çalışıyorlar, hayır diyorum. Dehşet içindeyim. Video çeken insanlar var. Onlara kızıyorum, yardım çağırın diyorum. Benim telefonum çekmiyor o ara. Telefonu çekenlerin yakalarından tuttum, ne yapıyorsunuz, yardım çağırın diye bağırdım. Böyle birkaç saatin ardından gün ışıdı.

Babamın telefonu deprem esnasında dışarıya uçmuş. Ben aradığımda da telefonu bulan kişi yakınıym diye açmış. Getirip bana telefonu verdi. Onun hattı çekiyordu ve telefonu sağlamdı. Babamın telefonundan paylaşım yapmaya başladım. Normalde sosyal medyayı çok kullanmam ama depremin ilk on gününde WhatsApp, Instagram ve Twitter'ı aktif kullandım. Bu üçünün aracılığıyla çok ciddi yardım çağrıları yaptım.

Babam Ahmet Doğan İlbey, bu şehrin değerli bir büyüğüydü. Ağabeylik yapan, insan yetiştiren, okuyan-yazan, entelektüel bir adamdı. Ankara ve İstanbul'da basın-yayın camiasında çok çevresi vardı. Onlara ulaştım, bunu haber yapın dedim. Ve babamın gazeteci dostları, benim tanıdıklarım, arkadaşlarım, hepsine ilk çağrım "Depremi haber yapın!" oldu.

Kızım ikinci günden itibaren yanımdan hiç ayrılmadı

İlk gün, 7. kattan bir anne ile kızını kurtardık. Annem ile babam da onların altındaki dairede oturuyordu. Bizimkilere de ulaşacağız diye ümitlendim. Belediyeden vinç istemiştım, geldi, fakat enkaza gücü yetmedi. Enkaz buz tuttuğu için daha güçlü bir vinç gerekmiş. Kendi imkânlarımızla Ankara'dan vinç kiraladık. İkbâl Bey vardı, sağ olsun, onun çok emeği geçti. Karısıyla oğlu enkazdan çıkmıştı, kızı enkazdaydı. Sesini duyuyorduk. Zaten 4-5 kişi kurtuldu o enkazdan, ikisi onlardı. Jeneratörü o buldu, vinci o sipariş etti. Vinç birinci gün yola çıktı ama hava şartlarından, trafikten ötürü tam 36 saatte geldi.

Onu beklerken katları kesip insanları çıkarmaya çalıştılar. Enkazın üstünde iki greyder var fakat güçleri yetmiyor. Çok sayıda gönüllü de geldi. Ama gelen ekiplerin çoğu arama kurtarma bilmiyor. Onlarca kişi geliyor, onlara; burada boşuna beklemeyin, diyorum. Beni arayanlara; merkeze

gelmeyin, köylere gidin, Pazarcık'a gidin, Göksun'a gidin, Elbistan'a gidin, diyorum.

Erkek kardeşim Alparslan, Bosna Hersek'te yaşıyor. Birinci gün başkent Saraybosna'ya geldi. Oradaki hava şartlarından dolayı mahsur kaldı. İki gün bekledikten sonra yola çıkabildi. Önce İstanbul'a oradan Adana'ya derken Maraş'a varması beşinci günü buldu. Kızım ikinci günden itibaren yanımdan hiç ayrılmadı. Atipik otizm tanısı olan bir kız çocuğu olduğu için kalacak yer konusu sıkıntı oldu. Ağır hasarlı olduğunu henüz bilmediğimizden bir gece evimizde yattık. O gece defalarca deprem oldu. Yıkılabilirdi de... Akrobalarımın bir kısmı Onikişubat Belediyesi'nde, bir kısmı da bir okulda kalıyor. Onların yanına gidebiliriz ama kızım kalabalıktan korktuğu için bize mahsus bir oda hatta tuvalet gerekiyor. Sonunda bir valiz hazırladım ve durumumu sosyal medyadan duyurdum. Şefkat Anaokulu'nun sahibi arkadaşım, duyurumu görünce üst katlarındaki boş odalardan birini bize verdi. İkinci gün valizlerimizi oraya bıraktık ve yine enkazın başına gittik.

Enkaz başında çok güzel bir dayanışma örneği sergilendi. Kardeş gibiydik, isimlerimizi bile bilmiyorduk ama birbirimize tutunduk. İnsanların anlattığı gibi yardım gelmedi diye bir durum yoktu. İlk günden itibaren biri beni battaniyeye sardı, biri elime sandviç verdi. Yardım kuruluşları gelmişti. İnsanların veryansın ettiği kadar bir gecikme söz konusu değildi. Büyük zincir marketler kapalıyken mahalle bakkalı hep açıktı. Telefonlarımızı şarj ettik, ihtiyaçlarımızı aldık. Onun yanındaki mahalle fırını, unu bitene kadar ekmek yaptı ve enkaz başında bekleyenlere dağıttı. Lavabosunu kullanmamıza müsaade etti. Sağ olsunlar, ailecek gelmişler, herkese yardım ettiler. Ben böyle büyük bir felaketi bir Türk Müslüman olarak yaşadığıma ve Kahramanmaraş'ta olduğuma hamdettim. Böyle bir şeye hamdedeceğim hiç aklıma gelmezdi.

Annem ve babam ile yalnız kalmak istedim

36 saat sonra... Vinç tam geldi ama bu kez de çamura battı. Çamurdan kurtardık bu sefer don başladı. Vinç operatörü bu donda çalışmam mümkün değil diye makineyi kapattı. Her şey üst üste geldi; deprem, kar, fırtına, don, trafik, diğer illerde de deprem olması...

Depremi yedinci günü sabaha karşı babamı, aynı gün akşama doğru da annemi bulduk. Babamın depremden yarım saat önce gazeteye yazı yolladığını öğrenmiştim. Babam belki de uyanıktı, ayaktaydı, mutfak görünüyordu, belki kurtarabiliriz demiştik. Enkazda her dairenin yeri değişmişti. Mutfağımız normalde batıda ama enkazda güneyde idi. Yine büyük ihtimalle babam uyanıkmiş, anneme doğru gitmeye çalıştığını tahmin ediyoruz. Kardeşim enkazın içine beni almadı, kendisi teşhis etti. Babam koridorda annem de yatağında bulundu. Hiç kımıldayamamış annem, sadece elini yüzüne tutmuş. Babam da hırkasını çıkarmış, sanırım yeni uyuyacaktı. Babam hep sabaha kadar oturur, yazar, okur, sabah ezanından sonra yatardı.

Babamla biraz yalnız kalmak istedim. “Babam şehittir!” diye bağırdım. Bana öyle bir hâl geldi. Naaşı tertemizdi. Sadece göğsü, gözü ve ağzı toprak dolmuştu. Onun dışında şişme, yaralanma gibi bir şey yoktu. Vê benim o an aklıma Kerbela şehitleri geldi. Gönlüme ilham oldu, biliyorsunuz şehitler ölmez. Dergâhlarda şeyh efendiler ya da mübarekler ölünce, gözünden ve vücudundaki boşluklardan kan fışkırmazın diye Kerbela toprağıyla kapatılır. Böyle bir gelenek var. Ben o naaşı öyle tertemiz, sadece gözü ve ağzı kapalı şekilde görünce onun şehitlerle beraber olduğunu düşündüm.

Babamı defnettik. Annem hâlâ bulunamamıştı. Akşama doğru bulundu. Kardeşim teşhis etti. Çıkarılınca ben de gördüm. Onunla da bir müddet yalnız kalmak istedim, konuştum. O da mis gibiydi. Sonra sağlıkçı yengenin gelmesine müsaade ettim. Vücuduna baktık. Öldü ama nasıl öldü, bir sıkıntı var mı, merak ediyorsun. Donarak ölmesinden önce ilk anda ölmesini diliyorsun. Sağlıkçı yakınlarım ikisinin de anında öldüklerini tespit etti. Ne şişme var ne morluk var yedi gün geçmesine rağmen... İnanamadık! Ayaklarına kadar baktık. Ben ölüden korkmam, mezarları çok severim, gezerim, mezar taşlarına bakarım, otururum... Bu sefer ölü annemle babamı fakat onlardan da korkmadım. Babamın sadece burnu kırılmıştı. Ne kadar üzgün olsam da ellerini tuttum. Babamın ellerini çok severdim, çok nahifti. Onun fitratına en yakın, ona benzeyen evladı da bendim. Yazar ve insan olmasının yanında, insan yetiştirdi. O kadar insana dokunmuş, onlara babalık, abilik yapmış ki hâlâ Adana'dan, Ankara'dan bana ulaşanlar oluyor. Hiç yüz yüze gelmemiş ama babamla mailleşmiş, babam ona kitaplarını yollamış. Annemin de ellerine baktım. Sol parmağında hiç çıkarmadığı bir yüzüğü vardı, onu çıkarmaya çalıştık. Sonra zarar

vermeyelim diye öylece bıraktık. İkisini de Kapaçam'a defnettik.

Şehir hayalete döndü

Şimdi ne yapacaktık? Enkaz başında kendimi güçlü hissediyordum ama definlerden sonra çöktüm. Kardeşim dönmek zorunda, Bosna Hersek'te çalışıyor, bir ailesi var, bir yaşında bebekleri var. Ben Maraş'tan gitmek istemedim. Eğer bir ev bulabilirsem ağır hasarlı evimdeki eşyaları alıp, kalmak istedim. Kızım zatürre olmuştu. Hastaydık. Kötü durumdaydık. Hayatta olan akrabalarımız bir yerlere sığındılar. Kalacak hiçbir yer yok. Bir köyümüz var, Hartlap ama orayla da bağımız yoktu. Kızımın bakımında yardımcı olan yakın bir dostum var, Esra Kirik Hoca, Önsen köyünden. Onların bir evleri var. Biz defin işlemleri ile uğraşırken Yağmur'u alıp oraya götürmüştü. Ben de o akşam oraya gittim. Bana; biz bir süre şehirden uzaklaşacağız, evi size bırakalım, bir karar verin, dinlenin, iyileşin dedi. Esra Kirik Hoca'nın kız kardeşi Din Kültürü öğretmeni, eşi Halil Hoca da köyün imamı. Halil Hoca'nın lojman evinde 20 gün kadar kaldık. Kızımın pasaportu yoktu, kardeşimin yanına gitmek için başvurduk. Bu arada biraz iyileşmeye de başladık.

94

Şehir ise hayalete döndü. İlk 10 gün ölüsünü defneden herkes şehri terk etti. Biz 28. gün ayrıldık. O sabah son kez dolaşmak istedim. Babamların enkazına tekrar gittim, enkaz temizleme bitmişti. Son ölüyü dokuzuncu gün bulmuşlar. Gülcan Apartmanı artık yoktu. Amcamın enkazına gittim, çarşıda halamın oğlunun olduğu yere gittim, mezarlığa gittim. Hâlâ ev bulabilir miyim diye umutlandım ama mümkün değildi. Sağ olanlar da şehri terk etmişlerdi. Görevliler ve arama kurtarma ekipleri hariç kimse yoktu. Kalanlar da konteyner kentlere yerleşti. Maraş hayalet bir şehir görünümündeydi. Çarşıda hâlâ arama kurtarma devam ediyordu. Şehir merkezi dümdüz olmuştu.

Bosna Hersek benim ikinci evim

Ben bu hayalet şehri geride bırakarak bir süreliğine Bosna Hersek'e, kardeşimin yanına gitme kararı aldım. Pasaportumuz İstanbul'da kuzenimin evine gelmişti. Babamın amcasının kızı Selcan abla, pasaportlarımızın geldiğini duyunca hemen Saraybosna biletimizi aldı. Biz Maraş'tan İstanbul'a ücretsiz bir şekilde uçtuk.

Bosna Hersek benim ikinci evimdi. Kardeşim evlendi, oraya gitti. Benim bir ayağım hep oradaydı. İki dönem öğretmenlik yapmıştım orada. Öğrencilerim vardı, beni karşıladılar, Allah razı olsun. Orada kalmam için birkaç iş ihtimali de oldu. Elçiliğin haberi vardı. Eğitim Müsteşarı Faruk Beylerle irtibat hâlindeydik. Kızımın orada yaşayabilir miyim, çalışabilir miyim, ne yapmalıyım? Sürekli bunları düşünüyorum. Bir yandan da burayla irtibat hâlindeyim. Hocamla konuşuyorum, Duran Bey'le konuşuyorum, yakın birkaç arkadaşımınla konuşuyorum, herkes burası gelinecek durumda değil, kiralar pahalı, diyor. Ama ben gelmek istiyorum. Biri bana gel desin istiyorum. Sonra avukatımdan haber geldi. Yasal anlamda kızımın velayetini almak üzereydim. Kızın için Saraybosna'da oturum izni alamayabilirsin, dedi. Oradaki üç aylık oturum iznim de bitmek üzereydi. Bu geri dönmek için iyi bir sebepti. Kızımın birlikte mayısın sonunda Maraş'a döndük. Benim kalbim yüreğim hep buradaydı. Üzerimden bir yük kalktı. Belirsizlik o kadar kötü bir şey ki! Karar verince çok hafifledim. Bir yandan da Berdücesi dergisini hazırlıyorduk. O da bir umut oldu, moral oldu.

Yılanın yuttuğu şehir

95

Ben bir kolejde 12 yıl kadar Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeniydim. Depremden önce işten çıkarılmıştım. Bu işsizlik durumum bir süre daha devam etti. Bir çocuğum var, nasıl olacak derken; doktora yaptığım ve öğrencisi olduğum Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde kasım sonu gibi kadro açıldı. Sınavda başarılı oldum ve aralığın son haftası Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi TÖMER'de göreve başladım.

Öykü yazıyorum ve insanların öykülerini dinlemeyi çok seviyorum. Bir öykü koleksiyoncusu olarak Maraş'ın eski sokaklarını dolaniyorum, insanlarla tanışıyorum. Yıllardır yardım işleriyle de uğraşıyorum. Savaşta sınırı da gittim. Sadece depreme değil felaketlere, savaşa, yakınlarını kaybetmiş insanlara dair o kadar çok hikâye dinledim ki... Zaten babamın vasiyetidir: "Berdücesi bir Maraş dergisidir, Maraş'a dair bildiklerinizi bu dergide yazın. Bu bir şehir hafızasıdır, çok kıymetlidir." derdi. İnşallah gücüm yettiğinde onları yazmaya çalışacağım. Büyük depremler hep olmuş Maraş'ta. İsminin Mar-aş, yılanın yuttuğu şehir olması, sanayi bölgesinin Kara Maraş diye bilinmesi... Bir arkadaşım diyordu ki dedem 90 sene yaşadı ve 7 büyük deprem görmüş. Küçük depremler hep oluyordu, bunu

kanıksamıştık. Ama insan yıkılan bir binanın altında kalmayı hem kendine hem de sevdiklerine yakıştıramıyor.

Kendime yeni bir ev kurdum. Kızımınla birlikte yaşıyorum. Benim aracım çok eskiydi. Enkazdan babamın bir el çantası bulunmuştu, içinden arabasının yedek anahtarı da çıktı. Arabasına da bir şey olmamış. Hatıra olarak onu kullanıyorum. Enkazdan başka bazı hatıralar da çıktı: Fotoğraf kutumuz, annemin gelini için hazırladığı yorganlar, çeyizler, benim çeyizim... Geçen yıl hepsini bir ceviz sandık alıp onun içine güzelce yerleştirdik.

İlk kez babamı anlatan bir yazı yazarak depremle yüzleştim

Candan çok arayanım, soranım oldu. Berdücesi dergisindeki yayın yönetmenim Kültür Daire Başkanı Duran Doğan Bey sıklıkla arayıp, hâlimi hatırlımı sordu. Bu dergi vesilesiyle tanıştığım İsmail Kılıçarslan, neredeyse her hafta hatırlımı sordu. Kardeşimin yanında kalırken, Boşnaklar benim için yardım parası toplamış. Cazin şehrinin belediye başkanı haber yolladı, burada kalırsanız mutlaka bir iş ayarlarız diye. Cazin halkı bana kucak açtı. Maraş'tan hocalarım aradı. Kendimi hiç yalnız hissetmedim. Herkes çok destek oldu. Bu bağlamda çok huzurluyum. Babamın iş yaptığı yazarlar, yayınevleri, gazeteler, bir özel sayı hazırlayalım, dediler. Babanızı anlatan yazı yazar mısınız, dediler. Birkaç ay depremle ilgili hiç konuşmadım, yazmadım. Nisan ayının sonlarıydı, Yenisöz gazetesi için ilk kez babamı anlatan bir yazı yazarak depremle yüzleşme sürecine başladım. Babamla ilgili çok yazı yazıldı. Onları toplamaya başladım. O yazıların hepsi bendeki bir havuzda birikmeye başladı. Çok kıymetli dostları, hocalar, büyüklerimiz, yakın arkadaşları, yetiştirdiği evlatları... Hepsinin yazdıkları yazıları derleyerek kitap hazırlığına başladım. Büyükşehir Belediyesi sponsor oldu ve o yazılar basıldı.

Berdücesi yaz sayısını deprem özel sayısı olarak hazırladım. Ben deprem ve babamla ilgili, ailemle, yaşadıklarımızla ilgili bir yazı yazdım. Beni o kadar çok kişi aradı ki herkes bizimle tek yürek oldu. Konya'ya giden Maraşlılara, Abdullah Harmanlı hep beni soruyormuş. Edebiyat Günleri adlı bir organizasyonda tanışmış, dergi ile ilgili uzun uzun konuşmuştuk. Kolejde çalışırken de onu okula davet etmişim. "Bilge'yi tanımasaydım keşke. Ben onun paylaşımlarıyla o acıyı yaşadım." demiş. Biz o sayıda bizimle bu acıyı paylaşan yazar, çizer, editör, her şehirden bir kişiye "Ne his-

settiniz?” diye sorduk. Çünkü Abdullah Bey’in o sözü beni çok etkilemişti. Bir sürü kişi de benzer cümleler kurdu.

Hiç tanımadığımız insanların iyilikleri bizi ayakta tuttu

Babamın amcası Ali Doğan enkazın başındayken yanıma geldi. Akrabalarımızı aramış ve “Bilge’yi yalnız bırakıyorsunuz. O kız orada tek başına mücadele ediyor. Deprem bittikten sonra heykelini dikeceğim onun.” demiş. Allah razı olsun, onunla irtibat hâlindeydik. Ama herkesin cenazesi vardı. Tüm yakınlarım kendi enkazlarının başında bekliyordu. Amcamın sadece ailesi değil, 30 tane yeğeni de enkaz altındaydı. O da çok mücadele etti, Allah razı olsun. Hâlbuki edebiyatçıyım çok da merhametliyim ama ben babamın devrimci ve savaşçı gömleğini giydiğimi düşündüm. Annem de çok merhametli, iyiliksever, dervişane bir kadındı. Ama babam devrimciydi. Mesela tek bir ayakkabısı vardı, ikinci bir ayakkabıyı almadı. Tek ayakkabı ile öldü. Örnek bir Müslüman’dı. Ben şimdi klasik bir baba ayakkabısı görünce ağlıyorum. Bir ay önce buradan bir amca’yı alıp ana yola bıraktım. Babamın kıyafetleri, o bol pantolon, bol gömlek, baba ayakkabısı vardı, akşam evde ağladım. Böyle şeylere ağlıyorum ama o 7 gün boyunca hiç ağlamadım.

Allah’tan gelen bir lütuf ve insanların duaları vardı. Çok daralıyor sonra ferahlıyordum. Tüm ülke hatta tüm dünya dua ediyordu ve birden bir ferahlık çöküyordu. Allah bir mucize gönderiyordu. Ben enkazın başında; ne olur Allah’ım annemi babamı alma, diye dua ediyordum. Çünkü zor bir hayat yaşadım. Onlar benim her şeyimdi, çok iyi birer anne babaydı. Otuzmli bir çocuğum var, koşturuyorum. Doğu Türkistanlı öğrenciler gelip, “Hocam sizin için ne yapabiliriz?” dedi. 10 yıldır tanıdığım çocuklar. Sen ailen ölüyor diye üzülüyorsun, bu çocukların hiç kimsesi yok! Küçük yaşlarda kaçırılmışlar, ne anne ne baba ne ülkeleri var. Çok gururlu, çok asil çocuklar. Hiçbir şeyden şikâyet ettiklerini ya da bir şey istediklerini duymadım. İşte Allah, böyle mucizeler yolladı.

Benim, devletle ilgili bir şikâyetim yok

Evet, kâinatı Allah idare ediyor. Deprem de Allah’tan gelen doğal bir felaket... Babam, annem ve bir sürü sevdiğim, akrabalarım Hakk’a yürüdü. Deprem yine bekleniyor, değil mi? Sadece Tekerek Yolu’ndaki Gülcan

Apartmanı'nda; Ahmet Doğan ve Hatice Doğan'la birlikte 40 kişi öldü. Bu Allah'ın emri olan şey, buna amenna! Ama Gülcan Apartmanı, paraya düşkün birinin malzemedен çalmasıyla tuzla buz oldu. Bu apartmanın çürük olmasının Allah'la, kaderle ilgisi yok! Deprem, sel hep olacak. Şu an Maraş'ta konuştuğunuz herkesin en az bir cenazesi var. Hatay, Antakya, Adıyaman da koca bir taziye evine döndü. En çok kaybın yaşandığı şehirlerden olduk. Herkes inşaat yapıyor ya, herkes! Ama şu an bazı önlemler almaya çalışıyorlar. Ben umutluyum.

Vatansever, milliyetçi bir ailenin çocuğuyum. Ülkeyi karalayan sloganlar da bizi çok rahatsız etti. Uzun süre sosyal medya kullanmadım. Sen depremi yaşamamışsın, İzmir'den, Adana'dan, İstanbul'dan, Van'dan yazıyorsun ve devleti suçluyorsun. Depremzedelere kıızıyorsun. Şimdi ben bir depremzedeyim. O yıkık evdeydi ikametim. Zaten sistemde de görünüyör. Devlet bana, söz verdiği yardımların hepsini yatırdı. Benim, devletle ilgili bir şikâyetim yok. Bu tür söylemler bizim gibi gerçekten depremzede olanların moralini daha çok bozmaktan başka hiçbir işe yaramadı, yaramıyor.

“

Babamla yeni bir hikâye başlatmıştık. Kitabımı hazırlarken bana o kadar destek oldu ki... Bir gün bana “Artık gideceğim. Ben ne zaman, nerede öleceğimi biliyorum.” dedi. O öyle söyleyince “Sakın öyle bir şey düşünme, bizim seninle hikâyemiz yarım kalır.” dedim. O gitti, hikâyemiz yarım kaldı.

“Babanı Gömünce Büyüyorsun!”

Mürüvvet Alparslan Nazlı, 46 yaşında. Evli. Üç çocuk annesi. Bir torunu var. Ticaretle uğraşıyor. GastroMaraş Mürüvvet'in Mutfağı Mutfak Akademisi'nin kurucu ortağı. Kahramanmaraş'ın kültür elçisi, yazar Yaşar Alparslan'ın kızı. Babasıyla birlikte hazırladığı **Ağız Tadı Damak Zevki Maraş Yemekleri** isimli bir yemek kültürü kitabı var. Çocukluktan beri hayranı olduğu babası Yaşar Alparslan'ı, çok sevdiği annesi Aysel Alparslan'ı ve kıymetli ablası Nermin Zabun'u depremde kaybetti. Onların hatıralarını yaşatmaya ve depremde enkaza dönen babasının kütüphanesini yeniden inşa etmeye çalışıyor.

101

Depremden önceki son bir seneyi hep bir şeyler olacağını hissederek yaşadım. Annemle babamın gözlerine bakarken hep hüzünleniyordum. Depremden 20 gün kadar önceydi, annem aradı. Kız kardeşlerin geliyor, sen de gel çay içelim, dedi. Normalde iş yerimi bırakıp gidemiyordum o saatlerde. O gün yerime birini bırakıp gitmek istedim. Annemin yanına gidince de şöyle bir cümle çıktı ağzımdan: “Sana bir şey olursa, annem çağırmıştı da gitmemiştim diye zoruma gider, çok üzülürüm diye geldim.” Hakikaten içimde tarifi zor bir hüznün vardı. Sanki gözleriyle bana, yakında ayrılacağız, diyorlardı.

Kızım hamileydi. İstanbul'da yaşıyor, doğumunu da orada yaptı. Ben de onun yanında kaldım. Bebek çok küçük diye depremde bir önceki pazar günü Maraş'a döndük. Hani insanların hayatlarında işaretler vardır ya... İstanbul'dan Maraş'a gelene kadar çok badire atlattık! Uçağa geç kaldık, check-ine geç kaldık, uçağa bindik koltuğumuza biri oturmuş... Sanki şartlar bize gitmeyin diyordu. Maraş'a geldik, babam bütün aileyi bizim eve topladı. Yemeklerini de getirmişler biz yorulma-

yalım diye... Sonra bana döndü şöyle dedi: “Ben artık iki günde bir buradayım, torun seveceğim.” O son bir hafta babam neredeyse günâşırı torun sevmeye geldi. Kızım da damadım da yanımdaydı. Hepimiz bir aradaydık. Son günlerini hep birlikte geçirmişiz.

Babamlar, Pınarbaşı’nda, Firuze Apartmanı’nda yaşıyorlardı. Çok eski bir binaydı. Onlara her zaman bu evden taşının diyorduk. Durumları da müsaitti. İnsanı ölümü çağırıyor gerçekten. Biz taşının dedikçe babam, manzarası çok güzel, derdi. Hakikaten de öyleydi, bütün Maraş ayağının altındaydı...

Son gece de onların evindeydik. Bir sohbet esnasında annem bana bir anda duvarı gösterdi: “Bak Mürüvvet, duvar kabarmış.” dedi. Hakikaten o kadar yıpranmış, o kadar kabarmış görünüyordu ki... Zaten aynı gece, o ev mezarları oldu.

Ben o gece babamların evine hangi yoldan gittim?

Ben Tekerek Yolu’nda, Usbey Apartmanı’nda oturuyorum. Evimin durumu gayet iyi. Şükür, bulunduğum mevkide yıkım da olmadı. Depreme evimde yakalandım. Normalde de sakin bir insanım, o anda da sakindim. Evden çıkmayı bile düşünmedim. Deprem anında aklıma sadece annemle babam geldi. Sarsıntı bitti, telefonu elime aldım. Ulaşamadım. O zaman evden çıktım. Yine de aklıma onlara bir şey olmuş olacağı gelmiyor. Sadece çok korkmuşlardı, diyorum.

Telefon elimde, arıyorum, WhatsApp’tan mesaj atıyorum fakat ikisinden de ses yok. Komşular da “Herkes aşağı insan!” diye bağırırlar. Torunum daha 15 günlük, kızım lohusa... Biraz da onlarla dışarıda ne yapacağız diye çıkmak istemiyorum. Sakince abdestimizi aldık, yanımıza paramızı, değerli evraklarımızı aldık. Bebek için, kendimiz için bir şeyler de hazırlayıp kendimizi dışarı attık.

Bindik arabaya, babamlara doğru ilerliyoruz. Şekerdere’ye gelene kadar depremin büyüklüğünü anlamadım. Göz gözü görmüyordu. Sis, yağmur vardı. Şekerdere’de baktım ki oradaki evler hep yıkılmış. O sırada kız kardeşim aradı. Ablama ulaşamıyoruz, dedi. Dedim ki iyidir herhâlde, bir şey olmamıştır. Arabayı eşimden, sen yavaş sürüyorsun, diye aldım. Oraya

giriyorum yol kapalı, buraya giriyorum yol kapalı! Nereden gideceğimi de şaşırdım, tüm yollar kapalı. Hâlâ düşünüyorum; ben o gece babamların evine hangi yoldan gittim?

Hayatımızın en uzun gecesiydi

Saat 05:00 gibi Firuze Apartmanı'na ulaştık. Ortada apartman falan yok. Toz, duman, enkaz... Hayatımda ilk defa çılglık attım. Bir şeye ağlarken de gülerken de üzülürken de aşırılıktan korkarım. O gün hiç korkmadım, hiç düşünmedim, içimden geldiği gibi bağırdım, ağladım! O sırada kardeşim aradı, dedi ki ablamlar da enkaz altında! Hemen oraya gittik. Sonra Divanlı Bahtiyar Yokuşu'ndaki babamın kütüphanesine gittik. Orası da çok kötü! Sonra görümcemin de enkaz altında olduğunu öğrendik. Şok üstüne şok! Hangi birine üzülelim, hangi birine yetişelim!

Eşim beni Firuze Apartmanı'na bıraktı. Kızım, damadım ve torunumu bahçeli evi olan bir akrabasına götürdü. Onları emanet edince kafamız biraz rahatladı. Biz kaldık enkazla baş başa! Enkazın başında beklemek o kadar zor ki! Hayatımda hiç bu kadar çaresiz hissetmemiştim. Ölenler şehit olup gidiyor, geride kalan bizler! Kendime hep şöyle dedim: "Mürüvvet, bunlara iyi bak! Bu gördüklerin, yaşadıkların senin geleceğini şekillendirecek."

Kimden yardım isteyeceksin! Herkesin başında aynı dert var. Herkes bir enkazın başında bekliyor. Hayatımızın en uzun gecesiydi. Ağlıyoruz, bağıırıyoruz, telefonlar geliyor, kimine cevap veriyor kimine veremiyoruz. Yağmur yağıyor üstümüze... Bir ablamlara, bir babamlara gidip geliyoruz. Öğlen ikinci deprem olduğunda içimden hep şöyle dua ettim: "Allah'ım, bana bu şehir yeniden inşa olurken bir görev ver, bana bir vazife ver, ben de bir şeyler yapayım." Şehrimiz savaş görmüş gibiydi çünkü. Her şey bir gecede yok olmuştu.

Saatler önce bir aradaydık. Çayımızı içtik, babamla göz göze konuştuk, annemin parkelerinin üzerinde gezdik. Saatler sonra enkaz başında insanlar o parkelerle ateş yaktı. Bizim ev en üst katta olduğu için eşyalarımız etrafa saçılmıştı. Annemin kullanmaya kıyamadığı yorganlar, döşekler hepsi meydana döküldü. Hiçbir şey yapamadık. Hiçbirini alamadık. Babamın kitapları, defterleri, hiçbirini kurtaramadık. Annemin mutfak dolapları

ısınmak için yakıldı. İnsanlar koltuklarını enkazdan çıkarıp üstüne oturdu. Biz enkaz başında annemin babamın parkeleri ile ısındık. Bu basit bir şey mi? Bu çok ağırdı. Tarifsiz bir acıydı.

Babam vasiyeti üzerine iki âlimin ortasına gömüldü

Kız kardeşim Hatice ile 2. gün enkazda bir bacak gördük. Ben annem zannettim. Hatice, babam, dedi. Fakat önünde tabla vardı. İki katlı tablanın arasında kalmış babam. İçine girip kurtaramıyoruz ama yandan babamın bacağı görünüyor. Annem de duvarın altında kalmış. Evin tablası çift kat basıldığı için ağır gelmiş.

İkinci üzeri vinç geldi. Biraz uğraştı. Tablanın ön kısmını kırmaya çalıştı. 3. gün biz buradan bir şey görünüyor deyince, adam bizim oraya yoğunlaştı. O kısmı kaldırıncı da bir baktık ki babam! Amcamın oğlu Tekin Alparşan gelip gidiyordu, sağ olsun. Babamı aldı, aracıyla götürdü. Babamın vasiyeti aile mezarlığına, özellikle de hocaların olduğu mezarlığa gömülmekti. Vezir Hoca'nın ve Hasan Ceritzade Hoca'nın -ikisi de âlimdi- ortasına gömülmekti vasiyeti. Amcalarım sağ olsunlar, babamı Şeyh Adil Mezarlığı'nda kendi vasiyeti üzerine istediği yere defnettüler.

Annemi de 4. gün çıkarttık. Annemi arıyoruz, bulamıyoruz. Babamın odasında yok. Mutfakta yok. Salonda da yok. Geriye küçük bir oturma odaları kaldı. Vinç operatörü orayı kazarken o kadar hor davrandı ki kendisini yavaş olması için uyarmak zorunda kaldık. Allah muhafaza ters bir harekette annem gider. Bir baktım annemin kolu göründü. Küçük bir kumaş parçasından tanıdım annemin kolunu. Sonra vinç ince ince indi annemin yanına...

Ablamı da 5. gün bulduk. Eniştem aynı gün sağ çıktı, çok şükür. Enkazda beklerken bir süre sonra hiç gücünüz kalmıyor. Depremi herkes yaşadı ama herkesin acısı aynı değil. Enkaz başında depremi yaşamak en acısı...

Babam gitti, hikâyemiz yarım kaldı

Onlar ailemin bel kemiği idi. Öncesinde de erkek kardeşimi kaybetmiştim. Şimdi benim bütün ailem yok olmuş gibi hissediyorum. Bütün geçmişim silindi sanki... Üzerimde büyük bir ağırlık var. Babamın kütüphanesini kurmak istiyorum. Bunun altından nasıl kalkacağımı düşünüyorum.

Bunu başarırsam kendimi bir nebze de olsa iyi hissedeceğim.

Babamla yeni bir hikâye başlatmıştık. O hikâye yarım kaldı. Kitabımı hazırlarken bana o kadar destek oldu ki... Her gün arardı ve şöyle derdi: “Kızım ne olur ne olmaz, aman çocuğum, bir an önce yapalım bu kitabı. Bak bir şey olur, devletin başına bir iş gelir, bir sıkıntı olur, belli olmaz çocuğum.” Bir gün de iki kez “Artık, gideceğim. Ben ne zaman, nerede öleceğimi biliyorum.” dedi. O öyle söyleyince ben de “Sakin öyle bir şey düşünme, bizim seninle hikâyemiz yarım kalır.” dedim. O gitti, hikâyemiz yarım kaldı.

Düşünün kitap çıkmış ama asıl arkasında durması gereken kişi yok. Ben neyim ki o zaman? Eşim de bana çok destek oluyor. Allah razı olsun. Ama babamın uzmanlığı benim çalıştığım alandaydı. Maraş tarihi hakkında, kitaplar noktasında, deniz deryaydı kendisi... Onikişubat'ta kitap fuarına katıldım, babamın standını kurdum. Kendi kitabımı da koydum. Her gelen şöyle dedi: “Baban senden o kadar onurla ve gururla bahsetti ki! Kızım çok çalıştı diye herkese seni anlattı.” Bunu her duyduğumda hem hoşuma gitti hem de içim yandı.

105

Depremden önceki fuar tarihinde kitabım yeni basılmıştı. Babamın yanına uğradım. Yanındakilere hep şöyle dedi: “Çok güzel bir kitap oldu.” Hayatında kimseyle kolay kolay fotoğraf çektirmezdi, benimle fuar alanında fotoğraf çekti. Sonra o fotoğraf o kadar ünlendi ki! TRT'den Rus televizyonuna, dergilerden gazetelere kadar pek çok medya kuruluşunda yayınlandı. Böyle bir fotoğrafı var o da benimle. İşte sevginin kuvveti...

Babama hayran olarak yaşadım

Babam çocuklarıyla ne kadar ilgilenmesi gerekiyorsa o kadar ilgilenir, eşiyile ne kadar ilgilenmesi gerekiyorsa o kadar ilgilenirdi. Denge insanıydı. Boşluk bıraktığı her yerden Allah'ın kendisini hesaba çekeceğini bilir, ona göre davranırdı. Yaşamak noktasında da hiç boşluk bırakmazdı. Sizin boş bıraktığınız yerden birisi gelip giriyor. O giren şey de büyük ihtimalle kör şeytan oluyor, derdi.

Babam ilim yönünden çok derin bir insandı. Aynı zamanda vakıf bir insandı. Onun gibi bir insanın kızı olduğunuzda babanızı o kadar çok

insanla paylaşıyorsunuz ki! Bu aslında basit bir şey değil. Babama hayrandım, ona benzemek, onun gibi olmak isterdim. “Babamı nasıl mutlu edebilirim?” diye düşündüğümde yemek yemeyi çok sevdiği için 11 yaşında bir pasta defteri tutmaya başladım. Her gün kurabiye, kek yapıyorum. Babam da her seferinde “Çok harika olmuş kızım, ellerine sağlık.” diyor. Ben her gün soruyordum, nasıl olmuş diye, o da sıkılmadan her gün bunu söylüyordu. Annem de bir gün olsun, aman yeter, bulaşık çıkartıyorsun, demiyordu. Ben keki böreği yapardım, bulaşığını annem yıkardı.

Sırf babamı mutlu etmek için başladığım o defter tutma hayatıma yön veren şey oldu. Babam bize üniversiteyi okutmadı, ben sonradan okudum. Hâlâ da devam ediyorum. Kendinizi geride bırakın da demedi. Bizi her zaman kurslara, eğitimlere gönderirdi. Öğretim noktasında ona erişmek zor ama kendisi zaten başlı başına bir okuldu, bir mektepti. Bana bazen soruyorlar, kızım sen hangi okulu okudun, diye. Ben de “Yaşar Alparslan okulunu okudum.” diyorum. Bir babanın okul olması, bu tarifsiz bir şey, bunu içimden gelerek söylüyorum. Babam gibi bir insanla kitap hazırlamak ve basmak o kadar güzeldi ki... Yeri geldi kızdı, yeri geldi övdü, yapma dediği şeyler oldu, harikasın dediği şeyler oldu.

Kitaba başladık. O süreçte babam beni her gün en az 3 defa arayıp “Kızım, bir şeye ihtiyacın var mı çocuğum? Bir emrin var mı yavrum?” diye sorardı. Mesela ben kendine tarifi söylerim, bana o tarifi geçmişini, geleceğini, tarihini, her şeyini anlatırdı. Sonra beni belli ailelere yönlendirdi selamıyla, biz o aileleri gezdik, tarifler topladık. O tarifleri yazdık. Babam onları teyit etti, onayladı ve ortaya 250 tarifli bir kitap çıktı. Yaşar Alparslan’ın sayesinde. “Kızım sen hiç merak etme, o kitabın üstünde benim imzam var. O kitap, en değerli kitap.” derdi.

Kitabım depremden bir ay önce çıkmıştı. Babam kurbanını kesti, kültür müdürlerini toplayıp lansmanını yaptı. Sonra bir de Dulkadiroğlu Belediyesi Mutfak Müzesi’nde büyük bir lansman yaptı. Yılın başında bana telefon açıp şöyle demişti: “Kızım gazetelerde çıkmışsın, gördün mü çocuğum?” Görmedim deyince, ben sana aldım, dedi. Getirdi “Al çocuğum, bunu sakla!” dedi. Onun insana güven veren duruşu var ya... Bir işin başına babam geçtiği zaman derdim ki tamam, o halleder.

Büyüklerin duasını alacaksınız ki hayatınız güzelleşsin

Ne bizi ihmal ederdi ne ilmî yaşantısını. Vefat ettiği gece de konuşmuş-tuk, kendisi de birkaç yerde dile getirmişti. En az okuduğum gün 50 sayfa okumuştum o da evlendiğim gündü, demişti. Ablam da “Baba bir de ben doğduğum gün az okumuştun, değil mi?” dedi. Babam şöyle gözüme baktı, bir gülümsedi. O anı hiç unutamıyorum. Babamın hiçbir şeyini unutamıyorum. Mesela en sevdiği şey yemeklerden sonra çay içmekti. Her yemekten sonra “Kızım, çay suyunu koydunuz mu?” derdi. Ben, demledim bile, deyince “Allah’ını seveyim senin.” derdi. Babamdan bunu duymaya hakikaten değerdi.

Babam hiçbir zaman nefsiyle hareket etmezdi. Söz konusu vatan, millet olduğu zaman, kendi çıkarlarını düşünmezdi. O düşünce ile büyüdüğümüz için, meseleye tek baban olarak da bakamıyorsun. Hiçbir zaman bizi kendi nefsimiz için yaşatmazdı. Bizim evimiz vakıf gibiydi. Yazın anne-annemlere hizmet ederdik, kışın babaannemlere hizmet ederdik. Bunları yaptırırken de şöyle derdi: “Öyle iş olsun diye değil kızım, büyüklerle hizmet edeceksiniz, büyüklerin duasını alacaksınız ki hayatınız güzelleşsin. Dua alacaksın çocuğum, dua almazsanız hayatınız güzel geçmez.” Bizi böyle büyüttü. Yani kendin için yaşamayı değil, başkaları için yaşamayı öğretti. Kendi de sonuna kadar öyleydi. Bir evlat olarak, ondan memnun ve razı olarak şahidim. Bunu gururla da söyleyebiliyorum.

Babamla yaşamanın zorlukları da vardı. Bazen bir söz söylerdi, ben 3 gün ağlardım. Sonra babam hiçbir şey olmamış gibi arar “Kızım, hiç beni aramaz oldun? Çocuğum, büyüdün mü, ne yaptın, beni unuttun!” derdi. Beğenmediği şeyi hemen söylerdi. Bir pazar günüydü. Babam her gün arıyor, kızım ne yaptın, diye. Kitabı alacağım yemekler bir türlü bitmiyor. 75 tane daha yemek var ve 15 gün sürem var. Gece gözlerime uyku girmiyor, Allah’ım babama nasıl hesap vereceğim, diye. Bir pazar günü kızlar yok, evde yalnızım, köfte türleri yapılacak. Sabah erkenden kalktım. Bütün yemeklerin ana malzemelerini hazırladım, köfteleri yaptım. Tam 14 tarif hazırladım o gün. Ertesi gün sabahleyin kalktım, işe gitmeden 6 çeşit daha hazırladım. Onların da fotoğraflarını çektim. Saat 10 olmadan işime geldim. Saat 10.00’da hemen aradı. Ben de anlattım. “Kızım, helal olsun sana, kimin kızıydın.” dedi. Kızlarımı arıyorum, dedeniz bana böyle dedi, diyorum. O gün çok ağladım, anlatamam. Hâlâ da ağlıyorum ama...

Babam özel bir aile kütüphanesi olsun istiyordu

Babamın kütüphanesi biraz ailevi bir mesele. Aile içerisinde bir hiyerarşi var, aile büyükleri ne derse o. Depremi 10. gününde önce üst kattaki kitapları topladık. Antika kitapları kutularla bağa götürdük ve düzenledik. Eşim, kız kardeşim, eniştem, çocuklar, her gün gidip geliyorduk ama yetmiyordu. Yağmur yağıyor, fırtına oluyor. Başka kimsede bulunmayan sadece babamda olan kitaplar vardı. Onların neredeyse tamamını kurtardık. Geriye enkazın altındakiler kaldı. Her gün başında bekliyoruz ki çalınmasın. Amcamı da arıyorum bir taraftan, bak bu kitaplar mahvoluyor enkazın altında, diyorum. Bu arada benim yeni çıkmış 350-400 tane kitabım da orada, enkazın altında bekliyor. Babamdan başka kim çıkarabilecek?

Sonunda o kitapları çıkarttık, götürdük bağa koyduk. Ama koymakla da bitmiyormuş. Bir iki yerden teklif geliyor, ne yapabiliriz diye bakıyoruz. Belediyenin gözetimine alalım diyorlar, bize uymuyor. Üniversitenin gözetimine alalım diyorlar, o da babamın istediği şekle uymuyor. Babam özel bir aile kütüphanesi olsun istiyordu. Ama şu anki şartlarda bir şey yapmak çok zor. Büyükler, kızım az bekle her şeyin zamanı var, diyor. Babamın kitapları her aklıma düştüğünde, Allah'ım bana o kütüphaneyi açmayı nasip et, diye dua ediyorum.

Baktım ki annemin mezarına biri gömülmüş

Bir yıldır ciğerim göğşe çekiliyordu, yanıyordu. Ben her gece sebepsizce ağlıyordum. Eşim soruyordu, bilmiyorum, diyordum. Mezarlıklara gidiyordum, yalnız kalmak istiyordum. Depremden 15 gün önceydi, mezarlığa gittim tek başıma. Baktım ki annemin mezarına biri gömülmüş. Babama söyledim, inanmadı. Git bak istersen, dedim. Gitmiş bakmış ki öyle, hemen belediyeye gitmiş. Özür dilemişler “Hocam kusura bakmayın, nasıl oldu biz de anlamadık.” demişler. Sonra babama yan mezarlığı vermişler. Babam telefon etti “Kızım o işi hallettim.” dedi. “Ananız duymasın.” dedi. İlginçtir, annem bunu duymadı. Sonra, babamla çok güldük buna.

Babamı gömünce büyüyorsun. Aslında hiç de büyümeye hazır değilsin, küçük bir kız çocuğusun. Babam hâlâ bana yardım etmeye devam ediyor. Beni takip ediyor. Rüyalarıma giriyor. Onu kaybettığım ilk günlerdi. Bir

gün çok ağladım. Gece rüyamda büyük bir deprem olmuştu. Annemle babam arabayla geldi. “Kızım, ne oldu sana? Hadi atla gidelim.” dediler. Bir keresinde, kimsemiz kalmadı, diye üzülüyordum. Annem teyzemle kırgın gitmişti. Teyzeme gitsem anne babamı üzmüş olur muyum diye düşünüyorum, gidemiyordum. Gece rüyama geldiler ve şöyle dediler: “Kızım git. Biz de gidiyoruz, arada uğruyoruz yanına. Sen de git, yalnız kalma.” Kitap fuarında da her şeyden haberi vardı. Benim gelip bir şeyler isteyeceğimi Nejat Karpuzoğlu’na demiş. Babamın yoldaşlarındandı Nejat Bey. Rüyamda diyorum ki baba Serdar Yakar’ı aradım, şöyle cevap verdi, böyle yaptım diyorum, hepsini dinliyor. Sonra sırtımı sıvazlıyor. Bazen oluyor, diyor ki “Kızım sen merak etme, ben senin her şeyini takip ediyorum.” diyor.

Yarın diye bir şey yok işte... Hayat bugün Allah için, kendimiz için, insanlar için ne yaptığımızdan ibaret. Depremden anladığım buydu.

“

Eşimle birbirimize sarılmış
ağlıyorduk. Bana “İsmihan,
her insan bir mezarı hak
eder. Mezar da ülkenin
toprağıdır. Bulacağız
onları.” dedi. Ne yazık ki
cesedi bulunamamış, mezarı
olmayan birçok insan var.
Keşke bulunsalar da bir
mezara konsalar.

“Herkes Bir Mezarı Hak Eder”

Nuriye İsmihan

Ece Akkök.Fen Bilgisi öğretmeni. Kahramanmaraş'ın tanınan yazarlarından Doktor Oğuz Alp Paköz'ün kızı. Depremi 12. günü babası Oğuz Alp Paköz, annesi Çiğdem Paköz ve abisi Çağrı Alp Paköz'ün cenazesine ulaştı. Babasının “Umut en son kaybedilendir.” sözünün izinden giderek, ailesine ve çevresine ışık olmaya çalışıyor.

111

Deprem başlar başlamaz uyandım. Herhâlde kıyamet kopuyor diye düşündüm. Karanlıktan korktuğum için perde açık uyurum. Pence-reden Hamidiye Siteleri'nin sallanışını gördüm. Sonra bir toz bulutu kapladı havayı... O zaman deprem olduğunu anladım. Eşim derin uyuyordu. Evdeki eşyalar kırılıp dağılmaya başlayınca sese uyandı. Oğlum Toprak, o zaman 7 yaşındaydı, ortamızda yatıyordu. Çocuğumuza sarıldık ve öylece bekledik. Biz de gideceğiz diye düşündük. “Eşhedü” çekip ailemle vedalaştım.

Depremden 10 gün önce AFAD'da çalışan bir arkadaşımla telefonda depremle ilgili konuşmuştuk. Bana demişti ki “Deprem olursa Çukurova Elektrik'ten aşağısı kalmaz. Bu bölgede 15-20 bina yıkılır.” Annemler de Azerbaycan Bulvarı'nda oturuyordu. Oradan taşınmaları için onlara yalvardım. Bence insanlar ölümün onlara yaklaştığını biliyorlar. “Olacaktan kaçış yok.” dedi annem. İstemediler. O evden onları bir türlü çıkaramadık. Yaşadıkları yer iş yerine, hastaneye yakın diye başka yerleri beğenmiyorlardı. Bence Maraş'taki insanların yüzde doksanı

çarşının ilk anda gideceğini biliyordu. Hep bir korku vardı. Fakat Elazığ depreminde bile onları dışarı çıkartamamıştım. Babam, deprem de olsa bina ağır hasar da alsa evden çıkmazdı.

Ablam delireceğimi düşünmüş

Deprem durduğu an ilk yaptığım şey annemleri aramak oldu ama ulaşamadım. Bir yandan ailemi aramaya devam ederken diğer yandan hazırlanmaya başladık. Muhtemelen sinyal merkezi çöktüğü için telefonlar çalışmıyordu. O sırada Mardin'deki ablam bana ulaştı. Deprem oradan da hissedilmiş. "Deprem oldu, annemlere ulaşamıyorum." dedim. O telefon konuşmasında ablam delireceğimi düşünmüş. Eşime "İsmihan deliriyor, onu uzaklaştır Sefa, geliyorum ben." demiş.

Çarşıya indiğimizde büyük bir kaos vardı zaten. Bir araba yığını vardı, herkes şehirden uzaklaşmaya çalışıyordu. Hepimiz şoktaydık. Herkes birbirine sarılıyordu. Oturduğumuz Alkan Sitesi 3 bloktan oluşan küçük bir site olmasına rağmen hemen araba trafiği olmuştu. Herkes çevre yoluna yöneldiği için Şekerdere yolu ilk anlar çok açıktı. Oradan geçerken Toyçhest'in üzerindeki yıkılan binayı gördüm, Yunus Emre Camii'ni gördüm. Aşağı doğru indikçe yıkılan yerler artmaya başladı. En son Ulu Camii'nin yıkılan minaresini gördüm. Çarşının üstü tamamen toz bulutuydu. Ben anladım tabii ama insan konduramıyor.

Enkazdan çıkarttığımız insanlar can çekişiyor gibiydi

Bütün binalar birbirinin içine geçmişti. Evi bulamadık. Enkazı bulamadık. Oğlumun kulaklarını kapattım çünkü hâlâ çatırtılar, insan sesleri geliyordu. Eşim "Sen inme arabadan." dedi, evi aramaya başladı. Bir süre sonra "Evi bulamadım." diye geri geldi. Arabayı yolun ortasına park etmiştik. Ben, oğlum, eşim ve kayınvalidem öylece arabanın içinde bekledik. Eşim tekrar evi aramaya gitti. Sonra babamın arabasını camları patlamış bir şekilde buldu. Evi de onun sayesinde bulabildik.

Enkaza ulaştığımızda hava hâlâ karanlıktı. Annemlerin binasının üstü tamamen kapalıydı. Taş oturmuş gibiydi, kımıldatamadılar. Buket Sitesi annemlerin evinin üzerine çökmüştü. Ulaşabildiğimiz insanları çıkartmaya başladık. Ben kenardan iki kişiyi çektim. Eşim bir bebek çıkarttı. Çok

zordu. Çok ağladım. Eşyalar yollara saçılmıştı. Her yerde çığlık sesleri, insanlar, vücut parçaları vardı. Enkazdan çıkarttığımız insanlar can çekiyor gibiydi. Herhangi bir müdahale yapamadık. Yürüyen genç bir çocuk gördüm. Muhtemelen rahat yatmıştı, sadece iç çamaşırları vardı. Bir kadın montu atılmıştı üzerine. Her yeri kandı. Tutmaya ve durdurmaya çalıştım ama beni görmedi bile... Bence enkazdan kendi kendine çıkmıştı ve şoktaydı. Her yerde çığlıklar, inlemeler, yardım isteyen sesler vardı. Tam bir delirme hâliydi. İnsanoğlunun hem çok aciz hem de çok güçlü olduğu bir hâl. Çok acizdik çünkü sadece bizim canımız değil, binlerce insanın canı acıyordu. Çok güçlüydük çünkü delirmeden ayakta kalabiliyorduk. Piyanist filminin meşhur bir enkaz sahnesi vardı. Aynı o sahne gibiydi. Ben psikolojik olarak kendimde değildim. Delirme noktasına gelmişim. Gelen gidenler, öğrencilerim hep donuk olduğumu söyledi. Olur ya, savaşta insanları görürsünüz, bedenlen vardır ama gözleri gider. Ben de o bakışı eşimde ve ablamda gözlemleyebildim. Ablam, ailenin en büyüğü olduğu için ablalık yaparak bizi dik tutmaya çalıştı. Eşim erkeklik görevini yaparak bütün cenazeleri teşhis etti. Ama hepimiz yaşayan ölü gibiydik. Dönem dönem krizler, ataklar geçirip sonra her şey normalmiş gibi yemek yiyorduk. Yapamam dediğiniz her şeyi yapabiliyorsunuz yine de.

Elleriyle bize yemek yedirdiler

Annemlerin binasından ses gelmiyordu. Çünkü üzerlerine bir bina daha çökmüştü. Sabaha doğru muhtemelen bayılanlar aylıldı ve 3-5 kişi daha kurtarıldı. Enkaz başında beklerken en çok onları bulamamaktan korktum. Çünkü günler geçiyor, bir parça çıksın diye bekliyorsunuz. Başka insanların parça parça çıktığını görüyorsunuz. Yanmış insanlar görüyorsunuz. Görmek istemeyeceğimiz her şeyi gördük. Yan binada yangın vardı. Oradaki cenazelerin birçoğu bulunamadı. Zor bir enkazdı bizimkisi... Bilinçsiz bir şekilde vinçle çatıyı kaldırmaya çalıştıkları için aşağıda kalan cesetler parçalandı. Sonrasında arama kurtarma ekipleri geldi. Ama onlar da “Vinç gezen bir binada sağ birini bulabilmeniz mucize olur.” dedi.

Resmî olarak enkaz kaldırma çalışmaları 3. gün Ankara’dan gelen KURT-AR’la başladı. O güne kadar insanlar eşinin dostunun yardımıyla yakınlarını kurtarmaya çalıştı. Bildiğiniz kepçeyle enkaza dalmaktı bu, bir arama kurtarma çalışması değildi ama insan 3 gün de bekleyemez. KURT-AR geldikten sonra çalışmalar hızlandı. Sanırım normalde yıpranma ve yo-

rulma paylarından dolayı çalışma süreleri 7 günmüş ama sağ olsunlar 13 gün burada kaldılar. O sürecin tamamında çok yoruldular. Çok ilginç bir ekipti. Benim babamın adı Oğuz, abimin adı Çağrı. Kurtarma ekibinin başındaki kişinin adı Çağrı, ekiptekilerden birinin adı Oğuz'du. Bu bizim için biraz mistik bir durumdu. Aynı zamanda Rize İl Özel İdaresi'nden Ömer amca vardı, depremin olduğunu duyar duymaz oğluyla gelmiş. Vinç operatörüydü. Onlar da 12 gün boyunca herkesi elleriyle besledi. Ben orada insanlığın ne olduğunu görmüş oldum. Temel ihtiyaçlarımızdan yeme içmeye, ısınmaya, çayımıza varıncaya kadar destek olanımız vardı. Elleriyle bize yemek yedirdiler. Hâlâ da hepsiyle görüşüyorum.

Yer yarıldı yerin dibine girdi atasözünün yaşanmış hâliydi

Deprem sırasında dinç durmam, ailemi bulmam gerekiyordu. 10. gün olmuş ve hâlâ bulunamamışlardı. Eşimle birbirimize sarılmış ağlıyorduk. Bana "İsmihan, her insan bir mezarı hak eder. Mezar da ülkenin toprağıdır. Bulacağız onları." dedi. Ne yazık ki cesedi bulunamamış, mezarı olmayan birçok insan var. Keşke bulunsalar da bir mezara konsalar. Onları bulma isteğiyle dik durabildim. 30 gün durmamız gerekiyorsa 30 gün orada durur, beklerdim. Çünkü her insan bir mezarı hak eder.

Çalışmanın 10. gününde yol hizasına geldik. Çalışmanın bittiğini söylediler. Ama içerde hâlâ 11 kişi vardı. Bu durum, yer yarıldı yerin dibine girdi atasözünün yaşanmış hâliydi. Ekipler normalde gideceklerdi ama rica ettik, çalışmaya devam ettiler. Bir kepçe atıldılar, mutfak eşyaları çıkmaya başladı. Çalışma bir oradan bir buradan devam etti. 12. güne geldik. 50 metrelik kepçe kullanıyorlardı, çünkü artık normal kepçe uzanamıyordu. Onunla yerin altına 5 metre indiler. Bir kepçe atıldı, ben Ramazan'ı gördüm. Annemlerin üst kat komşusu, yeni evlenmişti. Çılgık çılgığa babası Süleyman amcaya bağırıldı. Ben de o evde büyüdüğüm için yakinen tanıyorum. "Süleyman amca, Ramazan bulundu, annemler de bulundu." dedim. Çünkü onlar bulunduğu andan itibaren bizimkiler de bulunmuş demektir benim için. O anda rahatladım. Cenazeleri bulunduğu için sevinç çılgınlıkları attım.

Umutumu kaybedemem

Maneviyatı yüksek bir ailede büyüdüm. Kendimi şanslı sayabiliyorum.

Ama depremden sonra çok şey değişti. Soru sorduğunuzda iş bitiren, cevaplarıyla size akıl veren birileri vardır. Ben o akli kaybettim. Sevmeyi kaybettim. Gerçeklik hissim kayboldu. Bununla beraber birçok şeyi de kaybediyor insan. Her gün iletişimde olduğunuz insanlarla iletişiminiz birden kesilince pek çok şey anlamını kaybediyor.

Bir toplumda birçok insanın bu şekilde ölmesi sadece Allah'ın işi olamaz. Bu bilinçsizlik, ihmalkârlık! Bunların hepsini sorgulamaya başlıyorsunuz. Sonrasında yasın bütün evrelerini birebir yaşadık. Benimki başlangıçta suçlama şeklindeydi ve vücudum çok ciddi tepki verdi. Kuşpalazı oldum, zona çıkarttum, tüm vücut egzama geçirdim. Enkazda sağlam durdum ama sonrasında yoğun hastalıklarla mücadele ettim. Hiç uyanamadım, sürekli uyudum.

Çocuğum dâhil hepimiz farklı evrelerde psikolojik destek aldık. Ben çok fazla hastalık geçirdiğim için hemen destek almaya başladım. Oğlum için bir pedagoğdan destek aldık. Çünkü anlatması gerekiyordu, dedesine çok düşkündü. Toprak, babam sayesinde bütün ülkelerin bayraklarını öğrenmişti. Onların öldüğünü öğrendiğinde ilk cümlesi “Ben bundan sonra kimden bir şey öğreneceğim!” oldu.

Babam sadece bizlere ve torunlarına değil; toplumun birçok basamağındaki insanlara hem sosyal hem psikolojik hem de maddi olarak destek olmuş biriydi. Kendi kendine edindiği bilgi birikimi çok kıymetliydi. Babam bir demircinin oğluydu nihayetinde... Fakat sokak lambasının ışığıyla çalışıp tıp fakültesine gitmiş bir adamdı, bilgisi derya denizdi. Onu kaybettiğimizde aklımızı da kaybettik. Düşünebilme becerimizin bir kısmı onunla gitti.

Babam “Umut en son kaybedilendir.” derdi. Ben de o düşünceyle yaşıyorum. Umutsuzluğa kapıldığımız dönemler hepimizde oluyor, özellikle bu tarz ani kayıplarda daha fazla yaşıyor. Ama umudumu kaybedemem. Çünkü sorumlu olduğum bir çocuğum, ailem, kardeşlerim var. Topluma karşı vazifelerimiz var. Bir insanı ailesi yetiştirebildiği kadar yetiştirir ama o kişi üzerine bir şey koyarsa gerçekten yetişmiş insan olabilir. Üzerine koymaya çalışıyorum, bundan sonra yapabileceğim tek şey bu. Tabii ki onlardan daha iyi olmak gibi bir yarış yok kafamda. Sadece iyi ya da erdemli bir insan olmak adına onların yaşantılarını, isimlerini devam ettirebilmek

ve bizimle kalanlara, abimin çocuklarına, iyi örnek olabilmek istiyorum. Bu yüzden umudumu kaybetmemeliyim, kaybedemem.

Zevk doluydu babam

Babam bize çok öykü anlatırdı. Türkçe kelimelerle çok oynardı. Evimizin kendine has bir dili vardı aslında. Çok fazla tekerleme söylerdi. Zevk doluydu babam. El ele tutuşur, gezer, şarkı söylerdik. Bağlama çalardı, biz de söylerdik. Güreş tutardık. Baktığımız zaman çocuklarından torunlarına, dışarıdaki insanlara kadar sevgi doluydu. Sevmeyi doğru bilen birisiydi. Gerçekten sevildiğinizi ve sayıldığınızı, önemsendiğinizi hissederdiniz. Şartlı bir sevgi değildi onunki. Kabahatiniz bile olsa babam o kabahati sevgiyle örterdi.

Hem enkazda beklerken hem de cenazedeysen herkes yanımızdaydı. Çok kalabalıktı. Kuzenlerim, akrabalarımız, öğrencilerimiz, babamın, annemin, abimin ara ara uğrayan arkadaşları hep oldu, bizimle kaldılar. Babamın yaş grubundaki arkadaşları bir panik hâlindeydi. Herhâlde arkadaşlarından birini kaybetmek onlar için daha zordu. Çünkü artık o yaşlarda beraber emekliliğin tadını çıkarmayı bekliyorlardı. Pek çoğuyla konuşamadık bile. Ağlayarak başlayan konuşmalar özür dilerim ile bitiyordu. Sonrasında bile çok uzun süre konuşamadık, sadece karşılıklı ağladık.

“

Depremden bir yıl önce,
bir gündüz düşünce, o
anı görmüştüm. Bir an,
kendimi bir enkaz başında
gördüm. İlginç bir şekilde
babamı bekliyordum. Bu
ana hiç takılı kalmadım ama
yaşadıktan sonra aynı sahne
olduğunu anladım.

“Kendimi Enkaz Başında Görmüştüm: Babamı Bekliyordum!”

Esra Eylül Güngör. 24 yaşında. İlahiyat Fakültesi’nde okuyor. Babası Yazar Recep Şükrü Güngör’ü depremde kaybetti. Ne kadar zor bir ayrılık olsa da onu hep güler yüzüyle, güzel kokusuyla ve iyi bir hisle hatırlıyor..

119

Depremden önce güzel, sıcak bir aile hayatımız vardı. Bu da kaderin bir cilvesi herhâlde. Özellikle depreme yakın, babamla çok daha sık görüşüyorduk. Hatta depremden önceki cuma babamla beraberdik. Ve ben içimden şöyle dua ettim: Bir gün anne ve babam vefat edecek. Ben onlarla görüşmek isteyeceğim, böyle bir imkânım olmayacak. Eğer vefat edeceklerse, şehit olsunlar. Bu duamın kabul olduğunu düşünüyorum.

Benim annemle babam ayrılmışlardı. Kardeşlerim Ömer Vehbi ve Ayşe Zülal annemle yaşıyor. Ben arkadaşlarımla öğrenci evinde kalıyorum. İki kardeşimiz daha vardı. Onlar babamın sonraki eşinden. Babamla birlikte onları da kaybettik.

Deprem anında ben annemlerdeydim. Anadolu Evleri’nde oturuyorduk. Önce bağırış sesleri duydum. O gece çok sebepsiz bir sıkıntı vardı içimde. Geç saatte uyumuştum. Uykum da ağırdır. Eğer evde tek başıma olsaydım belki de deprem anında uyanamayabilirdim. Sadece

deprem oldu diye düşündük. Yıkım aklımıza bile gelmedi. Aşağıya indiğimizde gözümün gördüğü alanda yıkım yoktu. En yakın açık alana gitmeye çalıştık. Erzurumluoğlu Camii'nin olduğu meydana çıktık. Oraya doğru yürürken yıkılan binaları görmeye başladık ve dehşete kapıldık.

“Baba!” diye bağırmışım!

Telefonlarımızın şarjı azdı. Sadece halamı arayabildim. Bana “Babanların binası çökmüş!” dediğini hatırlıyorum. O anda “Baba!” diye bağırmışım. Sakinleşince, birinci katta oturdukları için çıkmışlardır, diye düşündüm. Altında kalmış olabilecekleri aklıma bile gelmedi. Haberi aldığımda henüz depremin üstünden 15 dakika geçmişti. Hava karlı ve fırtınalı olduğu için yavaş yürümüştük. Halamla evlerimiz yakındı. Onlar da aynı meydana geldi. Meydan çok kalabalıktı. Altı otopark olduğu için, burası da güvenli değil, diyorlardı. Nereye gideceğiz onu da bilemiyoruz. İnsanları stadyuma doğru tahliye etmeye çalıştılar.

120

Amcam kepçe operatörü, kepçelerle hemen babamın apartmanına gitmişler. Biz ilk iki günü stadyumda geçirdik. Orası çok kötüydü. İçerisi cenaze doluydu. Her yer ceset kokuyordu. Bir taraftan yardım geliyor ama arama kurtarma değil; gıda yardımı, giyecek yardımı... Üçüncü gün enkaza dönen Fırze Apartmanı'na gittik. Enkaz çok kötüydü. Şehir dışındaki, yurt dışındaki amcalarım da geldi. Tüm aile oradaydı. Vefat eden halam hariç herkes oradaydı. O halam da ailesiyle enkazdaydı. Bir-birimize destek olmaya çalıştık. Bir tarafta mücadele, çaba var; bir tarafta gözyaşı... Aile bağlarının önemini bir kere daha anladım. Aslında bir hafta öncesinde babam hastaydı, kardeşlerimle beraber ziyaretine gitmiştik. Ben de acaba birkaç gün kalsam mı, diye düşünmüştüm. Hâlâ, orada kaldıym keşke, diye düşünüyorum.

Depremin dördüncü günü, perşembe, ikinci saatlerinde babama ulaşıldı. Sanırım yatak odasında değilmiş, hasta olduğu için muhtemelen başka bir odada yatmış. Zaten biz ziyaretine gittiğimizde de oturma odasında yatıyordu. 6 yaşındaki oğlu da yanındaymış. Bebekle annesi de yatak odasında...

Ben biraz uzaktan çıkarılmasını izledim. Gidip bakabilirdim ama baka-

madım. Bu kadar gün bekleyen beden böyle temiz olmaz, sanki ölmemiş gibiydi, dediler. Tabii ki yaralar, ezikler varmış vücudunda... Elini oğlunun üzerine kapatmış, onu korumaya çalışmış.

Sadece yalnız kalmak istedim

O gün her şey çok zordu. Şu an ne hâldeler? Acaba hâlâ hayattalar mı? Acı çekiyorlar mı? Vefat mı ettiler? Aklımıza gelen her ihtimal zordu. O anda sadece yalnız kalmak istedim. Yalnız başıma düşünmek ya da düşünmemek... Ama kalabalıktan uzakta, yalnız... Olamadım. Annemi teselli etmek, kardeşlerimi korumak zorundaydım. Bir yandan da hiçbir şey yapmak istemiyordum. Birileri de beni teselli etmeye çalışıyordu ama pek mümkün değildi.

Enkazdan babamın kulaklığı sağlam çıktı. Kulaklık ki çok hassas bir alettir. Uyuduğumuzda bile bozulabilir. O incecik kablo kurtulabildi de bu insanlar kurtulamadı. Bu beni çok üzmüştü. Sonra babamın enkazdan bazı kıyafetleri çıktı. Kendi kokusu üzerindeydi. Bu koku ne zamana kadar durabilir, ne kadar kalıcı olabilir? Bunu düşündüğüm an çok canım yandı. Bir de amcamın elinin titrediği bir an var: Bir taraftan gözleri doluyor; ağlamak istiyor ama diğer taraftan çabalaması gerekiyor. Babamı bulmadan birkaç saat öncesiydi. Artık dinlenmesi gerekiyordu. Onu oturtmuştuk. Gözleri kıpkırmızıydı, elleri titriyordu. O anı unutamıyorum.

Babamın eşinin ailesi de depremde birkaç gün sonra Maraş'a geldi. Eşinin annesinin bana sarıldığı anı hiç unutamıyorum. Naime Teyze Kürtçe ağıtlar yaktı. Acı her dilde aynı. Ne dediğini anlamıyorum ama hissediyorum. Babası ağlayamadı, o bile aynı... Kadınlar daha iyi yaşıyor duygularını ama erkekler hep içine atıyor, hele bir de eski topraksa. Ve annemin "İşte şimdi sahipsiz kaldık." dediği anı da unutamıyorum. Çünkü herhangi bir eksiğimiz olduğunda babam koşar gelir, elinden geleni yapardı. Her zaman eli üzerimizdeydi. Annem "Yaşarken hissetmiyormuşuz ama hayatımızda ne kadar çok etkisi varmış, işte şimdi sahipsiz kaldık." demişti.

Biz şehit olduklarına inanıyoruz

Hayattaki her acının, her sıkıntının bir tesellisi olabileceğine inanıyorum. Ama o günlerde buna inanmak pek mümkün değildi. Yine de şöyle dua

ediyordum: “Allah’ım ben senden bir teselli istiyorum!” Daha sonraları babamı rüyamda görmeye başladım. En güzel teselli bu oldu. Çok güzel, gayet şık bir takım elbise giymiş. Şöyle bir rüya da gördüm: Deprem sonrası bir cami yapılacak. Aynı zamanda camiye güzelleştirmek istiyorlar. Babam da o ekibin içerisinde... Deprem olmuş bitmiş ama babam hâlâ yaşıyormuş. Keza kardeşlerim de rüyalarında görmüş. Kız kardeşime “Ben yaşıyorum.” demiş. Erkek kardeşime de “Oğlum, az kalsın ölüyordum.” demiş. Mesela eski bir komşumuz vardı, Rezzan abla, o da depremde vefat etti. Onun da çok acıklı bir hikâyesi var. İlk depremde çıkmış, sonra öğlenki depremde kedisi evdeymiş, kediyi almak için eve girmiş. Tekrar deprem olunca enkaz altında kalmış. Onu da aynı şekilde rüyamızda gördük, “Ben ölmedim.” diyordu. Biz onların şehit olduklarına inanıyoruz. Hâlâ yaşadıklarına, hâlâ rızıklandırıldıklarına inanıyoruz. Tek tesellimiz de budur.

Kendimde sık sık kabristana gidecek gücü bulamadım

122

Resmî işlemlerden sonra babamı köyümüze defnettik. Ben köyde amcamlarda kaldım. Yaklaşık 40 gün kadar çadırda yattık. Aslında köydeki evler sağlamdı ama güvenemiyorduk. 40 günden sonra yavaş yavaş evlere çıkmaya başladık. Kabristan köyün içerisinde değildi. Kendimde sık sık kabristana gidecek gücü bulamadım. Definden sonra birkaç defa gittim ama bir duygu yoğunluğu, öfke yaşadım. Böyle olmaması gerekti diye düşündüm o an. Daha babamla yapmak istediğim şeyler vardı. O yaz için planlar yapmıştık. Babamın kırgınlıklarını, küskünlüklerini de hatırladım sanırım. Hepsini birden yaşadım. O zamanki en yüksek duygum öfke idi.

İlahiyat Fakültesi’nde okuyorum. Yüksek lisans da yapmak istiyorum. Babamla ön hazırlık olsun diye bir okuma listesi yapmıştık. 50 kitaplık bir liste... Onları yazın birlikte okuyacaktık. Babam zaten birçoğunu okumuştur ama bana yeniden eşlik edecekti. Köyde bir zeytinliği vardı. Depremden 10 gün kadar önce zeytin ağaçlarını dikerken planlamıştık bunu.

Ben kendimi bütün kız çocuklarımdan daha şanslı hissederdim. Hatta kardeşlerimden de şanslı hissederdim. En büyük çocuk olduğum için, onunla daha çok zaman geçirmiştik. O; benim ilk öğretmenim, ilk arkadaşım, ilk dostum, ilk sırdaşım, her şeyimdi. Uzun zaman kardeşim olmadı benim, dünyam babamdan ibaretti. Çocukluğumdan itibaren bana çocukmu-

şum gibi değil de gayet akli başında biriymişim, onun arkadaşımıymışım gibi davranırdı. Birlikte konuşuyoruz, bazı meseleleri tartışıyoruz, karar vermeye çalışıyoruz. Ve bence bir çocuğa nasıl davranırsanız zamanla kendi kimliğine onu katıyor. Nurettin Topçu'nun bir tabiri var ya "merhamet yağmuru" diye. Ben onu babamda hissederdim. Bunu ilk okuduğumda liseye gidiyordum ve bu tabir bana hiç yabancı gelmedi. Evet, merhamet yağmur gibi bir şeydi ve ben onu babamda hissediyordum.

Yazarlığa karşı bir kırgınlığı vardı

Bir yaşa kadar benim yazarlık yönümü çok teşvik etti. Bana da aşlamaya çalıştı. Ben bir şeyler yazıyordum ona götürüyordum. Sonra fikir değiştirmişti. Yazmamı istemedi, bunlarla uğraşma diyordu. Galiba yazarlığa karşı bir küskünlüğü, bir kırgınlığı vardı, hissediyordum. Ama tabii ki bağını hiçbir zaman koparmadı. Her zaman okuyan, çabalayan, devamlı kendine bir şeyler katmaya çalışan bir insan oldu. Yazarlık yönü ile ilgili en net hatıralarım, bir hikâyeyi tamamladığında evde ilk bize okumasıdır. Heyecanla, gür bir sesle okurdu. O enerjisini hatırlıyorum.

18 yıl edebiyat öğretmenliği yaptı. Farklı şehirlerde bulunduk. Bir dönem İstanbul'da, Adapazarı'nda, Batman'da oturduk. Öğretmenliği bıraktıktan sonra 2014 senesinde Maraş'a geldik. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nda çalışmaya başlamıştı. Aynı zamanda da Türk İslam Edebiyatı üzerine yüksek lisans yapıyordu. Yüksek lisansını tamamladı, hatta yakında Dicle Üniversitesi'nde doktorasını da tamamlayacaktı. Bunlarla birlikte iki senedir de Ali Hoca'nın hırdavat dükkânında çalışıyordu.

Hiçbir zaman da kız çocuğu bunu yapmaz demedi

Gelecek anlamında boşluğa düştüğüm, ne yapacağımı hiç bilemediğim zamanlar oldu. Depremden sonraki yaz, babamın şehir dışındaki arkadaşlarını ziyarete gittim. Onlardan birisi çok güzel bir tavsiyede bulundu bana: Babandan sana güzel bir manevi miras var, bir çekirdek var ve sen onu devam ettireceksin. Gerçekten, özellikle de o zamanlar ben derin bir boşluğun içindeydim. İnsan hafızasını biraz yokladığında ne yapması gerektiğini bulabiliyor. Bunu düşündüm, hafızamı yokladım ve kendime sordum, şimdi babamla olsaydım birlikte ne yapıyor olurduk? Bunlara odaklanayım, aynı şekilde devam etmeye çalışayım, dedim. Gelecekte

yine bir arada olmak istiyorsak, ölümden sonraki hayatta, benzer şeyleri yapmamız gerekiyor.

Şehadet konusu benim gözümde farklı bir önem kazandı, bunu da düşündüm. Aslında bir şekilde şehitlerin omuzlarında ya da kanatlarının altındayız. Onlarsız olmuyor. Onlar rüzgâr gibi bir şeyleri taşıyorlar. Doğru takip edebilirsek, çizgimizi bozmasak ne mutlu bize! Gerçekten kitapları okuduğumda o zamana gidiyorum. Dedim ya, babam bitirir bitirmez getirip bize okurdu diye, ben de sanki şimdi onun sesinden dinliyorum okuduğum şeyleri.

Başka işimiz yoksa her saniyesi dolu bir şekilde günü değerlendirirdik. Çok planlı bir insandı. Zaman yönetimi de güzeldi. Bana farklı beceriler kazandırmaya çalışırdı ve her konuda destek verirdi. Kız çocuğu bunu yapmaz, şöyle davranmaz gibi şeyler asla söylemezdi.

0 anı daha önce yaşamıştım

124

Depremden bir yıl önce, bir gündüz düşünde, o anı görmüştüm. Bir an, kendimi bir enkaz başında gördüm. İlginç bir şekilde babamı bekliyordum. Bu ana hiç takılı kalmadım ama yaşadıktan sonra aynı sahne olduğunu anladım. Beni o zaman teselli eden de babam olmuştu. Çünkü ilk geceyi stadyumda geçirdik, o gece rüyamda onu gördüm. Hani o hayatta mı, değil mi, çıkabilirdi mi, o bilinmezlik dolu gecede... Aracımız olmadığı için enkazına gidemediğimiz o gecede... Beyazlar içinde bana gülümsüyordu. Ben şaşırdım, sen benim babam mısın, dedim. Evet canım, dedi. Bunu bir arkadaşıma anlattığımda “Eylül baban şehit olmuş, bu kadar güzel bir yere gidecek.” demişti. Keşke gitmeden bir kez daha görseydim.

Aslında deprem bu hayatın bir nihayeti olduğu gerçeğiyle hepimizi yüzleştirdi. Belki bu düşünce bizi daha derli toplu yaşamaya götürebilir. Sevdiklerimizden bir gün ayrılacağız. Ya biz ya onlar, bu dünyadan vakti geldiğinde göçeceğiz. O yüzden hiçbir şeyi ertelememek gerek. Bir şey yaşamak istiyorsak, hâlâ fırsat varken, imkân varken yaşamamız gerekiyor. Bir küslük varsa mümkün olduğunca uzatmamak gerekiyor. Babamdan ne kadar acı bir şekilde ayrılmış olsak da ben onun hep gülen yüzünü hatırlıyorum. Güzel kokusunu hatırlıyorum. Onu güzel bir hisle hatırlıyorum.

“

Evraklar önüme gelene
kadar farkında değildim.
Tarihi gördüm, hatırladım,
o gün benim doğum
günümdü! İmzayı
atamadım. Olduğum
yerde hüngür hüngür
ağlamaya başladım. Şöyle
sayıklamışım: “En azından
kardeşim kalsaydı.
Düğünü vardı!”

“Ailemi, Doğum Günümde Defnettım”

Serkan Ünal. 37 yaşında. Evli. Bir çocuk babası. Senarist. İstanbul’da yaşıyor. Deprem haberini alır almaz, ailesine ulaşmak için kardeşleriyle birlikte yola çıktı. Uzun ve zorlu bir yolculuktan sonra evlerinin enkazına ulaştı. Günlerce babası Mustafa Ünal’ı, annesi Zeynep Arife Ünal’ı ve kız kardeşi Gonca’yı sağ çıkartmak için uğraştı. 36. yaş gününde ailesinin cansız bedenlerine ulaştı.

127

Depremde İstanbul’daydım. Depremden yaklaşık 10 gün önce çok enteresan bir şey oldu. Yayında olan bir dizi projemiz reytinglerden ötürü yayından kaldırıldı. Tabii bu ekibimizde büyük bir moral bozukluğuna sebep oldu. Ben de ekiptekilere, dizi kalktı ben bir memlekete gidip geleyim, dedim. Yola çıkmak için hazırlık yaparken yapımcı aradı. Aklimızda bir fikir var, bununla ilgili bir çalışma yapalım, dedi. Ben taslak için çalışmalara başladım. Taslak çıktıktan sonra olur verilirse derinlemesine bir çalışmaya gidiliyor. Genel hikâyeye, bölüm hikâyelerini yazım aşamasına geçiliyor. Yani uzun bir süreç başlıyor.

Günler geçti. Cuma günüydü. Öğretmen olan kız kardeşim Goncagül aradı. Nişanlıydı. Ramazan Bayramı’nın son günü de düğün yapmayı planlıyorlardı. Bu düğün hazırlıkları her zaman streslidir, gergindir, bana “Oraya gelsem olur mu? Bazı şeyleri oradan alırım.” dedi. Ben de “Annem de gelsin, ben biletlerinizi alırım.” dedim. Babamı da çağırdım, o gelmek istemedi. Ben hemen 4 Şubat Cumartesi gününe uçak biletlerini almak için kimlik bilgilerini girmeye başladım. Kız kardeşim

tekrar aradı ve şöyle dedi: “Annem diyor ki bu hafta almasın. Yarın gelmeyelim. Bir sonraki hafta gelelim.” Üniversitede okuyan en küçük kardeşimin vize haftasıymış. Sınavdan sonraki hafta okul olmayacağı için o da gelmek istemiş. Siz gelin, o da nasıl olsa gelir, dedim. Kabul etmediler. Birlikte geleceğiz dediler.

O iki gün çok yoğundum. Pazar akşamüstü dosyanın ilk taslak hâlini yapımcıya gönderdim. Sürekli çalışmaktan ve sadece birkaç saat uyuduğumdan yorgun düşmüştüm. Pazar günü erkenden yatıp uyumak istedim. Gece 2 oldu, beni bir türlü uyku tutmuyor. Pazartesi sabah 09:00’da da toplantımız var. Hayatımda ilk defa böyle bir şey yaşadım. Gecenin ilerleyen saatlerinde, acaba ben kalp krizi geçiriyorum da farkında mı değilim, diye düşündüm. Bu sırada saat 04:00’ü geçti. Biraz gözlerimi dinlendireyim de sabah toplantıda yorgun görünmeyeyim diye düşünürken, telefonuma bir son dakika haberi düştü. Gözümün ucuyla yatağın kenarında duran telefona baktım. Son dakika haber bildirimini görünce açmadım. Ne olmuş olabilir ki gecenin dördünde dedim. İnsanın aklına böyle bir şey olabileceği gelmiyor. O zamanlar Rusya-Ukrayna Savaşı vardı, İstanbul Boğazı’nda Rus mayınları falan çıkmıştı. Dedim, acaba kazara bizim bir yeri mi vurdular? O sırada WhatsApp’tan bir bildirim düştü. Telefonumu elime alıp ekrana baktığımda o son dakika haber bildirimini bir anda şak diye açıldı: Kahramanmaraş! 7.8 şiddetinde deprem! Benim başımdan aşağı bir anda kaynar sular döküldü.

“Annenlere ulaşabildin mi?”

Çankırı’da üniversite okuyan kız kardeşim de o gece uyuyamamış. Haberi duyunca annemleri aramaya başlamış. Ulaşamayınca bana iki kelimelik bu mesajı yazmış: Deprem olmuş! Hızla olduğum yerden kalktum, ailemi aramaya başladım. Hiç kimseye ulaşamadım. Ne annemin ne babamın ne de kız kardeşimin telefonları çaldı. Televizyonu açtım. Bir haber kanalı canlı yayın yapıyor. Kız kardeşimi aradım, sakın ol, dedim. Ama ben de telaşlıyım. Ne yapacağımı bilmiyorum. Daha sonra dayımı aradım. Dayım telefonu açtı, ilk cümlesi şu oldu: “Annenlere ulaşabildin mi?” Dayım Kahramanmaraş’ta yaşıyor. Abdülhamit Han Camii’nin orada oturuyor. Ailem de Müftülük Meydanı’nda, çok bilinen Köker Sitesi’nde oturuyor. Ben ulaşamadım deyince, “Zaten sizin evin oraya gitmeye çalışıyorum.

Yollar çok kötü. Binalar yollara doğru yıkılmış. Ulaştınca haber vereceğim.” dedi. Dayım önce anneannemi arıyor, ulaşıyor. Diğer dayıma da ulaşıyor ama annemle, teyzeme ulaşamıyor.

Apar topar üstümü giyindim, erkek kardeşimle yakın oturuyoruz, gittim onu uyandırdım. Telaş yapma ama memlekete gitmemiz lazım, deprem olmuş, dedim. Yeni uyanmış olmanın tesiriyle haberi duyunca bir anda yıkıldı. Bizim evin yakınında oturan çocukluk arkadaşlarından birilerini aramaya başladı. Arabaya bindik, kız kardeşime gittik. Onu da aldık. Yol uzun. Ankara üzerinden hiç mola vermeden Kahramanmaraş’a doğru yöneldik. Bu arada beni arayanlar oldu. Afşin’de yaşayan akrabalarımızın bazıları, Kayseri tarafından gelmeyin tüneller çökmüş, dedi. Bu sefer Adana tarafına yöneldik.

Gidecek yol yok!

O esnada çok kötü bir haber aldım. İstanbul’dan bir arkadaşım aradı. “Neredesiniz? Nereye vardınız?” diye sordu. “Nasıl söyleyeceğim bilmiyorum ama ikinci bir deprem olmuş.” dedi. Ben direksiyon başındaydım. Çok kötü oldum. Biraz ileride kenara çektim. Kardeşime dedim ki biraz sen kullan, ben yoruldum. O geçti bu sefer. Adana’yı falan geçtik. Oradan döndüğümüzde bir türlü Kömürler’e inemedik. Yol çökmüş, asker de yolu kapatmış. Geçmemize izin vermediler. Gidecek yol yok, dediler. Gidemedik, kaldık! 60 kilometre falan kalmıştı. Biz oradan bir türlü geçemedik.

Saat 16:00 oldu. Bir yol arıyoruz. Kardeşimle tekrar yer değiştirdik, direksiyona ben geçtim. Orada söylenen şeyleri gözümle görmediğim için bilmiyorum. Otoyolun bir bölümü çökmüş yol bu yüzden kapalıymış. Neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilemiyorsunuz. Resmî görevlilerden gelen bir bilgi değildi. Binlerce araba, binlerce insan var ve konuşuluyor. O esnada benim dikkatimi bir şey çekti. İçerisinde sadece polisler olan bir otobüs vardı. Otobüs bir anda köy yolu gibi alakasız bir yola girdi. Ben de şansımı denemek istedim. Dedim, bu kadar polis olsa olsa deprem bölgesine gidiyordur. O polis otobüsünün arkasına takıldım. Bayağı gittik. Birkaç tane köyden geçtik, tepeleri aştık. Yollar adam boyu kardı, gitmekte çok zorlanıyorduk. Biraz ileride yolumuzu bu defa asker kesti. Jandarmalar dediler ki, geçemezsiniz! Ben de rica ettim, ailemize ulaşamıyoruz, annemiz babamız kardeşimiz orada. Onlar; ekipler gitmeye çalışıyor, biz

de onlara yol açmaya çalışıyoruz. Yolun kapalı olmaması lazım, trafik olmaması lazım, dediler. Söyledikleri şeylerde haksız değillerdi. Daha olay çok tazeydi. Nasıl oldu bilemiyorum, geçişimize izin verdiler. Sonunda biz o polis otobüsünü takip ederek bir şekilde köyleri geçip Kömürler'e bağlandık. O kısacık mesafeyi aşmamız 3 saat falan sürdü.

Kömürler'e varınca baktık önümüzde inanılmaz bir araç kuyruğu var. İlerledikçe karanlığa gömüldük. Yolların aydınlatmaları yıkılmıştı. Etrafta yıkılan binaları görmeye başladık. Arabalar milim milim ilerliyor. Sivil araçlardı. İnsanlar bir şekilde ulaşmaya çalışıyor. Çok kötü bir görüntüydü. Yollar hasar almış, geçmek çok zor. Arabalar bu yüzden çok yavaş gidiyordu. Direksiyonun başındayım ve karanlığa doğru gidiyoruz. Hayatımda ilk defa böyle bir şey yaşadım. Her yıl en az 5 kere gidip geldiğim yolda burası neresi diye tanımaya çalışıyordum. Aksu Köprüsü'nün orada olduğumuzu fark ettim. Şimdi eskiden buradan geldiğimiz zaman karşıdan bizi şehrin ışıkları karşılardı. Böyle ıslıl ıslıl devasa bir şehir görüntüsü olurdu. Fakat şimdi zifiri karanlıktı. Tek bir ışık hüzmesi yoktu. Hiçbir şey yoktu.

Olduğumuz yere yığıldık

Gelmeyi başardık. Madalya Kavşağı'na vardıkdan sonra baktık ki yolun üzerine binalar devrilmiş. Kahramanmaraş Lisesi'nin olduğu caddeden evimizin olduğu yere doğru döndük. Araba farının aydınlattığı kadar görülebiliyoruz önümüzü. O caddede sanırım birkaç yıkık bina vardı. Etrafta insanlar da yoktu. Hava çok soğuktu, hafiften yağmur yağıyordu. Oradaki ışıklardan bizim evin olduğu yere çıkarken vahametın büyüklüğünü anladık. Baktık ki ayakta doğru düzgün bina yok. Müftülüğün hemen yanındaki bina yıkılmış ve yanıyordu.

Arabadan indik. Gördük ki Köker Sitesi de yanındaki binalarla beraber çökmüş. Babamın arabası hemen orada, kenarda duruyordu. Üzerine enkaz parçaları gelmişti. Perişan olduk. Olduğumuz yere yığıldık, kaldık. Ne takatimiz kaldı ne gücümüz. İnsan o anda ne yapacağını bilemiyor. Saat 22:30 civarıydı. Kardeşimle beraber enkazın üzerine çıktık. Anneme seslendik. Babama seslendik. Gonca'ya seslendik. Binanın üstünde dolaşmaya başladık. Etrafta çok az insan vardı. O koca Müftülük Meydanı'nda sadece birkaç kişiydik. Bir tane iş makinesi vardı, Kiraz Apartmanı'nda

beton blokları kaldırmaya çalışıyordu.

Dayım yanıma geldi. Dedi, ne yapacağız? Dayımdan öğrendik ki teyzemin evi de yıkılmış. Teyzem de çocukları ile enkaz altında kalmış. Onlar da Ebrar Sitesi'ne yakın bir noktada oturuyordu. Yıkıntının boyutu çok büyüktü. Nereye gideceğiz? Nereden gireceğiz? Ne yapacağız? Bilemedik. Yardım isteyen insanların sesleri geliyordu. Kimin sesi nereden geliyor, kimi nereden nasıl çıkaracağız, bilemedik. Çaresizliğimizi anlatamam. 9 katlı binalardan oluşan 3 bloklu bir siteydi. 2 veya 3 kat da dükkân varmış, toplam 11-12 kata ulaşıyor. Hepsisi tamamen ve birbirinin üzerine yıkılmış.

“Bir bebek sesi geliyor!”

İnsanların sesleri geliyor. Etrafta sağa sola koşturmaya başladık. Kimden yardım isteyeceğiz, kimse yok! Kıbrıs Meydanı'na doğru gittim. Erkek kardeşim İmam Hatip Lisesi'nin o tarafa doğru gitti. Benim gittiğim yer boyunca manzara aynıydı. İnsanların sesleri geliyor, etrafta çok az insan var. Ekipler nerede bilmiyoruz. Şehir girişinde ekipler görmüştük. Ama her yer yıkılmış. Yani dışarıdan içeriye doğru girmeye başlasalar içeriye ulaşmaları çok vakit alır. Hangi enkaza gidecekler, o da ayrı bir konu. Bir de ne kadar ekip geldi, onu da bilmiyoruz.

Azerbaycan Bulvarı tarafına döndüm. İnanamadım. Her yer baştan sona yıkılmıştı. Orada birkaç tane ekip gördüm. Onlara durumu anlattım. Burada da insanlar var, onları çıkarmaya çalışıyoruz, siz noktanızı söyleyin, dediler. Sonra telefonla AFAD'ı, başka yerleri aramaya başladım. İhbarda bulundum, insanların sesleri geliyor, dedim. Sadece Köker Sitesi'nden değil, karşıda Mis Apartmanı vardı, oradan net bir şekilde bir genç kızın sesi geliyordu. Zannedersem 6. ya da 5. kattaydı. Ama insan gücüyle bir şey yapabilmenin imkânı yoktu.

Bu arada karşıdaki bina yanmaya devam ediyordu. Çok dua ettim, hafiften bir yağmur yağıyordu. Dedim ki daha çok yağmur yağsın, yağsın ki şu bina sönsün. Belki içinde insan vardır. Kurtulsa bile yanarak ölecek. Şu çok büyük bir vicdan azabı: Kendi ailen için oradasın ama kendilerine hiçbir şekilde ulaşamıyorsun. Bazı sesler duyuyorsun, onlar mı değil mi bilmiyorsun. Düşünün, her dairede üçer tane insan olsa, 9 katta kaç insan eder? İnsanların sesini duymak ve buna müdahale edememek çok can

yakıyor. İnanılmaz bir vicdan azabı! Kendinizi sorumlu hissediyorsunuz. O insanın başına ne geleceğini biliyorsunuz ve hiçbir şey yapamıyorsunuz. Yoksa biz oranın üzerine çıkmaya da çalıştık, bir şeyler de yapmaya çalıştık, konuştuk da onlarla ama maalesef bunun pozitif bir yansıması olmadı.

Sabah olup da gün aydınlandığında ortaya daha kötü bir manzara çıktı. Hasarın büyüklüğü, yıkıntının büyüklüğü. Etrafta da insan sayısı artmaya başladı. Binanın arka tarafına bakıyordum, acaba bir yer bulup girme imkânı olur mu diye. Erkek kardeşim de ön taraftan bakıyordu. Bu arada kız kardeşimiz arabada. Perişan oldu zaten. En küçük kız kardeşimi hiç getirmedik. Biz bir bakalım neyin ne olduğunu görelim, dedik.

Erkek kardeşim bağırdı: “Bir bebek sesi geliyor!” Ağlama sesini duyduk. Dayım vardı, birkaç tane daha vatandaş... Onlardan da yardım istedik, bebeğin sesinin geldiği yere ulaşmaya çalıştık. Bu sırada birkaç jandarma geldi. Hep beraber, Allah bir güç verdi, çok büyük bir beton parçasını olduğu yerden kaldırdık. Kaldırdığımızda gördüğümüz manzara şuydu: Genç bir anne, genç bir baba ve ortalarında yatan 6 aylık bir bebek. Anne baba vefat etmiş, bebekleri yaşıyor. Bebeklerini korumak için ona sarılmışlar, onu korumak istemişler. Jandarmanın da yardımıyla o bebeği çıkardık. Daha sonra ambulans geldi ve bebeği götürdüler.

Köpekler tepki verdi, burada yaşayan birileri var!

O sırada erkek kardeşim yıkıntıların arasından gelen genç bir kız sesi duydu. Beton parçaları ile mücadele etmeye başladık. Küçük bir yer açabildik. Üst kat komşumuzun kızı çıktı. Kız kardeşimin de arkadaşıydı. Ayağından yaralanmıştı. Onu da hastaneye gönderdik. Ondan sonra hiçbir ilerleme kaydedemedik. Böylece 1 gün, 2 gün, 3 gün geçti! Artık ne olacaksa olsun, buraya biz gireceğiz dedik. Duygu Düşün Salonu vardı binanın altında. Erkek kardeşim oradan içeriye girdi. Zemin kat diyebileceğimiz bir yerde de spor salonu vardı. Annemler 2. katta oturuyorlardı. Ben de oradan içeriye girdim. Bir ses, bir iz bulabilir miyiz, diye bakındım ama olmadı. Bina spor salonunun içine doğru çökmüştü. Oradan yukarı, dairelere doğru girebilecek bir alan yoktu. Erkek kardeşim; burada biri var, demire vuruyor, dedi. Sağa sola koşturmaya başladık. İleride maden işçileri varmış. Onları bulduk, durumu anlattık. Onlar çekimser davrandı ve şöyle dedi:

“Biz burada bir binaya bakıyoruz. Emin misiniz, yanlış duymuş olmaya-sınız. Çok yanlış ihbarlar geliyor.” Maden işçilerinden biri, ben bir bakıp geleyim, dedi. Erkek kardeşim düğün salonundan girdi maden işçisi ile... Birkaç dakika sonra geri çıktılar. Adam hemen koşarak gitti, 6-7 kişilik bir ekiple geri geldi. Düğün salonundan içeriye tekrar girdiler. Binanın çökme şekli o kadar enteresan ki B blok çökerken yön değiştirmiş, sağa doğru dönmüş; C blok çökerken B bloğun üzerine yıkılmış. C blokta üst katlar tamamıyla yıkılmamış, B bloğun üzerinde kalmış.

Bir saatlik çalışmanın sonucunda bir genç çıkardılar. O da bizim üst katta oturuyordu. İnanamadım. Ya nasıl olur, 3. kattaki insan zemindeki düğün salonundan nasıl çıkabilir? Bizimkiler 2. katta, o zaman bizimkiler daha da aşağıda? Sonra dediler ki bir de genç bir kız var. Tekrar içeriye girdiler. Bu sefer de C blokta bir genç kıyı çıkardılar. Onu da sağ çıkardılar. İkisinin durumu da iyiydi. İlk çıkarılan 19 yaşındaki genç, birkaç saat sonra hastaneden çıkıp geri geldi. Enkazda annesiyle babasını aramaya başladı.

İkisini çıkardıktan sonra madenciler tekrar kendi görev yaptıkları binaya döndü. Dediler ki biz sizin için ekip istedik. Tekrar beklemeye başladık. 4. gün yabancı bir arama kurtarma ekibi geldi. 10 kişiydiler. Burada hâlâ yaşayan var, köpekler tepki verdi, dediler. Onlar gittikten sonra bu defa asker geldi. Bir grup asker bir çalışma yapıyordu. Elllerinde bir tane cihazla ısı haritasına bakıyorlardı. Böyle tek tek tarama yaparak geçiyorlardı. Dediler ki burada ısı var. Burada hâlâ canlı olabilir. Onlar da ekip gelmesi için bildirimde bulundu.

Hanımefendinin elinde tesbih vardı

4. günün gecesi, saat 01:00 gibiydi. Umutlar artık tükeniyor, her şey yavaş yavaş bitiyordu. Ne yaptıysak olmadı. Bir arama kurtarma ekibi geldi. İstanbul'daki arkadaşlar benim Kahramanmaraş'ta olduğumu bildikleri için arayıp sormuşlardı, durum nedir diye. Hatta gelenler oldu. Bir şeye ihtiyacımız var mı diye gelip soran tanıdıklar oldu. Onlar da bir şeyler yapabilmek için uğraştı, birilerine ulaşabilmek için mücadele etti. O gece çok büyük bir arama kurtarma ekibi geldi Bursa'dan. Biz kendi çalışmalarımızı yaparken bazen belediyeler bizi çeşitli kurslara ya da yazarlık atölyelerine davet ediyor. O zamanlar Bursa'da bir belediye çağırılmıştı. Ben de gitmiştim. İnsanlar birbirlerini araya araya o belediye başkanı beyefen-

di duymuş. “Bizim arama kurtarma ekibimiz nerede?” demiş, Maraş’ta cevabını alınca, “Serkan Bey’in evine yönlendirin.” talimatını vermiş. Profesyonel bir ekipti. Bu binaya nasıl girilebilir, buradaki insanlar nasıl çıkarılabilir, insanlar binanın nerelerinde bulunabilir, diye plan yapmaya başladılar. Plan yapım aşamasında büyük bir sorun ortaya çıktı. C bloğun bir kısmı B bloğun üstünde olduğu için burası yıkılabilir, dediler. Bu yıkılmadan biz nasıl girebiliriz diye denemeler yapmaya başladılar. Önce duvar delicilerle, elle kullanılan iş makineleriyle yol açmaya çalıştılar. Bu olmadı. Olmayınca çok büyük iş makinelerine ihtiyaç duyduklarını söylediler. İş makineleri geldi. Bu sefer de AFAD’da bir sorumlu vardı, bu bina yıkılabilir, burada çalışma yapmanıza izin veremem, dedi. AFAD ile plan yapmaya başladılar, binanın neresinden girilecek, nasıl bir yol açılacak, nasıl bir koridor açılacak, neler kaldırılacak.

Bir çekince de şuydu, bahsettiğim spor salonunda bir boşluk vardı ve iş makinesi buradan aşağı çökebilirdi. Makineyi taşıyamayabilirdi. Binanın yıkılışı gerçekten çok sıkıntılıydı. Yapılan planlamalar sonunda sabah gün aydınlanınca çalışmaya başladılar. 6. günden itibaren binadan cenazeler çıkarılmaya başlandı. Binadaki komşularımızın birçoğunu tanıyordum. Mesela apartman yöneticisi emekli öğretmen Fatma Hanım vardı, Allah rahmet eylesin. Karşı komşularımız, üst komşularımız, üstün karşı... Çocukluğum, öğrenciliğim Maraş’ta geçtiği için herkesi biliyorduk. Bu insanlarla çok uzun süredir tanışıyorduk. Yan binada benim ortaokuldaki Türkçe öğretmenim oturuyordu. Onların cenazelerini almak çok üzücüydü. En üst katta oturan apartman yöneticisi Fatma Hanım’ın cenazesi çıkarıldığında 7. gündü. Hiçbir akrabası yoktu. Teşhis edecek kimsesi yoktu. Kardeşimle ben teşhis etmek zorunda kaldık. Cenazeyi almaya da kimse gelmedi. Cenaze orada bir süre bekledi. Ondan sonra baktılar, yapacak bir şey yok, üzerine adını yazıp morga götürdüler. Eğer yine alan olmazsa cenazeyi bir şekilde alıp biz defnedeceğiz dediler. Çok üzüldüm. O saatte ibadet ediyormuş, hanımefendinin elinde tespih vardı.

Annemle kız kardeşim birbirlerine sarılıp vefat etmiş

Babamın cenazesi çıktı. Teşhis ettim, ön otopsi için hastaneye götürdüm. Böyle bir uygulama vardı. Onun cenazesini aldığında çok dramatik bir an yaşandı. Ben babamın cenazesini aldım, hastaneye, oradan da defnetmeye götüreceğim, orada bir seçim yapmak zorunda kaldık. Dedim ki kar-

deşime ben defnederim. Sen burada dur. Hani annem çıkar, kız kardeşim çıkar, aynı anda gidemeyiz. Kız kardeşim de binanın önünde bekliyordu. Onun da gelmesini istemedim. Açıkçası cenaze torbasını getirdiklerinde ben açılıp gösterilmesini istemedim. Zaten açıkken babamı tanı mıştım, teşhis etmiştim. Babamı tam olarak ben de görmedim. Sonuçta enkaz altından çıktı ve günlerdir oradaydı. Cenaze torbası tam olarak açıldığı zaman ne ile karşılaşacağımızı bilmiyordum. Kardeşlerimin bunu görmesini istemedim. O an şöyle düşündüm, çok kötü bir şey varsa bunu bir kişi yaşasın, herkesin yaşamasına gerek yok.

İnsan normalde şöyle şeyler hayal ediyor. Aile büyükleri yaşlanacak, siz onlara bakacaksınız, onlarla vakit geçireceksiniz, sonra vefat edecek. Ama olaylar çok ani olduğu için ne yapacağımızı bilemedik. Dedim ki kendi kendime babamın isteği köyüne defnedilmektir, Afşin'e. Bu arada köyde bulunan en büyük kuzenimi aradım. Babaannemin mezarına yakın bir mezar hazırla, dedim. Köyde olan akrabalar haberi alıp toplanmış. Mezar kazılmış, hazırlanmış. Babamın namazını kıldık, defnettik. Definden sonra hemen enkaza döndüm.

Saat 22:00 civarı, iş makinesi durdu. Birkaç dakika sonra arama kurtarma ekibinden biri enkazın üstünde belirdi. Kulakları çınlasın adamın adı Ali'ydi. Bana sarıldı, dedi ki hakkınızı helal edin, kurtaramadık. Umutluydum, dedi. Bulduk ama kurtaramadık. Annemle kız kardeşim birbirlerine sarılıp vefat etmişler. İlk depremde değil, ikinci depremde vefat etmişler. Babamız ise ilk depremde vefat etmiş.

O ana kadar bir umudum vardı. Allah büyük. Olur ya belki bir tanesini verir. Olmadı. Aldık cenazeleri. Dayımlar, kardeşlerim, bir tane amcam ki o amcam da en baştan beri hep bizimleydi, yanımızdan hiç ayrılmadı. Gittik onları da o gece annemin köyüne defnettik. O da oraya defnedilmek istiyordu.

En azından kardeşim kalsaydı, düğünü vardı

Annemle kız kardeşimin cenazesini aldım, merkezde bir spor salonu vardı, oraya götürdüm. Orada işlemlerini yaptılar, evrakları hazırladılar ve imzalamam için kâğıtları önüme koydular. Kader çok ilginç, evraklar önüme gelene kadar farkında bile değildim. Tarihi gördüm, hatırladım, o

gün benim doğum günümdü! İmzayı atamadım. Olduğum yerde hüüngür hüüngür ağlamaya başladım. İçim dışıma çıktı. Doktor geldi, savcı geldi, teselli etmeye çalıştılar. Sandalyede öyle kalakaldım. Şöyle sayıklamışım: “En azından kardeşim kalsaydı. Düğünü vardı. O kalsaydı!” Kardeşimin nişanlısı ve ailesi de bizimle bekledi günlerce...

Sonra defnettik. Anneannemle dedemin yanına gittik. Teyzem 3. gün enkazdan çıkarılmıştı, hastanedeydi. Çocuklarını kaybetti. Dayımlar, yengemler, anneannem, dedem, herkes perişan oldu. Teyzemin yanına gittim, hastaneye. Diğer teyzem de orada... Olmadı, dedim, olmadı. Orda, hastanede duramadım. Arabada oturdum. Öyle otururken sabah oldu. Hava aydınlanmaya başladı. Saat 06:00 civarıydı. Olayın şokundayım hâlâ. Kendi kendime dedim ki hiçbir hatramız kalmadı. Tek bir kare fotoğraf kalmadı, bir anı, hiçbir şey... Dün gece karanlıktı, cenazeleri almıştık, aklıma gelmedi. Aile albümümüz, fotoğraflarımız ne oldu? Belki dedim, enkazdadır.

Enkaza geldim, üzerinde dolaşmaya başladım. Neresi olduğunu bilmenin imkânı yok. Beton yığını her yer. İnanılmaz bir koku var. Enkazı elimle eşelemeye başladım. Son cenazeler çıktığı için artık orada çalışma yapılmıyordu, bırakmışlardı. Yarım saat uğraştım ama hiçbir şey bulamadım. Yoruldum. Çok yorgundum! Kaç gündür uykusuzdum, sayamıyordum artık. En son ne zaman ne yediğimi hatırlamıyordum. Enkazın üzerine üstüm başım toz toprak içinde oturdum. Dedim ki burası benim evimdi. Burası benim ailemdi. Bir ay sonra bayram, ben nereye gideceğim? Kardeşlerim annesiz babasız kaldı. Öksüz, yetim kaldı. Ben ne yapacağım? İnsanların cenazeleri oluyor, eski püskü bir hırka ya da bir kırık gözlük parçası hatıra olarak kalıyor, saklayacak bir değeri oluyor, hatırlatacak bir şeyler kalıyor. Benim elimde sadece beton parçaları var, başka hiçbir şey yok... O an şu gerçeğe yüzleşmek çok acıydı: Artık bir ailen yok! Kardeşin vardı, düğün yapacaktınız, hazırlık yapıyordunuz, çok az bir süre kalmıştı, bunlar mutluluğun kursakta kalması... Depremle beraber parçalandık, parçalarımız sağa sola savruldu, saçıldı, dağıldı. Enkaz kaldırma çalışmalarında aldılar molozları, götürüp bir yerlere attılar ya onlar bizim parçalarımızdı. Biz yarım kaldık.

Deprem binbir başlı kartaldı, biz de küçücük kanaryalar

Kayıplardan dolayı, bir şey yapamamaktan dolayı hâlâ vicdan azabı duyuyorum. O insanların sesini duydum. Yardım istediğini duydum. Ama elimden bir şey gelmedi. Gücümüz yetmedi. Necip Fazıl diyor ya, Bin bir başlı kartalı nasıl taşır kanarya... Deprem, bin bir başlı kartaldı, biz de küçücük kanaryalar...

Ben 3 ay Kahramanmaraş'ta kaldım, sonra İstanbul'a döndüm. 4 ay da evden çıkmadım. O kadar canım yandı, o kadar üzüldüm, o kadar sınırlendim, o kadar yas tuttum ki... İnsanların da beni görmesini istemiyordum. Uzun bir süre uyuyamadım. Hayatımın 7 ayı her gece saat 4'te uyanmakla geçti. İstisnasız her gece saat 4'te uyandım. Uzun süre gözümü her kapattığımda ailemi gördüm. Canım yanıyordu. Oturup ağlayacaksınız ama hangisine? Sadece annemi, babamı, kız kardeşimi değil kuzenleri de kaybettik. Biri 7 yaşındaydı, biri 15 yaşında, biri 19 yaşında... Elbette yaptığımız hiçbir şey onları geri getirmeyecek ama en azından bundan sonra öyle şeyler yapalım ki insanlar bunu bir daha yaşamasın. Bu çaresizlikle, bu vicdan azabıyla bir daha karşı karşıya kalmasınlar. O gün nasılsak bugün de öyleyiz. Değişen bir şey olmadı. Orada karşılaştığımız manzaralar sebebiyle, yaşadığımız vicdan azabı sebebiyle bugün hâlâ bunları yaşıyoruz. Hiç tanımadığımız insanlar için kendimizi sorumlu tutuyoruz. İnsanınız çünkü, insan olmanın gerekliliği de zaten budur.

Dileğim odur ki insanlar artık daha tedbirli olsun. Kamu kurumlarından özel iştiaklere, müteahhitlerden esnaflara kadar... Bizim bina ile ilgili bilirkişi raporu çıktı. Bu bilirkişi raporunda yazılan şeyler maalesef çok üzücü. Temelde eksiklik var, kolonlar birbirini takip etmiyor, perde duvarlar yetersiz, kolonlardan bazıları kesik... Bunlar şu anda mahkeme sürecinde... Bunlarla ilgili konuşmak da yasal olarak doğru olmaz. Ama bilirkişi raporları bizlere de gönderildi, okuduk. Devlet bu konuda bilirkişi raporlarını mağdurlara verdi. Şu anda bu süreci avukatımız takip ediyor. Bir dükkânı büyütme için oradaki bir kolonu iptal etmek ya da bir banka kasası yerleştirebilmek için bir kolonu iptal etmek ya da eğip bükme, ona zarar vermek, insan hayatı ile oynandığının işaretleridir. Bunları fark etmemiz lazım. Vicdanımızı hiçbir zaman kaybetmememiz lazım. Denetleyicilerin de bu konuda daha hassas davranmaları lazım. Bu işleri yaparlarken burada yaşayacak olanın insan olduğunu, onların başına bir şey geldiği zaman, sakat kaldıkları zaman ya da vefat ettiklerinde katil sayılabileceklerini unutmamaları lazım. Artık bu hassasiyetle hareket edilmeli.

“

Evlatlarımı İHH'nın
arama kurtarma ekibi
tam 8. gün çıkardı.
Kızım hamileydi. O
gün doğuma girecekti.
Enkazda doğum yapmış.
Torunuma Muhammed
Ali ismini verdik sonra
da götürüp defnettik.

“Ona Muhammed Ali İsmi Verdik Sonra da Götürüp Defnettik”

Süleyman Erayman. 63 yaşında. İHH Kahramanmaraş temsilcisi. Evli. 4 çocuk babası. İki evladı, depremde aileleriyle birlikte enkaz altında kaldı. İkiz kızlarından birini, damadını ve iki torununu sağ çıkaramadı. Vefat eden kızı hamileliğinin son günlerindeydi. Onu çıkardıklarında enkaz altında doğum yapmıştı. Yakınlarını defnettikten sonra insanlara yardımcı olmak için eşiyle birlikte vakıf çalışmalarına devam ettiler.

139

Deprem olduğunda evdeydik. Yunus Emre Mahallesi’nde, sosyete pazarının az ilerisinde oturuyorum. Bir ses ile irkilerek uyandım. Eşim de aynı şekilde uyandı. Bu arada sallanmaya başladık. Sallanırken eşime, buralar böyle sallanıyorsa, aşağılar mutlaka yıkılmıştır, dedim. Vakıf çalışmalarında Gölçük, Elazığ, Van, Adana-Ceyhan depremlerini gördük, bu bölgelerde yardım çalışmalarında bulunduk. Bu havayı az çok biliyor ve sonuçlarını tahmin ediyoruz. Hızlı bir şekilde hazırlanmaya başladık. Eşime, battaniye yorgan ne varsa alalım, dedim. Evde kimse yoktu. Biz konuşurken hem eşimin hem benim telefonum çalmaya başladı. Bana yakın, Onikişubat Nüfus İdaresi’nin üstünde oturan bir oğlum vardı, o aradı, “Baba bizi kurtar!” dedi. 2 yaşlarında, 2 küçük çocuğu var. Gelinim de Suriyeli. Çocuklar küçük olduğu için önce oraya gidelim dedik. Telefonu kapattım, ikiz kızlarımın biri aradı, “Baba, biz enkaz altındayız, bizi kurtar!” dedi. “Derin nefes almayın,

telefonlarınızın bataryasını bitirmeyin, sizi kurtarmaya geliyoruz.” dedim. Sonra diğer kızımı aradım. O biraz daha yukarıda oturuyordu. “Baba, bizim burada bir şey yok ama korkuyoruz.” dedi. “Dışarı çıkın, üstünüzü kalın giyinin.” dedim. Depremde vefat eden kızıma ise hiç ulaşamadım. Hanıma da enkazda olmayan kızıma da sürekli Büşra’yı arayın diyorum.

Toyota pikap var bende, onunla hemen yola çıktım. Abdülhamit Han’ın olduğu ana cadde üzerinden gittim. Önce Onikişubat Nüfus Müdürlüğü’ne gidip oğlumun ailesini aldım. Oradan Hayrullah Mahallesi’ne kızımın olduğu yere vardım. Oraya inerken gördüğüm yerler faciaydı. Gecenin zifiri karanlığı, yağmur var, sulu kar yağıyor. Dış Hastanesi ve balık pazarının olduğu yerlere baktım ki kıyamet kopmuş gibi... Her taraf yıkılmış, insanlar çılgık çılgına pijamalarıyla koşuyor. Sanki büyük bir bomba atılmış gibi kapılar, pencereler, kalorifer petekleri dışarıya fırlamış. Yangınlar başlamış. Oraya vardığımda fotoğraf çekmiştim. Ulaşamadığım çocuğum hamileydi. Diğer ikizinin üzerindeki beton bloklar açılmıştı, onları kolay çıkarttık. Sadece erkek torunumun enkaz altında yeri belli değildi ama sağ olduğunu biliyorduk.

Hamile olan kızım Dış Hastanesi’nin orada oturuyordu. Vardığımda dediler ki buradan hamile bir kadın çıkarıldı. İnşallah, benim kızımdır, dedim. Bir umutla enkaza doğru yaklaştım, baktım arabaları orada duruyor. Belki ambulansla gitmişlerdir, dedim. Sürekli canlı çıkmış olmalarını hayal ediyorsun. Ortalıkta hiç kimse yoktu ve saat 04:30 falandı. Binanın etrafında şöyle bir turladık.

Enkazına yürürken kızıma denk geldim

Enkaz altında olan iki çocuğumun binaları yakındı. Biri Hayrullah Mahallesi Muhtarlığı’nın orada, diğeri de az aşağıda, balık pazarının orada, arası 100-150 metre falan var. Bir oraya koşuyorum bir oraya... Bu arada diğer yardım isteyen insanlara yardım etmeye çalışıyorum. Kızlarımın ikisi de enkazda idi ama birinden hiç ses alamıyorduk. Muhtarlığın oradaki ile haberleştik. Onlar kolay kurtuldular. Allah’ın lütfü, üzerlerindeki beton çöküyor, sonra yandaki boş arsaya doğru kayıyor. Öyle olunca, onları enkazdan rahat çıkardık. Orada kızım, damadım, bir kız, bir erkek 2 to-

runum vardı. Birini enkazdan çıkartınca gözlerine toz toprak dolmuştu. Ona, gözünü açma, deyip arabaya bindirdim. Şimdi seni eve götüreceğim ama annen çok yakında, sesi geliyor, ona bir bakayım, dedim.

Yanımda hiç malzeme yok. Dışarıdan hiçbir yardım da yok. Yalnız o bölgenin insanları, konu komşu var etrafta. Ben tam torunu arabaya bindirdim, enkaza doğru döndüm, kızıma denk geldim. Sen ne geziyorsun burada, dedim. Yolda altın bulmuş gibi sevinmek derler ya, öyle oldum. Üzerinde biraz taş toprak varmış. Komşuların yardımıyla, biraz da kendi çabasıyla bulunduğu yerden çıkmış, gelmiş. Ondan sonra damadımız kurtarıldı. Çok ilginç bir şey, dışarıdan gelen benden başka kimse yoktu. Zaten yukarılarda yıkım olmadığı için insanlar aşağılarda olanları bilmiyor, hissetmiyor. Bakıyorlar deprem uzun sürüyor, biraz bekleyip bitince rahatlıyor ya da arabalarına binip şehri terk ediyor. Kızımı da arabaya bindirdim. Hanım ve oğlum da arabada, onlara dedim ki bizim ev sağlam, sizi ben eve götüreyim. Bu arada elektrikler falan kesildi, doğalgaz borusu patlamıştı, müthiş bir ses var, telefonlar kesik...

O dönemde İHH sorumlusuydum. Onlara mesaj attım, görüştük. İHH'nın yönetim kurulu üyesi aynı zamanda Kahramanmaraş Platformu başkanıydı. Birçok WhatsApp gruplarına “Şehir yıkıldı. Buraya acilen yardım gönderin.” dedim. Bu arada bizim damadı çıkartmaya çalışıyoruz. Vakit bir hayli ilerledi. Damadı çıkartmak için demir kesme makinesine ihtiyaç duyuldu. Torunum Kazım'ın da toprağın altında sesini duyuyoruz. Dedik ki bir yere kıvıldama. Farklı bir yerden kuyu açtık, oradan sesini dinledik, ona yaklaştık. Bu tam 8 saat sürdü. Elbise dolabıyla kolonun arasına sıkışmıştı. Çıkardık, hipotermi geçiriyor. Buna şekerli bir şey vermemiz lazım dedim. Hâlbuki her taraf yıkılmış, nereden bulacaksınız? Baktım orada, enkazın içinde bir briketin üzerinde bir tane Tadelle çıkolata var. Allah'ın izniyle oluyor işte.

Damadın babası, akrabaları gelmişti. Apartman sakinlerinden sağ çıkanlar birbirlerine yardımcı oluyorlardı. Öyle ben hastayım, ölümden döndüm diye durmuyorlardı. Öğlen olan depremde biz enkazın üstündeydik. Arama kurtarma için dışarıdan duyarlı insanlar gelmişti. Herkes arı kovanına girer gibi binaların içine girdi. O esnada sallandık. Arama kurtarmaya gelenlerin bazıları vefat etti. Muhtarlık binasının yanında park vardı. Parkın arkasındaki binalar öğlenki depremde müthiş bir şekilde yıkıldı.

Bizim ayağımız kayıp bir demire de batabilirdi, kafamız yarılabilirdi ama insan bunları düşünmüyor tabii. Sadece insanları kurtarmak için ne yapılabilir, nasıl yapılabilir diye düşünüyorsunuz.

Ya Rabbi herhâlde benim çocuklarım vefat etti, dedim

Bir yandan da diğer kızıma gelip gidiyordum. Bina sahiplerinden ve benden başka enkaza gelen yoktu. Ben enkazın etrafında sürekli hareket hâlindeyim. Aracımı bir yere park etmiştim. Biri, yaralı var deyince ona aracımı verdim. İkindiye kadar arabayla ölü ve yaralı taşındık. Hiç tanımadığımız insanlara anahtar teslim ettik. Sonra biri getirdi verdi anah-tarı. Zaten araçla dolaşmak mümkün değil. Sadece yürüme imkânı var. Yollar enkazlardan kapanmıştı. Araçların üzerinde enkazlar, molozlar yığılmıştı. Sürekli gezdim orada, seslendim isimlerini bağırdım. Ya bizim sesimiz gitmiyordu ya da...

Kızıma bir türlü ulaşamadım. Birgül Apartmanı'nda oturuyorlardı. Binalar domino taşı gibi birbirinin üzerine yıkılmıştı. Hiç tanımadığımız iki tane vinç gelmiş, biri Diyarbakır'dan, diğeri yine Güneydoğu'dan, Van tarafından. Siz ne geziyorsunuz birader burada, nasıl çalışıyorsunuz, diye sordum. "Abi biz de depremzedeyiz. Duyunca yardımcı olmak için atladık geldik." dediler. Tabii biz buna sevindik. Hemen bizim çocukların olduğu enkazın oradaydılar. Parça kaldırmak istediler ama vinçlerin gücü yetmedi. Bir şey yapamadılar, üzüldüler. Daha sonra büyük bir vinç geldi, 100 tonluk. Tam o büyük parçaları kaldırırken onun da pompası arızalandı. Ya Rabbi herhâlde benim çocuklarım vefat etti, dedim. Böyle arka arkaya gelen olaylar bize sabırla, metanetle davranmamızı işaret ediyor. Yani o vefat eden çocuğuma ne telefonla ne de sesle ulaşabildik. Dama-dım, 2 torunum, hamile kızım içeride.

Onları İHH'nın arama kurtarma ekibi tam 8. gün çıkardı. O soğuğa rağmen cesetler artık bozulmaya başlamıştı. Kızım enkazda doğum yapmış. Zaten depremin olduğu gün doğuma girecekti. O cumartesi günü de bize çağırmıştım, doğumdan önce annen seni biraz nazlasın, demiştim. Hani merak edilir ya, kız mı erkek mi diye, doktorlar sürekli kız diyorlardı. Bebe-ği mezarlığa götürdük, kız çocuk diye kaydetirdik. Arama kurtarma bize cenazeleri çıkartıp teslim ediyor biz de arabaya koyup, mezarlığa götürüp defnediyoruz. Orada hâkim savcı falan da var. Onlar gereğini yaptı. Def-

netmeye getirdik. Oradaki bayan “Kız çocuğu diye getirdiğiniz bu çocuk erkek.” dedi. Doktorlar bize hep kız dedi hatta ultrason çekimleri falan var, dedim. Yok amca, bu erkek, dedi. O hanım Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş’ın kızı Merve Safa imiş. Maraş’a gönüllü olarak görevli gelmiş. Verin ben erkek bölümüne götüreyim, dedim. “Yok amca bu bebek olduğu için biz yıkarız.” dedi. Buna bir isim verin, dedi. Ona Muhammed Ali ismini verdik sonra da götürüp defnettik.

Büyük bir facia ile karşı karşıya kaldık

Bizim akrabaların çocuklarından biri Ankara’da doktor. O günlerde nişanlısıyla Maraş’taydı. Resmî görevli değildi ama tıbbî yardımda bulunarak bize yardımcı oldu. Herkes birbirine yardımcı oluyordu zaten. İşte su getiriyor, enkazda arama kurtarma yapanlara lojistik destek sağlıyor. Hem İHH hem Platform sözcülüğümüz olduğu için birçok insan bizden bilgi alıyordu. Bir ara tüneller çöktü diye bir polemik söz konusu olmuştu. Tünellerin çökmesi ile ilgili, barajların patlaması ile ilgili bir şeyler söylediler. Doğalgaz patlaması olabilir dediler ki orada boru patlamıştı. Bunların tümünü bir araya getirdiğimizde büyük bir facia ile karşı karşıya kaldık.

143

Enkaz başında bekliyoruz. Genel merkezden genel başkan arkadaşımız sağ olsunlar bizi ziyarete geldi. Isınmak için sağdan soldan, enkazlardan ağaç, çalı çırpı, odun falan toplayıp ateş yakıyoruz. Enkazın içinden büyük bir fare çıktı geldi. Normal şartlarda insanlar bunu görünce taş atar, tiksindir, kovalar. Hani ateş yana yana içeri doğru kayar da dışarda kül kalır ya, hayvan geldi, külün içerisine girdi, kafasını koydu. Öyle üşümüş ki! Beğenmediğimiz, tiksindiğimiz bir canlı. İşte merhamet edeceksek ona edeceğiz. Arkadaşlara, “Bu hayvan bize geldi, sığındı. Biz ateşi nerede olsa yakarız. Ona zarar vermeyelim.” dedim, diğer tarafa geçtik. Bu hayvan normalde insanların olduğu yere gelmez, öleceğini bilir. Ne kadar zor durumda kalmış ki geldi ve yanımızda küllerin içerisine yattı. Bu bana şunu düşündürdü: İnsan Allah’ın yarattığı en değerli varlıktır.

O kadar değerli ki birbirine yardım ederken daha çok değerleniyor. Kepçe operatörleri bizimle sabah 07:00’dan gece yarlarına kadar, umudumuzu yaşatmak için tırnaklarıyla toprağı kazar gibi saatlerce çalışıyorlardı. Enkazdan bir şeyler çıktıkça onlar da bizim gibi ümitleniyordu. Depremi 6. günü bir baba bir oğul canlı çıktı. Bu adamların büyük bir fedakârlıkla, bir

bardak çayla aralıksız 20 saat çalıştıklarını biliyorum. Bunlar basit şeyler değil. Benim mesaim doldu, demiyordu. Arama kurtarmaya gelen insanlar yemek yemiyorlar sadece bir iki çikolatayla öğün geçiriyorlardı. Yemek getireyim, dediğimde bana şöyle cevap verdiler: “Abi yemek yersek tuvalet ihtiyacı doğar, zaman kaybederiz, bu insanlar enkaz altında bizi bekliyor!” Bu insanların mucize gibi bir çalışması vardı. Onlar eğitilmiş, donanımlı insanlardı. Bazıları da orada sırf video, fotoğraf çekmek için bulunuyorlardı. Onlara canım sıkıldı, sürekli uyardım: “Şu tepindiğiniz yerin altında 160 tane insan var! Birçoğunun sağ veya ölü olduğunu hâlâ bilmiyoruz. Siz orada yürüdükçe, gezindikçe, fotoğraf çekmeye çalıştıkça belki de o taşlar, demirler yerinden oynayacak. Ölmeyecekse de ölecek veya hava yolu kapanacak, ışık yolu kapanacak.”

Yitik duasını okudum, birdenbire üzerimizdeki duvarlar kalktı

Ayağı yaralı olan torunumun hastane süreci oldu. Ben onlarla ilgilenemedim. Çünkü onların yerleri belli, sağlar, yaşıyorlar. Bizim evde kaldılar. Daha sonra Trafik Muayene İstasyonu’nun orada damadımızın tarlaları var. Orada 50-60 metre kare kadar, çalışan işçilerin kaldığı bir evleri vardı. Biz hepimiz oraya sığındık. Bir odada yaklaşık 30-35 erkek, diğer odada da kadınlar kaldı. Fırsat buldukça evlerimize girip derin dondurucudan, dolaptan erzak aldık. Bakkal, manav bir şey yok. Bir de biz hep dağıtmaya alıştığımız için, istemesini de bilmediğimiz için, gelen yardımları hep dağıtıyoruz. Dedik ki evimizde malzemeler var, bunları alalım, yemek yapalım.

Enkaz altından çıkıp hayata dönmek de kolay değil. Sağ çıkan kızım ve ailesi hâlâ alışmaya çalışıyor. Damadımın iki bacısı, iki eniştesi, 7 tane yeğeni vefat etti. Biri aile apartmanında oturuyordu. Yan tarafta da diğer eniştesi oturuyordu. Orada da eniştesi, bacısı, iki yeğeni vefat etti. Amcaları, çocukluğundan beri tanıdığı komşuları vefat etti. Damadım Ali, çocukluğundan beri mahallesinden ayrılmadığı için orada yaşayan herkesi tanıyordu. Hepsini için ayrı ayrı üzüldü. Şu an durumları daha iyi, çocuklar okullarına gidiyor. Kendi de serbest meslek sahibi, çiftçilik yapıyor. Kızım ev hanımı, hafız kendisi. Damadıma sen bu topraktan nasıl çıktın, dedim. Allah’a dua ettiğini, birden üzerlerindeki perdenin kalktığını söyledi. “Ben yitik duasını okudum, birdenbire üzerimizdeki perdeler, duvarlar kalktı, elimi kolumu sallaya sallaya çıktım.” dedi. Şimdi bu olaylar çok ilginç.

Mesela o çikolatanın üzeri pırlı pırlı, toz dahi yoktu. Her yer böyle birbirine karışmışken onun tertemiz orada, briketin üzerinde durması, mucizedir. Mucize dediğimiz şey yardımdır, ani yardımdır.

Evlatlarımızı defnettik vakıf çalışmalarına başladık

Enkaz başına bazı çalışmaları yerinde görmek için Birleşmiş Milletler ekipleri gelmişti. Onların başkanlarıyla kısa bir mülakatımız oldu. Orada bizim umutla beklediğimizi görünce, “Buradan hâlâ sağ çıkacaklarına inanıyor musunuz?” dedi. Çünkü bizim enkaz haşat durumdaydı. Ben de “Vallahi inanıyorum, Rabb’im isterse yaşatır, isterse öldürür.” dedim. O da etkilendi, kısa bir dua etti. Böyle durumlarda insanın ümidini yitirmemesi lazım. Ben çocuklarımın cenazesi çıkıncaya kadar Allah’tan ümidimi hiç kesmedim. En çok sevdiğim torunum ilk önce çıktı. Hepsini Kapıçam Mezarlığı’na defnettik. Sonra eşimle birlikte vakıf çalışmalarına başladık. Tabii bir yüzümüz güler bir yüzümüz ağlar, öyleydik. İnancı insanlarız. Bir tarafta insanlar aç, açıkta... Ortalıkta büyük bir kaos var ve bizlere çok büyük yardımlar geliyor. Bunları yerlerine ulaştırmak görevi varken, ağlayıp sızlayacak zamanımız yok. Toplumun, insanların bize ihtiyacı vardı. Zor zamanlarda iyi şeyler yapılmalı ki insan hem kendi rahatlasın hem toplum rahatlasın. Peygamber Efendimiz bile muhasara anında oturup ağlayıp sızlamıyor. Biz de kendimize onu örnek aldığımız için boş durmadık, çalıştık. Telefonlarımız da hiç susmuyordu. Gelen yardım turları, konteynerler, çadırlar, erzaklar, giyim, su, odun, kömür, soba, bunların hepsinin istişare edilip dağıtılması lazımdı. Maraş’ta Kızılay, AFAD, İHH, bilinen kuruluşlardır, bunların dışında daha sayamadığımız bir sürü yardım kuruluşu geldi. Bunları koordine etmeye çalışırken kendimizi unuttuyorduk. Eve gittiğimiz saat belli değildi. Arabada yattığımız çok oldu.

Bizim ihtiyacımız olan iş makinesidir, kepçedir, vinçtir, arama kurtarma ekiplerinin gelmesidir. Bazı ekipler geldi, ellerinde malzeme yoktu. Çok sayıda insan geldi ama ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Şehirde dağılınca ortada yoklar gibi görünüyor çünkü yıkım fazla... Bizler bu bağlamda ne yapılabilir noktasında çok fazla gayret sarfettik. Şehirlerden gelen belediyelerin, mesela Samsun Belediyesi’nin göndermiş olduğu yemek yardım tırı vardı, onu Kültür Merkezi’nin içine konuşturdık.

Halkın yüzde doksanı panik hâlindeydi. Bir kısmı şehri terk etmişti. Biz

şehrin hafızası sayılırız yaşıyoruz itibarıyla ve yaptığımız sosyal çalışmalardan dolayı. Nerede, hangi sokakta fakir var, nerede göçmenler var, yerli aileler daha çok nerelerde, bunları biliyorduk. Onun için organizasyonları buna göre yapmaya gayret ettik.

İmara açarak toplu mezarları oluşturdular

Bu depremde önce Elazığ'da Sivrice depremi olmuştu. Bir arkadaşın kardeşinin düğünü vardı. Dış Hastanesi'nin oradaydı. Düğün salonundan çıkarken deprem oldu. Ben hemen dışarı çıktım. Hayrullah Mahallesi'nin zemininin bozuk olduğunu biliyorum. Kızımı aradım. Duvarlar sallanmış, patır kütür fayanslar dökülmüş. Aldım, bizim eve getirdim. Bizim apartmandaki komşular da korkmuş. Ya siz nereye gidiyorsunuz, bizim bina sağlam, dedim. Ha, sokakta yatacaksanız yatın. O zaman da kış günüydü. Topluma biraz psikolojik destek vermek gerek. Bakın ben çocuklarımı buraya getirdim, ben de burada kalacağım, dedim.

146

Bunu şunun için anlattım: Hayrullah Mahallesi deprem bölgesi. Geçmiş belediyeler bu bölgeyi imara açarak toplu mezarları oluşturdular. AFAD'ın raporunu daha sonra bir televizyon aracılığıyla öğrendim, gizli tutulmuş. Önceki dönem Büyükşehir Belediye Başkanı Hayrettin Güngör'ün ve önceki valinin bilgisine sunulmuş. Yayınlanınca herkes gibi biz de internetten öğrendik, inceledik. Baktım, nokta adresle o denilen bölgelerde yıkım olmuş. Belediyemiz ve valimiz bu konuda suçludur, toplumu bilgilendirmeliydi. Bakın devlet uygun olmayan alanı ilan ediyor, orayı park yapıyor, bahçe yapıyor, burası heyelan bölgesi diyor. Devletin böyle bir gücü var. Burada iki türlü şey yapılabilir. Birincisi bu insanları alır, bir çadıra yahut konteynere yerleştirir, der ki büyük bir deprem bekliyoruz, sizin evleriniz fay hattında! Bu insanları buradan zorla da olsa tahliye etme yetkisi var. Zaten valiye, belediye başkanına bu organizasyonlar için gerek var.

Eğer ben bu raporu daha önceden bilmiş olsaydım, Platform sözcüsü olarak bunun peşini asla bırakmazdım. Toplum bilinci olarak harekete geçirdim. Ölen çocuğumdan dolayı ağır cezada mahkemem var. Neredeyse müteahhittin birini serbest bırakacaklardı. Bakın bu adam İTÜ mezunu olduğu hâlde, deprem bölgesi olan yere dere kumuyla inşaat yapıyor. Bununla da kalmıyor, temele uygun olmayacak şekilde fazla kat çıkıyor. Bunlar raporlarda sunulmuş. İş bilen bir insan, göz göre göre, insanları

öldürmek için mezar kazmaz! Bu depremden; belediye, valilik, imar uygulamalarını yapan teknik personel hepsi sorumludur. Kanun karşısında kendilerini haklı görsünler. Allah katında katil hükmünde yargılanacaklar.

Allah'tan geldik, Allah'a döneceğiz!

Allah'tan geldik, Allah'a döneceğiz. Bize en güzel vekil Allah'tır. Bunun üstüne söz yok. Bizim aldığımız değerlerde ne var, Allah inancı var, ahiret inancı var. Biz öleceğimize inanıyoruz, başımıza gelecek olaylara inanıyoruz.

Cumartesi günü ben bizim eve davet ettim. Akşama kadar bizde oturdular. Bir yere gitmeyin, burada kalın, pazartesi günü doktora ben götürüyüm, dedim. Ben götürürüm sizi hastaneye, dedim. Bir durdular, düşündüler; biz evimize gidelim dediler. Ben olacakları bilsem onları bırakır mıydım! Biz devletten bunları niye bekliyoruz? Devlet bir akıldır, yönetim biçimidir. Devletle baba aynıdır. Evlatları için anne baba ne yapar? Tedbir alır değil mi? Bir kedinin ölmesinden bile üzüntü duyuyoruz. Ormanda ağaç kesiliyor, üzüliyoruz. Burada insanlar öldü!

Canımız yanıyor, canımız sıkılıyor, o zaman mezarlık ziyareti yapıyoruz. Yasin okuyoruz, Fatiha okuyoruz. Şöyle diyoruz: “Ya Rabbi, biz de huzuruna geleceğiz ama keşke evlatlarımız bizden sonraya kalsaydı, biz önce olsaydık!” Olaylar bizi de etkiliyor, ağlıyoruz ama sızlanmıyoruz. Hanımla baş başa bazen sakin yerlere gidiyoruz. Kendimizi farklı bir şekilde tedavi etmeye çalışıyoruz. Ama isyan, asilik bir Müslüman'a yakışmaz. Hepimiz O'na döneceğiz.

“

Enkazın üstünde gezen
kimsenin tanımadığı
bir abi vardı. Buradan
Hacı'nın sesi geliyor,
dedi. Şurada şu var,
burada bu var diye
birkaç kişiyi daha tespit
etti, gitti. O günden
sonra o adamı bir daha
hiç görmedik. Dediği
yerlerden hep söylediği
kişiler çıktı.

“Ebrar Sitesi Kesin Yıkılmıştır Dedik”

Muhammed Ali Keskingöz.

27 yaşında. Öğretmen. Ebrar Sitesi'nde yaşayan amcasının evlerinin yıkılmış olacağından o kadar emindi ki babasıyla hemen oraya gittiler. Gün ışıırken kuzeni Hacı'yı sağ çıkardılar. 96 saat sonra ise ailenin diğer üyelerinin cansız bedenine ulaşıldı.

149

O gece arkadaşlarla saatlerce okey oynamıştık. Evlerimize dönerken nereden aklımıza geldiye deprem den söz açıldı. İlk kim söyledi hatırlamıyorum; darbe girişimi oldu, pandemi oldu, herhâlde sıra depremde, dedik. Eğer deprem olursa kesin ölürüz sağ çıkamayız, dedik. Bu kadar çabuk deprem olacağını da bu kadar çok öleceğimizi de bilemedik.

Saat 03:00 gibi eve girmiştim. Tam uykuya dalıyorum, sallanmaya başladık. Önce anlamadım, herhâlde çarpıldım, dedim. Sonra baktım babam da ayaklanmış. Evde 4 kişiyiz. Annem küçük kardeşim Melek'in odasında uyumuş. Babam yatak odasında idi. Zaten odalar yan yana. Babam da ben de annemlerin olduğu odaya doğru yürümeye çalıştık. Sarsıntıdan yere düştük, emekler vaziyette gittik. Aynı odada birleşince sarsıntının geçmesini bekledik. Camlar kırılıyor, avizeler patlıyor, sesler geldikçe babam “Allah, Allah! Nereye gidiyoruz?” diye bağırıyor. Ben

de teyemmüm abdesti alıyorum. Herhâlde öleceğiz, bari abdestsiz gitmeyelim, diyorum içimden. Sarsıntı durdu, hemen üstümüzü giyindik. Ben kardeşim Melek'i kucağıma aldım, hep birlikte aşağıya indik.

Herkes sağa sola koşturuyordu. Yaşlıları çıkartmaya çalışan bir komşum vardı, onu hatırlıyorum. Apartmanda ne kadar yaşlı varsa hepsini tek tek çıkarttı. Tam Melek'i arabaya oturttum, bir daha sallanmaya başladık. Dedim bu sefer apartman kesin yıkılacak. Döndüm baktım, yıkılmadı. Asfalta bakıyorum, dalgalanıyor.

Hacı hariç hepsinin öldüğünü anladık

Dedemin tek katlı bir evi var, sobalı. Annemle Melek'i oraya bıraktık. Amcamın binası geldi aklımıza. Ebrar Sitesi'nde oturuyorlardı. O binaların çürük olduğunu biliyorduk. Dedik ki oralar hep yıkılmıştır. Arabayla da gidecek durum yok. Yollar kapalı. Arabayı güvenli bir yere park ettik. Yürüyerek Ebrar Sitesi'ne vardık. Baktık ki tahmin ettiğimiz gibi...

Telefon elimizdeydi. Sırayla aramaya başladık. Kimininki çekmedi, kimi çaldı, açmadı. En son kuzenim Hacı'yı aradım. Telefonu bina yıkılırken karyoladan düşmüş. Kuzenim de karyolanın yanına uzanmış. F Blok en üst katta oturuyorlardı. Telefonun titreşiminden yerini tespit etmiş. Yanında da bıçak varmış. Bıçakla bazayı kesmiş, telefona ulaşmış. Defalarca aradım tabii. En sonunda açtı, ben iyiyim, dedi. Sağını solunu tarif etti. Bir şeyim yok, dedi. O gece yatak odasında kalıyormuş kuzenim. Amcam da mutfakta yatmış herhâlde. Ablası vardı, o çocuk odasındaymış. Yengem de misafir odasında yatıyormuş. Biz onları enkazdan çıkartırken 3'ü de holdeydi. Kaçmaya çalışmışlar ama hole kaçmaları kötü olmuş. Hacı'nın olduğu odaya kaçsalar keşke. Onu bulduğumuz yerde yaşam üçgeni vardı.

Hacı'ya "Ailenden ses var mı?" diye sorduk. Komşuların sesini duyuyorum ama bizimkilerden ses yok, dedi. Onlara seslen, dedik. Bağır, bağır, bağır! Kimse ses vermedi. Biz orada anladık hepsinin öldüğünü. Çünkü tüm komşularını bir şekilde duyuyordu. Kendi ailesinden saatlerce hiç ses çıkmadı. Biraz ümidimiz kırıldı.

Tanımadığımız biri “Buradan Hacı’nın sesi geliyor!” dedi

Kuzenime; seni buradan çıkartmamız günler sürebilir, sabırla bekle, dedim. Dedemin evine alet edevat almaya gittik. Kazma, kürek ne varsa aldık, tekrar yürüyerek aynı yol üstünden enkaza geldik. Vardığımızda enkazın üstünde gezen kimsenin tanımadığı bir abi vardı. Buradan Hacı’nın sesi geliyor, dedi. Şurada şu var, burada bu var diye birkaç kişiyi daha tespit etti, gitti. O günden sonra o adamı bir daha hiç görmedik. Deddiği yerlerden hep söylediği kişiler çıktı.

Enkazda o abinin gösterdiği yere çıktık. Ufak bir boşluk vardı. Oradan seslendik. Ben buradayım, diye cevapladı. Tam yaklaşmıştık ki büyük bir artçı oldu, geri yukarı çıktık. Artçı durunca babamla birlikte tekrar inip, o ufak boşluğu genişletmeye çalıştık. Boşluğu genişletirken üstüne kolon düşmesin diye durduk. Yanında çelik kasa vardı, kolonu o kasa tutuyordu. Boşluğu genişletirsek çelik kasa boşa çıkacak ve kolon başına düşecekti. O nedenle briket büyüklüğündeki bir boşluktan çektik aldık Hacı’ı. Gün ağarmıştı. Saat 08:00 sularıydı.

Hacı’nın yarası yoktu. Ayağında çorap, ayakkabı, üstünde mont yoktu. Hava çok soğuktu. Benim üstümde iki kat mont var ama yağmurda ıslanmıştı. Kendi üstümdekilerden birini verdim. Yedek çorap almıştım yanıma evden çıkarken, onlardan verdim. Arabası vardı. Arabası da İzmir’den çekici ile o gece 02:00’de evlerinin önüne gelmiş. Valizlerini bile yukarı çıkarmamış. Anahtar olmadığı için arabanın camını kırdık. Üstüne başına valizinden kıyafet aldı, giydi. Ayakkabı yoktu sanırım arabada. Onu enkazdan bulduk diye hatırlıyorum. Hacı, aslında üç gün öncesine kadar İzmir’de yaşıyordu. Bayramlarda bile Maraş’a gelmezdi. Üç gün önce kesin dönüş yapmıştı.

Kıyamet günü gibiydi

Etraf kıyamet günü gibiydi. İş yapmayan insan da çoktu. Bir de Ebrar Sitesi’nde çok blok var. Neredeyse Maraş’taki herkesin en az bir tanıdığı orada oturuyor. Herkes bir yakınından haber almaya gelmiş.

Hacı ile enkazın başında amcamdan, yengemden, kuzenimden bir ses aramaya başladık. Sabah 8’den akşam 11’e kadar enkazın başında onlara

ulaşmaya çalıştık. Sizin oda neredeydi, annen nerede yatıyordu, baban nerede yatıyordu gibi sorular sorarak yerlerini tespit ettik. Hacı şurdalar diyor, biz elimizdeki aletlerle demirleri falan kesiyoruz, bakıyoruz ki yoklar. Başka bir noktayı kazıyoruz, orada da yoklar. Bir kat aşağı inmek bile saatler sürüyordu.

Yıkılmayan bir bloğun amcamların üzerine çökme tehlikesi vardı. 3. gün vinç geldi; bu bina üstüme yıkılabilir, ben burada çalışmam, dedi. Başka bir vinç enkazı bağlayıp tek tek kaldıracaktı ama çok büyük olduğu için yandaki bina onun şiddetinden sallanıyordu. Daha küçük bir vinç ya da kepçe olmalı dediler. Biz o küçük kepçe İzmir'den gelsin diye bekledik. En son, Somali madenciler geldi. Onlar sayesinde yakınlarımızı çıkarttık. O güne kadar biz elimizdeki imkânlarla uğraştık.

Duyduğumuz her sese koştuk

Sonra gelen seslere odaklandık. Baktık bizimkilerden umut yok, ses duyduğumuz yerlere koştuk. Bir üniversite öğrencisi vardı, onu çıkarttık. Bacağının biri kolonun altında kalmıştı. Öylece epey beklemesi gerekti. Bir tane abi vardı, kolonun altında kalmıştı. Alttan kazarak onu bir şekilde kurtardık, ambulansa gönderdik. Sanırım onun ayağı kesildi.

Etrafta belli noktalarda yönlendirme yapan, trafiği açmaya çalışan polisler, askerler, itfaiyeciler vardı. Ama madenciler gelene kadar enkaza yardım eden kimse yoktu. Madenciler ikinci günün sabahı geldi. Yanlarında kepçe operatörleri vardı. Adam maden kazalarında operatörlük yapmış, “Yerin kaç metre altından sağ, ölü, bir sürü insan çıkarttım.” diyor. Biz de onlara güvendik, binayı teslim ettik. Gece gündüz hiç durmadan çalıştılar. O sırada biz de yanlarında, ateş yaktık, onlara yardım ettik, elimizden geldiğince taşları alıp attık ki işleri kolaylaşsın.

Git gel, günlerce uğraştık. Üçüne de tam 96 saat sonra ulaştık. Ölmüşlerdi. Tek parçaydı hepsi. Şükür ezilme olmamıştı. Havasız kalmış, kumun içine gömülmüşler. Otopsi yapılmadı, hangi birine yapılınsın, o kadar çok ceset vardı ki. Ceset torbası bile yetiştiremiyorduk. Çıkarttığımızı yolun kenarına bırakıyorduk, cenaze arabası gelene kadar orada iki üç saat bekliyordu. Kendi imkânımızla araba bulursak da yükleyip götürüyorduk. Amcamları kendi arabamızla götürdük hastaneye, morga... Morgda birkaç saat

kaldılar. Hacı da yanımızda... Yörük Selim Devlet Hastanesi'nden ölüm raporları alındı. Ertesi gün sabah Kıpçam Mezarlığı'na defnettik.

Şehir kokmaya başlamıştı

Dayımlar da enkaz altındaydı. Onların evi de amcamlara yakındı. Arada bir oraya gidip bilgi alıyordum. Amcamları defnettikten sonra dayımların enkazına gittik. Orada farklı bir ekip çalışıyordu. Onlar da gece gündüz hiç durmadı. Amcamlar en üst katta idi. Onları biraz erken çıkartabildik. Dayımlar ise 2. katta oturuyordu. Çok beklemek zorunda kaldık. Amcamlardan iki üç gün sonra da onları çıkarttık. Dayımın cesedi parçalanmıştı. Çocukları bekliyordu. Onlara siz bakmayın, dedim. Ufak bir torbanın içine sarıp sarmaladıktan sonra, saç renginden tespit etmişler. Bir iki gün önce saçını boyatmıştı. Bir de pijamasından tanıdı çocukları... Onları da Kale kasabasındaki mezarlıkta boş yer vardı, oraya defnettik.

Zaten şehrin o tarafı kokmaya başlamıştı. Fareler geziyordu. Mikrop yayılır, dediler. Artık canlı bulunacak umudumuz da kalmadığı için kendi evlerimize çekildik. Biz bir iki gün dinlendikten sonra Batıpark Spor Salonu'nda yemek dağıtmaya başladık. Kimin ne eksiği varsa onları tedarik etmeye çalışıyorduk. Çünkü gelen yardım turları depoya iniyor, oradan dağılıyordu. Millet de gelip oradan alıyordu. Biz de gelemeyen yaşlılar vardır diye düşünüp, mahalle mahalle gezip, neye ihtiyacınız var ise getiririm diyorduk.

Hacı depremden sonra bir kızla tanışmış. Birbirlerini beğenmişler. Depremden bir ay sonra kız arkadaşına evlilik teklif etti. O da kabul etti. Kızın ailesi de burada yaşıyor. Onların evi sağlamış. Onları evlendirdik. Şimdi çocukları olacak. Burada, babaannemin alt katında yaşıyorlar. Bu döneme kadar organizasyon işiyle uğraştı. Arabasını sattığı için şimdi o işi bıraktı. Başka bir iş arıyor.

“Bana çok yaklaştın, beni çıkart.”

Tıpkı kuzenimin ve komşularının yerini söyleyen tanımadığımız abi gibi, başka değişik olaylar da oldu. Ömrü bitmeyi bulmamıza Allah yardım etti. Dayımların apartmanında Almanya'da çalışan bir Ahmet abi vardı. Ahmet abinin 5 tane çocuğu var, 3'ünün cesedini çıkartıyor. Karısıyla bir

bebeği daha enkazın altında. Onları çıkartamamış. Bartın'dan da kepçe operatörü bir amca gelmiş. Kepçeci rüyasında Ahmet abinin eşini görüyor, abla kendisine “Bana çok yaklaştın, beni çıkart.” diyor. Ertesi gün operatör amca Ahmet abiye rüyasını anlatıyor ve “Senin eşini bugün inşallah sağ çıkartacağız.” diyor. Ahmet abi, “Ben 3 tane çocuğumu gömdüm. Karımın yüzüne nasıl bakacağım.” diye ağlıyor. Bir yandan da adama inanmıyor, rüya falan diye. Çalışmalar devam ederken, yan binadan bir ses duyuluyor. Tüm kepçeler duruyor, çalışmaya ara veriliyor. Kepçeci de bir sigara içmek için aşağıya iniyor. Sigara içerken bir boşluk görüyor. Boşluktan aşağıya bakıyor ki rüyasında gördüğü kadın, “Abi!” diye sesleniyor ve elini tutuyor. Kepçe operatörü önce çok korkuyor, sonra kadını tutup çekiyor. Gidip Ahmet abiyi buluyor. Gel karını çıkarttık, diyor. Ahmet abi uzaktan bakıyor, o benim karım değil, diyor. Operatör hiç tanımadığı hâlde o olduğundan o kadar emin ki zorla getiriyor Ahmet abiyi. Bakıyor ki gerçekten karısı! Birbirlerine sarılıyorlar ve uzun uzun ağlıyorlar.

“

Çok sayıda ceset fotoğrafı
gördüm. Nerdeyse Maraş'ın
tamamını... Açılan
mezarlardan çıkan cansız
bedenlere baktım. Eskiden
yükseklik korkum vardı...
Karanlık korkum vardı...
Gördüğüm fotoğraflardan
sonra hiç korkum kalmadı.
Kızları da hiçbir yerde
bulamadım, yoklardı! Benim
de payıma düşen buymuş

“Kendimi İlk Defa Yabancı Hissettim!”

Guzal İsmetova.37 yaşında. Özbekistanlı. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencisi. 6 Şubat'ta, İzmir'deki kuzeninin evindeydi. Gerekli izinleri aldıktan sonra afetin 12. gününde Maraş'a dönebildi. Ablalık yaptığı Özbekistanlı ve Afrikalı kız öğrencileri bulmak için sayısız ceset fotoğrafına baktı. Fakat onları hâlâ bulamadı.

157

Türkiye'ye ilk kez 2013 yılında geldim. Ege Üniversitesi'nde TÖMER'de okudum. Burada üniversite eğitimine başlamamız için C-1 düzeyinde Türkçe bilmemiz gerekiyor. İzmir'de sertifikamı aldıktan sonra Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne başvurdum. İlk yıl Buket Sitesi'nde oturdum. Sefa Vakfı'na bağlı bir dernek eviydi. Ev büyüktü ama 9-10 kişi yaşıyorduk. Tıp okuduğum için yalnız yaşamak istedim. Tekerek Yolu'nda bir apartmana taşındım. Eski oturduğum öğrenci evine de benden sonra Özbekistanlı iki kız öğrenci yerleştirdiler. Deprem olduğunda o evde 8 kişi yaşıyordu: 5'i Afrikalı, 2'si Özbek, 1'i Türk. Yeni bir kız öğrenci gelmişti. O, vakfin evine yerleşince ben de o evdeki Özbekistanlı kızlardan Halide'yi yanıma aldım. Zaten Maraş'ta Özbekistan'dan gelen 4 kızdık. O evde

yaşayan iki kız öğrenci depremde kayboldu. Biz ikimiz kaldık. Özbekistanlı 6 tane de erkek öğrenci vardı. Onların hepsi ara tatil olduğu için evlerini kapatıp İstanbul'a gitmiş. Şükür ki hayattalar.

İzmir'e gelirken Halide'ye; yalnız kalma, kızların yanına git, demiştim. O da Buket Sitesi'ndeydi. Fakat o gece 22:30'da bizim eve geri dönmüş. Bana sabahın erken saatinde mesaj attı. Telaşlandım, hemen aradım. Çok korkmuştu, ağlıyordu: "Deprem oldu. Çok korktum. Bir arkadaşım, dışarı çık, diye aradı. Çoraplarımı bile giyemedim. Sadece pasaportumla telefonumu aldım. Şimdi aşağıdayım." Tabii ben de korktum. Ona da kızdım yalnız kalmış diye. Nereden bileyim, diğer evin yıkılmış olacağı aklıma bile gelmiyor. Neden eve geri döndün, dönerken neden haber vermedin, ya başına bir şey gelseydi, senden ben sorumluyum, deyip duruyorum.

Sonra hemen diğer evdeki iki Özbek arkadaşı, Fazilet ve Meftune'yi aradım. İkisinin de telefonu kapalı. Birisi ebelik birisi iktisat okuyordu. İkisinin de babası yoktu. Sonra dernekteki ablayı aradım. Onun da telefonu kapalı. Halide'yi geri aradım, ne yaptığını sordum. "Komşular beni arabaya aldılar, hava çok soğuk." dedi, bana diğer evdeki Afrikalı kızların numarasını göndermesini istedim. Komşularımız Halide'yi bağ evlerine götürdü. En azından o güvendedi. Ben öğlen 12:00'ye kadar öğrenci evinde kalan Afrikalı kızları, Türk arkadaşımız Rümeysa'yı arayıp durdum. Kimseye ulaşamadım. Telefon ya çalmıyor ya ulaşamıyor. Sonra Verenel Derneği Başkanı Enes abiyi aradım. Onun telefonu da çalışıyor ama açmıyordu. Maraş'a döndüğümde Enes abi bana dedi ki "Ben evin o hâlde olduğunu gördüm, sana ne diyeceğimi bilemedim. O yüzden telefonunu açamadım. Sen aradığında enkaz başındaydık."

"Benim kızıma hiçbir şey olmaz. Sen niye ağlıyorsun ki!

Meftune'nin annesi Şehnaz abla, İstanbul'da bir evde çalışıyordu. Patronu Çiğdem Hanım ile -Allah razı olsun hep yanımızdaydı- sürekli irtibat hâlindeydik. Beni aradı, "Guzal, biz evi tanımıyoruz. Sana fotoğrafını atarsam, bu ev, diyebilir misin?" dedi. Gönderdi fotoğrafı, bu ev, dedim. Haritadan bulmuşlar. Sonra da "Evin şimdiki hâli bu!" diye bana enkazın fotoğrafını attılar. Ben kriz geçirdim o anda. "Daha çok küçük, daha çok

küçük, ölmemesi lazım!” diye bağırıyor, ağlıyordum. Kendimi tutamıyordum. Çiğdem Hanım bana şöyle dedi: “Yavrum, ağlama. Sen şimdi böyle ağlarsan, biz annesini tutamayız. Şehnaz Hanım’a sakın bir şey söyleme.” Sonra Şehnaz ablayı aradım. Dedim ki emanetine sahip çıkamadım. Annesi o kadar sakindi ki ben şaşırđım: “Benim kızıma hiçbir şey olmaz Guzal. Sen niye ağlıyorsun ki! O, sapasağlam çıkar.” dedi. Hâlâ da öyle. Hiçbir şey olmamış gibi bekliyor. Allah o kadar sabır vermiş ki! Ben şaşıyorum. Bazen ağlıyor bazen de kabulleniyor.

Enkazdan hiçbir şekilde haber alamadık. Sonra Buket Sitesi sakinlerinin yakınları WhatsApp grubu kurmuş, beni de eklediler. Kim çıktı, nasıl çıktı, enkazda çalışma nasıl gidiyor, oradan takip ettik. Özbekistan’dan, sosyal medyadan tanıdığım bir abi var. İstanbul’da çalışıyor, yüksek lisans yapıyor. O abinin eşi benim arkadaşım. Onlar beni hâl hatır sormak için aradı. Durumumu, Maraş’ta ne olduğunu, kızların kaybolduğunu anlattım. Depremle ilgili canlı yayın yapıyorlardı. Beni yayına bağladılar. Ben de Özbekistan’dan yardım istediğimi, Kahramanmaraş’ta 2 öğrencimizin kaybolduğunu, söyledim. Maraş’ın durumu iyi değil, dedim. 10 kişilik bir ekip ve bir köpek istiyorum, başka hiçbir şey istemiyorum, dedim. Bana, “Yabancı bir ülkede istediğiniz şehre hemen ekip gönderemeyiz. Türk yetkililerle görüşeceğiz. Elimizden geleni yaparız, merak etme.” dediler. Sonra, enkaz alanına Kayseri ekibi geliyor, dediler. Durumu Özbekistan’ın vatandaşı olduğu için onlar takip etti. Ben de takipteydim. Öğrendim ki Buket Sitesi’nde 4 blok birbirinin üzerine düşmüş. Ertesi gün de yangın çıkmış.

Enkaza ilk giren Azerbaycan ekibiydi

Enkaza ilk giren, Azerbaycan ekibiydi. Onlardan sonra Kayseri ekibi geldi. Sonra yangın var diye madenciler girdi. Fakat ayakkabılarımız eriyor diye geri çıktılar. Köpekler de giremedi, geri çıktı. Ben İzmir’de 11 gün oturup, bunları takip ettim. Konsoloslukla konuştum, mesajlara cevap verdim, bazı koordinasyonları yaptım. 5. günden sonra artık canlı çıkamazlar diye düşündüm. Umudum azalmıştı. Eğer birini çıkarırsanız ülkemize geri göndermek için nota istiyorum, dedim. Biliyorsunuz cesetlerin üstünde evraklar olmalı, savcılığın izni olmalı... Sonra bir kızımızın Fazilet’in ismini verdiler. Teşhis edilmesi lazım. Ben Maraş’ta kimseye ulaşamadım. Arıyorum, açmıyorlar. Çaresizdim. O kadar çaresizdim ki...

Cesede sahip çıkacak kimse yoktu! Maraş'ta okuyan öğrencileri aradım, kimse Maraş'ta değil!

Yılmaz Hoca vardı, Yedi Kıta Uluslararası Öğrenci Derneği'nden, onu aradım. Bana, "Dere Pazarı'ndaki öğrenci evinde Afrikalı öğrencilerin cesetleri çıkarılırken parçalandı. Hiç iyi değilim. Ancak yarım saat sonra sizin oraya gidebilirim. Buradaki cesetleri bırakıp gidemem, beni yanlış anlama." dedi. İşi bitince gitti, baktı ki ceset yok. Artık mezarlıkta aramaya başladı. Sonra Meftuncu'nin annesi Şehnaz abla 5. gün, Fazilet'in annesi Nergis abla 8. gün geldi. Fazilet'e ulaştık dediklerinde Şehnaz ablaya yalvardım, dedim ki git, bak, cesetler spor salonunda! Gittiler, baktılar, Fazilet değil, dediler. Ben de ne diyeceğimi bilemiyorum. Bana soruyorlar, nasıldı diye. Saçı çok uzundu, diyorum. Cesedi inceliyorlar, saç yok, diyorlar. Sonra dişlerinde tel vardı, diyorum. Bu cesedin dişleri yok, paramparça olmuş, diyorlar. Bir ayağı diğerinden kısaydı, diyorum. Ceset ezildiği için bir ayağının öbüründen kısa olduğu anlaşılmıyor diyor. Şehnaz ablaya ısrarla, o cesedi bırakma bizim olabilir, dedim. Bana, yok kesinlikle Fazilet değil, dediler.

160

Sonra konsoloslukla konuşmuştum. Yetkililer bana "Artık cesetleri defnediyorlar. Başka bir memlekette kendi başımıza bir iş yapamayız. Cesedi kabirden çıkarmak için savcılıktan izin belgesi lazım. Anneleri savcılıktan izin alsın, DNA için kan versin." dedi. Annelere söylediğimde isyan etmeye başladılar. Bizim kızlarımız yaşıyor, ölmedi, öyle bir belgeye ihtiyacımız yok, diyorlar. Büyükelçilik ile konuştum, konsolosluk ile konuştum, Dışişleri Bakanlığı'yla konuştum; dedim ki ben Maraş'a gitmek için izin istiyorum. Özbekistan, deprem bölgesindeki öğrencilerin ülkelerine dönmesi için uçak bileti temin etti, para yardımı yaptı. Bana da Özbekistan'a dön dediler. Ben kızlar bulunmadan gidemem, dedim. Sonra Maraş'a geri dönmem için izin verdiler. Anneleri de kan vermeye ikna etmek için Maraş'a doğru yola çıktım.

"Ülkem yıkıldı heyhat! Ordugâhım da yandı."

Ben Maraş'a 12. gün döndüm. Yedi Kıta'dan Akdeniz Bölgesi Başkanı Sabahattin Hoca'yı aradım. Beni otogardan adılar. Kızların anneleriyle buluşup enkaz bölgesine doğru ilerlemeye başladık. Derler ya, insanların evi hissettiği yerdir, Maraş'ta benim evim gibiydi. Nurullah Genç diyor

ya: “Ülkem yıkıldı heyhat! Ordugâhım da yandı.” Öyle hissettim. Buket Sitesi’ne gelene kadar şehrin yarısı yok olmuştu. Ben o kadarını beklememiştim. Ben kendi derdimle sadece iki kızla uğraşırken insanların derdini unutmuştum. Sadece iki Özbek kızına kilitlendim. Başkaları nerede, ne yapıyor, farkında bile değildim. Hatta savcılığa gidip her dilekçe verdiğimde, ben 2 kız arıyorum, demişim. O evde 8 kız vardı dememişim. Afrikalıları hiç söylememişim. Afrikalıların fotoğrafı bulundu ama cesetleri yoktu. O fotoğrafları gördüğüm zaman “Bunlar!” dedim. Bana dediler ki sen bize Afrikalılardan hiç bahsetmedin!

Şehnaz abla çok kötü durumdaydı. Uzun bir süre Türkiye’de çalışmış. Özbekistan’da evlenmiş, boşanmış. Sonra Türkiye’ye gelmiş, burada çalışıyordu. “Ben bu kızları okutacağım diye birilerinin evinde hizmetçi olarak çalıştım. Kızım benim gibi olmasın diye onu okusun diye getirdim. Ben kızımı kaybetmeye, onun ölümüne hazır değilim.” dedi. Sonra ellerime yapıştı ve şöyle ağladı: “Guzal, ben çocuğumun kokusuna doyamadım, tamam mı? Ne istersem yapıyordun. Oturma iznini dedim, yaptın. Başka bir sorunları oldu, yaptın. Sana güveniyorum. Ne olur benim çocuğumu bul!” Bunları Özbekçe ile o kadar içten söyledi ki! Sanki bana yalvarıyordu. Bu, hayatımda hissettiğim en kötü durumdu. En büyük acı buydu! O anda şunu anladım: Dünyada bir annenin evladını kaybetmesinden daha büyük bir acı yok!

Kızlara ulaşamadık

Anneleri evime aldım. Ben gelene kadar sokakta kalmışlardı. Durumları çok kötüydü. Yemek yememişlerdi. Elektrikler de var, size hiç olmazsa yumurta kırarım, dedim. Bana geldiler. Oturuyorlardı. Sohbet ediyorduk. Deprem olmaya başladı. Çok korktular. 9. katta oturuyorum. O kadar korktular ki biz çarşıda, camide yatarız, burada kalmayız dediler. Ben evde kalmaya devam ettim.

Ertesi gün sabah çarşıda buluştuk. Enkaz artık kaldırılıyordu. Bizim kızların odasından hiçbir şey çıkmadı. Fazilet ile Rümeysa’nın odası yanmıştı. Odanın yarısına kadar girebilmişler. Kalan yarısının ne olduğuyla ilgili hiçbir bilgi yok. Hele Mefune’nin odası hiç çıkmadı. Bir bilgi, bir eşya, hiçbir şey çıkmadı. Afrikalı kızların odaları yanmamıştı. Salondan içeriye doğru yangın olmuş. Salondan sonra Rümeysa ile Fazilet’in odası, ondan

sonra Meftune'nin odası vardı. Nasıl oldu bilemiyoruz. Sadece yangın da değil ki 4 apartman birbirinin üzerine yıkılmıştı.

Savcılıktan bize “Yapacak bir şey yok. Enkaz kaldırıldı. Ancak DNA ile bulabilirsiniz.” dediler. Anneleri kan vermeye ikna ettim. Ve 14. gün evlerine geri döndüler. Buket Sitesi'nin enkazı tamamen kaldırıldı. Çıkanları götürüp defnetmişler zaten. Kızların kaldığı ev birinci kattı. Market üstüydü. 6. veya 7. gündü, kapıcının oğlu Umut çıktı. Bir sıyrık bile yoktu. Annesi, babası, kardeşi vefat etmişti. O hepimiz için bir umuttu. Umut'tan sonra cesetler çıktı, yanıklar çıktı. Yanıkları kimse tespit edemedi.

Kimden yardım isteyeceğim ki, herkes aynı durumda!

Çaresizdim. İnsan kendi memleketinde olursa bir şekilde birilerinden yardım isteyebilir ama öyle bir durumdaydım ki! Bir de kimden yardım isteyeceğim ki, herkes aynı durumda! Savcılığa gidiyordum, bir tane nene oturuyor, bütün ailesi yok olmuş, kimsesi kalmamış. Ben ona ne diyebilirim ki! Torunumu bulamadım, diyor. Bütün ailemi buldum, torunumu bulamadım!

Enkaz alanında oturuyoruz. Hava çok soğuktu. Üstü başı perişan hâlde, ayağında terlik olan bir tane abi geldi. Bize “Ben size çorba getirdim, içer misiniz? İçiniz ınsın, iyi gelir.” dedi. Sonra yanıma oturdu, anlatmaya başladı. Tüm ailemi kaybettim, dedi. Aynı sitede, farklı bloklarda yaşıyorlarmış. Biz sadece 2 kişi için o kadar üzülmürken, ailesinin hepsini kaybetmiş, gelmiş bir de bize çorba dağıtıyor. Ama sağ olsunlar, yabancıym dediğim zaman hep destek olmaya çalışıyorlardı. Savcılık olsun, başka yerler olsun, anlayışla karşılıyorlardı. Yabancı olmak biraz zor oluyormuş böyle durumlarda. Daha önce hissetmemiştim ama depresyon anında yabancı olduğumu hissettim.

Cesetlerin incelenmesi için mezarlığa ya da adliyeye gitmeye başladım. İlk başta izin vermediler. Tıp fakültesi öğrencisi olduğumu söyleyince kabul ettiler. Hayatımda sadece ölümü tatmadım, kalan her şeyi tattım. Bütün hisleri bir arada yaşadım. Çok sayıda ceset fotoğrafı gördüm. Nerdeyse tüm Maraş'ı... Açılan mezarlardan çıkan cansız bedenlere baktım. Eski-den yükseklik korkum vardı... Karanlık korkum vardı... Gördüğüm fotoğraflardan sonra hiç korkum kalmadı.

Kızları hiçbir yerde bulamadım, yoklardı! Benim de payıma düşen buymuş!

Ben, ölmedim mi?

Hiçbir psikolojik destek almadım. Sadece kitap okudum. Bir de yalnız kalmaya ihtiyacım vardı. İnsanlardan kaçtım. Çok konuşmuyorum eskisi gibi... Telefon numaramı değiştirdim. Maddiyata hiç önem vermiyorum. Benim geldiğim toplum, maddiyata çok önem verir. Bizde şaşaalı düğünler olur, güzel mobilyalar alınır. Her şeyin abartılı olmasını severler. İnsanlar güzel mobilyalarıyla evlerine gömüldüler. Her şey boşmuş. Her şeyde ihtiyacın kadarı yetermiş. Ben artık en çok kitaplarımı seviyorum. Hislerim değişti. Her şey değişti. Galiba ben değiştim! Hatta yazdığım şiirlerde değişti:

Yürek yandı bitti

Kaldı sade kor

Ben ölmedim mi?

Bir şey yandı ama ben ölmedim.

İçimdeki her şey değişti!

Bir gün beni savcılıktan aradılar. Fotoğrafları inceliyordum. Sen hep tek başına fotoğraflara bakıyorsun, kızların fotoğraflarını bize de ver, benzerini bulunca seni arayalım. Bir gün, senin sarı kızı bulduk, dediler. Kızlarımın biri esmer çekik gözlü, diğeri sarışın yeşil gözlüydü. Mefune sarışındı. Gidene kadar sanki boğazım düğümlenmiş gibiydi, boğuluyordum. Bir yanım bulayım artık diyor, bir yanım ölmesin istiyor. Böyle karmaşa içinde gittim, baktım. Bir demir bir gözünden girip arkadan çıkmış, suratının yarısı parçalanmıştı. Beyaz tenli, renkli gözlü bir kızdı. Gözünün biri açıktı. Benziyordu ama yaşı küçüktü. Bir de pijamasında çocuksu desen vardı. Halide'yi aradım. Mefune'nin böyle desenli bir pijaması var mıydı, diye sordum. Yok, dedi. O akşam çiçekli, pembe bir pijama giymiş. Görevliye, bu bizim kız değil, dedim. Daha sonra o kızın ailesi bulundu.

Bir insan, bir insanın cesedini gördüğünde sevinir mi?

Afrikanlı kızların fotoğraflarını bulduğumda çok sevindim. Bir insan, başka bir insanın cesedini gördüğünde sevinir mi? Seviniyorsun. Aylar sonra buldum onları. Fotoğrafları var ama cesetleri yok. Kapıçam'a defnedilmişler ama hangi mezar, bilinmiyor. Onların aileleri de geldi. Durumları bizimkinden daha kötüydü, çok üzüldüm. Türkiye'ye giriş vizeleri kısıtlıydı. Bir kere girince bir daha gelemiyorlar. Aileleri ben karşıladım. Adliye'ye götürdüm. Fotoğrafları gösterdim. Ağladılar. Ağladık. Yanlarındaki öğrenciler çeviri yaptı. Benziyor ama biz inanmak istemiyoruz, dediler. Ancak DNA raporu ile kabul ederiz diyorlardı. Ama bizimkiler gibi Afrikalıların da DNA raporu çıkmadı. Hiçbirisinin DNA eşleşmesi yoktu. Türk arkadaşımız Rümeysa'nınkini de bulamadılar. Onun ailesi de hâlâ bekliyor.

Dünyada ne büyük acılar varmış, gördüm.

Birilerinin bu işleri yapması gerekiyordu, onların ablası bendim, ben yaptım. Onlar benim Türkiye'deki ailemdi. Biz 10 kişiydik. Arada toplanırdık, yemek yapardık. Benim yaşı büyük olduğu için bana saygı duyarlardı. Sevdikleri yemekleri pişirmemi isterlerdi. Parka giderdik. Kafede 10 kişi toplanıp Özbekçe konuşunca insanlar tuhaf bakıyorlardı. Biz de Aliya İzzet Begoviç'e ya da Atatürk Parkı'na giderdik. Otururduk, yemek yerdik, konuşurduk, doğum günlerimizi kutlardık. Biz birbirimize aile olduk. Ailemizin iki üyesi hâlâ bulunamadı.

İnsanlar sevdiklerinin ve hayatlarının kıymetini bilsin. Sevdiklerinin mezarlarının kıymetini bilsin. Bir insana, işte burada yatıyor, diyememek ne kadar zormuş. Ne kadar aciz bir durum! Şöyle bir mısra yazmıştım: "Emanet dünyada, emanet canımdın!" Onlar benim için emanet canlardı.

Hayatı güzel yaşamak lazım. Güzel derken, iyi insan olmaktan bahsediyorum. Diğer hiçbir şeyin garantisi yok. Kendime söz verdim. Artık güzel ve iyi insan olacağım. İstemediğim hiçbir şeyi yapmayacağım. Çok geç olmadan, siz de kendinize söz verin!

“

Kendinizi hiç aciz hissettiniz mi? Bir insan zeki ya da çok güçlü olabilir, ama en çok gücünün yetmediğini anladığı an aciz hissediyor. Deprem olmaya başladığında, onu durduracak gücün olmadığında, acizliğini anladığın o anda neye inanıyorsan, ne için yaşıyorsan ona daha çok sarılman gerektiğini öğreniyorsun. Diyor ki hayat bu kadar! Belki birkaç saniye sonra enkazın altındasın.

“Payımıza Düşeni Aldık”

Mahmut Emre Kenger.

AKEDAŞ Dağıtım Şirketi'nin depo biriminde çalışıyor. Beş kişilik bir ailenin en büyük erkek çocuğu. Ailesinden ayırt etmediği, her birine ayrı muhabbet beslediği, amcasının sekiz kişilik ailesini depremde kaybetti. Abi-kardeş ilişkisi kurduğu kuzenleri ile deprem öncesinde sık sık görüşürdü.

167

Deprem anında Beykonağı'ndaydım. Biraz uyku problemi yaşayan biriyim. Depremi olduğu saatte uyanıktım. Sallantıyı hissetmeye başladığımda, daha önce de ara ara sallandığımız için, duracak diye düşündüm. Duracak, duracak, duracak! Baktım durmuyor, şiddeti artıyor. Tavana bakmaya başladım. Düşecek, düşecek, düşecek! Bir ara yavaşladı, sonra tekrardan hızlandı. İnsanın aklına ilk önce ailesi geliyor. Herkes kendi odasında, gece vakti... Onlara seslenmeye çalışırken deprem durdu. Önce bir ışık göründü, bir gürültü oldu. Ben oturdum, telefonuma bakıyordum. Tam uyumak için yatağa uzandım, yeniden sallanmaya başladık. Yatağın kontrolsüz bir şekilde sallandığını hissettim. Ayağa kalktım, yere düştüm. Ailemle birbirimize uzaktan telkin verdik, yatağın kenarına çöktük. Kardeşim öbür odadan sesleniyordu, annemin sesi geliyordu. Sonra yeniden tavana baktım, şehadet getirip düşeceğiz herhâlde diye bekledim.

Bu da benim kıyametimmış

Deprem durduktan sonra hep beraber aşağı indik. Panik hâliyle yanımıza sadece annemin ilaçlarını ve montlarımızı alabildik. Hava çok soğuktu, her yer ıslaktı. Elektrikler yoktu. Depremin şiddetinin farkında değildik. Kimsenin doğal afet tecrübesi olmadığı için ne yapacağımızı bilmiyorduk. Ablalar bize yakın oturuyorlardı. Onları kontrol etmek için ana-yola çıktık. Köşedeki binalar yıkılmıştı. Şehrin batısında, Penta Park'tan bir sonraki göbekte oturuyorduk. Ablamın oturduğu yere gidince caminin minaresinin yıkıldığını gördük. Baktık, bizim aile yerinde. Amcamlarla da çok yakın oturuyorduk. Ömer Faruk Kenger, benim amcamın oğlu. Ama bir abi gibidir, kuzen demeyiz birbirimize. Onlar Palmiye Sitesi'nde oturuyordu. Oraya gidince her şey değişti. 10 kattan oluşan 3 blok yer-deydi, katlar merdiven gibi birbirinin üzerindeydi. Her yer karışık, kaos içindeydi. Bu da benim kıyametimmış, dedim. Çünkü onlar çok değerli insanlardı bizim için.

Yıkılan binada amcam Ahmet Kenger, yengem Makbule Kenger, oğulları Mustafa abim, Ali İhsan ve kızları Fatma Feheda vardı. Kardeşler içinde bir tek Ömer abim evliydi. O da üst katta, dubleks bir dairede oturuyordu. Orada da Özlem yengemiz ve Özge yeğenimiz vardı. Yani 8 kişilik bir aile enkazın altındaydı.

Bizimkiler en üst katta oturuyorlardı. Enkaz öne doğru yatmıştı. Enkazın üzerine çıktık, ses yok. Aşağı indik, ses yok. Ne yapacağımızı bilmiyorduk. 3 bloklu site tuza dönmüştü. Haberlerde nasıl görünüyordu bilmiyorum ama blok şeklinde yıkılmadılar. Kum gibiydiler. Ben sitenin arka tarafından yanaştım, Ömer abimin bacanağı ön taraftan aramaya başladı. Gün ışığınca fark ettik ki bina önce yere, sonra yola doğru akmış. Onlar, Ömer abiyi sağ olarak ön taraftan çıkartılar. İlk müdahalesini yolda duran bir otobüsün içinde, yengemin ailesinden bir hemşire yaptı. Bilinci biraz yerine gelince “Nasıl oldu anlamadık, bir anda oldu.” falan deyip çocukları soruyor. Yola bakan cephe kızlarının odasıydı. Eşiyle birlikte can havliyle çocuğun yanına gitmişler. Bacanağı Turgut abi, diyor ki “Kızımı ve Özlem'i kaybettik, Ömer. Onları Ankara'ya götüreceğiz defin için. Seni de hastaneye yetiştireceğiz, ambulans bekliyoruz.” Ömer abim “Ben de zaten çok durmam. Beni de götürün.” diyor. Bu vasiyeti oluyor. Hastaneye götürülüyor.

Öğlenki depremde biz enkaz başındaydık. Diğerlerini de acaba sağ çıkarabilir miyiz telaşındaydık. Ömer abimiz hastanedeydi, yanında Turgut abinin oğlu vardı. Ömer abi kızına seslenmiş “Özge! Kızım!” diye. Sonra öğlenki depremde kalbi duruyor. Deprem olunca doktorlar dışarı çıkıyorlar, kalp masajını bırakıyorlar. Ömer abi de o zaman ruhunu teslim etmiş oluyor. Turgut abi bize geldi, “Ben çıkarttığımda sağdı, konuştuk. Onu ailesinden ayırmayalım, toprağın altı her yerde aynı.” dedi. O zaman babam yurt dışındaydı, arayıp sordum. “Oğlum, ailesinden mi ayıracaksın?” dedi. Ömer abim de bunu ağzıyla söylediği için kabul ettik. Turgut abi de son vazifesini yapmak için onları Ankara’ya götürdü. Aralarında çok güzel bir bağ vardı. Ömer abim 3 kişiden helallik dilemiş. Turgut abi gitti, onlardan da helallik aldı.

Beşini yan yana defnettik

Biz geri kalan 5 kişiyi aramaya başladık. Enkazda şu taş kırım, altından girelim, tünel kazalım gibi bir durum yoktu. Kum eşeler gibi eşeliyorduk. Bütün ailemiz oradaydı. İlk gün öğlene doğru evin babasını, Ahmet amcamı çıkarttık. Sonra Ruslar geldi. Bize hemen birer yudum su verdiler. İngilizce yok, çat pat bir şeyler... Adamlar makinelerini çıkartmaya başladılar. Çok şaşırdık. Bir yandan biz de yardımcı olmaya çalışıyorduk. İnsanın eli ayağı takılıyor, enkazda kuru kalabalık etmeye gerek yok diye kendi ailemi arabaya yerleştirip açık alanda bir yere park etmiştim.

Sonra akşama kadar hiç kimseye ulaşamadık. 2. gün de bitti. Çarşamba günü sabah yaşıttım Ali İhsan yatağından çıktı. İkinci oldu. Evin annesini ve en küçük kızını, Fatma Feheda’yı -üniversiteden yeni mezun olmuştu- koridorda, yan yana birbirlerine sarılmış vaziyette bulduk. Üzerlerine kolon düşmüştü. İyi durumda değillerdi, biraz parçalanmışlardı. Amcam, yengem ve Ömer abimin eşinin de başları açılmıştı.

Doktor gelip, enkazdan çıkarttıklarımıza bakıyor, “Ex oldu.” diyordu, sonra kendim arabayla hastaneye götürüp teşhisini yaptırıyordum. 4 kişiyi öyle indirdim morga. Fakat 5. kişi yoktu. O esnada hastane morgunda cesetler karışıyor diye kulaktan duyma haberler yayıldı. Bana da diyorlar ki “Mahmut, Mustafa abiyi bulamıyoruz, amcamgili bekletmeyelim artık.” Zannediyorlar ki, amcamlar morg odalarında, çekmecelerde. Yok, değil. Amcamı, Ali İhsan’ı, yengemi, Fatma’yı bir köşeye çektim. Orada

kimliklerini tespit ettirdik. Daha sonra payına düşeni alıp gidiyorsun. Tam Kapıçam'a, kabristana gidiyorduk, Mustafa abi de çıktı. Geri dönüp onu da aldık. Gece saat 11:30'da beşini yan yana defnettik.

Üç gün bir ömür gibiydi ama anlatmaya kalkınca kısacık

Enkazın başında her zaman bizden birileri duruyordu. Belki biri sağ diye üç gün uyumadık. O üç gün bir ömür gibiydi bizim için. Ama anlatmaya kalkınca böyle kısacık... Dün gibi aklımızda hâlâ. O günleri yaşayınca unutmuyorsun. İki yıl oldu ama sanki dün gibi. Amcamgilleri bize çok yakın görüyorduk. Ali İhsan benimle yaşıtı; kardeşim Ertuğrul, Fatma ile yaşıtı. Karne alırız amcamgile gideriz, canımız sıkılır amcamgile gideriz, annemin canı sıkılır, "Hadi, Makbule yengelere gidelim." derdi. Böyle bir aileydik. Ali İhsan'la bir gün görüşmek ertesi gün beraberdik. Kardeş gibiydik. Bir insanı olgunlaştıran bir kişi olur, o kişi benim için Ömer abimdi. Sosyal çevremde insanlara karşı davranışımı, duruşumu hep ondan öğrendim. Zaten benim bunları anlatmamı sağlayan tek şey de odur. İnsanlar her zaman Ömer abinin yanında beni bulurdu. Çünkü her şeyi beraber yapardık. Her akşam arar, sorardım; abi ne yapıyoruz, yemek mi yeriz, dışarı mı çıkarız, canın mı sıkın?

Ömer abimin kızı Özge o evin ilk torunuydu. Ve son torunu oldu. Mustafa abim, Ali İhsan ve Fatma bekârdılar çünkü. Ömer abim ve Özlem yenge evlenmeden 7 yıl önce, lise sonda tanışmışlar. Sonra üniversiteye gidiyorlar ama Ömer abi dünya telaşından okulu bitiremiyor, çalışmaya başlıyor. Yengemiz Niğdeliydi. Rahmetli babam gidip istemişti. Biz o zaman çocuktuk, gidemedik. Taş yerinde ağırdır derler ya, Ömer abimin taş yerinde çok ağırdı. Çok tanınırdı, sevilirdi.

Şimdi şehir dışına yolumuz düşüyor; bir Ömer abimize uğrayıp dua edelim, diyoruz. Ankara'da, hangi mezarlıktalar bilemiyorum ama notlarımız var. Bunu bana mesela Mustafa abim öğretmişti. Sürekli "Not al Mahmut, anımsatıcı yap Mahmut." derdi. Not defterimde mezarlığın adı var. Gitsek, elimle koymuş gibi bulurum, konuma falan gerek yok.

20 ay sonra Palmiye Sitesi müteahhiti yakalandı diye haberlere çıktı. Tuzla buz olmuştu Palmiye Sitesi. Arkasında da aynı sitenin devamı vardı ama orası sağlamdı. Ben ne inşaat mühendisiyim ne de jeoloji mühendisiyim.

Bu işlerden anlamam. Kulaktan dolma bilgiler ama temelin karma kumla yapıldığını söylüyorlar. O binadan canlı çıkan insanlar da oldu. 5 kişi gözümüzün önünde canlı çıktı. Allah saklamış, çıktılar. Biz enkazın arasında bir kafa bir de büyük bir ayak gördük. Ayak Mustafa abinindir, kadın saçı da olsa olsa Fatma'nın ya da yengenindir diye düşündük. Meğer kafa da ayak da Fatma'nınmış. İkiye bükülmüştü. Eşleyerek çıkarttık. Blok şeklinde bir duvar falan yoktu.

Bir adamın adı göçüp gittiği dünyada iş yapar mı?

Çarşamba gecesi saat 12'de görevimiz bitince ailelerimize ya şehri terk edin ya da güvenli bir alana çıkın dedik. Gençler olarak biz şehrimizi bırakıp gidemezdik. İnsan başa gelmeyince bilmezmiş. Elazığ depreminde, Van depreminde arkadaşlarım arardı, 2 paket sigara, bir su, 50-100 lira lazım derler gönderirdik ama bu kadar önemli olur muymuş ya! Bu kadar önemliymiş! Ben de o bilinçle dedim ki ben kendimi idare edebilirim. Bir yudum suyu bulamayanlar, temel ihtiyaçlarına ulaşamayan insanlar var, dedik, yardıma koştuk.

Rahmetli babamın aile dostu bizim enkazın olduğu yerde oturuyordu, yardım etmek için oraya döndük. Apartman eskidi ve birçok tanıdığımız aile oturuyordu. Enkazdan çıkan eşyaları bir kutuya koymuşlar. Kutunun içine baktım, Allah'ım, Ömer abinin telefonu. Ekran kilidinin şifresini de bilirim. Aldım, polis nezaretinde açtım. Amcamın, yengemin, Fatma'nın, Mustafa abinin telefonlarını da bulduk bu şekilde. Enkazda çalışanlar mı çıkarmış yoksa polisler mi bilmiyorum, çıkartıp kutuya koymuşlar. Ömer abimin telefonunda çizik bile yoktu. Telefonu hiç susmadı. Son çalıştığı yer MÜSİAD'dı. Oradan çok arıyorlardı.

14. gün babam geldi. Ailemin yanına götürmek için Maraş'tan çıkıyordum. Yoldayken bir numara arıyor ama hiç susmuyor, sürekli arıyor. Kayıtlı da değil. Kapatıyor yine arıyor. Açtım, "Buyurun, nasıl yardımcı olabilirim?" dedim. "Abi, biz falanca köydeyiz. Sana konum attım. Adresi yazdım. Bizim çadırımız yok, yiyecek içecek bir şeyimiz yok. Açız. Bize yardım et." dedi. Telefonu kapattım. Allah'ım, diyorum, Maraş'ta olsam bir şeyler yaparım, kendimce bir şeyler götürebilirim ama değilim. O ara telefon yine çaldı. MÜSİAD aracılığıyla şehrin birinden gelmişler, "Biz Maraş'a geldik. Yardım getirdik. Bunu nereye bırakalım?" dedi. "Abi,

sana bir numara vereceğim, oraya götür.” dedim. Bir adamın adı göçüp gittiği dünyada iş yapar mı? Yaparmış. Herkes adıyla yaşarmış. Onun adı başkaydı. Sağ olsunlar, Ömer abimin adına MÜSİAD’dan bayağı yardım gönderdiler. Bir hafta boyunca o telefon susmadı. En son babam artık gece uyuyamıyordu “Oğlum, bu yükü bırak. Bu yük sana ağır.” dedi. Biz de telefonu kapattık.

Sabah olsun, hayır olsun dedik, bir daha görüşemedik

Telefonu çalıştığı şirkete aitti. Ömer abinin bir yerde hakkı hukuku kalmasın dedik, telefonu şirkete iade ettik. Anılarını topladık. Anne tarafına, arkadaşlarına birkaç hediye bıraktık. Bana da Ömer abimden bir tespih, Mustafa abimden bir asker künyesi, Ali İhsan’dan da anahtarlık hatıra kaldı. Geri kalan her şey yüreğimde...

Sanki dün gibi... Hiç çıkmıyor aklımızdan. Hele morgu hiç unutamıyorum. Kurbanda toplu kesim yerleri olur. Gidersin, kurbanın payları bu derler ve sen poşetlerini alır çıkarsın. Biz de aynı şekilde payımıza düşeni aldık. Demek ki Allah böyle emretmiş. Kendimizi böyle avutuyoruz. Artık kimselere bir şey denmiyor. Canım çok sıkkın, Ömer abimi arayacağım, artık yok. Çok sevinçliyim, bir kardeşimi, Ali İhsan’ı arayacağım, yok. Basit bir işim var, Mustafa abime danışacağım, yok. Onlar ailecek başka bir yere yerleştiler, orada bizi bekliyorlar. Ben böyle düşünüyorum. Ne numaralarını ne de yazışmalarını sildim. Hâlâ duruyor. Ali İhsan’la pazar gecesi mesajlaşmıştık. Sabah olsun, hayır olsun, dedik, bir daha görüşemedik.

Kaç tane kuzeninizin telefon şifresini biliyorsunuz? Kaç tane kuzeninizin nerede neyi var biliyorsunuz? Telefonum bozulur, Ali İhsan bakar, bütün şifrelerimi bilirdi. Ben onlarınkini bilirdim. Ne ayıbım ne günahım var, bilirdi. Ben böyle bir aileyi kaybettim.

Ömer abim hatırnazdı. Kimseyi kırmazdı. Eskiden bir GSM operatörü paketinde haftada bir sinema bileti verilirdi. Ömer abimde de o paket vardı. Bir çocuğa söz vermiş, her hafta cumartesi günü şifreyi o çocuğa mesaj atıyordu. Aradan zaman geçince “Abi hâlâ atıyor musun şifreni?” diye sordum. “Atıyorum, oğlum. Söz senettir bizde.” dedi. Onu tanıyan tanımayan, adını duyan, yüzünü gören görmeyen herkesçe iyi bilinirdi. Ona kötü diyebilecek birisini bilmiyorum. Varsa iletişim bilgilerime ulaş-

bilirler, yüzleşiriz, helalleşiriz.

Kimse yarın yokmuş gibi yaşamasın

Babamı da depremden 16-17 ay sonra kalp krizinden kaybettim. Birkaç ay önce de evlendim. Karımın, ailemin ve benim en mutlu günümde gözüm hep kapıdaydı. Acaba babam gelir mi? Ömer abim gelir mi? Ali İhsan, Mustafa abim, amcam, yengem gelir mi? Özlüyoruz. Ama böyle yaşayıp gidiyoruz. Yine de yaşanan her şey mih gibi aklımda, unutmuyorum. İhanet çok gördüm deprem sürecinde. Sağ çıktığı için hayatına olduğu gibi devam eden insanlar zorumuza gitti. Herkes yarın yokmuş, hiçbir şey yaşanmamış gibi devam ediyor. Ama biz onların eksikliğini hissettiğimiz an olanları hatırlıyoruz.

Kendinizi hiç aciz hissettiniz mi? Bir insan zeki ya da çok güçlü olabilir, ama en çok gücünün yetmediğini anladığım an aciz hissediyorsun. Deprem olmaya başladığında, onu durduracak gücün olmadığında, acizliğini anladığın o anda neye inanıyorsan, ne için yaşıyorsan ona daha çok sarılman gerektiğini öğreniyorsun. Diyor ki hayat bu kadar! Belki birkaç saniye sonra enkazın altındasın. Henüz o acizliği yaşamamış olanlar tedbir alsınlar. Televizyonlarda sürekli çıkar, çocuğumuz basit bir YouTube videosu izlerken bile reklam olarak girer, “Depremde Yapılması Gerekenler” diye. Bunları yapmak ve özen göstermek gerek. İnsanların böyle bir şeyin yaşanabileceğine kendilerini alıştırmaları lazım. Ben komple Maraş yok olana kadar sallanacak zannettim. Bu zor bir şey! Kimse yarın yokmuş gibi yaşamasın. Ben gece saat 02:00’de Ali İhsan ile konuştum, 2 saat sonra yoktu. Ömer abimle bir gün önceden konuştum, sabah yoktu. Binlerce insan yok! Yok! Arkadaşlarım yok artık, dostum yok! Elden ne gelir bilmiyorum ama bilinçli olmakta fayda var; deprem çantasını hazırlamak, evi depreme göre tasarlamak da gerekiyor. Allah böyle bir felaketi bu ülkenin hiçbir yerine bir daha vermesin. Ama yine yaşanırsa da önce biz Maraşlılar gitmeliyiz. Çünkü yaşadık, ne yapılması gerektiği ile alakalı acı bir tecrübe kazandık.

“

Acaba önceki hayatım
nasıldı? Sanki başka
bir evrene geldim.
Arkadaşlarım vardı,
gittiler. Daha vefat
haberini yeni
duyduklarım var. Kötü
haber alırım diye
tanıdıkları aramaya
korkuyorum.

“Sanki Tatile Gitmişler de Geleceklermiş Gibi”

Hacı Ahmet Kalay. Marangoz. Depremde erkek kardeşini, kardeşinin eşini, iki yeğenini kaybetti. Kendi imkânlarıyla kurtardığı üç yeğeniyle hayata tutunmaya çalışıyor.

175

Deprem gecesi bir ışık çarpması oldu. Beyaz bir ışık. Sarsıntıdan kablolar kısa devre yaptı herhâlde dedim. Kalktum kapıyı açtım, dışarıya çıkacaktım. Kardeşimle binalarımız bitişikti, kapılarımız arasında bir metre mesafe vardı. 17 yaşındaki oğlum yakaladı beni, “Baba ev yok, nereye?” dedi. Baktık ki kardeşimin evi yok. Onları kurtarmak için 2. kattan bahçeye atladım ama her yer enkaz olmuştu. 10 dakika kadar içeri girecek bir delik aradık. Küçük, 25 cm çapında bir yer buldum. Orayı elimizle biraz büyütüp girdik. Cam kırıkları, dolap parçaları... Normalde insan sığmaz o girdiğimiz yerden... Allah'ın hikmeti işte... Kardeşimin üstüne kolonlar düşmüş, yarısı içerde yarısı dışarda kalmış. Bir yandan da kolonun diğer tarafından ses geliyor. Yeğenim “Amca kurtar beni!” diye feryat ediyor. Kardeşimin eşi “Abi, kurban olayım, çıkar beni buradan! Üzerimde tonlarca moloz var.” diyor. Onların feryadı o esnada bana kardeşimin ölü olduğunu unutturdu.

Hiç elle beton kırılır mı? Ses duydukça kırmaya çalışıyorsun işte. Çekiç yok, kazma yok, kürek yok, hiçbir şey yok. Kardeşinin cansız

bedeninin üzerine abanmış, oturmuşsun. Ayaklarını seveyim, öpeyim, koklayayım istiyorsun ama diğer yandan ölen ölmüş bari sağ olanları kurtaralım diye düşünüyorsun. Mecbursun işte, başka umudun, tutunacak dalın yok. Yoksa insan kardeşinin cesedinin üzerinde çalışabilir mi? Kanı donar, canı yanar.

“Amca buradayım. Kurtarın bizi!”

Gece 4’ten sabah 8’e kadar tırnaklarımızla taş ayıklamaya çalıştık. Hava biraz aydınlanmaya başlayınca çevreden eş, dost, tanıdık, tanımadık yardıma koştular. Onlar gelince evin üst tarafından köstebek deliği gibi bir boşluk açmaya başladık. Sesler artık gelmiyordu. Bayılmışlardır dedik. Hava aşırı soğuktu. Borular patlamıştı. Ayak parmaklarımı hissetmez oldum. Biraz kendime geldiğimde komşuma “Çorap yok mu? Donacağız.” dedim. Ayağındaki çorabı çıkartıp verdi. Herkes birbirine yardım etmeye çalıştı. Üstten birkaç yeri delince büyük yeğenim Cihat’ın sesi geldi: “Amca buradayım. Kurtarın bizi!” Kış günü ya, hepsi sobalı odadalarmış. Yeğenimin olduğu yeri açtık. Üzerinde kolon var, alt tarafı görünmüyor. Öbür tarafı açtık, annesini gördük. Onun da üzerinde kolonlar... Şuurları yerinde... Şükür dedik, yaşıyorlar. 7 yaşında bir yeğenim daha var, Buğlem. Annesinin kucağına sığınmış ama enkazdan görünmüyor. Saat 11’e geliyordu, kendi çabamızla, bir yeğenimi ve annesini çıkarttık. Sağlıkçılar gelip birer tane ağı kesici yaptı. Yardım kuruluşlarının hiçbirisi yoktu. Gelen arabaları durdurmaya çalıştık, durmadılar. Ambulans gelmedi. Her yer cenazeydi. Yeğenimi enkazdan çıkarttığımda ayağı sallanıyordu. Kemik falan kalmamıştı, derisi vardı sadece... Annesi de kuşaktan aşağı ezilmişti. Onları öylece hastaneye gönderdik.

Enkaz altında üç yeğenim daha var. Onların telaşına düştük. Öğlenki depreme yakalandığımızda çocuklar hâlâ enkaz altındaydı. Ses geliyordu ama nereden geldiğini bir türlü anlamıyorduk. Evin altındaki atölyede duvarlara dayalı malzemeler vardı. Ev yana yatınca malzemeler ve suntalar tablayı askıda tutmuş. Orada çadır gibi bir boşluk oluşturmuş. Çocuklar da oralara kaymışlar. Onları çıkartmaya çalışırken kardeşimin eşiyle, yeğenimin vefat haberini aldık. Canlı çıkarttık. Hastaneye götürdük. Ama ölüm haberleri geldi. En zoru da “Amca kurtar beni!” feryadına yetiştığım yeğenim Cihat’ın ölüm haberini almaktı.

Deprem olunca herkes can havliyle hastaneleri boşaltmış, sağlıkçı kalmamış. Ablamlar arabalarıyla kardeşimin eşini Antep'e yetiştireceklerdi. Yakıt bitmiş. Benzinlikte yakıt yok. Ambulans yok. Kimse-den isteyecek bir araç yok. Hava soğuk. İnsanlar kendi araçlarına sığınmış, kendi ailelerini korumaya çalışıyor. Yenge Antep'e varmadan araçta iç kanamadan vefat etmiş. Kimsenin haberi yok. Babam, annem, kardeşlerim burada ama sadece benim haberim var vefatlarından... Kimseye de bir şey diyemedim. Annem soruyor: "Çocuk nasılmış?" "İyiymiş anne." deyip, susuyorum. Kardeşim 44, eşi 40, yeğenlerimden biri 18, diğeri 16 yaşındaydı. 16 yaşında olan Sude-naz kolonun altında ezilip tanınmaz hâle gelmiş, ona hiç bakamadım zaten. 7 yaşındaki Buğlem'in ayakları ezilmişti. Ölenleri unuttum canımın parçası yeğenimin hâlini görünce.

Pense ile tırnaklarımı çektim, acısı diken batığı gibi geldi

Enkazdan herkesi çıkartınca yaralıların peşine düştük. Kaybolmalarından korktuk. Şuuru kapalı yaralılar derdini anlatamadıkları için kayboluyordu. Buğlem'i Yenişehir Hastanesi'nde bulduk. Ezik var diye ayaklarını alçıya almışlar, kangrene dönmüş. Mersin'e gönderip ayaklarından birini aldılar. Aslında ikisini beraber alacaklardı da en azından birini kurtaralım dedik. Sağ olsunlar Mersin Valiliği çok yardımcı oldu. Uçakla Çam ve Sakura Şehir Hastanesi'ne göndermişler. Orada 2 ay boyunca hücrelerin yenilenmesi için her gün ameliyat oldu. Şükür bir tanesi kurtarıldı. Protez yapıldı. İkizlerden biri olan Berat ev yıkılırken sıkıştığı için kafasını duvara sürtmüş. Şişmeye başlayınca Mersin'e götürdüler. Bir ay orada yattı. İkizlerin diğeri Miraç "Amca elim ağrıyor." dedi. Meğer çocuklar 3 gün kolları kırık gezmiş. Kızım Gümüşhane'de hemşire, ona "Senin çalıştığın yerde gözetimin altında olsun. Hem de ilgilenirsin." dedim. Miraç ile Berat'ı Gümüşhane'ye gönderdik.

Benim de tırnaklarım morarmıştı. Nasıl o hâle getirdim, bilmiyorum. 2 ay boyunca hiç acı hissetmedim. O psikolojide kol kopmuş, parmak kopmuş, fark etmiyor. Hissetmiyorsun. Doktor çekilecek dedi. Doktorun çektiğini ben de çekerim dedim, tırnaklarımı pense ile çektim. Bir yeğenimi ayağı kopmuş gördüm, diğeri duvara sıkışmış... Bu çocuklar nasıl dayandı, nasıl canları yandı, Allah bilir.

Onların çektikleri eziyet karşısında benimki diken batığı!.. Onların çektiği acıyı az da olsa hissedebilmek için kendime acı vermek istedim. Verdim de... İşte o zaman acılarını gerçekten paylaşmış oldum.

Civar köylerde köpekleri bağlamışlar

Biz enkazdan can kurtarmaya çalışırken fırsatçılar, yağmacılar da kendi derdindeydi. Hanımı vefat eden marketçi komşumuz vardı. Kepçeyle cenazesini ararken aynı anda yağmacılar marketi yağmalyordu. Cenazelerimi Toyota pikapın arkasına koydum. 4'ünü balık istifi gibi yaptık, mezarlığa götürdük. Orada tesbih boncuğu gibi hepsini sıra sıra yatırdılar. 1-2 günde o kadar çok cenaze gördük ki bir yerden sonra bana bu durum sıradanmış gibi gelmeye başladı. Hepsini aynı yerden tek beden hâlinde çıkarttık. Öyle şeyler gördük ki buna şükrediyorum. Cenazesini bulamayan, parça parça çıkartanlar var. Bazı yakınlarım hâlâ ölülerini bulamadı. Civar köylerde köpekleri bağlamışlar, insan parçalarını götürmesinler diye...

178

Birçok insan bilinçsizlikten öldü. Adam enkazın altında bir boşlukta kalıyor. Üzerinde tonluk kepçe hayat kurtarmaya çalışıyor. Kepçenin ağırlığından diğer kolonlar da kırılıyor. Baskıdan altta kalan canlar da gidiyor. En büyük yanlışlar da orada... 2 gün enkaz altında kalan komşuyu çıkarmaya geldiler. Hurdaları, kolonları kaldırmak için ah-tapot vinç getirdiler. Kolonu kaldırırken kolon düştü. Bilinçsiz çalışmaya çoktu. Böyle diyorum ama her zaman gördüğümüz, yaşadığımız bir olay da değildi ki bu. Normal depreme de benzemiyordu. Sanki bir aracın içindesin ve araç takla atıyor. Aşırı şiddetli bir sarsıntı. Aklima hiç deprem olduğu gelmedi. Kamyon, tır gibi bir şey girdi eve ya da evin üzerine bir şeyler düştü dedim. Depremde sallantı olur, avize sallanır, bir iki bardak düşer... Deprem olacak dediklerinde biz böyle bir şey düşünmemiştik.

Acaba önceki hayatım nasıldı?

Psikolojik olarak bir boyuttan diğerine geçtik. Acıdan dolayı hiçbir şeyden zevk almaz olduk. Yaptığımız işten, ettiğimiz sohbetten, yemeden, içmeden... Uykuyu unuttuk. Ben sabah 4'te yatarım, 9'da kalkarım. Kardeşim üniversite hastanesinin kantininde çalışıyordu.

Gece 12’de geliyordu. Bazen gece kalkarım, sanki gelecekmiş gibi yolunu gözlerim. Acaba önceki hayatım nasıldı? Sanki başka bir evrene gelmişim... Arkadaşlarımız vardı, gittiler. Daha vefat haberini yeni duyduklarımız var. Tanıdıkları aramaya korkuyoruz kötü haber alırız diye. Geçen gün bir meslektaşına “Raşit abi nasıl? Ne yapıyor? İyi mi?” diye sordum. “Abi rahmetli oldu.” dedi.

Yeğenlerim olmasa gözümde ne ev vardı ne memleket

Çocuklar psikiyatriye de gitti. Dediler ki bu çocuklarda deprem yaşamış, anne babasını kaybetmiş gibi bir üzüntü yok. Şoktalarmış. Yetişkinler olarak biz hâlâ şoktayız. Onlar ne yapsın... Şimdi üçü de yanımda. Hem yetim hem depremzede oldukları için 18 yaşından sonra memuriyet hakları varmış. Onların hakları zayi olmasın diye koruyucu aile olmamızı istediler. Ben de yeğenlerimin menfaati neyse o şekilde yaptım. Yasal haklarımızı da bilmiyorduk. Sağ olsunlar bizi sürekli yönlendirdiler. Bakanlıktan gelip yapılacak bir şey olup olmadığını sordular. Sadece çocukların yanımda kalmasını istediğimi söyledim. Savcılık gelip çocukları Çocuk Esirgeme Kurumuna götüreceğiz dedi. “Ben zaten bitmişim. Bu çocukların sayesinde ayaktaım. Çocukları benden alırsanız bana ölü gözüyle bakın. Ben artık gırtlaktayım. Savcılıkmış, emniyetmiş, adliyeymiş gözüme gelmez. Kendime de size de zarar verebilirim. Onun için çocukları bulduğu yerden oynatmayın. Ben çocukların sayesinde ayaktaım. Kendimi toparlamaya çalışıyorum.” dedim.

Gerçekten de öyle. Onlar benim tesellim. Onlar olmasaydı gözümde ne ev vardı ne de memleket... Her gün gördüğüm kardeşim, yeğenim gitmiş. Beklentim kalmamış ki hayattan... Benim de bir ailem var ama gidenler de çocuğum gibiydi. Fotoğraflarını çerçevelettim, atölyeme astım. Bakıyorum da sanki tatile gitmişler de geleceklermiş gibi... Allah düşmanımıza dahi vermesin bu acıyı. Gerçekten zormuş. Psikolog “Herhangi bir psikiyatri tedavisi almak ister misin?” dedi. Şükür inancımız var dedim. Allah’tan geldi, yapacak bir şey yok. Şükretmekten başka bir şeyimiz yok.

“

Artık ne desem boş.
Demek ki Allah onları
benden daha çok
seviyormuş ya da
onlar iyiydi, ondan
yanına aldı. Artık böyle
düşünüyorum. Çevreme
bakıyorum, ölen
insanların içinde bir tane
bile kötü yok.

“Hiç Kimsesi Kalmamış Yüzlerce İnsan Var”

Yusuf Kurt. Tır şoförü. Deprem gecesi çalıştığı için kendisi dışında tüm ailesini kaybetti. 10 gün boyunca cenazelerinin çıkmasını bekledi. Şimdi kendine yeni bir hayat kurmaya çalışıyor.

181

Aracım arızalıydı, Konya Ereğli’de tamirhanedeydi. Cumartesi akşamı usta aradı: “Abi araban hazır, gelip alabilirsin.” dedi. Pazartesi alırım diye erteledim. Beş dakika geçmedi hanımın amcasının oğlu aradı: “Enişte ben arabayı yükledim. Geliyorsan gel, seni de götürüyüm.” dedi. Pazartesi gideceğim diye kabul etmedim, kapattım. Hanım: “Git, arabamızı alıp gel. Bir an evvel rızkına bak. Borçlusun zaten.” dedi. “Sana mı kaldı yahu! Her taraf kar kış. Araba 2 gün daha yatsın.” dedim. “Olmaz, git.” diye directti. Çıktım yola. Meğer pazar günü kar yağdığı için çocuklar kayak merkezine gitmek istemiş. Başlarına bir şey gelir diye o tür işlere pek gönlüm olmaz. Niyetleri haberim olursa kızarım diye beni işe gönderip rahat rahat kayağa gitmekmiş.

200 kilometrelik yolu 7 saatte gelebildim

Pazar günü öğlendi. Arabayı Ereğli’den aldım, Adana’ya geldim. Muğla Park’a çektim, vakit geçiriyordum. Oradan hurda kâğıt getiri-

yoruz, buradan bobin kâğıt götürüyoruz. 200 kilometre yol kalmıştı, bu sefer boş döneym, gidip evimde yatayım dedim. Sonra vazgeçtim. Benim eksğim olduğu zaman arkadaşlar yardımcı oluyor. Boş mu döndün deyip bana kızarlar diye düşündüm. Ertesi gün hurda kâğıt almak için o gece araçta yattım. Deprem sırasında uyandım. Önce kuvvetli bir rüzgâr var sandım. Kalkıp baktım, arabaların hepsi sallanıyordu. Millet bağırıyordu. Durdu, tekrar başladı, sonra yine durdu. O an deprem olduğunu anladım. Hemen arabayı çalıştırdım. O esnada birader aradı: “Abi, çocuklardan haber aldın mı?” dedi. “Oğlum ne haberi bu saatte?” dedim. “Deprem oldu.” dedi. Ben sadece Adana’da oldu sanıyordum. Sırayla evdeki herkesi aradım ama hiçbirine ulaşamadım. Mahalle muhtarımızla aynı köydeniz. Onu aradım. Çaldı ama bakmadı. Aradan yarım saat geçince beni aradı. “Yusuf, neredesin? Her taraf yıkıldı.” dedi. Adana’da da deprem olmuştu ama benim bulunduğum yerde yıkım yoktu. Yoldaydım. 200 kilometrelik yolu 7 saatte gelebildim. Vardığımda saat 11:30’du. Ebrar Sitesi’nde 11 katlı binanın 2. katında oturuyorduk. Bina 20 yıllıktı. Oğlanı evlendireli 9 ay olmuştu. Beraber oturuyorduk. Evde oğlum, gelinim, kızım, eşim ve küçük oğlum vardı. 10 gün gece gündüz enkaz başındaydım. 3 gün gelip giden kimse olmadı, kimse bir şey yapamadı. 4. gün arama kurtarma, askeriye ve diğer kuruluşlar geldi. Devlete kızıp suç bulmaya gerek yok. Bir tek Maraş değildi ki, 11 il... Hangisine koşacaksın? Ben şoförüm. Normalde İstanbul’dan Maraş’a radarı düşünmeden tam gaz en hızlı 12 saatte geliriz. Ama yol kapanırsa gelemezsin. Gelinmez! Onun için mana bulmaya gerek yok.

Ciğerin orada, dayanamıyorsun

10 katlı binalar 2 katlı bina seviyesine inmişti. Arama kurtarma ekipleri en üst katlardan çalışmaya başladı. Normalde ben kepçenin üstündeydim. Benim kata geldiklerinde kepçeden indim, başka arkadaşını bindirdim. Çocuklara değer belki diye önünde bekliyordum. Ciğerin orada, dayanamıyorsun. Kepçeci durdu: “Abi, sen orada bekleyeceksen ben çalışmayacağım.” dedi, aracı stop etti. “Niye kardeş?” dedim. “Abi ben parçalanıyorum. Sen orada durdukça sana degecek diye korkuyorum. Allah göstermesin bir şey olsa, parçalanmış çıksalar bu sefer sen beni öldüreceksin. Olmaz abi, sen çekil ora-

dan.” dedi. Kimseye mâni olmayayım, herkes bekliyor diye oradan ayrıldım. Yarım saat sonra büyük oğlumla gelinimin haberi geldi. Gelin 7 aylık hamileydi. Olduğu yerde doğum yapmış. Gece saat 02:00’de çıktılar, sabah defnettik. 3 gün sonra da hanımım, kızım ve küçük çocuğum çıktı.

Bizim binada bir uzman çavuş yaşıyormuş, bilmiyorduk. 4. katta oturuyormuş. Onu bulabilmek için karıştırdılar. Bulduktan sonra tabandan yeniden aramaya başladılar. Hata ettiler. O insansa, diğerleri de insan. Onun dışında düzgün çalıştılar. Kepçelerle çıkarırken insanların parçalandığı söyleniyor. Ben 10 gün kepçenin başındaydım, öyle bir şey görmedim. Binamızdan bir tane kafası kopmuş ceset çıktı. O da akrabamdı, üst katımda oturuyordu. Ama kafası kepçe yüzünden değil, boynu kirişin altında kaldığı için kopmuştu. Kimsenin isteyerek yanlış yaptığını sanmıyorum. Bir karıncayı bile isteyerek tepemiyorsun. Vallahi, yüreğin parçalanıyor. Kepçe çalışırken birine degecek diye benim canım gidiyordu. Tereyağından kıl çeker gibi çalıştılar. Küçük oğlum Muhammed Eren 8 yaşında, kızım Nazlı 25 yaşındaydı. Büyük oğlum Abdullah 23, gelin 22 yaşındaydı. Hanım da 48 yaşındaydı. Yapacak bir şey yok. Bu durumda olan bir ben olsam duramazdım. Ama benim gibi yüz binlerce insan var. Şu an yaşadığım binadakilerin hepsi benim gibi. Kimisi hanımını, kimisi kocasını, kimisi çocuklarını kaybetmiş. Benim gibi hiç kimsesi kalmamış yüzlerce insan var.

Kayıplar genelde Ebrar Siteleri’nden oldu. Çocukluğumdan beri bilirim oraları. Site 2001 yılında yapıldı. İnşaatlarının tuğlasını bile ben çektim. Önceden önemsiz bir siteydi. Piazza Alışveriş Merkezi oraya kurulduktan sonra gözde bir yer hâline geldi. Köye, şehrin merkezine, her yere yakın. Ben evi alalı 16 ay olmuştu. O zamanlar yeni bir tır almıştım. Hanım dedi ki: “Sen hep araba değiştiriyorsun, bize bir ev almıyorsun.” Ben de o laf üzerine arabayı sattım, bir ev aldım. Tuğlasını ben getiriyorum evi de buradan alırım diye hiç akıma gelmemişti. Ben onlar için kendimi perişan ediyordum. Benim için hiç sıkıntı yoktu, yeter ki istesinler.

Üstüne titrediğin şey elinden kayıp gidiyor

Hanımla küçük oğlum yatak odasındaydı. Kızım kalkmış, annesine yetişmiş. Depreme yatak odasının kapısının önünde, küçük oğlumun üstüne kapanır vaziyette yakalanmışlar. Enkazdan hatıra olarak sadece küçük oğlumun, Muhammed Eren'in okul fotoğrafı çıktı. Zaten başka da bir şey gözetlemedik. Kendi köyüme defnettik hepsini. Bilmiyorum herkes öyle mi? Ben çocuklarım için canımı verirdim. Yanlarında olayım ya da olmayayım fark etmez, istedikleri şeyi anında getirirdim. Hele 8 yaşındaki oğlum... Ben sabahları ekmek almaya bakkala giderdim. Bakkal bir taraftan, muhtar bir taraftan, "Senin bu oğlunu canımızın içine koyasınız geliyor. Bu nasıl bir çocuk? Nasıl yetiştirdiniz?" derdi. "Ben şoför adamım. Gece yarısı geliyor, sabah erkenden çıkıyorum. Ben yetiştirmedim annesi yetiştirdi." derdim. Eve gece 01:00'de gelirdim. Gelirken ne lazımsa alırdım. Mutlaka başka bir şey isterdi. Her yer kapalı olunca beraber petrollerin marketlerine giderdik. Yeter ki istediği olsun diye... Ama şunu anladım ki üstüne titrediğin şey elinden kayıp gidiyor, durmuyor.

184

Hayat devam ediyor ve tek yaşanmıyor. Geçenlerde sözlendim. Kolay mı? Değil tabii. Depremden sonra uzun süre çalışmadım. Hepsi gitti zaten çalışıp ne yapacağım diye düşündüm. Yaklaşık bir buçuk aydır çalışıyorum. Normalde Çorlu-Maraş arası gidip geliyordum. Artık Maraş'ın içinde çalışıyorum. Deprem sonrası bazen babamgilde bazen arabada kaldım. Babam ve biraderler çok dedi: "Sen yeniden bir düzen kuracaksın, çalışman lazım." Artık ne desem boş. Demek ki Allah onları benden daha çok seviyormuş ya da onlar iyiydi, ondan yanına aldı. Artık böyle düşünüyorum. Çevreme bakıyorum, ölen insanların içinde bir tane bile kötü yok.

“

Oğlumun boyu 1.95'in
üzerindeydi. Ceset
torbası küçük geldi.
Öptüm ayaklarından,
yüzünden, “Paşam”
dedim. “Hakkını helal et
paşam. Benim hakkım
varsa helal olsun paşam.
Ben gelemiyorum oğlum.
Benim anneni bulmam
gerekiyor.” Arkasından
bakakaldım. Öylece
gönderdim oğlumu...
Enkazın başına geldim.
Akşam çocuklar abilerini
defnetmiş, resmini
çekmiş, göndermiş. Uzun
uzun baktım toprağına.

“Ölüler Hiç Korkar mı?”

Bahri Solacak. 58 yaşında. Depremde eşini, oğlunu, gelinini ve henüz 3 aylık olan torununu kaybetti.

6 Şubat tarihine kadar kendi hâlinde bir yaşıntımız vardı. Aile bağlarımız sadık, samimi ve kuvvetliydi. 2017 yılında, Büyükşehir itfaiyeden emekli oldum. Benim avcılık hobim var. Emekli olduktan sonra da av bayii olarak bir iş yeri açtım. Biz ördek evine güme deriz. 5 Şubat Pazar günü bir arkadaşım kendine yapmış olduğu gümeye beni de davet etti. Daha önce benim de vardı ama 2 yıldır yapmıyordum. Arkadaşım saat 12:00’de dükkâna, yanıma geldi. Ben dükkânı toparlamaya başladım. O sırada eşim içeri girdi. Çarşıya alışverişe gidecekmiş, para istedi, verdim. Onu son görüşümmüş. Normalde ava gitmemi istemezdi. O gün nasıl olduysa “Git, 2 yıldır gitmiyorsunuz.” dedi. Av bayisi olduğumuz için dükkânın dışında eşyalarımız var. Onlardan 3-5 parçayı içeri almıştım ki büyük oğlum geldi. Evde sıkıldığını söyledi. Evle dükkânın arası da 100-150 metre. Dükkânı ona bırakıp arkadaşım ile çıktık. Oğlumu da son görüşümmüş.

Abdullah ile balık halinin orada alışverişimizi yaptık. İmran Kılıç Köprüsü’nün başına kadar vardık, aracı bırakacağımız yere kadar... Abdullah daha 10 dakika olmadan rahatsızlandı. “Elim ayağım dökülüyor. Ateş basıyor, ben eve gideceğim.” dedi. Oraya da Abdullah’ın arabasıyla gitmiştik. Tamam kardeş, ne diyeyim, dedim. Ayrılırken de “Abi, iyileşirsem sabah saat 8’de seni dükkânına yetiştiririm. İyileşemezsem oğlumu gönderirim.” dedi. Tamam kardeş, sağ olasin dedim ve yürüyerek ava gittim.

Bir şimşekle Maraş bembeyaz oldu

Akşam saati yemeğimi yedim, çayımı içtim. Saat gecenin biri... Telefonumu sabaha karşı 4'e ayarladım. Av saatini kaçırmak istemiyorum. Akşamdan kalan çayı ısıttım. Bir bardak içtikten sonra bir de üstüne sigara yaktım. Bırakamadım bu meredi dedim çektikçe... Bir de eski sporcuyu olacaksın diye kızdım kendime...

Sabahın 4'ünde alarmla uyandım. Kaldığımız yer daracık, oturdum bir şekilde, çay sol elimde... Sürünerek mazgal deliğine geldim. Çaydan bir yudum aldım, mazgal deliklerinden topun bir tanesini çektim, dışarı bakıyorum. Dışarıda kar, fırtına, yağmur... Hepsi birbirine karışmış. Ördeklerde de bir tedirginlik var. Bağırıyorlar ama neye bağırıklarını bilemiyorum. Sağa baktım, sola baktım, hiçbir şey yok. O esnada doğu tarafından bir şimşek çaktı. Maraş'ın üzeri bembeyaz oldu. Şehrin içi bembeyaz bir ışıqla aydınlandı. Öyle bir ışık çıktı ki kelime-i şehadet getirdim korkudan. Normalde arkasından gök gürlemesi lazım. Ses yok. Bir ölüm sessizliği kapladı önce Maraş'ın üstünü. Çayımın bir yudum daha aldım. 3-5 saniye geçmemişti ki bir aydınlık daha. Ama bu sefer masmavi bir aydınlık. Bir kez daha şehadet getirdim. Arkasından tank palet sesleri gelmeye başladı. Şaşırdım. Kurduğumuz düzenek yasak olduğu için beni almaya geldi askerler herhâlde dedim. Tank sesi, palet sesi... Ben asker bekliyorum karşımda. Böyle yan gelmişim, karşıya doğru bakıyorum. Önce hafif bir sallantı oldu sonra artmaya başladı.

Karanlıktayım. Sarsıntı devam etti, durdu, etti, durdu. Durur gibi olunca telefonu aramaya başladım. Yastığımın üstündeki telefonu bir türlü bulamadım. Akü ile içeriyi aydınlattığımız bir ışık vardı, onu buldum, yaktım. Bu arada güney kuzey yönünde vurmaya başladı. Beni evin içerisinde hoplatıyor. Ahşap bir ev, çardak gibi... O an deprem olduğunu anladım. Telefonu buldum hemen eşimi aradım. Telefonuna ulaşamadım. Evli oğlumu aradım ona da ulaşamadım. Sonra gelinimi aradım. Onun telefonu çaldı, çaldı, çaldı... Cevap yok. Bu arada beni küçük oğlum aradı. Üniversitenin karşı tarafında oturuyor. Baba neredesin, dedi. Dedim, oğlum ben Önsen'e geldim. "Bugünü mü buldun gidecek!" diye çıkıştı. "Oğlum ben ne bileyim böyle olacağını. Annelerden haber alabiliyor musunuz?" diye sor-

dum. “Alamıyorum ne abimden ne annemden.” dedi. O arada beni kızım aradı. Siirt’te yaşıyor. Hem onlarla görüşüyorum hem çıkmaya hazırlanıyorum. Çizmeyi giydim. Telaşla dışarı fırladım. O yağmurda montumu bile giymeyi unutmuşum. İmran Kılıç Köprüsü ile aramdaki mesafe 500 metre kadar. Koştum, koştum, koştum.

Bakacağım bir şey kalmamış ki...

Etraf karanlık. Pek bir şey görünmüyor. Şehirde ışık yok. Farlar görüyorum sadece Ağcalı rampası tamamen tıkalı. Sümbüllü rampası da öyle... 0 4:30’da köprüye varmıştım. Bir telaş vardı şehirde. İnsanlar can havliyle araçlara koşmuş, yollar tıkanmış. Kayseri yolu kapalı...

Önsen tarafından gelen 3-4 arabaya el ettim, durmadılar. Yağmur da alabildiğine yağıyor. O arada telefonum çaldı. Eniştem arıyor. Abi neredesin, dedi. İmran Kılıç Köprüsü’nün üzerine çıktım, aracınız varsa kız kardeşimle beni alın, dedim. Tamam abi, aracımız var, demeye kalmadı telefon elimden düştü. Tam kaldırımın kenarına, selin içerisine... Telefonu buldum, ekran gitmiş. Aldım, cebime koydum. Ayaklarımda çizmeyle koşa koşa, Ebrar Sitelerinin oraya kadar geldim. Bu sitelerin 200-300 metre yukarısında oturuyoruz. Ebrar’ı görünce dondum kaldım. Yıkılmış, yerle bir, binalardan sesler geliyor. Herkes feryat figan...

Eyvah, dedim. Koşmaya devam ettim. 12 Şubat Stadyumu’nun köşeye geldim. Zaten karanlık, bir şey gözükmüyor. Sadece kiminin elinde telefon ışığı, kiminin elinde fener var. Binalar tamamen yerle bir. 500 metre ileride bir Clarion Oteli gözüküyor bir de ortada bir bina... Kendi binamın önüne geldim. Şöyle bir baktım, bina yerle bir. 7 katlı bir apartmanın 6. katında oturuyorduk. Hiçbir şey kalmamış. Bütün binalar yıkılmış. Koşarak oğlumun binasının oraya vardım. Orada kardeşimi gördüm. Abi, dedi, hiç bakma. Zaten bakacağım bir şey kalmamış ki... Her şey yok olmuştu.

Torunum 3 aylıktı

Sırılsıklamım. Kardeşim, “Abi, gel. Şurada kaynımın arabasında kıyafet var.” dedi. Çocuk da Antalya’dan yeni gelmiş, depreme karde-

şimin evinde yakalanmış. Üzerimi değiştirdim. Evimin, enkazın üzerine çıktım. Göz gözü görmüyor. Ne olduğunu bilmiyorsun. Neyin nerede olduğunu bilmiyorsun. Bir şey yapamadım. Enkazın üstünde dolandım, dolandım, indim aşağıya. Kendi evimin enkazının başına koştum bu sefer. Orada da bir şey yapamadım. Gittim, arabanın içine oturdum, çaresizce...

Sabah olmak bilmedi. Saat 06:30 gibiydi, arabadan çıktım. Haffif alacakaranlık, evimin oraya gittim. Enkazın üzerine çıktım. Demirler kırılmış, dökülmüş ama aradan yatak odası gözüküyor. Bir tane fener verdiler. Fenerle yatak odasına doğru “Raziye, Raziye!” diye eşimin ismini haykırdım. Canım sesimi duyuyorsan ses ver, dedim. Yok. Yatak odasının köşesinden bakıyorum, kapı gözüküyor. Yani yatak odası ayakta, sadece alttan vurmuş, yatak tavana kadar çıkmış. Yatak odasında eşyalarım, kıyafetlerim, gardırop falan hepsi gözümün önünde, görüyorum.

Benim evde olmadığım gün eşim oturma odasında kalırdı. Kur'an'ını okurdu. 7 katlı binanın üstündeki tabla kırılmamış ama böyle eğri biçimde üstünü kapatmış. Oturma odasına ulaşılmıyor. Zaten 3 bina birbirine girmiş. Biz B Blok'ta oturuyorduk. A Blok'taki bir hanımefendi rahmetli oldu. Nereden çıktığını gördüğümde dondum kaldım. A Blok var, sonra B Blok, ondan sonra arada bir yol var, sonra da Melike Apartmanı var. Onun altında da bir sucu var. A Blok'taki komşu hanım sucunun oradan çıktı. Ama nasıl bir çıkmak böyle yarı beline kadar dışarıda, öyle vefat etmişti.

Yine koştum oğlumun enkazına... Orası 6 katlıydı. Bina olduğu gibi çökmüş, bir kat seviyesine inmiş. Oğlum 4. katta oturuyordu. Evleneli 4 yıl olmuştu. Çocuğu olmuyordu. Nihayet, 3 ay önce torunumuz Veysel Efe'miz doğmuştu. Oğlumun misafir odasını tanıdım. Eşyalarını 25-30 cm'lik bir aradan gördüm. Küçük oğlumu çağırdım, gösterdim. Burası, dedim, misafir odası. Şurası oturma odası, şurası da çocuk odası. Bunlar yatak odasıdır mutlaka. Sütunların önüne perde kısılmış. Biz perdeyi çektik, yatak odasıdır bunlar diye. Perdeyi çektim ki oğlum bir buçuk metre ilerimde. Karyolanın üzerinde, çocukların üzerine kapanmış bir vaziyette. Karyolanın içine koyduğumuz ahşap tahta var ya, o kenara çıkmış, karyolanın yan

tarafındaki demiri karın boşluğuna gelmiş. Üstten tabla da bastırınca nefessiz kalmış çocuğum. O saatte yardım ekibi falan hak getire, kimse yok. Herkes kendi başının çaresine düşmüş. Bir çekiç verdiler bize, onunla karyolanın demirlerini kırmaya çalıştık. Biz saat sabah 7’de başlamıştık. Üç tane demiri saat 11’e kadar ancak kırabildik. Kesik aleti falan hiçbir şey yok. Baş taraflarındaki iki tanesini kırınca gelinim boşa çıktı. Onu dışarıya çektim. Battaniyeye sardık. Enkazın dışına yolun kenarına indirdik. Oradan sağlıkçıları çağırdık. Sağlıkçılar geldiler, abi başın sağ olsun, dediler.

Hepsi boğularak ölmüşler

Torunumu görmedim. Torunum annesinin altındaymış. Battaniye varmış üstünde... Görmedim. O arada karyolanın ayak kısmındaki demirin ayağını kırmaya başladık. Onu kırınca karyola biraz esnedi. Oğluma, kardeşime, enişteme dedim ki siz tahtaya bastırın, ben Tahir’i çıkarım. Demiri kırdık, hafif bir esneme oldu. Oğlumun yüzük parmağı oynadı. Dedim, Tahir yaşıyor. Aniden içimde öyle bir sevinç oldu ki... Kardeşim dedi ki ben de gördüm abi Tahir’i, yaşıyor, parmağını oynattı. Koltuklarının altından tuttum oğlumu. Oğlumun boyu 1.90’ın üstündeydi. Koltuklarının altından tuttum, dışarıya çektim. Bir battaniye verdiler. Battaniyenin içine yatırdım. Çocuk sanki nefes aldı. Dedim, Tahir yaşıyor! Yani bana dünyaları bahsettiler. Onu da aşağı indirdik. Sağlıkçı orada bekliyordu. Sağlıkçıya dedim, oğlum yaşıyor. Acilen bir bakın, müdahale edin. Baktı, başın sağ olsun, dedi. Yaşıyor, nefes aldı, gördüm, dedim. Tekrar baktı: “Abi, karnından sıkışmış bu çocuk. Ciğerlerinde hava kalmış. Son nefesini yani içindeki havayı boşalttı.”

Torunumu getirdiler. O da boğularak ölmüş. Annesinin altında kalmış zaten. Gelinim Kilisliydi. Ailesi Antep’te oturuyordu. Ailesi gelmişti, “Abi, biz kızımızla torunumuzu götürüyoruz.” dedi. Elini açtım, ne diyeyim götürün, dedim. Gelinimle torunumu oraya defnettiler. Oğlum orada kucağımdaydı. Küçük oğluma morg bul dedim. Dedi ki “Baba, 6-7 tane hastaneyi gezdim, morg yok. Hastanelerin çoğu çökmüş zaten, morg yok. Belediyeye gittim. Belediyenin yan tarafında yıkılan emniyetin orada oda yaptılar. Savcı var. Savcı numara verdi, oraya aldılar.” Tamam, oğlum. Orada dursun abin.

Ben annenin, enkazının başındayım, dedim. Bu sırada bizim apart-
manda hiçbir şey çıkarılmıyor. Bizim bloklar öyle bir şeydi ki 2 tane
blok, daireler karşı karşıya. Bizim blok ince uzun hem arka cephede
oda var hem ön cephede. Arkada bizim gibi yatak odası olanların
2-3 tanesi çökmemişti. Oradan 4-5 kişiyi sağ çıkartmışlar ben oğ-
lumla uğraşırken.

Saat 1 gibi biz enkazımızın orada beklerken AFAD'dan geldiler. 5-6
kişilik bir kurtarma ekibi vardı. 2. katta oturan bir teyzemiz vardı.
Onun sesi gelmiş. AFAD'cılar çeşitli uyarılarda bulundular. Arka ta-
rafta tek katlı dükkânlar vardı. Oradan girmeye çalıştılar. Tehlike
arz ediyor diye giremediler. Enkazın üstüne çıktılar, yukarıdan aşağı
gireceğiz, dediler. Onlar yukarıda hiltillerle çalışma yapıyorlar. O ka-
dının sesi geliyor. Biz hiçbir şey yapamıyoruz. Enkazın üzerindeyiz
ama kaldırılacak bir parça yok yani. Neyin nerede olduğunu da bil-
miyorsunuz. Velhasıl biz 3 gün bekledik. 3. güne kadar bizim enkaza
kurtarma ekibi, iş makinesi falan gelmedi. AFAD'cılar küçük aletlerle
çalışıyorlardı 2. gün o teyzemizi çıkardılar. Hayattaydı. Ayaklarının
üzerine sütun düşmüştü. Çıkardılar, hastaneye gönderdiler. Gittikten
yarım saat sonra onun da ölüm haberi geldi. Kangren olmuş ayak-
ları. Ama 2 gün ona çalıştılar, enkazda başka hiçbir şey yapılmadı.

Bu arada bir arabanın içerisinde 8-9 kişi kalıyoruz. 2. gün saat 6'da
enkazın başına geldik. Gece yarısına kadar bekledik, yine bir şey yok.
Soğukta durulmuyor. 3. gün oldu. Sabah biz yine geldik enkaza. Saat
2 gibiydi. Büyük 30-35 tonluk ekskavatör, kepçe geldi. O, burayı ala-
bilmek için üstteki tablayı öncelikle kırmamız gerekiyor, dedi. Benim
gibi yakını olanlar, kardeş ne yapmanız gerekiyorsa yapın, dedik. Bu
arada dışarıdan başka kurtarma ekipleri geldiler. 3. gün yetiştiler. 2
buçuk saatte o tablayı kırarak aşağı indirdiler. İkinci bir kepçe geldi.
Onu da binanın arkasına gönderdiler. O gün gece saat 1'e kadar
çalıştılar. Parça parça aldılar.

Ben eşimden ümidimi kesmiştim ama sadece şundan ümit kesme-
miştim. Eşimin deprem bilinci vardı. Ne yapması gerektiğini bilen
biriydi. Enkazın içerisinde eşimi ararken 1 metre yüksekliğinde bir
yere çıkabilmek için bir alt komşumun ve eşinin cesedinin üzerinden
geçiyorum. Üstlerine basmıyorum ama 2 sütunun arasındalar. Eşi,

kendi, çocuk da şöyle biraz boşlukta... 10-11 yaşlarında gürbüz bir çocukları vardı. Saat 2 gibi eniştem o çocuğu çıkarmaya çalışıyor. Yaşamıyordu. Ambulansa konuldu, götürdüler.

Toprağına bakakaldım

4. gün oldu. Yine enkazın başındayız. Harıl harıl çalışılıyor. Cansız bedenlere ulaşıyor. Çıkarılıyor. O gece yarısı kepece operatörü çalışmayı bıraktı. Dedi ki “Ben dayanamaz oldum. Gidip yatacağım. Sabah şafakla birlikte gelip geri başlayacağım.” Adam gitti.

Beni dünürüm Ramazan Bey aradı. Dedi ki “Bahri abi, oğlumuzu bize ver. Bizim burada uyku girmiyor gözümüze. Bu çocuklar burada korkuyorlar.” Allah Allah dedim, hiç ölü korkar mı? Ağlıyor telefonda “Bu çocuklar burada korkuyor abi. Bunlar burada yalnız, oğlumuzu bize ver. Senin oğlun ise bizim de oğlumuz.” diyor. Ramazan Bey, bu olmaz, dedim. Aradan yarım saat geçti, hanımı aradı. “Bahri abi, elini ayağına öpeyim ne olur. Oğlumuzu bize ver. Canım-sın abi, benim sabaha kadar gözüme uyku girmiyor. Ben burada sabaha kadar ağlamaktan bir hâl oldum. Çocuklarım orada, mezarda korkuyor. Onlar orada yalnız abi. Onlar babalarını bekliyor.”

Bu acının içerisinde ne yaparsın. Küçük oğlumu çağırdım, ona sordum. Oğlum “İyi düşünmüşsün baba. Çocuklarının yanına gitsin. Bu dünyada doyamadılar, öbür dünyada kavuşsunlar.” dedi. Dayınları çağır, arabayı alıp getirsinler dedim. Ben enkazdan ayrılamıyorum. Eniştemlere, kardeşime söyledim. Belediyenin oradan alın oğlumu, benim hakkım helal olsun. Tahir’imi çocuklarının yanına götürün, dedim. Yarım saat, 45 dakika geçmedi, beni aradı. “Baba, abimi bulamıyorum.” dedi. Nasıl bulamıyorsun? “Baba oraları bir görsen, cesetler üst üste.” dedi. “Hangisinin ne olduğu belirsiz... Numaraları bende de aramadığım yer kalmadı, yok.” deyince koşa koşa belediyenin oraya vardım. Odaları geziyoruz, hepsinin yüzünü açıp açıp bakıyoruz. En son oda kaldı. Aradım, aradım. Köşeye vardım, battaniyeyi açtım, üzerinde eşofman. Kırmızı alt üst eşofman... Buldum oğlumu. Savcıya söyledik. Savcı işlemlerini yaptı. Ceset torbası gönderdiler. Ayakları sığmadı. Sığdıramadık. Boyu 1.95’in üzerindeydi. Ceset torbası küçük geldi. Öptüm ayaklarından, yüzünden,

paşam diyerek. Ceset torbasına çapraz koymaya çalıştık. Ayaklarını büküm, ceset torbasının fermuarını zorla kapattık. “Hakkını helal et paşam. Benim hakkım varsa helal olsun paşam. Ben gelemiyorum oğlum. Benim anneni bulmam gerekiyor.” Öyle konuştum onunla. Dışarıya çıkarttık. Arabaya koyduk. Arkasından bakakaldım. Öylece gönderdim oğlumu... Akşam çocuklar, abisini defnetmiş, resmini çekmiş, gönderdiler bana. Toprağına bakakaldım.

5. güne doğru ilerlerken kızım beni aradı. “Baba, bizim oturma odasında kanepenin başlığını bulmuş teyzem.” dedi. Kızım ben daha şimdi ayrıldım oradan, 15 dakika olmamıştı ben ayrılalı. Teyzenler arabaya gitti, orda değiller ki dedim. “Vallahi,” dedi. “Teyzem aradı, görmüş. Ne olur baba git de bir bak.” Oğlum da bizim kanepenin başlığını gördüğünü söyledi. Tamam, dedim oğluma, annen bu kanepenin üzerinde. Kanepenin üstü tablayla kapalı. Tablanın bir kısmı eğilmiş yan yatmış. Kur’an kitabı orada duruyor. Tabla eşimin suratının üstüne düşmüş. Önce Kur’an kitabını aldık. Eşimi göremedim, üzerinde tabla olduğu için. Bu arada biz hilti bulduk, kazma kürek bulduk. Bütün çalışmalar bitmişti. Allah razı olsun kim olduklarını da bilmiyorum, 3-4 kişi yardıma geldi. Abi sen merak etme, buradaysa biz buluruz, dediler. Kanepenin bir tarafından başladılar kırmaya. Eşimin saçını gördüm. Oğluma annen burada, dedim. Proje-tör tutuyorlar, görünüyor. Oğlum, baba sen bakma, dedi. Benim 37 yıllık eşim, dedim. Benim canım, ciğerim. Battaniyeye sardık. Bütün oradaki vatandaşlarla elbirliği ile koridor oluşturarak aşağı indirdik. Bu esnada eşimin böyle tenini yokladım. Daha sıcaktı. 4. günü 5. güne bağlayan gece eşim daha sıcaktı. Başka herhangi bir yarası yok. Sağlıklıyı çağırdık. Dedi ki başınız sağ olsun.

Oradan aldık. Kıpıçam Mezarlığı’na vardık. Arabaların biri gidiyor, biri geliyor. Cesetler ortada, 20-30 tane dizmişler yan yana. Savcının yanına gittik. Savcıya dedim, sayın savcım, ben eşimi memleketi Adıyaman’a götüreceğim. Defin belgesini ona göre hazırlayın. Defin belgesini hazırladı. “Ben,” dedi. “Bir defin belgesi yaptım. Türkiye’nin neresine götürürsen götür, hiçbir yerde sorun olmaz.” Sağ olun sayın savcım, dedim. Orada hocalar vardı, çadırın içerisinde. Hocalar yıkamalarını yaptılar. Yine kaynımın aracı ile yola koyulduk. Sabahleyin toprağına defnettim.

Dünya hiçbir şeye değmezmiş!

Oğlumla gelinimin 4 yıldır çocukları olmuyordu. 3 ay olmuştu bebekleri olalı, Veysel Efe. Bir Hoca adını Veysel koyun, demiş. “Baba,” demişti, “Oğlum olursa adını Veysel koyacağım. Veysel Karani’ye kurban adadım. Gidip orada kurban keseceğim.” Tamam paşam, gideriz, demiştim.

Aradan bir ay kadar geçti. Bindim, Siirt’e gittim. Kızımı damadımı aldım, Veysel Karani’ye gittim. Orada adaklarını yerine getirdim. Bir Kur’an kursuna başıladık. Şehitlerimizin isimlerini de verdik. Bir hafta boyunca hatim indirip isimlerini zikredeceklerdi. Arkalarından yaptığımız şu anda sadece dua ve elimizden gelirse onlar adına hayır...

Allah benden çok seviyormuş onları. Eşimi çok seviyordum. Hâlâ da çok seviyorum. Biz severek evlenmiştik. Çocuklarımızın üçünü de baş göz ettik. Üçü de sevdiğine kavuştu. Depremden sonra ilk Baykar konteynerlerinde yer verdiler. 15-20 gün orada kaldım. Duramadım. Çocuklarım ısrar etti, 1+1 eşyalı daire tuttu. Şimdi orada kalıyorum. İş yerim de enkaz oldu. Zaten gözümde yoktu. İki evim, bir iş yerim gitti depremde.

Dünya hiçbir şeye değmezmiş. Hiçbir şeye... Hayat yanında olduğun sevdiklerinle güzelmış. Para pul sana mutluluk getirmiyormuş. Çok acı bir şekilde öğrendik. İnşallah bundan böyle Allah’ım büyük afetlerden halkımızı korur, insanlarımızı korur.

Allah’ım güzel haberler de verdi bana. Küçük oğlum bir gün dedi ki, “Baba gelininle Alparslan’ı kardeşimin yanına göndereceğim. Kız kardeşim özlemiş. Hafta sonunda da seninle biz gidelim.” Pazartesi günü onları yolcu ettik. Sağ günü kızım beni aradı. Dedim ki yeğenin geldi, bizi aramaz oldun. Hakikaten tutkun bir aileyiz. “Evet,” dedi. Yeğenimle iyi vakit geçiriyoruz.” İnşallah daha iyi vakitler geçirirsiniz, dedim. “Sana çok büyük bir sürprizim vardı ama hafta sonuna kadar dayanamayacağım.” dedi. Hissettim, söyle dedim sürprizimi. “Dede oluyorsun.” dedi kızım. Allah senden razı olsun, dedim. Allah analı babalı, sağlıklı sıhhatli kucağımıza verir inşallah, dedim.

“

Abimle çok vakit
geçirirdik. Depremden
2 gün önce vedaya
gelmiş gibiydi. Çok
durgundu. Sanki o kişi
benim abim değildi.
Sadece bizi izliyordu.
Benden helva yapmamı
istemişti. Normalde
çok güzel yaparım
ama o gün hiç içimden
gelmemişti. Haberim
olmadan abimin helvasını
kavurmuşum. Güzel
olmamasına rağmen
ikinci tabağı da istemişti.
Şu an helva görmek bile
istemiyorum. İnsan bazı
şeyleri sadece anılarda
yaşatmak istiyor.

“Bir Abim Vardı Benim”

Demet Kılınç. Abisini, yengesini ve bir yeğenini kaybetti. Depremın 2. gününü iki yeğeni kurtarıldı. Abisinin emanetleri olarak gördüğü yeğenleriyle beraber hayata dönmeye çalışıyor.

Uykumuzun en ağır zamanında geldi. Ben çok geç yatmıştım. Uyumamıştım aslında. Kar yağıyordu. Depremden yarım saat önce köpekler o kadar şiddetli havladı ki... Normalde ezana doğru havlıyorlardı ama ezan vaktine daha vardı. Endişelenmiştim. Balkona çıkıp havaya baktım. Gökyüzü aşırı derecede kırmızıydı. Yatağıma yattım. 15 dakika geçmeden bir gürültü ve ışık patlamasıyla uyandık. Her yerde döküntüler, savrulmuş eşyalar vardı. Dalmış olsam belki yataktan daha geç kalkabilirdim, kızım daha geç ulaşabilirdim. Duvarlar ikiye yarılmıştı, kızımın yatağına parçalar düşmüştü. 15-20 saniyeyle kurtulduk belki de. Kızımı kucağıma alıyordum ama sarsıntıdan dolayı tutamıyordum. Sürekli düşüp kalkıyorduk. İkinci depreme yakalanmadan bir şekilde evden çıktık. Evim ağır hasarlıydı. Annem de bizdeydi ve ayağında protez vardı. Onu indirmek çok zordu. Macera indikten sonra başladı. Ben hayatımda bu kadar korktuğumu ve çaresiz hissettiğimi hatırlamıyorum. Hava çok soğuktu. Pijamalarımızla çıkmıştık. Telaşla ayağıma kocaman bir terlik giymiştim. Çorabım bile yoktu. Kaybettiğimiz insanları bilmeden saatlerce bekledik. Etrafta koşturan insanlar, araba yığınları, korna sesleri, çığlıklar...

İdrarından alıp ağzına sürmüş

Araç yoktu. Hiçbir yere gidemiyorduk. Sonra kız kardeşim bizi aldı. Telefonlarımız çekmiyordu. Kimin evinin yıkılıp yıkılmadığını bile bilmiyorduk. Diğer kız kardeşlerime bir şekilde ulaştım ama abimden haber alamadım. Çarşıda oturduğu için oraya gitmek istedik. Ben Tekerek'te oturuyorum. Çarşı normalde 15-20 dakika sürer ama o gün 3 saat sürdü. O kadar çok trafik vardı ki... İnsanlar korku ve panik içindeydi. Gider gitmez arabadan indim, koşmaya başladım. Abimlerin yaşadığı 8 katlı bina yerle bir olmuş, tek kat hâline gelmişti. O an dondum. Hiçbir şey düşünemedim. Ne ağlayabildim ne haykırabildim. Sadece kilitlendim kaldım. Enkazın içine girmeye çalışırken kendime geldim. Abim, eşi ve 8, 13, 15 yaşlarındaki üç erkek çocuğuyla birlikte 5. katta yaşıyordu. Birinden bir ses duyma umuduyla kafamı yıkıntıların arasına sokup dinledim. Etrafta çok gürültü vardı, hiçbir şey duymadım. Her yer toz bulutuyla kaplanmıştı. Şehrin iç kısmı harabeye dönmüştü, kurtarma araçları giremedi. Kendi imkânlarımızla savrulan eşyalardan abimlerin katı tespit ettik. Eşim, yengemin abileriyle beraber enkazda çalıştı ama o kadar beton yığınının altından insan nasıl kalkar? Hiçbir şey yapamadık. Bir ses duyamadık. Küçük delgeçler ile betonları kırmaya çalıştılar. Kirişler çok kalın olduğu için kıramadılar. Beklemek çok zor. Sadece dua ediyorduk. 2. gün madenciler geldi. Öğlene doğru bir ısı tespit ettiler. Gidip baktığımızda yeğenlerimin seslerini duyduk. Hem ağladık hem sevindik. O süreçte bir sürü ölmüş insanla karşılaştım. Kafası kopmuş, eli ayağı ezilmiş insanlar gördüm. Normalde ölmüş insana çok fazla yaklaşmam ama orada hiçbir şey hissedemedim. Sadece dua ederek yanlarından geçtim. Sonradan 15 yaşındaki yeğenim bana depresyon gününü anlattı: "Hala yeni yatmıştık. Pencerelerin kırılma sesiyle uyandık. Kardeşimle yan yana yatıyorduk. Ayağa kalktığımız gibi bizi savurdu. Kardeşim benim üstüme, ben de yatağımın üzerine düştüm. Ondan sonra yıkılma başladı. Her şey 6-8 saniye içerisinde oldu. Aramızda sadece bir karışık masafe vardı. Ağzımıza gözümüze tozlar yağıyordu. Konuşamıyorduk." dedi. 15 yaşında olanın ufak tefek yaraları vardı ama 13 yaşındaki'nin ayağının üzerine kolon düştüğü için hissetmiyordu. O şekilde 2 gün beklemişler. Küçük olan bilinç kaybı yaşayınca idrarından alıp

ağzına sürmüş. Bir yerde böyle bir şey duymuş. “Zaten korkudan altımıza kaçırıyorduk. Tozdan, susuzluktan boğazlarımız kilitliydi. Ben de yaptım.” dedi. Boğazı biraz açılınca bağırmaya başlamış, madenciler o şekilde sesini duymuş. Sonra hep beraber girip sedyeye koyarak çıkarttılar. Ama çocuklar donmuştu. Yüzleri sapsarıydı. Artık kendilerini bırakmışlardı. Küçük olan çıkartılırken “Ayağım, ayağım!” diye bağıyordu. Ağlıyordu. Kafasından kanlar akıyordu. Vücudu ezilmişti.

“Ketçaplı makarna istiyorum!”

İki yeğenim çıktıktan sonra abimlerin çıkmasını bekledik. Günler geçti. Benim bir kızım bir de oğlum var. Onlarla beraber 10 gün arabanın içerisinde yatmak zorunda kaldık. 2 gün boyunca kızım hiçbir şey yiyemedi. Tuvaletini yapamadı. Sadece ağlıyordu. 6 yaşında bir çocuk, kafasını kaldırıp pencereden bakınca gördüğü tek şey enkaz ve ceset torbaları... Ne zaman dışarı çıksa bağırarak ağlıyor, arabaya geri giriyordu. “Ketçaplı makarna istiyorum!” diye ağlıyordu. Küçük olduğu için neler olduğunu anlayamadı. Ben de çorba kazanları nereye kuruluyorsa oraya gittim ama hep bitmiş oluyordu. Çocuğum 2 gün boyunca hiçbir şey yemediği için hâlsiz düşmüştü. Ağlamaya başladım. Bir amca beni görüp yanına çağırdı, “Ben çorba kazanının dibini sıyrırım.” dedi. Kazandan bir pet bardağın yarısı kadar çorba çıktı. Elime de küçük bir ekmek verdi. Çocuğuma bir şey yedireceğim diye sevinçle koşarak arabaya gittim.

Benzin olmadığı için ısınamıyorduk. Ateş yakıp bulduğumuz bataniyeleri vücudumuza sarmaya çalışıyorduk. Çok zor bir süreçti. Günler geçtikçe abimi bulacağımıza dair ümidim tükenmeye başlamıştı. Aynı zamanda Ebrar Sitesi’nde kuzenlerimi de kaybettim. Bir kuzenimin üzerine kolon düştüğü için üç parçaya ayırarak çıkarttılar. Bir başka kuzenimin eşi ve üç çocuğu yanarak vefat etti. Yaşadıkları binanın alt katındaki atölyede çok fazla yağ ve bir tüplü araç varmış. Bina yıkılınca araba patlamış ve yangın çıkmış. Kuzenim ailesinin külünü dahi bulamadı. Sadece 6 yaşındaki kızının yatak demirini ve kumbarasını buldu. Bunları duyunca cansız da olsa bir beden bulup defnetmek istedik. En azından mezarları olur diye düşündük. 6. gün “Isı var!” dediler. Ümitlendik. Canlı bir köpek bulmuşlar. Sahibi vefat etmiş. Meğer oymuş ısı. Abimler için de “Bulduk ama yaşamı-

yorlar.” dediklerinde günlerce ağlayamayan ben çığlıklarla kendimi yerlere atmıştım. Bir abim vardı benim. Deprem olunca yatağından bile kalkmamış. Sadece ellerini ve bacaklarını kendine çekerek bir pozisyon oluşturmuş. Donmuş vaziyette buldular, açamadılar. Mezarına donmuş ve kendini bürmüş bir şekilde defnettik.

Dizini ovdum, sevdim, vedalaştım...

Abimi ceset torbasına koyup götürmeye kalktıklarında “Yüzüne dahi bakamadık.” diye arkalarından koştum. “Bakmayın! En son gördüğünüz gibi hatırlayın.” dediler. Bize yüzlerini göstermediler. Eşim, “Abin nur gibiydi. Sadece yüzünde hafif bir morarma vardı. 6. gün çıkması na rağmen hiç koku yoktu. Sanki yeni vefat etmiş gibiydi.” dedi.

Küçük yeğenimin durumu ağır olduğu için ameliyatlara giriyordu. Büyük olan yeğenimi bir arkadaşımız cenazeye getirdi. Mezarlığa girdiğinde beni karşısında görünce “Hala beni buraya niye getirdiniz?” diye hıçkırarak ağladı. Mezarlık çok kalabalıktı. Kepçeler boydan boya derin çukurlar açıyordu. Defnedilmeyi bekleyen yüzlerce ceset vardı. Oradaki insanların ağlaması, feryatları... Abimin başında diz çöktüm. İki büklüm olduğu için kefen tam kapanmamıştı. Elimi üzerine koydum ve dizine denk geldim. Ovdum, sevdim, vedalaştım... Teni yumuşacıktı. Sanki başına oturup onunla ilgilenmemi istiyor gibi geldi. 15-20 dakika başından kalkmadım. İnşallah Rabb'im abimin şehadetini kabul eder.

Abimle çok vakit geçirirdik. Depremden iki gün önce vedaya gelmiş gibiydi. Çok durgundu. Sanki o kişi benim abim değildi. Sadece bizi izliyordu. Benden helva yapmamı istemişti. Normalde çok güzel yaparım ama o gün hiç içimden gelmemişti. Haberim olmadan abimin helvasını fazla kavurmuşum. Güzel olmamasına rağmen ikinci tabağı da istemişti. Şu an helva görmek bile istemiyorum. İnsan bazı şeyleri sadece anılarda yaşatmak istiyor.

Artık iki değil dört evladım var

Elbistan depremine kadar abileri 8 yaşındaki yeğenimin sesini duyuyormuş. “Abi çok canım acıyor. Sıkıştım artık dayanamıyorum. Kur-

tarın beni!” diye feryat ediyormuş. Onlar da “Sabret gelip kurtaracaklar.” diye onu teselli etmeye çalışıyorlarmış. Yeğenim, “Kardeşimin sesini öğleye kadar duydum ama annemin babamın sesini hiç duymadım. İkinci deprem bizi biraz daha baskıladı. Kolonla aramızdaki mesafe daraldı. Herhâlde biz de öleceğiz diye düşündük. Gürültü bittikten sonra kardeşime seslendim ama sesi çıkmıyordu.” dedi. Yavrumu petekle yatağın arasına sıkışmış bir şekilde bulmuşlar. Annesi ve babasıyla beraber yatıyordu. Yatağın altını açarak çıkarttılar.

13 yaşındaki yeğenimi enkazdan çıktıktan sonra Antep’e gönderdik ama hastanelerde yer kalmadığı için tedavi edemediler. Teyzesi İstanbul Pendik Araştırma Hastanesi’ne gelmesini istedi. Uçakla gittiler. Yeğenim 3 ay boyunca hastaneden hiç çıkmadı. Ayağı çürümeye başlamış. 15-20 ameliyat geçirdi. Dizinden aşağısını kesmek istediler. Ateşi düşmüyordu. Enfeksiyon vücuduna yayılmıştı. Bilinç kayıpları başlamıştı. Rüyalar, sayıklamalar... Çok mücadele verdik. Sağ olsun doktorlar da çok uğraştı. Ameliyatlar sonrasında yavaş yavaş ayağındaki hissiyatın geri geldiğini gördüler. His gelmemiş olsaydı keseceklerdi. Şu an aksayarak bir ayakkabılıkla yürüyor. Dizinden aşağısı çukur, kemikleri birbirine yapıştığı için incelmış, ayağı kocaman ama şükür ki yürüyor. Onlar için de çok zor bir süreçti. Bazen bende bazen babaannelerinde ya da anneannelerinde kalıyorlar. Benim artık iki değil dört evladım var. Onlar bana hem Allah’ın hem de abimin emaneti.

Sevdiklerimiz unutulmuyor ama yaşadıklarımızı unutmaya çalışıyoruz

Sevdiklerimizi defnettikten sonra başka şehirdeki arkadaşlarımız, akrabalarımız çağırdı. Kalacak yer yoktu. Ekmek, tuvalet, su... Hiçbir şey yoktu. Uzmanlar suları kullanmayın uyarısında bulunuyordu. Çocuklar için çıkmak zorunda kaldık. 10. günün sonunda Mersin’e gitmeye karar verdik. Mersin’de birkaç gün aile dostumuzun yanında kaldık. Sonra eşimin arkadaşları çağırdı, Ankara’ya gittik. Tanıdık bir otelde 2 buçuk ay kaldık. Normal hayata hemen dönemedim. Hep bir korku ve panik hâli içindeydim. Hayat durmuştu. Çocuklara eğitim için bir şeyler ayarlamaya çalıştık ama hiç motivasyonları yoktu. 15 yaşındaki oğlum tamamen içine kapandı. Odadan dahi

çıkıyor, yemek yemiyor, konuşmuyordu. Küçük yaşta çok şeye şahit oldular. 2 buçuk ayın sonunda Maraş'a döndük. İnsanın doğup büyüdüğü yer hiçbir şeye benzemiyor. Biz giderken hayalet şehir gibiydi burası. Yaralarını sarmak için dönmek istedim. Döndükten sonraki hayat da zordu. Hâlâ zor. Ev bulmak çok zor. İş olanakları kısıtlı. Hiçbir şey dışarıdan görüldüğü gibi değil. Hayatımızı bir şekilde sürdürmeye çalışıyoruz. Sevdiklerimiz unutulmuyor ama yaşadıklarımızı unutmaya çalışıyoruz. Şehrimizi tekrar ayağa kaldırmak istiyoruz. Bu süreci de atlatacağız inşallah.

Bu deprem bir gerçek. Ben sadece yıllar sonra insanlara bir ışık tutsun diye hikâyemi anlatıyorum. İnsanlar ne yapabilir? Deprem konusunda bilinçlenebilirler. Daha sağlam, depreme dayanıklı binalar inşa edebilirler. Kimse “Bu benim başıma gelmez.” demesin. Maraş aslında deprem olmadan 3 ay öncesinden beri sallanıyordu. Ama ben, çocukluğumdan bu yana böyle bir deprem yaşamamıştım. Uzmanlar hep Maraş'ın bir deprem beklediğini söylemişlerdi. Biz böyle olacağını hiç düşünmemiştik. Binaların sağlam olmaması, sivilaşma, yapı izinlerinin eksik olması, eksik malzeme kullanılması her şeyi daha çok zorlaştırdı. Şimdi anılarımdan geriye hiçbir şey kalmadı. Çocukluğumdan beri bildiğim yerler artık bana yabancı. Hatıralarımın hepsi kayboldu. Yenileri oluşacak elbette ama benim geçmiş hiçbir anım orada olmayacak.

“

Depremi 20. günü...
Bulunduğumuz yerde
oduna ihtiyaç oldu.
57 kişi kalıyorduk.
Odunu da parayla almak
zorundasın. O anda para
lazım. Kasada küçük
bir meblağ paramız
vardı. O zaman aklıma
düştü d  kk n. Gidip
bakalım deyince... Yoksa
hiç aklımın ucundan
bile geçmiyordu.
Biz yakınlarımız
sağ kurtulsun, daha
fazla insan kurtulsun
derdindeydik.

“Ömür Gider, Bu Acı Kalır”

Serdar Şavkılı. Depremde kardeşini ve yeğenlerini kaybetti. 1994'ten bu yana gıda sektöründe çalışıyor. “Kavurmacı Serdar Usta” olarak nam salmış. Sadece Kahramanmaraş'ta değil, Türkiye'nin pek çok ilinde franchising sistemiyle şubeleri vardı. Depremde hem imalathanesi hem de beş dükkânı yıkıldı.

205

99 depremini de yaşamıştım. Adapazarı'nda askerdim. O zaman böyle hissetmemiştim. Yani bunu iliklerime kadar, ruhuma kadar hissettim. Deprem gecesi evimdeydim. 4 çocuğum var. Çok zor bir geceydi. Ailemden bazılarına ulaşamamıştım. 15. katta oturuyorduk. Avizelerin, duvarların gelip gittiği, her şeyin yıkıldığı gözümün önünde oldu. Bir de yüksek kat olunca biraz daha sallandı. Odadan çıkıyorum diğer odaya gideceğim, beni ta misafir odasına götürüyor. Oradan koşarak yine o hızla geri geliyorum, beni yatak odasına sürüklüyor. Duvarlara çarpıyorsun. Yani toparlansam çocuklarımı da toplayacağım. Bir araya gelemiyoruz. Tutacak bir şey yok. Elinle tutmaya çalışıyorsun, öbür duvara vuruyor. Öbür duvardan tutuyorsun, diğerine vuruyor.

O ilk 87 saniyelik depremi yaşadık, sonra durdu. İkinci sarsıntıdan önce çocukları göndermiştim. Büyük çocuklarım kendi imkânları

ile merdivenden aşağı indi. Benim kucağımda 3 aylık bebeğim vardı. Battaniyeye sardım, merdivenlerden iniyordum. Duvar uçuyor diye ses gelince baktım, hakikaten uçuyor. Sallanma yeniden başladı. Asansörlerin açıldığı bir boşluk vardı, oraya atladım çocukla beraber. Benden önce de fabrikada çalışan bir kardeşimiz var Murat abi, o atladı. O atlayınca baktım binanın birinci kattaki duvarı uçtu, bana geliyor. Birinci kattan zemindeki boşluğa atladım. Yaralandım. Elbistan depremine de camide yakalandım.

Hastaneye gitmeye hayâ ettim

17 gün sonra alçıya aldılar ayağımı. Ben hastaneye gitmeye hayâ ettim. O kadar felaket vardı ki ortalıkta, doktora gidip de ayağım kırıldı demeye utandım. Öyle durdum... Teyzemgilin çiftliği var, oraya sığındık. Orada kendi imkânlarımızla, bezle tahtayla falan sardık. Ayakkabıyı da giydim. Öyle durdum 17 gün. Sonradan çok morarınca, artık simsiyah olunca mecburiyetten gittim doktora. Cenazeler çıktıktan sonra gittim. Ayağı kopanlar, kolu kopanlar, gövdesi kopanlar... Onların içerisinde, ayağım kırıldı doktor bey, demeye utandım. Benim bir yeğenim var kurtuldu ama sol ayağı yok şu an. Bayağı insan var böyle.

O gece insanlar sadece kurtarılmayı bekliyordu. Sen de ayağını bacağı düşünmüyorsun. İş yerini de düşünmüyorsun. İşin gerçeği, bulunduğumuz yerde oduna ihtiyaç oldu. 57 kişi kalıyorduk. Odunu da parayla almak zorundasın. O anda para lazım. Depremin 20. günüydü. Kasada küçük bir meblağ paramız vardı. O zaman aklıma düştü dükkân. Gidip bakalım deyince... Yoksa hiç aklımın ucundan bile geçmiyordu. Biz yakınlarımız sağ kurtulsun, daha fazla insan kurtulsun derdindeydik. O gece çoğunluğun derdi can kurtarmaktı. Kimse mal peşinde değildi. Zaten imalathanenin yıkıldığını o geceden biliyordum. Kardeşim enkazdaydı. İmalathanenin üstünde oturuyordu. 5 katlıydı orası. Çarşıdaki dükkânın yıkıldığını da sonradan öğrendim.

Dünyada mahşeri gördük

Tarlanın kenarına çadır kurduk. 18 gün kaldık orada. Şehirden hiç gitmedik. Zaten mümkün değildi. Yani trilyon, katrilyon para verse-

ler gitme şansımız yoktu. Enkazda ailem var. Abim var, 3 yeğenim var. Yengem var. Öbür kardeşim var. Bunları nasıl bırakıp gidersin? O an canımızı, dünyayı, her şeyi unuttuk. 3 saat sonra küçük kardeşimle ailesini çıkarttılar. Çok şükür onlarda sıkıntı yoktu. Abim rahmetlik oldu, 5. günü çıkarttılar. Büyük yeğenim var, 23 yaşındaydı, üniversite mezunuydu. Kamu yönetimi okumuştı. Onu 5. günü çıkarttılar. O da rahmetlik oldu.

Bir yeğenimin cenazesi 17. gün çıktı. O da rahmetlik oldu. Yine bir yeğenimi 5. günü çıkarttılar. Sol ayağı ezilmiş vaziyetteydi. Onun bacağı kestiler. Yaşıyor. Yengemin omuriliği kırıldı enkazdan çıktığında. Şükür tedavi ile ayağa kaldırdılar.

Her yer mahşer alanı gibiydi. Dünyada mahşeri gördük. Rabb'im kimseye göstermesin, o acılar, o feryatlar, o bağırımlar... O insanların acılarını görüyorsun, gözünün önünde ama bir şey yapamıyorsun. Ayaklarını görüyorsun, kolunu görüyorsun, bir şey yapamıyorsun. Kimse bir yerlere sığınacak durumda değildi. Herkes parklarda, bina olmayan alanlardaydı. Birçoğumuz da zaten geceyi arabada geçirdi. O gece her yerde deprem vardı. Devlette de vardı, belediyede de valilikte de... O gece herkese deprem vardı. Devlet biraz silkelenince yerler ayarlandı, boşluk alanlar açıldı. Cenazesi olan cenazesine ulaştı, sağ olanlar yaralılarına ulaştı, herkes bir yolunu buldu. Herhâlde ömür gider bu acı kalır.

Herkes sağ kalsaydı da yine malımızı kaybetseydik

Depremden sonra hiçbir şey yapmadım. İlk 4 ay koltuk değnekleri ile yürüyordum. Bizim işimiz de bedensel olduğundan istesem de bir şey yapamazdım. O süreçte bir araştırmaya girmedim. Biraz da psikolojik çöküntü yaşadım. Ben aileme biraz fazla bağılyım. Ağabeyimi ve yeğenlerimi kaybedince mesleğe de küstüm. Yapmayacağım dedim. Dostlarım işimi bırakmamam gerektiğini söyledi. Tanınan bir esnaftım. Adımız Kavurmacı Serdar Usta'ydı. Bayilik verecek kadar ilerlemişti işlerimiz. Fakat hem imalathane hem de 5 dükkân gidince küstüm ben her şeye.

Bu işe başlarken küllerimizden doğduk. 2002 yılında girdim kavurma sektörüne. Sonrasında çok güzel bir düzene gelmiştik. Franchising

sistemine de geçmiştik. Her geçen gün daha da büyüyorduk. Gerek Büyükşehir Belediyemiz gerek 12 Şubat Belediyemizden, Kültür Müdürlüğü'nden toplu yemekler alabilecek kapasiteye gelmiştik. Gidışat çok güzeldi. Keşke hiçbir şey olmasaydı, herkes sağ kalsaydı da yine malımızı kaybetseydik. Üzüldüğümüz kesinlikle malımız değil. Oradaki anılarımıza üzülüyoruz. İlla ki Allah aldı Allah tekrar geri verir de. Ondan bir şüphemiz yok.

O gece iki dükkânım ve imalathanem yıkılınca diğer dükkânları da kapattım. Yapamadım yani... Yapma şansım da yoktu. Ürünleri temin ettiğim yerlerde de çok büyük yıkım oldu. Kasap yıkıldı, canlı hayvan aldığım adam bütün hayvanlarını kaybetti. Bunlar da biraz bizim boynumuzu büktü. Depremden önce çok güzel bir düzenimiz vardı. Gerek iş gerek maddi-manevi düzenimiz çok iyiydi. Kahramanmaraş merkezde, Arçelik durağında, Azerbaycan Bulvarı'nın olduğu yerdeydi iş yerim. İmalathanemiz de oraya yakındı. Şu an proje alanı ilan edildi orası. Piazza AVM'nin karşısında da bir iş yerimiz vardı. İmalathane yıkılınca, iki dükkân da yıkılınca, kiralarda yüksek artış olunca... İnsanlar biraz vicdansızlaştı. Yüz binlik kiralar beş yüz bin oldu. Uçtu rakamlar. Bu da bize ağır geldi.

Şimdi Büyükşehir Belediyemiz sağ olsun, dükkân yaptı. Konteynerden, prefabrikten dükkânlar, güzel de oldu. Burası yeni gelişen bir cadde, Hürriyet Mahallesi'ne bağlı, Kuzey Çevreyolu... KOSGEB'in işyerlerini kaybeden esnaflara maddi destek vermesiyle de yeniden, hep birlikte, bütün esnaflar olarak yine küllerimizden doğacağız. Yine ayağa kalkacağız, eski günlerden daha iyisi olacak.

Dua eder, dua bekleriz

Hep kötü olarak anıyoruz ama deprem güzel şeyler de kattı bize. Hiçbir şey senin değil dedi. Biz her gece yatarken bizim zannediyorduk. Yarın giyeceğimiz kıyafetleri bile hazırlıyorduk. Burada misafirsin dedi. Hatırladık. Maneviyatı kaybetmiştik. Dünya hayatına fazla dalmıştık. İşe küsmemin sebebi haşa Allah'a isyan değildi. Derdim bir suçlu aramak değildi. Aileme biraz fazla bağımlıydım, ondan oldu. Onun anılarını görmeyeyim diye.

Şükür gidişat çok iyi şu an. Başlayacağız yeniden inşallah. Türkiye genelinde bayağı bayimiz vardı. İstanbul'da 5 tane şubem vardı. Bayrampaşa'da, Güngören'de, Bahçelievler'de, Mecidiyeköy'de... Açılış aşamasında Bursa vardı. Denizli vardı. Onlar şimdi durdu. Biz açarsak açacaklar. Burada deprem olunca oraları da kapattık. Bayrampaşa'daki bayimiz köfte ekmeğe döndü. Bismillah deyip buradan başlayacağız inşallah. Sahalara geri döneceğiz. Benim kavurmam bana özel. Müşterim nerde olursa olsun geliyor. Benim çok fazla müşterim var, özellikle memlekette. Müşterilerimle ilişkim aile bağı gibidir, abi kardeş gibi. Bizim dükkânlarımız hep böyleydi.

Unutmuyoruz o günleri. Kaybettiklerimizin şehit olduğuna inanıyoruz. Malımızı da kaybettik. Rabb'im inşallah onları da sadaka olarak sayar. Üzülmiyorum. Vallahi! Hepsi geçecek. Güzel günler geri gelecek. İnancımız tam. Cuma günü de nasip olursa umreye gideceğim. Diyorum ya Allah bize kim düşmansa ona dahi göstermesin. Çok zor bir şeymiş. Böyle bir şeye ne diyebiliriz. Hiçbir şey diyemeyiz. Sadece dua eder, dua bekleriz.

“

Dayım, hanımı, iki
çocuğu vefat etti. 8. gün
çıkardık. Onları toprağa
koyduğum gibi işe
geldim. Çünkü biz devlet
için çalışıyoruz. Devletin
en zor anında yanında
olmayacaksam istifa edip
gideyim, durmamın bir
anlamı yok.

“Belki Yaşar”

Önder Yücel. 36 yaşında. İl Sağlık Müdürlüğü Destek Hizmetleri’nde şoförlük yapıyor. Deprem sonrasında enkazlardan insanların çıkmasına yardım etti. Çevre illerden ekipman takviyesi sürecinde şoförlük yaptı.

Yaşadığım binanın zemini eskiden dereymiş. Depremle beraber dere çöker, hepimiz altına gideriz diye düşündüm. Ama bir şekilde kurtulduk. En üst katta oturduğum için çok zor şartlarda aşağı indim. Ev çok sallanmıştı ama dışarı çıktığımda normal bir deprem oldu sandım. Önce annemlere ulaşmaya çalıştım, ulaşamadım. Çarşıya inmek için direkt aracıma bindim. Hava daha aydınlanmamıştı. Şekerdere’ye yaklaşınca bir tane enkaz gördüm. Bina çökmüş, alevler çıkıyor. Şok geçirdim. Aşağılara doğru indikçe daha çok yıkım gördüm. Çarşıya indiğimde her yer savaş alanı gibiydi. Direkt annemlerin evine gittim, komple yıkılmıştı. Evi daha 3 ay önce almıştık anneme. Eski binaydı. Annem, kız kardeşim ve abimle yaşıyordu. Ben onları bulmaya çalışırken annem aradı. Bir kız kardeşim daha var. Evlendiğinden beri annem hiç onun evinde yatılı kalmamıştı. Depremin olacağı gün kardeşim rahatsızlanmış, annem de yanında durmak için diğer kardeşlerimi de alıp kalmaya gitmiş. Çok şükür hepsi yaşıyordu.

Belki yaşar!

Beni dayımın oğlu aradı: “Babam gitti. Yetiş!” dedi. Koşarak gittim. İlk başta dayım depremden korktu, kaçtı zannettim. Çünkü çarşı gerçekten savaş alanı gibiydi. Etraf uğultuluydu. Sanki belediyenin hoparlörleri patlamış gibi yankılanan sesler vardı. Ne olduğunu da anlayamadık. Dayımın evinin olduğu yere gittim, bina yok. Hiçbir bina yok. Dayımların apartman normalde 10 katlıydı ama çokünce 2 kat kalmış. Enkazdan çıkanlar, çıkmaya çalışanlar... Benim oturduğum mahalleye arasında çok mesafe yok aslında ama sanki orada daha büyük bir deprem olmuş gibiydi. İnsanlar ellerinde çocuklarla beraber yattıkları kıyafetlerle çıkmış. Üstümüzde fazla ne varsa çıkartıp verdik. Arabada battaniyesi olan getirdi. O an insan yapacak bir şey bulamıyor. Ölmüşüz de savaşın ortasında dirilmişiz gibiydi. Dünyanın sonuna geldik sandım.

Dayımı beklerken etraftakilere yardım ediyorduk. O kadar çok ölü, ceset taşıdık ki... Deprem 2. günü bir tane ceset çıkarmıştım. Biraz soğukkanlıyım ama Allah güç de veriyor. Ölüden hepimiz korkarız normalde. Allah'ın bir hikmeti, korkuyu hissetmiyorduk. Bir binada kimsesi olmayan bir Suriyeli vardı. Adamın kafası kopmuş. Önce kafasını çıkarttım, bir köşeye koydum. Sonra cesedini çıkarttık. Bir ara gidip kafasıyla cesedi birleştirmeye çalışmışım. Bilincim yerinde değildi. Kız kardeşim geldi: “Abi ne yapıyorsun?” dedi. “Belki yaşar!” dedim. Yeter ki bir kişi çıksın diye tanıdık tanımadık fark etmeden herkes birbirine yardım etti. Ceset de olsa çıkartalım istedik.

Kolunu da alın!

Gecedен sabaha kadar enkazdaydık, hiç çıkmadık. Arabaya bile gir-medik. Ayakta uyuyorduk. Dayımların yan binası 7-8 katlıydı. Öyle bir sallanıyordu ki uçmak üzereydi. Bir tane abla balkonundan bağı-rıyor: “Kurtarın bizi!”. Eşi askermiş, burada yokmuş. Kendi balkona atlamış, orada kalmış. İçerde çocuğu varmış. Evin her yeri yıkılmıştı, kalanlar da yıkılmak üzereydi. Nakliye şirketlerinden rica ettik, asan-sörlü araçlarını getirip binaya dayadılar. Önce ablayı indirdik. Ço-cuğu almak için eve girdim. Çocuk 2,5-3 yaşlarındaydı. Kolunun üs-tüne beton düşmüş, kopmuş... Annesi yalvarıyor “Kolunu da alın!”

diye. O sallanan apartmandan çocuğu ve kolunu aldım. O an herkes panik içinde bir yere koşuyordu. Hastane yok, kolu diktirebilecek hiçbir yer yok. Trafik kilit, hiç kimse bir yere gidemiyor. Ablayı ve çocuğu nereye götüreceğiz? Araba durdurup “Hemen şurada hastane var. Yetiştirin!” diyordum. “Orası yıkıldı.” diyorlardı. Ben depremin 10 ili etkilediğini, merkezin Maraş olduğunu 4. gün öğrendim. Çünkü internet yok, telefon yok. Bunlar olsa da bir can pazarının içindeyiz, telefona bakacak ilgimiz yok. Eğer diğer iller de bizimki kadar etkilendiyse bittik dedim.

Devletin en zor anında yoksak istifa edip gideyim

Arkadaşım bir adamı hastaneye götürmüştü. Abinin evi çökmüş, gözünü ilk kez hastanede açmış. Hiçbir şey hatırlamıyor. Bir bakıyor ki iki bacağı yok, aile yok, çocuklar yok. “Ben ölmek istiyorum. Beni öldürün!” diye feryat ediyor. Bizim bir acımız var ama biraz ileriye bakınca daha büyük acılar görüyorsun. Dayım, hanımı, 2 çocuğu vefat etti. 8. gün çıkardık. Onları toprağa koyduğum gibi işe geldim. Çünkü biz devlet için çalışıyoruz. Devletin en zor anında yoksam istifa edip gideyim, durmamın bir anlamı yok. Ne gerekiyorsa yaptık, çalıştık. Buraya yardım için Azerbaycanlılar geldi. Sahra Hastanesi kurarken onlara yardım ettik. Yine şoförlük yaptım. Aşırı derecede yoğunluk. Hastaneye gidecek ekipmanları normal arabalara koyarak taşıyorduk. Yollar açılınca başka şehirlerden şoför arkadaşlarımız geldi, sağ olsunlar. Araba da gönderdiler. Adıyaman’a, Hatay’a gidiyorduk. Oradan buraya malzeme lazım oluyordu. Buradan oraya acil ihtiyaçlar oluyordu. Bu deprem Allah’ın bize vermiş olduğu bir imtihandı. Hâlimize şükrediyoruz.

“

Büyük felaket yaşadık.
Çok zor. Kalan mı yaşıyor, ölen mi yaşıyor?
Yaşadığına pişmansın.
Niçin yaşıyorduk?
Çocuklarımız evlatlarımız için yaşıyorduk. Hayatta kaldığına pişman olur mu insan? Ondan bile pişmanlık duyuyorsun.
Her şeye rağmen hayat yaşamaya değer ama yaşadığına pişmanlık duyuyorsun.

“Uğruna Yaşadığın Ölünce...”

Nazım Çetinkaya. Nakliyecilik ve Kents Alüminyum Yönetim Kurulu Başkanı. Depremde tüm ailesini kaybetti.

Deprem gecesi köydeydim. Çocuklarım buradaydı. Bir gün öncesi arkadaşımıza başsağlığına gitmiştik. Dönüşte herkes kendi aracıyla döndü. Ben de köyde kalayım, sabah giderim, diye düşündüm. Saat 04:17 gibi depremle uyandık. Uyanır uyanmaz aklıma hemen çocuklarım geldi. Apar topar, hızlı bir hareketle araca bindim, yola çıktım. Karşıdan ne gelen var ne giden, kimseler yok. Her yer karanlık. Hava yağışlı. Köyden o kadar hızlı çıkmışım ki etrafıma bile bakmamışım. Depremin şiddetiyle aklımda sadece çocuklar var. Normalde köy ile evimin arası 10 dakikalık yol ama ben o gece 4 dakika gibi kısa bir sürede geldim. Gelirken yolda bir iki yerde kaymalar vardı. Şehre girdim, evimden tarafa dönene kadar yol boyunca yıkılanları dahi görmedim. O kadar odaklanmışım ki eve gitmeye, onları görüp bu korkuyu üzerimden atmaya. Bir taraftan da inşallah çocuklar inmiştir, diye dua ediyorum.

Tam evin oradaki caddenin başına geldim, bir baktım ki köşedeki binaların enkazları yolu kapatmış. Arabamı oraya bıraktım ama onu görünce ben bittim. Hiçbir taraftan evin giriş yeri kalmamış. Geri geldim, araca bindim, oğlumun oturduğu taraftan eve geçeyim dedim. Bir geldim gördüm ki o tarafta hiç ev kalmamış. Oğlumun binası da yerle bir. Oğlum evliydi, ayrı evde oturuyordu. Orada bir kez daha yıkıldım. Kendimi toparlayamadım bir türlü. Kalktım, so-

kaklarda bir Allah'ın kulu yok. Herkes enkaz altında... Normal zaman olsa insan korkar, yaklaşmaz. Hiçbir şey görünmüyor, şehir zifiri karanlık. Bağıra çağıra oğlumun binasının etrafında dolandım, hiç kimse yoktu. Hiç ses yoktu.

Benim evde eşim, iki oğlum ve bir yeğenim vardı. Yeğenim rahmetli kardeşimin çocuğuydu, o da bizimle kalıyordu. Babası vefat edince annesi evlenmişti. Onu ben büyüttüm. Evin etrafına geldim, hiç kimseler yok. Bir tek yan bina ayakta kalmış. Oradaki insanlar da can derdine düşmüş, kaçmaya çalışıyor. Herkes kendini bir yerlere atmaya çalışıyor. Ben binanın etrafında bir oraya bir buraya dönerken bizim yıkılan binanın tepesinde bir karaltı gördüm. Tırmanarak çıktım. Baktım ki kapıcının eşi. Sirtında bir battaniye, yatağından bile çıkmamış. Kendi yatak odası kısmındaymış, kocası ve çocukları da oturma odası kısmındaymış. Kapıcı dairesi en üst kattaydı. Bina yıkılırken kendi üstündeki beton oturma odası tarafına doğru kayıp çocukları ve eşiyle beraber aşağıya inmiş, kendi üstü açıkta kalmış. Gitti çocuklarım diye bağıyor. Ayağında hiçbir şey yok. Ben onu oradan aldım, aşağıya indirdim.

Dolaşıyorum, dolaşıyorum, kimseler yok. Ortalıkta kimse yok. Sabah bir türlü olmak bilmiyor zaten. Karanlıkta bir şey de görmüyorsunuz. Ruhsal olarak bitmişim. Gün ağarmaya başlayınca insanlar sağdan soldan gelmeye başladı. Ama hiç kimseler yok, kimsenin bir yardımı yok, yardım edecek kimse yok. Çünkü herkes yardıma muhtaç. Allah o acıları kimseye ne yaşatsın ne göstere. İnsanın evlatları toprak altında, beton yığınlarının altında, düşünebiliyor musun? Kanamış parmaklarıyla kazmaya çalışıyorsunuz, bir ses duymaya çalışıyorsunuz. Birinden bir ses duyamaz mıyım? Birinden bir nefes duyamaz mıyım? Birinden bir haber alamaz mıyım? Şu taşı kaldırırsam acaba altından birinin sesini duyup ona ulaşamaz mıyım? Yok, böyle bir şey! Bir insanın bu kadar acı içinde olması...

Bizim evimiz 3. kattaydı. Ben 2006'da almıştım bu evi. Oğlumun evi 1. kattaydı. Hiç yataklarından bile kalkmamışlar. Bina olduğu gibi üstlerine düşmüş. Güney tarafa doğru yatınca binanın arkadaki dairelerden bir bir çıkanlar, yaralı çıkanlar oldu. Her daireden aşağı yukarı bir kişi çıkarıldı. Bazı dairelerden hiç çıkmayanlar oldu. Bu-

rası 30 dairelik bir apartmandı. Zemin iyi olmayan yerlerde çok kata müsaade edilince ilk vurduğu anda binalar böyle yıkılır. Hiç kimseyi uyandırıp kaldırmamış. Bir vurmasıyla yerle bir olmuş.

Uyansa yatağında kalır mı?

Çocuklarımı yataklarından aldım. Uyanamamışlar bile. Uyansa yatağında kalır mı? Can havliyle dışarı çıkmaya çalışır, aşağı atlamaya çalışır. Bir şey yapmaya çalışır. Oğlum ve gelinim vardı. Onlar da yataklarındaydı. Onlar da hiç uyanmamışlar.

Allah kimseyi evladiyla sınamasın. O kadar ağır ki... İsyan etmemek için zor tutuyorsun kendini. El bebek gül bebek büyüttüğün evlatların bir anda yok oluyor. Bunu kimse bilmez. Kimse anlayamaz beni. Bu acıyı kimseler anlayamaz. Ancak yaşayan anlar. Tek başına kalıyorsun. Bir saniyede bir gecede herkesin gidiyor, her şeyin bitiyor. Hayallerin, dünyanın, her şeyin son bulduğu yani sözün bittiği yer.

Çocuklarımızı çıkarırken hiç kimsenin desteği olmadı. Zaten kimsenin bir şey yapma şansı yoktu. Ellerimizle taşları kırmaya, betonları kırmaya çalıştık. İnsan gücüyle ne kadar kırarsın? Diğer tarafta kardeşimin çocukları vardı. Onlar en üst katta oturuyorlardı. En üst kat olunca bir umut belki sağ çıkarırız diye düşündük. Gittik, oradan bir tanesini sağ çıkarabilmek için uğraştık. Hiltilelerle, balyozlarla, küreklerle, o anki elimizdeki imkânlarla kırarak aldık o çocukların hepsini, ama hiçbiri yaşamıyordu. Üstlerine sütun düşmüş.

Biz 1. gün o kadar çalıştık ama bir şey yapamadık. Herkes can derdinde, kimseden bir şey isteme durumu yok. Amca çocuklarının maden ocağı vardı, oradan birer tonluk 2 kepçe getirdik. Benim oğlum 5 katlı binanın 1. katında oturuyordu. Evlerin her şeklini bildiğim için yatak odasının olduğu yeri buldum. Kırıcının ucuyla yatak odasının betonunu kırdık. Bir açtık ki içeride. Üstüne enkazın hepsi basmış. Yatağının üstünde. Bunun ne demek olduğunu biliyor musunuz? Kendi evlatlarını kendin çıkarıyorsun enkazdan. Kendi evlatlarını kendin koyuyorsun mezarlarına. Olamaz böyle bir acı. Böyle bir acının tarifi yok.

Kalan mı yaşıyor, ölen mi?

İkinci gün alabildim ben oğlumu. Ondan sonra gittim diğer çocuklarım. Onları alabilmek için etraftan kırıcı bulduk, jeneratör bulduk, kesici bulduk. Yeğenlerim, köyde oturan yeğenlerimin koşturup gelmesi... Hepimizin ayrı elden çalışarak onları çıkarmamız... Kepçeyi operatörü kendi imkânlarımızla bulup getirdik ve onları tek tek çıkardık. Ben çocuklarımı bulana kadar on dört tane ceset çıkardım. Sahipsiz, kimsesi kalmamış. Getiriyorum, çıkarıyorum, kenara koyuyorum, birileri gelip alıp götürüyor. Üstümde oturanlar, yanımda oturanlar, onların bir kimseleri kalmamış. Onları çıkaracak kimseleri de yok. Bütün komşularım gitti. Çıkan da yarım zaten, cansız gönderdik bazılarını. Her tarafları ezik, kırık, çürük. Sağ kalanlar da günlerce, aylarca hastanelerde kaldı.

Bizim mahallede tek tük bina kaldı. Bina hasar almış ama insanları yaşıyor. Bizim de yaşasaydı da tüm her şeyimiz gitseydi. Her şeyimiz batsaydı da canlar kalsaydı. Çok ağır şartlar Allah kimselere yaşatmasın. Bu memleket bu insanlar hiçbir şekilde bunları hak etmiyorlar. Bir saniye sürmeden çökmüş, inanabiliyor musunuz? Onlar daha yataklarından uyanamadan üzerlerine çökmüş. Hepsini yattıkları odalardan aldım ben. Bu nasıl bir şey?

Bölgemizden de çok insan gitti. Eşi, çocukları, kendisi bütün aile gidenler oldu. Büyük felaket yaşadık. Çok zor. Kalan mı yaşıyor, ölen mi yaşıyor? Yaşadığına pişmansın. Niçin yaşıyorduk? Çocuklarımız evlatlarımız için yaşıyorduk. Hayatta kaldığına pişman olur mu insan? Ondan bile pişmanlık duyuyorsun. Her şeye rağmen hayat yaşamaya değer ama yaşadığına pişmanlık duyuyorsun.

Cenazeyi bulduğuna şükretmek

Şuna şükrediyorum, ben hepsini tek tek buldum, defnettım. Bazı aileler yakınlarının cesetlerine bile ulaşamadılar. Beton yığınlarının arasında kalıp betonlar vardır. Kepçeler onları kırmak için vurdukça cesetler o betonların altında ezildi. Beton yığınlarının demirlerini koparmak için kepçe vuruyor ama teknik çalışma olmadığından, kaba düzen bir çalışma olduğu için, altındaki cesetleri parçalıyor. Benim

çocuklarımı sağlam çıkarabilmemin sebebi şuydu: Şimdi ben her yeri bildiğim için, bütün binada kimin nerede oturduğunu bildiğim için nokta atışı çalıştık. Ve bizim imkânımız oldu, jeneratör bulduk, kesici getirdik. Hiltilelerle kırarak, demirleri kesicilerle keserek ilerledik. Onları kepçenin vurup dağıtmasını beklemedik.

Allah bir daha yaşatmasın. Bizler yaşayan birer ölüyüz şu anda. Ruh gitmiş, kafa gitmiş. Buradan köye gidiyorum, diyorsun, bir bakıyorsun çarşıya gitmişsin. Çarşıda bir yere gidiyorsun, bir bakmışsın başka yere gitmişsin. Düşünebiliyor musunuz, gideceğin yeri unutuyorsun. Sanayiye gitmeyi düşünüyorsun ama şuradan bir çıkmışsın bakıyorsun ki başka bir yerdesin. Ruh kaldırmıyor. Yaşamak ağır geliyor.

Köyde bir yerimiz vardı. Şimdi orayı çevirdim, orada yaşamaya çalışıyorum. Emekliyim zaten. Ama oğlumun bir işi vardı. Atölyesi vardı, alüminyum doğrama işi yapıyordu. Onu toparlamaya çalışıyorum, onunla oyalanmaya çalışıyorum. Orada yarım kalmış işler vardı. Çok hayalleri vardı. Hayalleri gitti, kendileri gitti, her şeyleri gitti. O işi ben kurmuştum. Çocuklarım kimseye muhtaç olmasın, kendi işleri olsun diye onlara aktarmıştım. Üç tane üniversite bitirdi, ona rağmen o işi yapıyordu. Geri bıraktı gitti.

Biz de bu işlerin içerisindeyiz ama soruyorum onlara, zemin bu kadar çürüktü de neden müsaade ettiniz? Bu kadar katların bu çürük zeminlere yapılmasına neden müsaade ettiniz? Hangi vicdanla verdiniz o izinleri? 3 kat götürmeyecek yerlere 8 kat, 10 kat için izin verdiniz. Çocuklarımızın ellerinin kanları, o müsaade edenlerin ellerine bulaştı. Hesabını öbür dünyada versinler. Bu dünyada da versinler. Sen hiç olmayacak yerlere nasıl müsaade ettin? Oradan bir rant sağlamak, buradan bir şeyler kapmak için mi verdin? İnsanların canlarını nasıl hiçe saydın? O binalar 3-4 kat olsaydı hiçbirisi yıkılmayacaktı. Bizim canlarımız ölmeyecekti.

“

Şimdi o günleri
düşünüyorum da...
Onları enkazdan nasıl
çıkardığımı bilmiyorum.
Daha önce böyle bir
tecrübem olmamıştı.
Mesela spirali elime ilk
defa almıştım. O enkazın
içinde, daracık alanda
spiralle demirleri nasıl
kestiğimi bilmiyorum.
Gözün hiçbir şey
görmüyor. Sanki daha
önceden AFAD'da
çalışmışım gibi...
İnanıyordum, onları
oradan çıkaracağıma,
inanıyordum.

“İnanıyordum, Onları Oradan Çıkaracağıma”

Yılmaz Terliksiz. Tarhana üretimi yapıyor. Depremde enkaz altında kalan kayınbiraderini ve ailesini saatler süren çabasıyla kurtardı. Yardım faaliyetlerinde aktif görev aldı.

Depremden bir gün önce, pazar günü, çocuklarım kaynımdaydı. Evleri de çarşıda, belediyenin karşı tarafında. Pazar günü kar yağmıştı. Ertesi günü de okullar bir gün tatil edilmişti. Kaynım eşime çocuklar burada kalsın, beraber kartopu oynasınlar diye ısrar etmiş. Onun biri 2 diğeri 5 yaşında iki çocuğu var. Benim de 18 yaşında bir kızım, 10 ve 15 yaşlarında da iki oğlum... Eşim ertesi gün de okul var diye izin vermemiş ama çocuklar gece yarısına kadar kartopu oynamış, eğlenmişler.

Evdeydik. Saat 1'e doğru yattım ben. Deprem anında büyük bir sarsıntıyla uyandık. Bizde ara sıra 5 şiddetinde falan depremler olurdu ama nispeten daha hafif olduğu için oldu geçti, derdik. Ama depremi insanlar gerçekten yaşıyorlarmış. Biz de öyle olduk. Eşim büyük bir ses duyduğunu söyledi, beni uyandırdı. Eşyalar duvarlara çarpıyor, binalar yerinden fırlayacakmış gibi sallanıyordu. Biz hemen çocuk odasında buluştuk. Eşim, camdan atlayalım, dedi. Biz o panikle yüksek giriş bir dairede oturmamıza rağmen en yakın pencereden

aşağıya atladık. 2 buçuk metrelik bir yükseklikten atladık, tek tek. Eşim çok panikti. Atlarken bileğini burktu, kafasını arabaya çarptı. Benim üzerimde şort, çocuklarda şort, eşimde incecik gecelik var, ev kaloriferli olunca sıkı şeylerle yatamıyorsun.

Atladığımız yer binanın tam dibi. Yanda 5 metrelik bir istinat duvarı var, o da yıkılacak gibi. Tam yolun ortasında o hâlde kalakaldık. Ama nasıl sallıyor anlatamam. Binaları üstümüze devirecek gibi sallıyor. Bir şey de yapamıyoruz. Etrafta aşırı bir gürültü var; çılgık atanlar, yan apartmanlardan dışarı çıkanlar, bağırانlar çağırانlar...

Kaç dakika geçti hatırlamıyorum. Üşüdük o soğukta. Eşıme dedim ki eve girip birkaç eşya alıp hemen çıkalım. Biz çocukları dışarıda bıraktık, eve girdik. Arabanın anahtarları, telefonlar, cüzdan her şey evde. Eşyalarımızı, arabanın anahtarını alıp evden çıktık. Alt tarafımız ana cadde. Arabalar binanın biraz uzağında olduğu için arabanın içinde duruyoruz ama hâlâ beşik gibi sallıyor. Sonunda sallantı durdu. Baktık, etrafımızdaki binalarda, bizim sitede yıkılan yok. Şükür, dedik. O anda yakınlarımız geldi aklımıza. Saat 4:45 civarında ailelerimize ulaşabildik ve onların iyi olduğu öğrendik. Sitemizde jeneratör vardı. Güvenlikte de televizyon...Gideyim de televizyona bir bakayım, dedim. Baktım, son dakika haberlerinde depremden bahsediyor, şiddetini yazıyor, Kahramanmaraş diyor, Hatay diyor, başka şehir yazmıyor. 5 dakika kadar izledim, yorumcuları dinledim, olayın büyüklüğü yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Yaklaşık 8-10 ilin depremde etkilendiği söyleniyordu. Eşıme annesini aramasını söyledim. Ona ulaştık ama kaynım Raşit'e ulaşamıyordu. Saat 5 oldu, gün yavaş yavaş aydınlanmaya başladı.

Onları bina dışına saçılmış oyuncaklarından bulduk

Saat 5:15 falandı, telefon geldi. Raşitlerin apartmanının yıkıldığını öğrendik. Biz hemen hareket ettik ama yollar araba dolu. Bir teker yolda, bir teker kaldırımda ilerlemeye çalıştım. Belediye bölgesine ulaştık. Oraya varınca tam anlamıyla şok geçirdik. Müstakil evler ve bir iki apartman haricinde bir tane bina kalmamış. 10 dakika kaynımın apartmanını aradım, arabadan indim, dolanıyorum. Kızımın karşılaştım "Baba gel, yukarıdaki apartmanmış." dedi. Ben

200 metre aşağı gitmişim. Bir gittim, 9 katlı bina, 36 daire yerle bir olmuş. Binalar kâğıt gibi üst üste, hangi binanın ne olduğu belirsiz. Sonra kayınvalidem enkazdan Raşitlerin sesinin geldiğini söyledi. Dinledim, uğultu şeklinde yardım edin, diye bir ses geliyor. Binanın etrafında cesetler de vardı. Birinin kolonlar üzerine düşmüş, binadan dışarı sarkmış, can çekişiyordu. Biri 35-40 yaşlarında, diğeri 25-30 yaşlarında iki kişi binanın balkon tarafında dışarı sarkmış vaziyette kalmışlar, üzerlerine kolon düşmüş. Onların biri bayağı kiloluydu. Kilolu olan genç olanı kurtarmış. Kilolu olanı çıkarırlarken bacağı kopmuş, yolda kan kaybından ölmüş. Allah rahmet eylesin.

Orası 20-25 yıllık bir siteydi. Onları çocukların bina dışına saçılmış oyuncaklarından bulduk. “Bu oyuncaklar Muzaffer Umut’un, şu yastık gelinimin.” dedi kayınvalidem. Ağlamaya başladı. Zaten şehir yıkılmış, kurtarmaya gelseler bile bize sıra gelmezdi hemen. Kayınbabam eski müteahhittir, atölyesi var. Orada çekiç, matkap, spiral gibi bir arabayı söküp takabilecek kadar malzemeleri vardı. Onları getirelim de hiç değilse biz çalışalım dedik. Kayınpeder malzemeleri almaya gitti. Ben de o ara eşyaların bulunduğu yerden bir delik açtım. Orayı da iyice boşalttım, içeri doğru bir giriş hazırladım. Ama girdiğim yükseklik en çok 30 santim falan. Ben girerken hâliyle sarsıntı oluyordu, büyük taş parçalarını gireceğim yere destek yaparak ilerledim madenciler gibi. Kayınbabam bir tane çekiç vermişti. Onunla önümü temizleye temizleye girdim, bir baktım ki kolonlar var. İki kolon üst üste düşmüş, arada eşyalardan dolayı az bir boşluk kalmış. Sesleri duydum, merak etmeyin sizi buradan çıkaracağım, dedim. Çocuklar çok etkileniyorlar tabii, karanlık... Ben az bir yer daha açınca, abi ışığı gördük, dedi. Allah’ın hikmeti, kafaları bana dönük olmasa ben onları yine çıkaramazdım, çünkü kolonlar engel oluyordu. Kolonların içindeki demirleri eğmek için çekiçle 3-4 saat uğraştım. Saat 9 gibi kayınbabam malzemeleri getirdi. Hilti de getirmiş, ama elektrik yok. Büyük çekiç istedim. Küçük bir delik açtım, bunlara oradan su ve telefon verdim. Onlar benden 30 cm. kadar yukarıdaydılar, elimi yukarıya doğru uzatarak veriyordum. Zaman zaman deprem oldukça aşağıya yuvarlandım. Sarsıntı geçince tekrar başlıyordum.

Saat 11 civarıydı. Çocuklar küçük ya, Raşit, dedim, bu delikten çocukların kafası sığarsa ben buradan onları alırım. Deneyelim, dedi.

Kafalarının bana doğru olması avantajdı. Eğer ayak kısmı bu tarafta olsaydı ters doğum gibi zor olacaktı. Kolumu uzattım kafasını tuttum çocuğun, çektim. Her yeri yırtıldı ama ben ona bakmıyorum, kurtardığıma bakıyorum. Bina yıkıldığında en küçüğü aralarında kalmış, hiç zarar görmemiş. Büyüğünün kafası yarılmış, omuzları ezilmişti. Küçüğü aldım, arkamdaki arkadaşına verdim. Onu kurtardık. Dedim ki Raşit 5 dakika dur, şu deliği biraz daha büyüteyim, Muzaffer Umut buradan sığmaz, dedim. Biraz daha genişlettim. Demirleri de büküm. Ondan sonra büyük çocuğu da aldım. Eşim ikisini hastaneye götürmüş.

“Enişte ben kaldım, beni de çıkar!”

İki çocuğu çıkardım ama büyükleri nasıl çıkaracağım? Neyse dedim, ben deliği biraz daha genişletmeye başladım. Bir yandan da zamanla yarışıyorum. Tam 13:30’daki depremden 15 dakika önce çıkardım ikisini de. Deliği biraz daha açınca, gelin zayıf, dedim ki sürüne sürüne eşin gelsin, onu çıkarmaya çalışayım. Bu arada jeneratör gelmişti. Jeneratör olmasa ben yine çıkaramazdım onları. Spirali elime ilk defa alıyorum, neredeyse parmağımı koparıyordum. 16’lık demirler vardı kolonun içinde, didine didine o demirleri kestim ama beton seviyesinde kesemiyorsun spiralle. Biraz üstten alabiliyorsun ancak. Eşini çekerken elim demire takıldı, kaldı orada. Neyse didine didine, sürtüne sürtüne onu delikten çıkardım. Saat 12:15 falandı çıktığında. Ayağına kolon düşmüş. Onu hastaneye götürmüşler. Ayağından dolayı, hava da soğuk olunca donmuş içeride. Kaynım ağlıyor, enişte ben kaldım, beni de çıkar... Oğlum, çıkaracağım, dedim. Onun da ayağı sıkışmış, ayağını oynatamıyorum, diyor. Raşit dedim, vurarak kırarak o ayak oradan çıkacak. Benim oraya gelme ihtimalim yok, dedim. O, ayağını sıkıştığı yere vura vura çıkarmış. Ben deliği biraz daha büyüttüm, Raşit buradan çıktın çıktın, dedim. Sıkıştırma sıkıştırma seni çıkartacağım. Onda çok zorlandık. Kiloluydu ve boyu uzundu. Didine didine 15 dakika deliğin içinde uğraştık. Neyse ki 13:15’te onu da çıkardık, çok şükür.

Ben dışarı çıkınca arabayı almaya gittim, hastaneye götürmek için. Ambulans yok. Tam arabaya doğru giderken ikinci deprem oldu. Biz ilk depremde evden çıkma telaşıyla böyle şeyler görmemiştik. İkinci

ci depremde gözümüzün önünde binalar patır patır yıkıldı. Ayakta olanlar yıkıldı, yıkılanlar da tekrar yıkıldı. Yıkılanların üzerinden insanlar atlıyordu. Kimi kaçmaya çalışıyor, kimi sarsıntıdan düşüyor, yuvarlanıyor... Depremın büyüklüğünü o anda gördüm. Hele bir tane bina vardı. Bina 2 metre gidip geldi, yıkılmadı ama gitti gitti, geldi. Çok korktum.

Savaş alanı da böyle mi olur?

Ama asıl tramvayı aslında o tünelin içinde değil, hastanede yaşadım. Tünelin içinde çekici ne kadar sıkı tuttuysam, ellerim bir türlü açılmıyordu. Orada bir tanıdığımız vardı, o ne yaptı etti bir tekerlekli sandalye buldu, getirdi. Çünkü sedye yok, sandalye yok, ellerim açılmıyor. İnsanlar hep dışarıda yatıyor. Tekerlekli sandalyeyi göğsümle iterek sürüyorum kaynımı. Biz hastane içine girdik baktık ki insanların eli kopmuş, kafası kopmuş, ortalık savaş alanı gibi. Savaş alanı da böyle mi olur, bilmiyorum, yaşamadım, Allah yaşatmasın. Kaynımın bilinci yerinde. Ayağı kırık mı bilmiyoruz ama iyi görünüyor. İnsanları öyle görünce moral falan kalmadı bende. Kafasının yarısı paramparça olmuş, omzu kopmuş, ayağı kopmuş. Üniformalı gezenler var ama ben ne yapabilirim, diyor. Onlar da psikolojik olarak iyi değiller.

Hastanede tomografi çekmek de onun sonuçlarını göstermek de çok zordu. Saatler sürdü. Nihayet gidebilirsiniz deyince eşimle haberleştik. Onlar da hastane işlerini halletmişler, siteye dönmüşler. Orada bir toplanma alanı varmış, oraya sığınmışlar. Biz de çevre yolundan oraya gitmeye karar verdik. Zaten benzinimiz bitmek üzereydi. Eşim beni görünce ağlamaya başladı. Kaynımı çıkartamadım zannediyormuş. Gitti, sarıldı, ağlaştılar. Sonra kayınbabam geldi. Gelini getirdiler, onu göstermişler doktora, ayağını alçıya almışlar. Kimse ne yaptığının şuurunda değil.

Orada beni etkileyen bir olay oldu. Kaynımı enkazdan çıkardık. Duran diye bir arkadaşım var onun da kaynanası kayınbabası yıkılan apartmanın 5. katında oturuyorlarmış. Eşiyle beraber ayaklarına sarıldılar, ne olursun annemle babamı da çıkar, dediler. Kaynımı hastaneye götürdüğüm için bakamadım onlara. O beni çok etkiledi.

2 gün sonra aradı beni: “Allah senden razı olsun, yeğenini, kaynını çıkardın. Sen olmasan çıkamazlardı. Bizimkiler vefat etti.” dedi. 112 kişi ölmüş sadece o binada.

Biz 2. gün duruma baktık. Evimizde kalmaya karar verdik. Kendimize bir yaşam alanı yaptık, nöbetleşe yatıyorduk. Konya’dan, İstanbul’dan, sağdan soldan arayıp çağırıyorlardı. Konya’da bir aile dostumuz vardı. Onun 3 katlı evi vardı, kendi de bekârdı. Davet edince gitmeye karar verdik. Çünkü sonradan fark ettik ki kayınbiraderin bacağı yarılmış. Hastanelerde doğru düzgün tedavi yok. Doğalgaz yok, yemek pişiremiyoruz. Marketten alışveriş yapmak zor. Depremden sonra 3. gün öğleden önce çıktık, 4. gün sabah 6 gibi Konya’ya vardık. Konya’ya varınca hemen hastanelere gittik. Hepsini gerekli tedavileri oldular. Her şey düzene girince eşime vicdanımın rahat olmadığını, Maraş’a deprem çalışmalarına destek olmak için dönmek istediğimi söyledim. Eşim ilk başta istemese de ikna ettim ve geri döndüm.

Allah herkesten razı olsun, her yerden yardımlar geliyordu. Gece saat 2’de tır geliyordu, indiriyorduk. Arabada yatıyordum. Saat 10 gibi açıyorduk kapıyı, gelenlere soruyorduk neye ihtiyacın var, diye. Sonra sırayla alıyorduk. Bir mağaza gibiydi, çocuk elbisesi, genç, mont, ayakkabı, her şey vardı... Tek zoruma giden ikinci el denilmeyecek kadar kötü ayakkabıların gönderilmesi idi. Belki onları göndermeseler daha iyiydi ama eminim ki onlar da iyilik yapmak için gönderdiler. Ama gelene yeni ayakkabılar varken şunu da alın diymiyorsun. Arabada 5 gün yatım. Hava çok soğuktu. Arabayı 2 saat çalıştırıyordum, ısıtıyordum sonra yatıyordum. Araba soğuyunca tekrardan uyanıp çalıştırıyordum. 5. gün ağır bir gribe yakalandım. İlaç bankaları oluşturmuşlar. Gittim dedim ki ben gribim, ayakta duramıyorum, titriyorum, belim ağrıyor ama değişik şeyler veriyorlar, antibiyotik veremeyiz, diyorlar. Ben de Konya’ya geri döndüm. Bir gece kaldım acilde. 3-4 günde toparladım kendimi. Toparladım ama içim rahat etmedi. Kafaya koydum dönünce evde yatacağım. Eşimi ikna ettim. Sonra büyük oğlum da gelmek isteyince beraber Maraş’a döndük. Yalnızlık Allah’a mahsus. Bana yoldaş oldu. Arabada yatarken bazen sıkıntıdan gidip hiç tanımadığım insanlarla sohbet ediyordum. Ateşin başında ısıniyordum.

Sanki daha önceden AFAD'da çalışmışsın

Şimdi o günleri düşünüyorum da...Onları enkazdan nasıl çıkardım bilmiyorum. Daha önce böyle bir tecrübem olmamıştı. Mesela spirali elime ilk defa almıştım. O enkazın içinde, daracık alanda spiralle demirleri nasıl kestiğimi bilmiyorum. Yani sanki inşaatçı gibisin. Gözün hiçbir şey görmüyor. Sanki daha önceden AFAD'da çalışmışsın. Kayınbabam arada sarılır, "Allah senden razı olsun. Sen olmasaydın biz onları oradan çıkaramazdık." der. Bilmiyorum insanlar o anda nasıl oldular? Şok mu yaşadılar yahut biz yapamayız diye pes mi ettiler? Ama ben inanıyordum, onları oradan çıkaracağıma inanıyordum. Ben bir işe yapacağım diye karar verdim mi ne olursa olsun onu yaparım. Enkazda Raşit'e demişim ki ben çok yorulduğum, 5 dakika dinleneyim. Dışarı çıkıp dinlenme değil, tünelin içinde şöyle biraz yatayım. Bunu dedikten 10-15 saniye sonra tekrar başlamışım vurmaya, Raşit öyle diyor.

Ben normalde beden eğitimi öğretmeniyim. İnsan anatomisi konusunda biraz eğitimliyim. Bir afet tecrübemiz yok ama sporcu bir kişiliğim var. Çocukluğumdan beri sporun içerisindeyim. Birçok branşa spor yaptım. 4 yıl beden eğitimi öğretmenliği okudum. Ticaret yaptığım için mesleğimi yapamadım. Eşim de beden eğitimi öğretmeni aynı zamanda. Oradan gelen fiziksel bir güç var.

Dün eşim İstanbul'da 4.1 şiddetinde deprem olduğunu söyledi. Allah göstermesin büyük bir deprem olursa ben burada durmam, giderim, dedim. Yaşadığımı gördüm, kimin nelere ihtiyacı olduğunu da gördüm. En azından giderim, orada yapabildiğim en iyisini yapmaya çalışırım. İnşallah Allah yaşatmaz da gerek kalmaz. Ama ilk gideceklerden biri ben olurum.

Vicdanları da depremde kalmış!

Biz yaşananları çabuk unuttuk. Sanki bunları hiç yaşamamış gibiyiz. Normale döndük hatta normalden daha farklı bir boyuta geçtik. İki tür insan doğdu sanki. Birinci tür, neredeyse ölüyorduk deyip bundan sonra hayatımı yaşayacağım, diyor. Sevdiklerine daha çok zaman ayırıyor, yapamadığı şeyleri yapmaya çalışıyor. Bir de depre-

mi fırsata çeviren, ikinci tür. Dükkân sahibi, ev sahibi olan insanlar bunu fırsata çevirdiler. Bu da beni çok üzdü. Normalde benim 3 tane kiralık iş yerim var. Aramızda protokol var, demişiz ki yıllık size %10 zam yapalım. Hatta bir tanesine depremde hiç zam yapmamışız. Mağdur görmüşüz, yapmamışız. Normalde devlet demiş ki enflasyon üzerinden zam yapabilirsiniz. 2-3 tane de kiracı olduğum iş yeri var. Gördüm ki mal sahiplerinin yalnız kendileri değil vicdanları da depremde kalmış. Yüzde 300 yüzde 400 gibi rakamlar teklif ettiler. Şimdi bunu yapmanızın sebebi ne? Açıkladıkları sebep yaptıkları zamdan daha da kötü! Neymiş şehrin aşağısında iş yeri kalmamış, yalnız şehrin üst tarafında kalmış, bu da dükkânlarını kıymetli hâle getirmiş. Fırsatçılığın da fırsatçılığı bu... Ben haklarımı biliyorum. Onlara dedim ki zam yapabilirsiniz, ben de mahkemeye giderim. Ve geri adım attılar. Ama hukuku bilmeyenler, hakkını bilmeyenler; 2000 TL'den 8000 TL'ye çıkan kira zamlarıyla karşılaştılar. Benim çalışanlarıma yapmışlar. Bir tanesi emekli. Dedi ki “2300 TL'ye otuyordum, ev sahibi 8000 TL yaptı. Ödeyemedim. Evi sattı, evi satın alan adam 12000 TL yaptı.” Bu nasıl bir vicdan? O yüzden depremden çok da ders almadık.

Üçüncü Bölüm

GERİDE KALANLAR

“O’ndan geldik yavrum,
O’na döneceğiz”

“

Sokağa çıkma yasağı
var ama Ahmet abi
duramıyor, dostlarını
görmesi lazım. Onun ilacı
dostlarıyla bir araya gelip
muhabbet etmektir. Sizi
görüncce başımın ağrısı
gitti, derdi. Fazlı'nın
çalıp söylemesini çok
severdi, ona Türküdar
derdi. Ferhat'a da yanına
oturup duyamadıklarını
kendisine aktardığı için
Tercüman derdi.

“Ahmet Abi Yanına Tercümanını da Türküdarını da Aldı Gitti”

Enver Çapar.Yazarlar Birliği
Maraş Şube Başkanı. Evli ve
iki çocuk babası. 22 yıldır
öğretmenlik yapıyor. Görev
yaptığı okulda hem deprem-
zedelere hem de farklı şehir-
lerden yardıma gelen görev-
lilere, iki ay boyunca hizmet
etti. Dostları; Ahmet Doğan
İlbey, Fazlı Bayram ve Ferhat
Ağca'nın enkazları başında
günlerce bekledi. Şimdi, onla-
rın hatıralarını yaşatmak için
Dükkân'da sohbet halkalarına
devam ediyö

233

Evdeydik. Uyuyorduk. Depremle uyandık. Şok olmuştuk. Ne yap-
cağımızı bilemedik. Çocuklarla holde bir araya geldik. Birbirimize
sarılarak dualar okumaya başladık. Deprem bitene kadar bekledik.
Bittikten sonra aşağıya inip arabanın içinde oturduk.

Herkeste bir panik havası vardı. Arabası olanlar bir yerlere gidiyor-
du. Evin etrafındaki yollar kısa sürede kilitlendi. Elektrikler gitti. Et-
raf zifiri karanlıktı. Hava çok soğuktu. Kar yağıyordu. Bir iki akraba
ile mesajlaştık. Bir ikisiyle de zar zor telefonlaştık. Sonra hatlar ke-
sildi. Gün ağarana kadar arabadaydık. Eve girmeye korktuk. Öğleye
kadar kimseden haber alamadık. Öğlenki Elbistan depreminde biz
hâlâ arabadaydık.

Öğleden sonra köye, Andırın'a gittik. Hasar daha az olduğu için telefonlar orada çekiyordu. Dostları aramaya başladım. Ahmet Doğan İlbey abimizin ve Fazlı Bayram'ın enkaz altında olduğunu öğrendim. O gece köyde kaldım. Ertesi gün eşimi ve çocuklarımı köyde bırakıp Maraş'a döndüm.

Okulu barınma merkezi yaptık

Şehit Tebernuş Özler Ortaokulu'nda öğretmenim. Depremin üçüncü gününden itibaren burayı barınma merkezi hâline getirdik. Vatandaşlardan sığınacak yeri olmayanlar ve dışarıdan gelen görevliler burada kaldı. Bir yandan da müdür bey ile gönüllü olarak elimizden geldiğince vatandaşlara hizmet etmeye çalıştık. İki ay boyunca okulda kaldık.

Okulda Bursa'dan gelen 80 kişilik polis ekibi kaldı. Bir de DSİ'den ya da başka kurumlardan, şehir dışından gelen işçiler... Kızılay görevlileri ve sağlık ekipleri de vardı. Bir tane pratisyen doktor vardı. Sınıfın birini sağlık ocağına çevirdik. Sağdan soldan ilaç bulduk. O doktor arkadaş sağ olsun, bir süre okulda hastanede gibi hizmet verdi.

Kabirde dost halkası

Her gün buradan enkazlara gidip geldim. Ahmet abi, Fazlı ve Ferhat'tan güzel bir haber almak için günlerce bekledim. Enkazın başında kümelandik. Çaresizce dua edip bekledik. Hava şartlarından ve enkazların çokluğundan dolayı çalışmalar yavaş ilerliyordu. Depremden sonraki 4-5 gün o kadar soğuktu ki ben Maraş'ta böyle bir soğuk görmedim. Yakınları olanlar sabaha kadar enkazın yanına yaktıkları ateş başında bekledi.

Günlerini tam hatırlamıyorum; muhtemelen depremin beş ya da altıncı günü, önce Ahmet abiyi sonra Ferhat'ı enkazdan çıkardılar. En son da rahmetli Fazlı'ya ve ailesine ulaşıldı. Ahmet abi eşiyile birlikte rahmetli oldu. Ferhat bekârdı; o da annesi, babası ve kardeşi ile rahmetli oldu. Üçünü de aileleriyle birlikte Kapıçam Mezarlığı'na defnettik. Mezarlar da hep birbirini görüyor, aralarında mesafe yok. Önce Ferhat ve ailesi, ondan bir iki sıra sonra Ahmet abi ve eşi, on-

dan bir iki sıra sonra da rahmetli Fazıl ve ailesi... Kabirde de dost halkasını devam ettiriyorlar.

Ahmet Doğan İlbey

Ahmet abi bizim büyüğümüzdü. Derneğimizin kurucusuydu. Çok nahif bir gönül insanıydı. Hiç kimseyi kırmaz, hiç kimseyi incitmezdi. İnsani konularda son derece hassastı. Dernek olarak her zaman toplandığımız mekâna Dükkân derdi. Ahmet abi öyle söylediği için hepimiz öyle demeye başladık. İlk kez liseyi bitirdiğim yıl, 1996'da derneğe gidip gelmeye başladım. O günden sonra üniversiteye gittiğim zamanlar hariç, her hafta cuma akşamları mutlaka dernekteydim. Hâlen bu geleneği devam ettiriyoruz.

Ahmet abi sohbet adamıydı. Hani bizim geleneğimizde bir büyüğün etrafında insanlar toplanır da bir sohbet halkası oluşur ya... İşte Ahmet abi o halkanın başındaydı. Sohbet etmeyi, muhabbeti, insanlarla hemhâl olmayı severdi. Dostlarıyla bir araya gelmek onun için yapılabilecek en güzel şeydi. Tek sermayesi zaten dostlarıydı. Dünya malına düşkünlük, kazanma hırsı, para biriktirmek gibi dertleri yoktu. Elinden geldiğince yazmaya çalışırdı. Önce mahallî gazetelerle başladığı yazılarını ulusal gazetelerde yayınlamaya devam etti. Derdini anlatmanın derdindeydi: "Yazı yazmak gaye değil. Meramımızı, derdimizi, davamızı anlatmak gerek." derdi.

Dükkân herkese açık bir sohbet ortamıydı. Belirlenmiş bir konu, seminer havası, resmiyet yoktu. Tamamen serbest, insanların rahat gelip gittiği, kimsenin kimseye karışmadığı bir ortamdı. İnsanlar orada kendine bakabileceği bir ayna, bir dost buluyordu. Hocalarımız bunu baştan böyle kurdu böyle de devam ediyor. Mesela Fethi Gemuhluoğlu'nun 1975'te yaptığı bir konuşmanın hâlâ gündemde olması, insanların o metni okuması böyle bir şey aradıklarını da gösteriyor. Dildaş arıyor. Dilinden, hâlimden anlayan insanlarla bir arada, bir sohbet halkasında bulunmak istiyor. Kimse kimseyi zorlamıyor ama herkes her hafta geliyor. Hiçbir şey konuşmasa bile oturuyor, dostlarla bir araya gelmek bile yetiyor. Böyle bir özelliği var Dükkân'ın. Önceden Ulu Camii'nin arkasındaydı. Depremde ağır hasar aldı. Bir süre o şekilde kaldı sonra eşyaları oradan kurtardık. Şimdi

Kocaeli Çarşısı'nda prefabrik bir yerdeyiz.

Fazlı Bayram

Fazlı hem çalar hem de söylerdi. Depremden önceki cuma akşamı da yine çalıp söylemişti. O gün ikindide de deprem olmuştu. Ben o zaman da Dükkân'daydım. Ahmet abi de onun çalıp söylemesini severdi, ona Türküdar derdi. Fazlı, benden önceki başkandı. İş değişikliğinden dolayı -tır şoförlüğüne başlamıştı- başkanlığı bana devretti. O gün hava şartlarından dolayı yola çıkmamıştı. Hava iyi olsa muhtemelen yolda olacaktı. Kader işte...

Hani mahallede böyle delikanlı adamlar olur ya gözünü budaktan esirgemez; hasbi olur, harbi olur, iyi olur. Tam da böyle bir arkadaşımızdı. Elinden geldiğince herkese yardımcı olmaya çalışırdı. Hepimizde var maişet derdi de onun sırtındaki yük biraz daha ağırdı. Üç tane evladı vardı. Biri liseye biri ortaokula başladı. Evi de kira idi. Ailesinin geçimini sağlamak için sürekli ek iş yapmaya çalışırdı. Ailesine de çok düşküdü. Çocuklarıyla çok ilgilenirdi. Şoförlükten önce Büyükşehir Belediyesi'nde muhasebe bölümünde çalışıyordu. Taşeron işçi statüsünde olduğu için, onların maaşları da sanırım asgari ücret kadar... Böyle farklı bir iş koluna yönelmişti. Yoksa macera aramak falan değil, önceki işine göre getirisi daha fazla olduğu için yollara düştü. Fazlı, iyi bir şairdi. Sıkı şiirler yazardı. Bizim, Yoldaki Kalemler diye bir internet sitemiz var, daha önceki şube başkanlarımızdan Hasan Ejderha abimizin yönettiği, şu an hâlen aktif... Fazlı'nın her şiiri orada yayınlanırdı. Oranın arşivinden tüm şiirlerine ulaşılabilir. Şiirlerini imkânsızlık sebebiyle henüz bastıramadık. Onu bastırmak, bir kitap hâline getirmek artık bizim vazifemiz oldu.

Ve Ferhat Ağca...

Ferhat bizim jön gençlerimizdendi. Daha 30'lu yaşlarındaydı. Hiç evlenmemişti. Üniversiteden sonra yüksek lisansa başladı, işe girdi. Ziraat mezunuydu, yüksek lisansını da burada yaptı. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde doktora öğrencisiydi aynı zamanda asistanlığa da yeni başlamıştı. Hem çalışır hem üniversiteye gider hem sınavlara hazırlanırdı. Asistan da olunca biraz rahatlar

gibi olmuştu. Kendisine bir yol belirlemiş, bir rota çizmişti. Bitkilerle ilgili çalışmaları vardı. Aynı zamanda belediyenin Evelahir dergisinde, “Maraş’ın Çiçekleri” diye bir seri yazıya başlamıştı. O seriye 5-6 tane yazdı ama ömrü vefa etmedi. Bitkileri teknik açıdan, bilimsel olarak, ziraat terimleriyle anlatırken bir yandan da hikâyeleştiriyordu.

Ahmet abi, Ferhat’a Tercüman derdi. Ahmet abinin duyma problemi vardı. Ferhat’ı yanına oturturdu. Duymadığı bir mevzu, bir cümle olursa Ferhat, Ahmet abiye aktarırdı. Ahmet abi giderken yanına hem tercümanını hem de türküdarını aldı.

Onlar ölmedi hâlâ birlikteyiz

Bizim inancımıza göre onlar ölmedi, hâlâ birlikteyiz. Bu kadar uzun süre beraber olduğunuz insanların bir anda gitmesi, gerçekten zor. Yokluklarına alışmak zor. Onlar hâlâ aramızda gibi kendimizi teselli ediyoruz. Sohbetlerimizde mutlaka Ahmet abiden, Ferhat’tan ya da Fazlı’dan bahsediyoruz. O kadar hayatımızın içine girmişler ki söz zaten hemen onlara geliyor. Hayatlarımız birbirine geçmiş. “Biz ölülerimiz ile yaşarız” diyor ya şair, onun gibi... Biz de onlarla yaşıyoruz.

Depremden önce Ferhat ve Fazlı ile Yavşan’a gitmiştik. Gençlerimiz de vardı. Orada Yağlı Oluk diye bir çeşme var, Ferhat orayı çok sevdi. Daha önce de gitmiş. Ziraatçi de olunca tabiata daha düşkündü. Ferhat o gün dağdan kekik gibi çeşitli bitkiler toplamıştı. Sonra onları hocalarına götürmüş, onlar da ilginç bulmuşlar, araştırma konusu olmuş. Bir dağ kekiği vardı, diğerlerinden farklıydı, bununla ilgili araştırma yapacaklardı.

Pandemi döneminden çok hatıramız var. Herkes eve kapandı ama Ahmet abi yerinde duramaz ki! Tek sosyal ortamı Dükkân... Ölüm ve ağır hastalık hariç herkes cuma akşamı Dükkân’a gelmeliydi. Onun kurallarından biri buydu. Korona günlerinde tabii herkes eve kapandı. Ahmet abi 65 yaş üstü olduğu için ona zaten dışarı çıkmak tamamen yasak. Bir müddet sonra kaçak yollarla nasıl bir araya geliriz, araştırmaya başladık. Eski sanayide rahmetli Fazlı’nın

bir arkadaşı vardı. Onun araba hurdaliğında görüşelim dedik. Oranın üst katında bir oturma odası var. Fazlı, Ahmet abiye ben orayı ayarladım cuma akşamları orada toplanacağız, dedi. Sokağa çıkma yasağı var ama Ahmet abi duramıyor, dostlarını görmesi lazım. Ahmet abinin ilacı dostlarıyla bir araya gelip muhabbet etmektir. Sizi görünce başımın ağrısı gitti, derdi. Ben arabayla Ahmet abiyi alacaktım, gidecektik. O da kendince tedbir almış: Şeker hastasıydı, yanına iğnesini almıştı, polis bizi durdurursa iğne vurulmaya hastaneye gidiyoruz, diyeceğiz.

Biz her hafta oraya gitmeye başladık. Kış günleriydi. Pencereleleri, perdeleri falan kapatıyoruz. Ferhat gelir, Fazlı gelir, diğer arkadaşlar gelir. Böyle kaçak Dükkân maceralarımız olmuştu. Allah'tan hiçbir zaman da polise yakalanmadık. Bu dostlarımızın gitmesi hayatımızda kocaman bir boşluk oluşturdu. Elimizde, dilimizde sadece hatıralarımız kaldı.

“

İstanbul’da kaldığım
dönemde tanıştığım
insanlar, okuryazarlar
hatta bazı kuruluşlar
İstanbul’da devam
edebileceğimi söyledi.
İstanbul’daki arkadaşlar
sana pasajda dükkân
açarız, kirasını düşünme
dedi. Ama olmuyor, insan
kendi toprağına dönmek
istiyor. Hikâye nerede
başladıysa orada devam
etmeli.

“Hikâye Nerede Başladıysa Orada Devam Etmeli”

Mesude Yaylamaz.

2 çocuk annesi. Azze ve Efran adındaki çocuklarının isimlerinin birleşimiyleilmekilmek dokuduğu Azzefran Sahaf dükkânı depremde yıkıldı. İki katlı dükkânın ilk katına hiçbir şekilde ulaşamadılar. Enkazdan sadece rahmetli babasının ceketini bulabildi. Bunu bir mesaj kabul ederek insanların desteğiyle sahafını yeniden kurdu.

241

Deprem geces i ailecek evdeydik. Ben bir rüya ile uyandım. O anda deprem oluyordu. Rüyamda büyük, siyah ve beyaz devasa iki köpek, zincirlere bağlanmış vaziyette şehrin önündeydi. Rüyamda, bu köpekleri salmasınlar yoksa şehir mahvolur, diyordum ama köpekler zincirlerinden kurtulup şehre dağılıyordu. O endişe içinde depremi hissederek uyandım. Çocukları uyandırmaya çalıştım. Oğlum, sanırım şokun etkisinden, uyanamadı. Depremden sonra uyandı. Evimiz 11 katlı binanın giriş katıydı. Onun verdiği bir tedirginlik de vardı üzerimizde. Her şeyi çok yoğun hissettik. Ama oturduğumuz mahal- lede ortalık çok sakindi. Eşim arama kurtarmada olduğu için “Bir şey yok, evde kalalım.” demişti. Ben inmek istedim. Sonra yeniden sallanmaya başladık ve biz ikinci depreme merdivende yakalandık. Dışarı çıktığımızda şehir bizden tarafa geliyordu. Çok büyük bir ka-

labalık vardı. İlk başta şehrin alt tarafının gittiğini fark edemedik. Depremi büyüklüğünü idrak edemedik. Sadece arabalara geçtik. Eşim, “Dışarıya çıkma, bir adam kalp krizi geçirdi. Oğlunun binasında yıkım olmuş.” dedi. Yıkım mı olmuş!

İki katlı binanın ilk katına hiç ulaşamadı

Saat 07:30-08:00 gibi gün ışıyınca, şehre inip dükkâna bakmak istedik. En fazla camları kırılmıştır diye düşündük. Yola çıktık. Şekerdere’den şehre doğru inerken olayın vahametini anladık. Siren sesleri ve yağmur vardı. Nutkumuz tutulmuştu. Kâğıt gibi dümdüz olmuş koca koca binaları görünce, bunların altında insan var, onlar buradan nasıl çıkacak diye düşündüm.

İnsanlar birbirine ulaşmaya çalışıyordu. Benim annem tek yaşıyordu, ona ulaşmaya çalıştım. Annem haricinde herkese ulaştım. Ablalarımın biri Güneşevler’de oturuyordu, ağır hasarlı bir evden çıktı. Diğerlerine, hamdolsun, bir şey olmadı. Annem için çok tedirgin olmuşum. Çünkü eski bir mahallede, 45 yıllık bir evde oturuyordu. Çok şükür ki evde hiçbir hasar yoktu. Saksılar bile yerinden oynamamıştı.

Ulu Camii’nin oraya doğru indiğimizde eski binaların yıkımı devam ediyordu. İnsanlar bir yerlere koşuşturuyordu, ellerinde kutular vardı. Belki ilk o zamanlar başlamıştı yağma. Polis merkeze inmememizi söyledi. Çocuklarla birlikteydik, bir yere bırakamazdık. Kar vardı. Depremden sonra o kar bizde bir korku yarattı. Ulu Camii’nin oraya arabayı park ettik. Eşim, dükkâna bakmaya gitti ve yaklaşık 50 dakika gelmedi. Döndüğünde dükkânı zor bulduğunu söyledi. Dükkânın karşısında boş bir hastane vardı. Oranın yıkıntısından anlamış bizim dükkânın nerede olduğunu. İlk şok anıyla ağlamaya başladım. Oğlum da bana kızdı, “O kadar insan ölmüş, sen neye ağlıyorsun?” dedi. Ama o anda böyle bir şey olması beni çok etkilemişti. Sonrasında çok utandım. Onca insan gitti, bir dükkânın gitmesine üzülme senin ne haddine dedim, kendime.

15-16 yıldan beri bir dükkân hayalim vardı. Açalı 6 ay olmuştu. Radyo televizyon okumuştum. O işte ilerleyemeyince edebiyat okuyup

sekiz yıl özel okullarda çalıştım. Özel okulların durumları ortada, istifa ettim. Bir sahafî devraldım. Yaklaşık 1000 kadar kitap vardı orada. 5000 kadar da ben ilave etmiştim. 6 ay gibi bir sürede de her şeyi oturtmuştuk, çok da güzel olmuştu. Ama bir anda deprem olunca hiçbir şey kalmadı. O iki katlı binanın ilk katına, kitap olan bölüme hiç ulaşamadı. İleride babamın adını veririm, bir kültür evinde oda olarak kalır diye eski eşya biriktiriciliği de yapıyordum. Hatta sahafa bir bölüm bile yapmıştım. Onlar da enkazda kaldı. Dükkânımın olduğu mahalle ilk 8 saniyede yıkılmış zaten. Zemin sıvıymış çünkü.

Eşimin üstü ceset kokuyordu

Eşim arkadaşını enkazdan kurtarmak için günlerce çalıştı. Bir süre kendine gelemedi. Arkadaşı Hikmet abi, Necip Fazıl'ın arkasındaki binada yaşıyordu. İlk anlarda herkes gruplardan birbirine ulaşmaya çalışıyordu. Hikmet abiye ulaşamadılar. Biz dükkânın durumunu gördükten sonra Hikmet abinin yaşadığı yere gittik. Bina yerle bir olmuştu. İnsan gücünün yeteceği bir durum değildi ama o telaşla eşim koşturdu. Enkazın başında, yağmurun altında bekleyen insanlar vardı. Kıyamet gibiydi. Öğlenki depreme de o enkazın başında yakalandık. Ben ve çocuklarım bir benzin istasyonunda, arabadaydık ama eşim enkazdan arkadaşını çıkarmak için çalışıyordu. Fakat maalesef 7. gün bulundular. Eşim 7 gün boyunca enkaza gitti. Ben de eşimle gitmek istedim. Bir şey yapamasam da oradaki insanlara en azından su dağıtmak istedim. "Gördüğün şeyleri kaldıramazsın. Biz insanları tek parça çıkaramıyoruz" dedi eşim. O da eve geldiğinde hiç iyi olmuyordu zaten. Hiçbir şey yemiyor, içmiyordu. Üzeri ceset kokuyordu.

O süreçte biz annemlerde kalmaya başladık. Ablamlar ve abimler de dahil olmak üzere 5 aileydik. Annemin evi iki katlıydı. Sürekli sallanıyorduk. Herhâlde bundan ötesi kıyamettir diye düşünüyorduk. Çocuklara bir şeyler hazırlamak için üst kata çıkıyorduk, deprem oluyordu, aşağı iniyorduk. Bir gün içerisinde en az 10 defa aşağı iniyorduk. Artık dayanamadık. Psikolojik olarak çok yıpranmıştık. Şehirden ayrılmamız gerekti. Küçük bir eve de beş aile sığmıyorduk. Yavaş yavaş çekildik. 6. günden sonra şehirden ayrıldık. 4 ay Maraş'tan ayrı kaldık. Çocukları alıp İstanbul'a, Şile'ye geçtik. Ama

4 ay boyunca hiç sağlıklı değildik. Sürekli ölüm haberleri geliyordu. Dostlarımın, öğrencilerimin ölüm haberlerini alıyorduk. Köyde sağır ve dilsiz bir teyzem vardı, vefat etti. Teyzemin kızı ailesiyle beraber vefat etti. Normalde bir mahallede bir ölüm olur, yas tutarsın. Ama şehirde büyük bir kayıp vardı, hangisine üzüleceksin, hangisine ağlayacaksın?

Onlardan sadece rahmetli babamın ceketini istedim

Sahafı bir kültür merkezi hâline getirmiştik. Her ay bir program yapıyorduk. Depremden birkaç gün sonra sahafın WhatsApp grubuna bir mesaj attım. Artık böyle bir yerimizin kalmadığını ve gruptan çıkabileceklerini söyledim. Kimse gruptan çıkmadı. Herkes o sahaf yeniden kurulacak, sen üzülme, biz inanıyoruz, dedi. Ama benim umudum yoktu. Şile'ye geçtikten sonra beni Fatih Kutun adında biri aradı. Kendisi de okuryazar kesiminden bir arkadaşımızmış, İstanbul'dan da takipçimizmiş. "Dükkânın yıkıldığını öğrendim, size yardım etmek istiyoruz." dedi. Ama ben o kadar insan ölümünün ardından sahafı düşünemiyordum, fikrimden çıkmıştı. Zaten bizim dükkânın üzerine iki kat binmişti. "Teşekkür ederim ama ben bir şey düşünmüyorum." dedim. Adam ısrar etti, diğer gün yine aradı. "Ümit Nar Bey var, Hermes Sahaf. Onunla birlikte bir yardım kampanyası başlatacağız. Siz sadece bize bilgilerinizi verin." dedi. İsrarla arayınca kabul ettim ama "Bana hiçbir şey sormayın çünkü sahafın derdine düşecek durumda değilim." dedim. Sağ olsunlar, okuryazar dostlar Twitter'dan duyuru yaptılar. Kızılay'a kadar birçok kişi ve kuruma ulaşmış. Aradan bir ay kadar zaman geçmişti. Bu süreçte Maraş'tan sürekli haber alıyorduk. Enkazların kaldırıldığı söyleniyordu. Ben de her ihtimale karşı bizim dükkânın enkazı kaldırılırsa haberim olsun diye insanlara haber yolluyordum. Sanırım 44. gündü, beni Kızılay'ın genel merkezinden aradılar. Bizim sahaftaki malzemele-ri çıkaracaklarını söylediler. 44 gün olmuş... Bunun karı, yağmuru, kanalizasyon suyu var, kitapların canına okunur. Onlardan sadece rahmetli babamın dükkânda kalan ceketini istedim. 10 dakika sonra sahaf sayfasına biri mesaj attı. Enkaz kaldırılıyor, bir yakınınız varsa gelsin, başında dursun, dediler. Ama ben kimseye ulaşamıyordum, çünkü herkes şehri terk etmişti. Kalanlar da yardım ekiplerindelerdi. Hemen Kızılay'ın genel merkezini aradım, yardımcı olmalarını

istedim. İzmir ekibini gönderdiler. 5 gün kadar çalıştılar. Duramıyordum, bir yakınımı arar gibi her gün arıyordum. Kitapların olduğu ilk kata hiç ulaşamadılar. Kafe bölümünün olduğu üst kata ulaştılar. İyi ki babamın ceketı kafe bölümündeydi. Ceket bulunduktan sonra “Artık insanları yormayın, benim oradan alacağım tek şey ceketti. Zaten diğer eşyaların hayrı olmayacak, bırakın.” dedim. Ceketle birlikte birkaç eşya daha bulmuşlar. Onlarla bir deprem köşesi yaptık.

Dükkânda 5000 kitabım gitmişti, 8000 kitap bağışlandı

Rahmetli babam 2013 yılında vefat etmişti. O öldükten sonra ceketini üzerime giymiştim. Babamla aramızda öldükten sonra da devam eden farklı bir bağ vardı. Dükkânı açarken bile rüyamda babamla istişare ettiğimizi, “Şuraya şunu yapsan iyi olur Mesude.” dediğini bilirim.

Ben düşündüm ki babamın o ceketini, sahafın yeniden kurulması için bir haberciydi. Çıkmasaydı bu kadar umutlu olamazdım. Ondan sonra da hikâyeye ceket üzerinden devam etti. Beni birkaç gün sonra yeniden aradılar. Kızılay’ın kurucusu “Biz onun hiçbir şeyini kurtaramadık, sadece babasının ceketini kurtardık. Ona kitap bağışı yapalım.” demiş. Ne kadar bağışlayacaksınız? 8000 kitap! Benim dükkânda 5000 kitabım gitmişti, 8000 kitap bağışlandı. O zaman dedim ki babamın yardımı yine devam ediyor. Diğer duyurulardan da 4000 kadar kitap toplandı. Bu kitapları saklayacak bir alanım olmadığı için, sağ olsun, bir şair arkadaşım yer açtı. Depo Kahramanmaraş’ta değildi, Sivas’taydı. Bu arada telefonum hiç susmuyor, tanıdığım tanımadığım kitap gönüllüsü insanlar arıyor, “O sahaf yeniden kurulacak!” diyorlar, İstanbul’da benimle görüşmek istiyorlardı. Hatta o ara birkaç kişiyle röportaj yaptık. Sahafı takip eden hiç tanımadığım insanlar, başka şehirlerden malzeme gönderdi.

Sahafın yıkılmasından 1 hafta önce İstanbul’dan üniversite hocası bir hanımefendi gelmişti. Benim sahafı görünce çok etkilenmiş. Depremden sonra dükkânın yıkıldığını öğrenince aradı: “Sizin dükkândan sonra kendime daktilo ve radyo almıştım, yeni kuracağınız sahaf için göndermek istiyorum.” dedi. Herkes o sahafı zihninde, kalbinde yeniden kurmuştu, bir tek ben inanmıyordum ama ceket çıktıktan

sonra bana da bir güven geldi. Sahafî yeniden kuracak ve babamın ceketini yeniden asacaktım.

Bir yandan eşyalar toplanıyor ama ortada dükkân yok. Ortada dükkânı açacak şehir de yok ki! O günlerde konteynerler dağıtılıyordu. Çekilişten haberimiz yoktu. Tamamen tevafuk, Allah'ın yardımı diyelim. Bizden sadece bilgiler istendi. Dükkânın durumunu öğrenmek için İstanbul'dan bizimle iletişime geçtiler. O dönem ağır hasarlı evinden çıkan ve Amasya'ya taşınan ablamın yanına gitmiştim. Ne olacak diye endişeliydim. Benim durumum çok muallaktı. Kızılay'ın göndereceği 8000 kitap bilgisi verilmişti ama bir yer açarsak göndereceklerdi. Nereye koyacağım ben o kadar kitabı? Bunlar olurken Maraş Belediyesi'nden arandık. Kura çekilmiş, konteyner dükkânlar kurulmuş, bizim dükkânımız da Kocaeli Çarşısı'ndaymış. Konteyner dükkân çıkınca İstanbul'dan apar topar Maraş'a geldim. Anahtarını aldım. Enkazdan bir tabure çıkarmışlardı, onu dükkâna koydum, oturdum. Evde bir saksılık vardı, üzerine kitap koymak için onu getirdim. Şimdi ne yapacağım diye düşünürken bir ay olmadan her taraf kitap doldu. İnsanların güzel temennileri oldu, mektuplar yazıldı, notlar düğüldü. Onları biriktiriyorum, bende biriktiricilik bitmiyor. Azzefran Sahaf bu şekilde yeniden kuruldu. Bizim yeniden doğuşumuzdu Azzefran.

Herkesi tanıyoruz ama kimse akrabamız değil

İstanbul'da kaldığım dönemde, tanıştığım insanlar, okuryazarlar hat-ta bazı kuruluşlar İstanbul'da devam edebileceğimi söylediler. İstanbul'daki arkadaşlar sana pasajda dükkân açarız, kirasını düşünme dedi. Ama olmuyor, insan kendi toprağına dönmek istiyor. Hikâye nerede başladıysa orada devam etmeli. Deprem sonrası şehirden gittiğim için kendimi suçlu hissederken, haberlerde Hatay'daki bir antikacının enkazların içinden dükkânını yeniden kuruluşunu izlemiştim. O antikacının şehri terk etmeyişi beni çok etkilemişti ve ben de şehrimi o hâlde bırakmamalıydım. O yüzden teklifleri kabul etmedim. Kitap ihtiyaç bile değil artık seninki ütöpik bir şey diyenler de oldu. Kitap son ihtiyaç bile olsa Maraş'ta olmalıydım. Yaptığımız programlara küçük de olsa devam ederek insanların psikolojisine iyi gelebileceğimi düşündüm. Dönmeye karar verdim.

Biz deprem öncesinde kötülüğün edebiyatını yapıyorduk. İyi insan kalmadı, bitti insanlık diyorduk. Artık dilimize mi dolaşmış nedir, aynı şeyleri söyleyip duruyorduk. Fakat depremden sonra insanlar bize şaşırtıcı derecede kucak açtı. İstanbul’da bize ev açtılar. Çocukları özel okula aldılar, siz bir şey düşünmeyin dediler. Benim oğlum piyano çalıyor. Akademiden bir hanımefendiyle tanıştım, çocuklarıma ücretsiz eğitim verdi, ünlü bir oyuncudan tiyatro eğitimi aldırdı. Bize çok iyi davrandılar. Orada kalmamız için her şeyi yaptılar. Fakat çocuklar da ben de dönmek istiyorduk. Kızım bir gün “Anne herkesi tanıyoruz ama hiç kimse akrabamız değil.” dedi. O beni çok etkilemişti. Oğlum Efran’a çok fazla imkân sunulmasına rağmen o da dönmek istiyordu. “Ben kendi berberimden başkasına tıraş olmam.” diyordu, bayağı gülüyorduk. Hatta saçlarını uzatmıştı. Dediğim gibi bizim ilk ve son durağımız yine Maraş’tı. Çocuklarımız da başka bir şehirde yaşamak istemeyince yeniden toprağımıza döndük.

Plakayı görenler boynumuza sarılıyordu

Manevi olarak, hiç tanımadığım insanların boynuma sarılıp benimle beraber ağlamalarından, sahafı yeniden kurmaya dair beni ümitlendirmelerinden çok etkilenmiştim. İyiliğin kazandığını ve devam ettiğini gördüm. Bazen aklıma 46 plakayı görünce insanların arabayı durdurup boynumuza sarılışı geliyor. Ne oldu dediklerinde yeniden aynı şeyleri anlatarak yaşamak bizi yormuştu ama bizi toparlayan da yine bize kucak açan insanlarımızdı, sağ olsunlar. Benim için dostluk çok önemlidir. Her şehirden dostlarım aradı, yakınlarınızı da toplayın gelin, dedi. Üniversiteden arkadaşım vardı, Emin. İstanbul’da staj yaptığımda da yine bana evini açmıştı. Depremi 8. günüydü, eşi ağlayarak beni aradı “Emin sofraya oturmuyor, televizyon izleyemiyor. Ya gelirsiniz ya gelir biz sizi alırız.” dedi. Benim için bu davet başkaydı. Herkes çağırdı ama onlar “Gel!” dedi. O yüzden oraya gitmiştim. İnsanlar o kadar yardımseverdi ki... Kızılay kitap gönderdi. Nadir Kitabevi bizden 1 yıllık üyelik ücreti almadı ve küçük bir meblağ da gönderdi. Dükkân yıkılmadan önce birkaç yayınevinden dergi istemiştik, o dergiler için arayıp dükkânımızın yıkıldığını haber vermiştim. Hiçbir ödeme talep etmediler. İnsanların hem bize hem de tüm depremzedelere yardımcı olduğu kanaatindeyim. Bunu gördük, inkâr edilemez.

Deprem sonrasında mesleki açıdan beklentim yoktu. İnsanlara bu kadar acıdan sonra nasıl kitap satın alın diyecek ya da nasıl program yapacaktım? Kendime ar ediyordum. Hatta bizim konteyner dükkânı kura ile değil de özel aldığımızı zanneden birilerinden linç mesajı almıştım. “İnsanlar ne dertte sen kendine kafe açmışsın.” diyorlardı. Oysa bunların hepsi bize sunulmuştu, verilmişti, ben kendi imkânımla almamıştım. Böyle şeylerle karşılaşınca bir bocalama yaşadım. Bizi iyileştiren yine kitaplardı; insanların yine bir araya gelip dertleşmesi, konuşmasıydı. Burayı sadece kâr amaçlı açmadığımı herkes biliyor. Kitabın pek bir getirisinin olmadığını da herkes bilir. Bana, kulvar değiştir ya sadece kafe yap ya da başka işe giriş, dediler ama yapamadım. Kitaplardan kopamadım. Tabii o eski ahengi yakalayamadık. Çünkü sinema, şiir, kitap gruplarımızdan çok fazla arkadaşımız vefat etti. Birçok insan da şehirden ayrıldı. Yine de devam ediyoruz programlara. Ayda bir sinema programı yapıyoruz. Eskiden düzeneğimiz vardı, dükkânda film izliyorduk. Şu an öyle bir imkânımız yok, izleyip geliyoruz. Olumsuzluklar içerisinde bir şey oluşturmaya çalışıyoruz.

Ölen yakınlarımın hepsini rüyamda gördüm

Deprem olmadan önce içimde bir huzursuzluk vardı. Sahafta küçük bir olay yaşamıştım. Bir adam dükkânda atak geçirmişti. Sanırım şizofrendi. Yaşadığım o olaydan sonra o kadar kötü olmuştum ki “Bir gün bu şehirden öyle bir gitmek istiyorum ki ayak izlerim silinsin.” şeklinde bir paylaşım yapmıştım. Bu olayı kasım ayında yaşamıştım. Aradan çok geçmeden deprem oldu ve o paylaşımımı görünce kahroldum. Dedim ki o nasıl bir cümleymiş! Ne kadar ağır bir cümleymiş! Sözün büyüğü çok etkili sanırım. Şehir yerle bir olmuştu. Doğup büyüdüğüm, sokaklarında dolaştığım şehirde, hiçbir izim kalmamıştı. Sanırım o insanlara ayan oluyor, hepimize ayan olmuştur.

Okulda çalıştığım dönemlerde de sürekli deprem tatbikatı yapılıyordu. Çök-kapan-tutun diyorduk, öğrencilerle bahçeye gülerek iniyorduk. İnsanın başına gelince ne o çök-kapan-tutun ne başka bir şey, hiçbirinin anlamı kalmadı. Şehre 10 bin tane ceset torbası getirildi gibi sözler dolaşıyordu ama biz hep şehir efsanesidir diye düşünüyorduk. Başımıza gelene kadar inanmadık. Bence bunu herkes bi-

liyordu. Böyle büyük bir şey olacağı tahmin edilmiyordu belki ama Maraş'ta bir deprem olacağı biliniyordu.

Depremden sonra evlerin sağlamlığını ölçmek için yapılan analiz keşke daha önce yapılsaydı! Keşke bazı binalara yıkım kararı verilseydi de bu kadar yıkım olmasaydı! Bu kadar canın gitmemesi için insanların öncelikli olarak oturdukları evlere baktırmasını tavsiye ederim. Ölüm hak bunu biliyoruz ama insanların çoğu da çaresizlikten öldü.

Türküdar dostlarım vardı. Depremden bir gün önce, cumartesi günü arkadaşım Fazlı gelmişti. Bizim de üst katta, babamın ceketinin yanında kırık bir bağlama asılıydı. Yukarıya çıktı, bağlamayı aldı. "Ben akordunu ayarlarım." dedi. Ayarladı, birkaç türkü söyledi. O kadar güzel, o kadar içli söyledi ki... Böyle ağlar gibi oldu. "Burada bir türkü gecesini yapacağız seninle." dedim. "Tamam, yaparız ama ben ağlarım, haberin olsun." dedi. "Olsun" dedim, "Beraber ağlarız." Kaydını da almıştım o gün. Bir gün sonra çocuklarıyla beraber depremde vefat etti. O kayıtlar beni çok yaraladı. Depremde birçok yakınımı, öğrencilerimi kaybettim. Sözleştiğimiz arkadaşlarımdan, öğrencilerimin hepsi vefat etti ve ben hepsini rüyamda gördüm. Çok güzel giyinmişlerdi, bir aradaydık, muhabbet ediyorduk. "Siz öldünüz." diyorum, "Yok ya, ne ölmesi. Bir de öldü haberimiz çıktı!" diyorlar. Benim ölülerle bağım devam eder, babamla devam ettiği gibi... Ben depremde ölen tüm kardeşlerimizin aslında ölmediğine, Allah'ın izniyle hepsinin şehit olduğuna inanıyorum.

“

Zannediyorum ki
deprem sadece Maraş'ta
oldu. Diyorum niye
gelmiyorlar? Antep'te
olsa gideriz, Kayseri'de
olsa gideriz. Lanet
olsun ya, hepiniz mi
öldünüz? Hepimiz
ölmüşüz... Yani hiçbir
şehir kendine yetememiş
ki yanındakine gitsin.
Hepimiz ölmüşüz.

“Kaç Çocuğun Kanı Üstünde Yürüyoruz?”

Melike Sultan Özer. Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesinde doğdu, büyüdü. Evlendikten sonra Maraş'a yerleşti. Özel bir okulda okul öncesi öğretmenliği yapıyor. Deprem gecesinde eşi ve 10 günlük bebeğiyle evden çıktı. Güvenli bir yere ulaşana kadar saatlerce yürüdü.

251

Doğum izninideydim. Bebeğim erken doğmuştu. 8 aylık... Ben 10 günlük lohusa.... Evdeydik hâliyle... Tuhaf bir şey yaşadık: Aşırı huzursuzdum. Lohusalıktandır dedik. Gündüzün hiçbir şeyim yoktu. Akşam olunca bir sıkıntı kapladı. Saat daha erkendi. Eşim, biraz hava al, duşa gir, sakinleş, dedi. Balkona çıktım, sonra duşa girdim. İyi ki girmişim. Nereden bileceğim sonra günlerce yıkanamayacağımı. Yattık. Yatakta eşime dedim ki ben uyanmak istemiyorum. Hiç iyi hissetmiyorum. İlk defa o gece bebeğimi emzirmek için kalkmadım. Süt sağıp verdim biberonla... O kadar saçma bir ruh hâlindeydim ki...

Sarsıntıyla uyandım sonra. Kafama bir şeyler düşüyor. Sıva alçı, duvar parçaları... Bu arada bebeğimiz de ikimizin ortasında. O da be

nim gibi huzursuzdu o gece. Normalde beşiğinde uyurdu. Yuvarlak emzirme yastıkları var. Onlarla bir düzenek kurduk, içine yatırdık. İyice de sardık. Eşim ilgileniyordu. Sarılıktan dolayı alarım kurmuş-tuk. Kalkmış, bebeği beslemiş. Sonra uykuya dalmış. Daha yeni uyuduğu için de sesleri duymamış. Dolap üzerimize devrilmek üzereydi. Allahu ekber diye çığlık attım. Uyandı. Sarsıntı daha da şiddetlendi. Hayır, yıkmadan durmayacak. Artık buradan kurtulamayız. Bebeğimin üstüne kapandım, eşim de bizim üstümüze... Çok kapan, o an aklınıza gelmiyor. Ben öğretmenim. Bunun tatbikatlarını yaptırıyorum. Küçük çocuklara öğretiyorum. O öyle bir an ki kilitleniyorsunuz. Bebeği o düzenekten alıp, arkasını dönüp, yataktan ilerleyip, yana oturtmak... O an kocaman bir şeye dönüşüyor kafanda... Onu yapmak aklıma gelmiyor da karnımı açıp üstüne kapanmışım: Ev yıkılırsa bebeğim belki göğsümü bulur, acıkırsa emer diye...

Sarsıntı bir ara durdu. Hemen kalktım. Elâzığ'da deprem olduğunda Fırat Üniversitesi'nde öğrenciydim. Biliyorum az çok. Eyüp giyin, dedim. Biz apar topar bulduğumuz şeyleri giydik. Eşim bebeği kucakladı. Ben diğer battaniesini almaya çocuk odasına koşuyordum bir daha başladı. Yatak odasının kapısının eşiğindeyim. Sarsıntı beni elbise dolabına vuruyordu. Sonra eşim bağırdı: "Kafana düşecek dolabın üstündeki kutular!" Tekrar yatağa, yanlarına döndüm.

Dedim ki tamam, bu sefer ölüyoruz. Artık bitti. Tekrar durunca kafamı çevirdim. Bizim kedimiz vardı, Azer'imiz. Gebeliğimi ve doğum iznimi birlikte geçirmiştik. Küçüktü, onu ben büyüttüm. Onun yeri bende çok ayrı. Onun hep uyuduğu bir yer vardı başucumuzda. Kafamı çevirdim ki Azer yok. Biz kaçıyoruz bu arada. Ben kaçamadım. Eşim beni bekliyor. Koştum, Azer'e bakıyorum. Önce koşup çocuk odasına baktım. Bakarken kızımın bebek çantasını gördüm. Hemen onu da aldım yanıma. Hâlâ Azer'i arıyorum. Tabii o arada her şey devrilmiş, dağılmış. Azer'i ararken prize takılı süt sağma makinesini gördüm. O benim için efsane kurtarıcı bir şey oldu. Yani ben Azer'i ararken Allah gözüme gösterdi. Bebeğimin ihtiyacı olacak ufak tefek her şeyi yanıma aldım. Doğduğunda takılan altınları gördüm, aldım. Sokakta kalırsak ihtiyacımız olacaktı. Hemen mutfağa koştum. Kapı tam açılmadı, buzdolabı devrilmiş. Kızım için biriktirdiğim sütler, 3-4 ay yetecek anne sütü...

Çocukların çığlıklarını unutamıyorum

Karşı komşumuz kapiya vuruyor. Bize bir şey oldu zannetmiş. Kafası kanyor bir yandan. Biz iyiyiz sen koş aşağı, diyoruz. Kucağımızda montlar ve bebek var, daha 10 günlük. İner inmez baktık ki her taraf mahşer yeri. Komşulardan birini gördüm. Normalde tesettürlü bir hanım ama üstündeki kısaydı. Kocasının kolunda bebeği var. Kendisi de kıyafetleri kucaklamış. Giyinemiyor da ayakları da çıplak. Hemen onun elinden kıyafetleri aldım. Bir duvarın dibinde sıra sıra kıyafetleri veriyorum, giyin diyorum, o da giyiniyor.

Sonra arkadaşımın evinin olduğu yere doğru ilerledik. Ben Sema öldü, diye ağlarken o arada telefonlar düştü ve o aradı beni. Biz iyiyiz, dedi. Ona doğru gidiyorduk, geri döndük. Ne yapacağız diye düşünüyoruz. Bizim buradan gitmemiz lazım. Her yer yıkılacak. Şehir merkezinde, bu mahallede yakınlarımızdan hiç kimse yok, sadece birkaç arkadaşımız var. Eşimin ailesi köyde, benim ailem de Türkoğlu'nda... Biri yarım saatlik öteki 2 saatlik mesafede. Buradan gitmemiz lazım çünkü babamın arabası bu rampalardan çıkmaz. Her yer kar. En azından rampanın altına kadar yürümeliyiz. O arada yanımızdan arabalar geçiyor. Bebeği verin, üşümesin, diyorlar. Burada park hâlindeyiz, diyorlar. Ama güvenemiyorsun. Yürümeye başladık. Hava o kadar soğuk ki...

Enkazların yanından yürüyoruz. Hiç kimseye yardım edemedik. Çocukların çığlıklarını unutamıyorum. Öğretmen olduğum için mi bilmiyorum hâlâ rüyalarımda. Bencillik ettik, kaçtık işte. Ben zannediyorum ki sadece burada depresyon oldu. Kardeşlerimin, babamın olduğu WhatsApp grubumuz var. Oraya yazmışım: "Bizi kurtarın, sokakta kaldık, çok üşüyoruz." Oysa her yerde... Bir kardeşim Nurdağı'nda, bir kardeşim Türkoğlu merkezde. Herkesin evi yıkılmış. Herkes çok kötü... Benim haberim yok. Burası ara sıra sallanıyordu. Babama diyordum ki bu bina aşağı doğru kayıyor, ben hissediyorum. Beni buradan al. Çünkü babamın evi müstakil, kendisi yapmış. Sapa sağlam. Bunu biliyorum.

Olayın ciddiyetini ilk evlerin içini gördüğümde anladım. İnsanların koltuklarını, yemek masalarını, yatak odalarını görüyorum. Eşim ca

miden uzakta yürüyelim, dedi. Caminin uzağından dolanarak aşağı doğru gidiyoruz. Kocaman bir otobüs park hâlinde, kaloriferlerini açmışlar. Buna girip burada bekleyelim, dedi. Çünkü yağmur yağıyor. Bebeğin battaniyesi ıslanmış, yüzüne yapışmış. Daha çok küçük, sesi bile çıkmaz. Biz kuytu bir yere gidiyoruz, kapalı, rüzgâr almayan bir yere. Yüzüne yağmurlar düşmesin, ıslanmasın diye açıyoruz örtüsünü, nefes alıyor. Tekrar kapatıp biraz daha yürüyoruz, Bunu 5-6 dakikada bir yapıyoruz. Enkazın yanından yürüyoruz ki ayakta olan binalar üstümüze yıkılmasın. O yüzden de hep enkazdaki insanları görüyoruz. Orman Dairesine doğru yürüyoruz. Ben ısrarla eşime diyorum ki ben bir adamın elini gördüm. Adamın elini görünce bana yeniden dank etti. Ben şöyle düşünmüştüm: Biz kaçabildik, herkes kaçmıştır. Binalar yıkılmış ama kaçmışlardır sonra yıkılmıştır. O an insan idrak edemiyor. Çünkü mahşer yeri gibi, herkes dışarıda, herkes kaçmış. O adamın elini görünce “Eyüp orada el var, Eyüp orada el var!” diyorum. Eyüp beni koluna kilitlemiş, zikir çekerek, dua ederek yürüyor. Diğer kolunda çanta, kucağında da bebek... Ben daha tam yürüyemiyorum. Eyüp beni pek duymuyor. “Kaçmışlardır canım, çıkmışlardır canım. Böyle şeyler söyleyip durma.” diyor.

Önümüzdeki o kocaman bina çöktü

Zifiri karanlık... İnsanlar ateşler yakmış öbek öbek... Öyle bir trafik var ki... Bir noktada trafikte bıraktığımız aracı saatler sonra yine gördük. Ailem bizi almaya gelemedi ama bir araçla gitmek zaten mümkün değilmiş. Ama en azından enkazlardaki sesleri duymazdım. Araçla kaçan arkadaşlarım hiç duymamış.

Abimle konuşuyoruz. Şehir dışındaki abim arayabiliyor, şehir içindekiler arayamıyor. Babamın evi çok yukarıda, dağ yamacında, ona bir şey olmadığını düşünüyorum. Ama abimin evi Türkoğlu'nun ıslak zemininde. Oralar bataklık. Bizim çocukluğumuzda oralarda su vardı, hatırlıyorum. Abime bir şey olduğunu düşünüyorum. Ona ulaşamayınca da diyorum ki kesin ona bir şey oldu, öldü. Büyük abimle konuşuyoruz. O diyor ki hayır, abin seni almaya gelecek. Ben de beni telaşlandırmamak için öyle söylüyor zannediyorum. İnanamıyorum. Ben, abi şu parkın oradayız, buraya kadar yürüdük diyorum. O arıyor diğerlerine söylüyor. Üç ayrılmışlar. Ablam da tesadüfen baba

mın evindeydi. O da diğer ablamı almaya Nurdağı'na gitmiş. Küçük abim bana gelmiş. Babam da kuzenleri enkazda, oralara gitmiş.

Ana yolu takip ettik, farlar, ışıklar var. Beni zifiri karanlıkta bu şehrin merkezine koysalar ben evimi bulurdum. O gece hiçbir yeri tanımadım. Daha bir gün önce eşimin ve annemin desteğiyle yatakta doğrulup, oturuyordum. Bir gün sonra akrobatik hareketler yaptım. Kedimi ve kızımın biberonunu yerlerden eğilip aldım. Sonra Piazza tarafına indik ve küçük abim bizi buldu. "Melike!" diye bağırdığını duydum. Doğdu güneşim. Dedim tamam, aileme ulaştık. Eşim de kendi ailesine ulaşmaya çalışıyor. Eşimin ablası bana söylemişti iyiyiz, diye. Çok şükür kafamız rahat artık. Abimin aracına bindik, gidiyoruz. Tabii sırlısıkımız. Türkoğlu'na gidince o kıyafetleri sıkıp tekrar giydim.

Biraz ısındık araçta. Babam muşambayla derme çatma duvar tarafını kapattı. Eski bir soba buldu, kurdu. Odun yaktı. Başında biraz toparlandık ama devamlı deprem, devamlı deprem. Küçük ablama ulaşamıyoruz, Nurdağı'ndakine. Çünkü Nurdağı'nın yolları çökmüş. Büyük ablam geri geldi. Biz Elif'i alamıyoruz, yollar gitmiş, Elif orada kaldı, diyor. Hayatta olduğunu öğreniyoruz ama şöyle bir durum var. Ayaklarında ayakkabı yok. Sitedeki diğer bloklar yıkılmış. Kendilerinininki ayakta ve araçlarının üstüne de enkaz yıkılmış. Bir tanıdıkları çocuklarını arabalarına almış, kendileri dışarıda. Öyle bir hâldeler.

Ondan sonra babam, abim ve kuzenler kazma küreklerle gittiler. Babam çok iyi biliyor yolları, orahıyız çünkü. Arka köylerden, köy yollarından Nurdağı'na ulaştılar. Onları alıp geldiler. Zaten geldiklerinde çok kötüydüler. Çünkü onların bütün yakınları ölmüştü. Benim de öğrencilerim öldü. Hepimiz, aslında hepimiz kötüydük.

Abim elektrikçidir. Ufak tefek bir kablo oyunu yaptı ve süt pompasını araca bağlayabildik. İki büküm araçta oturmak, karanlık, benzin yok, kıyafet yok... Abim hâlime dayanamadı yukarı çıkıp dolabın bir bölmesinden eski, kullandığımız kıyafetlerimiz vardı, onlardan alıp aşağı attı. Tabii hijyenik hiçbir ürün yok pet, göğüs pedi. Bez parçaları falan koymuştuk. Her tarafım kan olmuştu. Tabii hiç kimse

market açmak istemiyor, insanlar gelirler, alırlar diye. Abim açtırdı ve bize lazım olan hijyenik ürünleri aldı. Kızım orada pişik oldu. Su da yok. Kayınbabamların evinin yolu kapanıyor kışları, çok yüksek bir yerdeler. Keşke oraya gitsek diyorum karı ısıtır su diye içeriz. Abimin aracındaydık. Eşim gerçekten çok büyük destekçim ama yani 24 saat iki büklümsün ve vücudunun her yeri ağrıyor. Belindeki o iğneler, ameliyat yeri... Zaten çok yoğun bir alerji durumum vardı. Akşam hava kararmaya başlayınca ağlamaya başladım.

Kedimiz Azer de depremzedeydi

Deprem 2. günü yola çıktık Azer'i almak için. Abim önden gidiyor araçla, biz arkadan diğer araçla onu takip ediyoruz. Biz geleceğiz, Azer'imizi alacağız. Abim bebeğimizi tutacak. Plan bu. Tabii biz ikinci deprem olacağını nereden bilelim. Şurada bir kültür merkezi var, oraya geldik. Birden deprem olmaya başladı. Arabaları kenara zor çektik. Gündüzdü her şeyi çok net görüyorsun arabanın içinde. Abartmıyorum, refüjün ortasındaki iri çam ağaçları yere değmek üzere. Bildiğiniz deniz dalgası hissediyorsun asfaltta... İlerleyemedik. Önümüzdeki o kocaman bina çöktü. Her yeri duman kapladı. Biz apar topar uzaklaştık. Abim dörtlüyü yaktı, aşağı indi, bizi durdurdu. Dedi ki ben sizi asla o eve sokmam. Kedi ise kedi, kalacak. Ben yine ağlamaya başladım.

3. gün eve yine Azer'i almak için gittik. Bizim banyonun kapısı normalde asla kapanmaz. Çünkü orada Azer'in kumu var. Deprem şiddeti ile kapanmış. Biz geldik, Azer koşarak üstümüze atladı. Sarıldık. Eşim kumunu almak için kapıyı açtı. Eşimin kapıyı açmasıyla Azer üstümüzden atlayıp koştu. 3 gün tuvaletini tutmuş. Maması zaten dökülmüş. Bir şey yiyip içememiş. Çok korkmuş. Çadırda bizimleydi. O da depremzedeydi.

Sonra bir eczane enkazı gördük, önünde askeri araç vardı. İçi asker doluydu. İçeride de birkaç vatandaş vardı. Bir şeyler alıyorlardı eczaneden. Askerlerin yanına gittim, yetkili kim diye sordum. Dedim ki ben lohusayım. 10 günlük bebeğim var. Birkaç şeye ihtiyacım var. Bebeğin emziği yok. Çok ağlıyor, gaz sancısı çekiyor. Göğüs pedi, pansuman malzemeleri falan buradan alsam, parasını hesabınıza atsam olur mu? Ne parası, savcılık el koydu zaten, dedi.

60 tane zıbın dizmişim, 1 tanesine muhtaç olduk

Kızımın birer çeşit kıyafeti var. Bir üstündekiler bir de çantadakiler... Yenidoğan olduğu için çok kirleniyor, her yerine bulaşıyor. Onu olma-yan suyla, ıslak mendille siliyorsun, arabanın klimasında kurutuyorsun, tekrar giydiriyorsun. Düşünsenize ben 60 tane zıbın dizmişim, 1 tanesine muhtaç olduk. Yarı ıslak şeyi çocuğa giydirmek zorundasın. Yardım turları yeni yeni geliyor. Jandarmalar var başında. Abim zorla gönderdi, bak yanlış yapıyorsun, gidin bakın, dedi. Ben ailemden uzaklaşıp gitmek de istemiyorum, sanki hep bir şey olacaktı gibi. Gittik eşimle. Dedim ki bebeğime kışlık ayarlayabilir misiniz? Bir kutu verdi bana. Bu çok fazla, dedim. Sanırım bir anne koymuş onu. Çünkü yıkanmış, ütülenmiş, kat kat. Ben diyorum, hayır bu çok fazla, o ısrar ediyor ki hayır sen bunu al. İçinden 2 tane kışlık yelek aldım. Hâlâ duruyor. Ondan sonra zıbın buldum bir tane... O kadar büyük bir yük ki onları almış olmak, almak için sıraya girmek, onları talep etmek. Benim daha düne kadar her şeyim vardı. Hiç adını bilmediğimiz insanların yardımlarını kullandık. Ben o zıbın iki yeleğe günlerce sevindim. Benim vardı ama yoktu çünkü...

257

Her yer soğuk. Öyle bir ayaz yok. Yemin ederim memleketin en soğuk kışydı. Asla dışarı çıkamıyorsun. Yüzünü kesiyor soğuk. Bebeği düşünüyorsun. Mucize gibi bir durum, benim kızım hiç hasta olmadı. Sonra çadırlar geldi. Abilerim bebek olduğu için rica ettiler. Çocuğu gece emzirmeye kalktığında sırtını yaslayacağın bir şey yok, çünkü çadır. Oturacağın bir şey yok, iki bükümün de iki bükümü. İki kat battaniye içinde ben o çocuğu bağırta bağırta emzirmeye çalışıyordum. Kafalarımızı kızımın battaniyesinin içine sokuyorduk donmasın diye ki nefesimizin ısıyla ısınsın. Uyanmadığında korkuyorduk dondu diye...

Gece araba gündüz çadır ya da tam tersi... Aksi takdirde hem soğuk hem konforsuzluk dayanılacak gibi değildi.

Sonunda yollar açıldı. Köye geçtik, kayınbabamların yanına. Köyde çok rahatlık. Tabii artçılar oluyordu ama evin sırtı dağa yasıydı. O yüzden çok aşırı sarsıntı olmuyordu. Soba da var. Kayınbabamın evinin arkasından doğal kaynak suyu çıkıyor, bardağına doldur iç. Isındık.

Hepimiz ölmüşüz...

Bu şehirden ceset kokusu geliyordu. Bunu kimse inkâr edemez. O cesetler yan yana dizilmişti insanlar tanıdıklarını alsın diye. Cesetlerin yüzlerini unutamıyor değilim. Unuttum, atlattım. Onlar beni çok etkilemedi. Beni etkileyen canlıların sesleriydi. Onları atlatamıyorum. Ve bu şehrin kocaman bir morga dönüşmesiydi. Bu şehirde mahalle mahalle, ilçe ilçe insanlar öldü. Sadece bir sitede 150 kişi vefat etmiş. O zaman tabii haber kanalları, iletişim, telefon hiçbir şey yok. Görüşemiyoruz. Duyamıyoruz. Bilmiyoruz.

Enkaz kaldırma çalışmaları hızlanmıştı. Ebrar sitesinin enkazını kaldırdılar. Eşimin babasının aracı bizdeydi. Yine deprem olur korkusuyla kayınbabamın aracını bana bırakmıştı. O işe otobüsle geldi. İşten sonra köye gideceğiz, kayınbabamlara. Ben çocuğun eşyalarını falan topladım, çocuğu da pusete koydum. Uyuyordu. Araç kullanarak geliyorum. Yollar kapalı olduğundan Ebrar Sitesi'nin oradan dolanmam gerekiyor. En az trafik de orada. Ebrar Sitesi'nin ortasında bir ana cadde var, her zaman aktif kullandığımız bir cadde. Hani kış güneşi vardır ya parıl parıl parlar. Ebrar Sitesi'nin ortasındaki yola girdim, kafamı çevirdim baktım. Yerde bir şey parladı ama koyu parladı. Yavaşladım, sağa çektim. Baktım ki kırmızı. Arabadan indim yağmur yağıyor ve güneş... Sonra yaklaştım çukurun başına, baktım çukurda su var ama kırmızı. Boya dedim. Eminim. Dokundum, kokladım ve ben envai çeşit boyayla haşır neşir olmuşum, boya değil. Diyorum ki başka bir şeydir. İşte azottur, sülfattır, karışmıştır, kırmızı yapmış... Bir adım daha atıyorum yine ufak bir çukur. Kazı çalışması olmuş, o yüzden çukurlar var. Yemin ederim o kocaman Ebrar Sitesi'nin alanı, her yeri ufak tefek çukur ve hepsinin içinde kan var. Su da olduğu için, yağmur yağdığı için toprak kanını vermiş.

Ben onun başına oturdum. Oradan kalkamadım. Kaç kişinin, kaç çocuğun kanı üstünde yürüyoruz, bilmiyorum. Benim arabayı kenara çekip onlara bakıp ağladığımı gören insanlar da arabalarından indiler, onlar da aynıydı. Toprak hiç bu kadar kıymetli olmamıştı benim gözümde. Hangi ana kuzusunun bir damla kanı... Su birikintilerine bakamıyorum, su birikintilerine basamıyorum. Çok severdim öğrencilerimle su birikintilerinde oynamayı.

Yakınlarından can kaybedenlerin ki çok ağır, birden uzak demeye başladık. Kuzen uzak oldu. Amca, dayı, hala, teyze uzak oldu. Mecbur uzak oldu. Kardeş, evlat, anne, baba, eş bunlar gidince. Onları çok kötü ama ben de garip bir şekilde her çıktığımda bir şey gördüm ve duydum. Ben bunu atlatamıyorum. Bazen de kendime kızıyorum, o otobüsün içine girip otursaydın benzin bitene kadar. 5 gün sonra biri gelip arabasıyla alırdı seni herhâlde. Bu kadar görmeseydin, bu kadar duymasaydın. Aylar geçti. Su birikintisi, şimşek çakması, birden elektriğin gitmesi, suların kesilmesi insana travma olabilir mi? Her şey travma, her şey, her şey hatırlatıyor. Bir yandan da duyarsızlaştık sanırım. Bir daha vursa hiç... Böyle olur geçer moduna gireceğiz. Yani yaşıyor, yaşıyoruz, atlatıyoruz. İyi olacağız. Başka çaremiz yok. İyi olmak zorundayız.

Birçok şehirde deprem olduğunu sonradan öğrendik. Çok şaşırdık. Beni en çok yaralayan şeylerden biri bu oldu. Zannediyorum ki deprem sadece Maraş'ta oldu. Diyorum niye gelmiyorlar? Antep'te olsa gideriz, Kayseri'de olsa gideriz. Lanet olsun ya, hepiniz mi öldünüz? Hepimiz ölmüşüz... Yani hiçbir şehir kendine yetememiş ki yanındakine gitsin. Hepimiz ölmüşüz. Diyorum ki nasıl benzin yok. Gideceğiz, gidemiyoruz. Kalacağız, kalamıyoruz. Hiçbir şey, elektrik yok, su yok, hat yok, telefon yok, yol yok. Yaradan kırdı geçti. Ve her şey varken bir bez parçasına muhtaç olmak çok ağırdı.

“

Şimdi düşününce tuhaf geliyor, binanın yarısı yok ama ben dairenin kapısını kapatma derdindeyim. Sanki kim girecek? Hiç kimsenin girip bir şey almasına imkân yok. Yaklaşık 2 saat sonra itfaiye geldi. Tahliye olduk. 10 şehri etkileyen bir deprem bu kadar sıkıntılı olmuşsa İstanbul'da yaşanacak bir depremi düşünmek istemiyorum. İstanbul Türkiye'nin kalbidir, Rabb'im kalbimizi korusun!

“Meğer Binanın Yarıısı Yıkılmış!”

Hasan Okur. Büyükşehir Belediyesi Dış İlişkiler Daire Başkanlığı’nda proje uzmanı olarak çalışıyor. İlk depremde yarıısı yıkılmış apartmanlarında karşı komşularıyla mahsur kaldılar. 2 saat içinde itfaiye tarafından kurtarıldılar. Birkaç saat sonra yaşanan Elbistan depreminde apartmanları tamamen çöktü.

261

O pazar günü... Eşim ve çocuğumla evdeydik. Televizyonda spor programı vardı. Tuttuğum takımın maç özetini izlerken oturma odasında uyuyakalmışım. Eşim ve kızım daha erken uyumuşlardı. Deprem anında oturma odasıdaydım. Beyaz bir ışıkla uyandım. Gözümü açtığımda ışığın televizyona yansıdığını fark ettim. O an normal bir deprem olmadığını anladım. Derhâl yataktan fırladım, eşim ve çocuğumun yanına koşmaya çalıştım. Ama sağa sola sendeliyordum. Yer kabarıyor, mutfaktaki eşyalar düşüyor... O an binanın çökeceğini hissettim.

Atabey Apartmanı’nda, 5. katta oturuyorduk. Bizim apartmanda 86 kişi vefat etti. Yaklaşık 25-30 yıllık binaydı. Her katta 200 metrekarelik

5 dairenin olduğu, büyük bir adaya oturtulmuş 6 katlı bir bina... 6. katın bir üstünde kiler, onun üstünde de dam vardı. Böyle bir yapı...

Eşim ve kızımın yanına gittiğimde, onları yatağın ortasında oturuyor buldum. Hiç hareket etmiyor, bana bakıyorlardı. Ben de yatağın başında onlara... Dolap kapakları sallanıyor, açılıp kapanıyor.. Bina şiddetle sallanıyorken yapabileceğimiz hiçbir şey yoktu. Hemen kızımı aldım, 3 yaşında, yatak komodini ve duvar arasında yaşam üçgeni oluşturdum. Eşimi çağırdım. Sallantı aşağıdan yukarıya doğruydı. Bir yerlerin yıkıldığını duyabiliyorduk. Nihayet 90 saniyenin sonunda durdu.

Bina çökmedi. Hemen çıkmamız gerekiyordu. Bu büyük deprem nihayetinde, artçıları olacaktı. “Araba anahtarı, kartlar, çocuğun montu, botu ne varsa hepsini al” dedim eşime. Ben de telefon şarj aletlerini derledim topladım. Ben ayakkabımı giyerken, eşim kızımızı hazırladı. Kesinlikle asansöre yönelmedik, zaten elektrik de yoktu. Merdivenlerden inecektik. Eşim kapıyı açtı, sola döndü, “Merdiven yok!” diye bağırdı. Eşim gözlük kullanıyor. Her taraf karanlık olduğu için merdivenleri göremediğini düşündüm. Meğer binanın yarısı yıkılmış! Meğer o yıkılma sesi bizim binadan geliyormuş. Sonradan öğrendik ki, bizim bina iki bölümden yapılmış. İlk önce bizim bölüm yapıldıktan sonra müteahhit değişmiş, o da iki binayı birleştirmiş. Bizimkini yapandan Allah razı olsun. Bizimki ayakta kaldı. Katta, karşı daireyle biz kaldık sadece.

Karşı daireye geçtik

Baktık hiçbir yere kıpırdayamıyoruz, bir şey yapamıyoruz, karşı daireye geçtik. Bizim taraf arkaya bakıyordu. Kurtarma aracının giremeyeceğini tahmin ettik. Karşı dairenin de evi berbat durumdaydı. Camı pencereyi kapatıp biz de onlarla beraber yatak odalarında oturduk. Hemen yardım için birilerini aramak istedik, ama telefon çekmiyordu. Ankara’dan, Ordu’dan, İstanbul’dan, İzmir’den her taraftan arıyorlar ama Maraş içerisindekilere ulaşamıyoruz. İnternetten gruplara yazdık. İtfaiye, vinç ne olursa bulup acilen tahliye edilmek için... Biz haberleşmeye çalışırken yeni bir deprem olmasından da korkuyorduk. O anda bir deprem daha oldu, 10 dakika sonraki deprem. Onda da yıkılmayınca, dedik, herhâlde biz yaşayacağız.

Rabb'im kızıma bir sakinlik verdi, uyudu. Onun vermiş olduğu rahatlıkla ben kendi dairemize geçeceğim, bir şeyler alacağım. Ne zaman neyin gerekli olacağını ya da hangi imkânsızlıklarla karşılaşacağını bilemiyorsun. Eşim, git ama hemen gel, bizi yalnız bırakma, diyordu. Ben o dairenin oğluyla birlikte evimize geçtim. Her taraf dökülmüş sıvalar, mutfak dolapları aşağıya inmiş. Baktım buradan alabileceğim herhangi bir şey yok. Ben gideyim, en azından kıyafet falan alayım, diye düşündüm. Çocuk bezini aldım, ıslak mendili aldım. Bir de kendime kıyafet almak istedim ama dolabın kapısı sürgülüydü, sıkışmış. Çekiyorum çekiyorum, gelmiyor. Akşamdan kapıya ekmek torbası asmıştım. Onu aldım. İçerisinde de 4 TL ekmek parası vardı. O parayı hatıra olarak saklıyorum. Onun içerisine çocuğun kıyafetlerinden ne bulduysam doldurdum. Ne kadar mont varsa hepsini aldım. Eşime aldığım bir akıllı saat vardı, onu aldım. Küçük bir valiz hazırlamış gibi oldum. İnsanın o anda aklına bile gelmiyor, yatağımız bazalıydı ve içinde valiz vardı. Valizi alıp içerisini doldurabilirdim. Belki çocuğa daha fazla eşya alırdım. Ama o anda depreme yakalanıp yıkılma korkusu daha çok tedirgin ediyordu insanı. Onların yanına geçtim. Şimdi düşününce tuhaf geliyor, binanın yarısı yok ama ben dairenin kapısını kapatma derdindeyim. Sanki kim girecek? Hiç kimsenin girip bir şey almasına imkân yok. Yaklaşık 2 saat sonra itfaiye geldi. Bizim gibi birçok kişinin yakını mahsur kalınca onlar da çaresizdi. Tahliye olduk.

Hemen eşimi ve çocuğumu teslim ettim oradakilere ve arama kurtarma çalışmalarına dâhil oldum. Tabii birçoğu bizim komşumuz. Bir kişiyi bile kurtarsak sevineceğiz... Hasan abi herkes gitti diye bağışmalar, konuşmalar... Bir taraftan da yağmur yağıyordu. Bir gün öncesinden de kar yağmıştı, hava çok soğuktu. Ben hemen binanın üzerine yıkılan yerlere geçtim. Sesimi duyan var mı, bir ses verin, diye seslendim. Orada yaklaşık bir 10 kişiyi işaretledim. Ama kurtarmak için herhangi bir imkân yok. İnsanın ne kadar âciz olduğunu orada anladım.

Eşimin ailesi evleri ağır hasarlı olduğu için yatılı bölgeye yakın bir yerde oturuyorlardı. İlk başta ulaşamadık. Telefonlarımızın da şarjı azdı. Eşim, arkadaşına ulaşmış, beni anneme götürün, demiş. Onların 4x4 arazi aracı vardı. Yollar kapalı olduğu için kaldırımlara falan çıkarak bir şekilde geldiler. Onları alıp direkt oraya geçtiler.

Ben öğleye kadar arama kurtarmadaydım. Daha sonrasında yapabileceğimiz fazla bir şey olmadı. Ekipman olmadığı için hiçbir şey kaldıramıyorsun çünkü. Pek fazla bir yardımım olmadı. En fazla bir iki kişi çıkarabildik oradan. Yollar açılınca kayınpederim geldi eşimle birlikte. “Oğlum burada yapacağın bir şey yok. Gel, yayla evini adam edelim, en azından orada kalalım” dedi. Ve öylece oradan ayrıldık. 3. günün ardından da İstanbul’a gittik. Ablamlar var İstanbul’da. Onların yanında kaldık belirli bir süre.

Aleyna, alt komşumuzdu

Bizde akrabalık ilişkileri farklıdır. Bahsettiğim yayla evinde hem komşuluğumuz hem akrabalığımız olan bazılarını kaybettik. Hatay’da, belediyenin karşısındaki Divan Apartmanı’nda oturan akrabalarımızı kaybettik. Birinci dereceden akrabamız olmasa da onlara eşdeğer olan böyle 4-5 yakınımızı kaybettik.

Komşularımızdan da birkaç kişi kurtuldu. Depremın simgesi olan Aleyna, Cumhurbaşkanı’mız da ziyaretine gitmişti, bizim alt komşumuzdu. Depremın 10. günü çıktı. Devamlı görüştüğümüz, kızım sebebiyle bahçede oyunlar oynadığımız kişilerden Sude çıktı. İşaretlediğimiz 10 kişiden 5 kişinin çıktığını öğrendik. Bir kişinin vücuduna demirler saplandığını öğrendik. Bir arkadaşımızın babası çıktı. Onlar Aleynaların üst katında oturuyorlardı. Daha sonrasında enkaz kaldırılırken birkaç hatıra alabilmek için evimize gittik. O sığındığımız yerin komple taşlarla çakıllarla dolduğunu, hayat üçgeninin herhangi bir anlam ifade etmediğini gördük. İki yerde oluşmuştu hayat üçgeni. Enkaz kaldırılırken hepsini görüyorsunuz. Biri vestiyerin arkasında diğeri mutfak balkonun oradaydı. Oradan birkaç eşya çekip çıkarabildik.

İkinci depremde apartman tamamen gitmiş

Öğlenki depremde biz bağ eviyle uğraşıyorduk. Orayı temizlemeye, ısınmak için soba falan kurmaya çalışıyorduk. Deprem başladığında kızım uyuyordu. Deprem olduğunu anlayınca hemen kalktık, dışarı çıktık. Çok şükür, bu sefer binada değiliz. İki binanın arasında bekledik. O da çok kuvvetli bir sarsıntıydı. Orası öyle sallandıysa merkez ne durumdadır diye düşünüyorduk. Hakikaten de ikinci depremde bizim apartman tamamen gitmiş. Yani binanın yıkılmayan tarafı da

yıkılmış. Aleyna'nın 10. gün bulunmasının bir sebebi de bizim tarafın yıkılıp onun üzerine geçmesidir.

Bize yakın bir itfaiye vardı. Tahliye orası gelemedi. Çünkü onun civarında yıkım çok fazlaymış. Yukarıdan, Esentepe tarafından, Tavşantepe'nin oradaki itfaiyeden gelebilmişler. Üst kattaki komşunun kardeşi itfaiye eriymiş. O tarif etmiş. Fakat yollar kapalı, yollarda arabalar, çatlaklar, yollara yıkılan binalar var. Ortada bir düzen yok. Kimin ne yaptığı belli değil. Binaların bazıları yola doğru yan yatmış, tehlike arz ediyor. Yine de itfaiye ara yollardan gelmeyi başarmış. Bizden önce bir ev daha varmış. Herhâlde orası yan duruyormuş. Onun için önce orayı tahliye etmişler sonra da bizi tahliye ettiler. 2 saatte başarılı bir şekilde tahliye etmiş oldular, sağ olsunlar.

Bina yıkıldı, kardan adam kaldı

5 Şubat günü kar yağıyordu. Yerlerde fazla yoktu ama arabaların üzeri kar tutmuştu. Bizim bölgemiz yukarı bölgelere göre biraz daha sıcak ama yine de kartopu oynayacak kadar yağmıştı. Bütün çocuklar aşağı inmişler kartopu oynamak için. Biz de kızımızı alıp inmiş ve hep beraber kardan adam yapmıştık. Depremden sonra o kardan adam hâlâ duruyordu ama bina tamamen yıkılmıştı. Benim arkada, binanın otoparkında aracım vardı. Bina yıkılırken yan tarafta duran arabayı havaya kaldırmış, ağacın üstüne çıkarmış. Duvarın yanında, ağacın üstünde o duruyor ve altında benim arabam var. Ev gitti, eğer arabam da gitseydi muhtemelen daha fazla etkilenirdim. En azından arabamı sağlam görmek beni çok duygulandırmıştı. Hemen arabayı çektim. Öğlenki depremde de ön cama taş gelmiş, patlatmıştı. Gittim hemen yaptırdım. İnsana sığınabileceği moral bulabileceği bir sebep oluyor. Önce can evet ama mal da canın yongasıdır.

Mekânlar fark ediyor ama bu olay bilinçaltına yerleştiği için kolay atlatılamayacağını düşünüyorum. En şanslısı belki kızım. O, bu olayları muhtemelen hatırlamayacak. Belki oyun oynarken ben sallanayım, sen beni kurtar gibi oyunlar oynayacaklar ama belli bir zaman sonra unutacak. Fakat bizler kolay kolay unutamayacağız. Allah İstanbul depreminden korusun. 10 şehri etkileyen bir deprem bu kadar sıkıntılı olmuşa İstanbul'da yaşanacak bir depremi düşünemiyorum. İstanbul Türkiye'nin kalbidir, Rabb'im kalbimizi korusun!

“

Köydeki vatandaş
hayvancılıkla geçiniyor.
En çok hayvanlar için
korktum. Çünkü bizim
gibi özgür değiller,
ahırda bağlılar. Bir şey
olsa kaçıp gidemezler.

Depremden sonra
hayvanların korkudan
sütü kesildi. Yem alacak
yer bulamadık. İlk gün
ahırlara giremedik.

Köyde bine yakın
büyükbaş hayvan bağıra
bağıra can verdi.

“İnsanlığımdan Utandım”

Süleyman Karabörk. 45 yaşında. Asma tavan ustası ve aynı zamanda hayvancılıkla uğraşıyor. Deprem sonrası köyündeki insanların yardımına koştu. Pek çok insanın deneyiminden farklı olarak hayvanların depremden nasıl etkilendiğine dikkat çekti.

267

6 Şubat sabahı gibi bir sabahı Rabb'im kimseye yaşatmasın. Saat 04:27 sıralarıydı, bir gürültüyle uyandık. Ben yataktaydım. Kalkıp pencere kenarına geçtim. Eşimi çağırdım. O korkudan yataktan çıkamadı. O arada benim büyük oğlan depremin sarsıntısını duymuş, kardeşini de kaldırıp evden çıkmış. Küçük oğlan nasıl olsa öleceğiz diye yorganı kafasına kadar çekip yataktan çıkmamış.

Depremden önceki akşam eve dönerken, arabanın deposunu doldurmuştum. Bilmiyorum, belki Allah'tandı. Abim şehir dışındaydı. Hemen benim çocuklarla beraber abimin çocuklarını aldım. Komşulara seslendik. Aklıma kardeşim geldi. Evi hem çok eskiydi hem de uçurumun başındaydı. Kesin gitmiştir diye düşündüm. Herkes telaş içindeydi. Evler yolun üstüne uçtuğu için yol kapanmıştı. Aklım kardeşimdeydi. Bir tane küçük çocuk getirdiler. Kalp masajı yaptılar. “Arabayla hastaneye ulaştıralım.” dediler. “Anahtar arabanın üzerinde, siz götürün.” dedim. Sonra çocuğa ne olduğunu bilmiyorum. O arada kardeşimin yanına vardım. Çok şükür sağlardı.

Hayvanların korkudan sütü kesildi

Ufak oğlanı yanıma aldım. 10.000 nüfuslu köyü tek tek gezerek insanları soğukkanlı olmaya davet ettim. “Arkadaşlar lütfen şuurunuzu kaybetmeyin. Panik yapmayın. Evlerin içine girmeyin. Duvarlardan uzak durun. Ateşinizi yakın. Bir ihtiyacınız olursa tekrar döneceğim.” dedim. Abimin kızları Maraş Lisesi’nde yurttta kalıyorlardı. Çocuklarla beraber yeğenlerimi almaya gittik. Yoldaki durum içler acısıydı. Binalar uçmuştu. Her yerden farklı sesler geliyordu. Çocukları aldık. Eşimin abisi aradı. Çocuklarına ulaşamadığını söyledi. Onları da aldık. Maraş’ın içinden bir türlü çıkamadım.

Benim evin olduğu bölge açık alandı. Asker arkadaşlarımı, tanıdıklarımızı alıp köye getirdim. Yaklaşık 150-200 kişi olduk. Elektrik yok, sular kesik. İnsanlar aç. Bizim şebeke suyuna bağlı olmayan bir kuyumuz vardı. Ama su donduğu için onu da kullanamadık. Damdan akan suyun altına kazan koyduk. Eriyen kar suları kazanı doldurdu. Evde de tarhana vardı. Kazanda biriken suyu ateşin üstünde kaynat-tık. Tarhana çuvalını içine döktük, karıştırdık. Sonra çorbayı pet bardaklarla insanlara dağıttık. En azından herkes açlığını gidermiş oldu.

Amcalarımın bulunduğu bölgeden fay hattı geçiyormuş. Babamın evi gitti. Kardeşimin evi gitti. İnsanlar gitti. Abimin evi ağır hasarlı. 10.000 nüfuslu köyümüzde 850 tane ev yıkıldı. Köydeki vatandaş hayvancılıkla geçiniyor. En çok onlar için korktum. Çünkü bizim gibi özgür değiller, ahırda bağlılar. Bir şey olsa kaçıp gidemezler. Depremden sonra hayvanların korkudan sütü kesildi. Yem alacak yer bulamadık. İlk gün ahırlara giremedik. Köyde bine yakın büyükbaş hayvan bağıra bağıra can verdi. Köyümüzden yaklaşık 30 kişi öldü. Maddi anlamda kaybımız çok ama şükür ki can kaybımız çok olmadı. Tek tesellimiz bu.

Edilen yardımları görünce insanlığımdan utandım

Seracı arkadaşlar seralardaki meyveleri sebzeleri söktüler, vatandaşları içeri aldılar. Yardımlar gelene kadar orası olmasaydı vatandaşlar daha çok perişan olacaktı. Gece 01:00’de Kayseri’den bir arkadaşı-mız geldi. İki tane çadır getirdi, sağ olsun. Kurup gitti. Köye gelen

yardımlardan çok yararlanmadık. Bir oğlum çok duygusaldır. Gelen yardımlar için “Baba bizim ihtiyacımız yok, dağ köylerine götürelim.” dedi. Kendi aracımızla götürdük. Dağ köylerinden birinde yatalak çocuğu olan bir aileye yatak lazımdı. Sürekli iş yaptığımız bir mobilyacıyı aradım, dertlerini anlattım. Hemen iki tane yatak ayarladılar. Edilen yardımları görünce insanlığımdan utandım. Özürlü bir kadın gördüm. Ayakları yoktu. Tekerlekli sandalyeyle insanlara su dağıtıyordu. Onu görünce gözyaşlarımı tutamadım. Biz ne yapıyoruz ki diye düşündüm. Biz ne yapıyoruz gerçekten! Belki Allah bu depremi bize az bile vermiştir. İyi şeylere çok şahit olduk ama yaşadığımız kötü şeyler de oldu. İnsanlar sanki dünyanın sonuymuş gibi yardımlara akın ediyordu. Zaten herkes elini vicdanına koyarak fazlasıyla yardım etmiş. Koşturmanın anlamı ne?

2 hafta arabada yattım. Çadır vardı ama çok kalabalıktık. Bayanlar çadırda, erkekler arabalarda yattı. Yağışın ve gök gürültüsünün çok olduğu bir gün kardeşimin ufak çocuğu bizdeydi. Korkuyorduk ama mecburen herkesi eve aldım. Sobayı yaktım. Başka gidecek bir yerimiz yoktu. Normal hayata dönmemiz 45 gün kadar sürdü. Ben depremden hemen sonra çalışmaya başladım. Asma tavan işi yaptığım için deprem sonrasında hastanelerde, banka şubelerinde, postanelerde ihtiyaç vardı. Neredeyse deprem bölgelerinin hepsine gittim: Elâzığ, Malatya, Adıyaman...

“

Toplu alanda yaşamak
çok zor. Çocuklar
argo kelimeler
kullanıyorlar mesela.
Kapıyı açıyorsunuz,
dışarıya çıkıyorsunuz,
sürekli insanlarla
temas hâlindesiniz. Bu
mahremiyetsizlik beni
çok yoruyor.

“Konteyner Yorgunluğu”

B.S. deprem sonrası hepimizin hikâyesi birbirine benzedi diyerek ismini vermek istemedi. Pazarcık'ta konteyner kentte eşi ve çocuklarıyla yaşıyor.

Depremden önceki gün, pazar günü, babamlardaydım. Akşam evimize döndük. Ertesi gün okullar açılacaktı. Çocukların banyosunu yaptırdım, çamaşırlarını falan yıkadık, uyuttuk. Gece çok şiddetli bir sarsıntıyla uyandım. Sarsıntıda büyük oğlumun üzerine televizyon düşmüş. Eşim de uyanıkmiş, lavabodaymış. O çıktı geldi, çocuğum ölüyor, diye feryat figan etti. Hemen çocukları toparladık. Hiçbir şey almadık, çorapsız ceketsiz, o şekilde dışarı çıktık. Biz tam çıkarken merdivenimiz düştü. O şekilde biraz bekledik, sonra telefon ışıklarıyla inmeye çalıştık. Dışarısı feryat figan, herkes bağırıyor çağırıyor. Yağmur yağıyor bir yandan. O şekilde aracımıza bindik. Çok şükür bir kaybımız olmadı.

Nereye gideceğini bilememek

Bir müddet nereye gideceğimizi bilemedik. Babamlara gitmeye karar verdik. Onların evi yerle bir olmuştu. Biraz orada bekledik, olmadı. Ondan sonra annemi de alıp parklara, toplu alanlara doğru gittik. Orada da olmadı, başka yerlere gitmeye çalıştık. Zaten aracımızın benzini bitti. Benzin bitince hâliyle ısınamadık. Yiyecek bulamadık. Baktık olmuyor, eşimin nenesigile, köye gittik. Orası da farklı değildi.

Köydeki ev yıkılmamıştı ama yıllardır kullanılmıyordu. Evde yiyecek yok, ısınma yok, kıyafet yok, hiçbir şey yok. O gece nasıl yattıysak haftalarca öyle kaldık. Depremden tam 15 gün sonra suyla buluştuk. Bir ay köyde çadırda kaldık. Oradan görümcemlere geçtik. Görümcemler Maraş'ta yaşıyorlardı. Onların evi az hasarlı idi. Ama kalmaya mecburduk, çadırda kalmak çok zordu. Çocuklarım çok hasta oldu. Ayaz vurdu çocukları, sürekli hastalandılar... O yüzden mecbur kaldık, onlara gittik. Bir ay da onlarda... Gerçi orada da çok kalabalıktık, 20 kişi vardık. O ara konteyner başvurusu yapmıştık. Konteyner çıkınca buraya geldik.

Bizim evimiz tamamen yıkıldı. Biz evden çıkmaya çalışırken zaten merdivenimiz çökmüştü. Korkuluklara tutunarak inmeye çalıştık. Dış kapıların hepsi kilitlenmişti. Çok zor açtık kapıları. Çocuklar çok uzun bir süre kendilerine gelemediler. Çok kötü oldular. Şimdi okula gidip geliyorlar. Okullar başladığında konteyner kentteki okul henüz açılmamıştı. Biz de merkezdeki eski okullarına yaptırdık kayıtlarını. Getir götür yapıyorduk. Sonrasında burada da okul açıldı ama çocuklar öğretmenlerine alışmışlardı, değiştirmedik. Şimdi hâlâ kendimiz götürüyoruz. Buradaki okulu konteyner kent için yaptılar. Buradaki çocuklar gidiyor. Hatta kreşimiz de açıldı. Küçük oğlumu oraya gönderiyorum. İki çocuğumla eşim de merkeze gidiyor.

5 ay oldu. Çaresizlikten buradayız. Alışmak zorundayız. Yeni bir ortam kurmaya çalışıyoruz ama olmuyor. Toplu alanda yaşamak çok zor. Çocuklar argo kelimeler kullanıyorlar mesela. Kapıyı açıyorsun, dışarıya çıkıyorsun, sürekli insanlarla temas hâlindesiniz. Bu mahremiyetsizlik beni çok yoruyor.

Ev ortamında yemek yapmaya ve yemeğe alıştığımız için buraya gelince çok zorlandık. Yemek dağıtımını yapıyorlar, çocuklarım yemiyor. Onlar yemiyor diye ben de almıyordum. Hem israf olmasın diye hem de yemedikten sonra almanın bir gereği yok. Çamaşır makinemiz yoktu o zamanlar, evlere götürüyorduk. Kimin evi sağlamsa ya da kimin makinesi varsa... Sonrasında evden bazı şeyleri çıkarabildik. Çamaşır makinesini mesela. Dolaplarımızın hepsi paramparça olmuştu. Tencere, tabak gibi mutfakta sağlam kalan şeyleri çıkardık. İşte ne çıkarabildiysek... Burada da bir ev ortamı oluşturmaya çalış-

tık. Daha sonra klima takıldı, ocaklar verildi, dolap verildi. Dolap vardı ama küçüktü, yetersiz geliyordu. Şu an ısıtıcılarla ısıtıyoruz burayı. Şimdilik yeterli oluyor. Çatıda akma sorunu vardı. Buradaki yetkililere söyledik, onlar çadır taktırdı. Ama daha sonra akar mı bilmiyorum.

“

Allah'tan geldi, bir tufan.
Elhamdülillah deriz,
öpüp başımıza koyarız.
O'ndan geldik yavrum,
O'na döneceğiz. Mal da
yalan, mülk de yalan.
Her şeyimiz de vardı,
dört dörtlüktük. Allah'ım
“dur” dedi. “Biraz
sizi böyle deneyeyim.
Bakalım hamdedecek
misiniz?” Rabbime
şükürler olsun, O'na
hamdolsun.

“O’ndan Geldik Yavrum, O’na Döneceğiz”

Elif Tanko. Depreme oğluy-
la Doğukent Mahallesi’nde
yakalandı. Birçok yakını
kaybetti. Oturduğu ev ağır
hasarlıydı, depremten son-
ra yıkıldı. Diğer evleri de...
Şimdi konteyner kentte
yeni evine geçeceği günü
bekliyor. Dilinde zikir, kal-
binde şükür...

275

Sabaha karşıydı. Saat 4’ü geçiyordu. Oğlum öbür odada yatıyordu, ben yatak odasıındaydım. Önce hafif hafif bir sallantı başladı, sonra hızlandı. Hızlanınca gittikçe ağırlaştı. Ağırlaşınca bizi o duvardan bu duvara atmaya başladı. Tam o anda bir uğultu çıktı. Daha önce hiç görülmeyen bir uğultu ve bir aydınlık... Öyle oldu ki, sanki öğlen ışığı. Işıkla beraber bir gümbürtü başladı. Bir gümbürtü ama nasıl olduğunu anlatamam. Biz gittik, dedik. Bu bir deprem değil, bu kıyamet. Oğ-
lan da ben de zikretmeye başladık, kelime-i şehadet getiriyoruz. Keli-
me-i şehadet getirirken “Anneee! Anneee!” diye bağırıyor çocuk. Dedim
ki, oğlum yanıma gel. Çocuk geldi ama elim ayağım döküldü. Bizi
duvardan duvara vurmaya devam ediyor. Kapının üstleri, içerideki
duvarların sıvaları dökülmeye başladı. Bu sefer de kapkaranlık oldu.
Çok karardı, göz gözü görmedi. Çocuk geldi, kolumdan tuttu, otur-
duk. Sakinleşmesini bekliyoruz ama bayağı sürdü. Biz bittik, dedik.

Sakinleşince ben yere yığıldım. Çocuk geldi, koltuğumdan tuttu. Alt üst eşofman vardı. O kolumdan tuttu, kapıya yöneldik, çıkacağız. Kapıda zerze vardı. O zerzeyi takıyordum, her ihtimale karşı kilitlemiyorum kapımı. Biz kapıyı açana kadar, merdivenler ana baba günü oldu. Hani 10 ev bu taraf, 10 ev o taraf, 20 daire merdivenlere üşüştü. Zor indik aşağı. Biraz sakinleşti. Sakinleşince oğlumu ablasına bakmaya yolladım. Ablası bizden üç blok aşağıda lakin kızım zemin katta oturuyor. Yanında 20 yaşında oğlu var. O da kaza yapmıştı, motor kazası, ayağı kırıktı, alçıdaydı. Bir de 4 yaşında bir kız. Benim damat da uzun yol şoförü. Endişelendim hâliyle. Oğlum yalın ayak, yağmur bir taraftan yağıyor, kar bir taraftan yağıyor, soğuşun altında gitti. Bina hep boşaldı. Arabasına binen gitti, binen gitti. Ben orada yapayalnız kaldım. Tek başıma kaldım, koca binada. Arkalarına bakmadan binip gittiler, tek başıma köşede bekliyorum. Tekrar olursa, yani bina yıkılırsa altta kalacağım.

Kamyon bir o yana bir bu yana savruldu, baktık yol yarıyor

276

Çocuk yarım saat sürmedi, geri geldi. “Anne,” dedi. “Eniştem yoldan gelmiş. Çok şükür, elhamdülillah çıkmışlar. Kamyonun içindeler, orada bekliyorlar.” dedi. Dedim ki, annem sen çok yoruldu, ben bir yurkayı çıkarayım, muhabbet kuşlarını alayım. “Yok, annem.” dedi. “Sen geç çıkarsın, ben sıçar alırlar gelirim.” Biri ta ön kapıya doğru gelmiş, biri de arka tarafta. Karanlık tabii, gözleri de görmez. Çocuk gitti, o iki kuşu aldı, geldi. Birini hemen geceliğimin altına koydum, diğerini de cebime koydum. Onlardan da vazgeçemeyiz. Ondan sonra ablasına gittik. Birbirimize sarıldık, nasıl ağlıyoruz. Allah’ıma çok şükür, dedik.

Bizim alt caddede büyük bir marketimiz var. O markete vardık, kamyonla. Arabalar yollara saçılmış, yollar kapanmış. Biz tabii ki bilmiyoruz; yıkım var mı, kalan var mı, ölen var mı? Çünkü gece saat 4 buçuk. Daha fazla gidemedik. Ateş yakmışlar yollarda ama donuyoruz. Derken bir yarım saat, bir saat kadar orada bekledik. Ondan sonra benim damat yavaş yavaş sürerek bizi üniversiteye götürdü. Tıp Fakültesi’nin orada bir arkadaşının galerisi vardı. Öğleye doğru ancak varabildik. Yollarda bayağı oyalandık. Gidemiyoruz çünkü yollar kapalı. Evler yıkılmış, arabalar yollarda birbirine girmiş, millet hıncahınç yollarda. Allah’ım, nasıl bir gündü!

Tam galeriye vardık, girmemize 10 metre kala, tekrar sallandı. Kamyon bir o yana, bir bu yana savruldu. Baktık yol yarıyor, biraz daha aşağı indik. Sonunda sakinleşti, durdu. Galeriye girebildik. İçeride 60-70 kişi kadar vardı. Ama soba yok, hava soğuk, millet çok, bir battaniye yok. Oturduk öyle o iki odada. Zaten galeri ne kadar olur ki! Orada aç susuz 3 gün kaldık. 3. gün arkadaşlar gittiler, bir yerlerden biraz ekmek buldular, getirdiler. Yan komşunun evi sağlamdı, müstakil, 2 katlıydı. Oradan bir soba getirdiler, sobayı yaktılar. Ondan sonra çaydanlık filan getirdiler. Çay demlendi ama hangimize yetecek?

Bir adımda 10 katlı evin üstüne çıktık

3 gün sonraydı. Kızımın bir de Ebrar Sitesi'nde evi var, 6. katta. Kiracı yeni çıkmıştı, sonra nişanlı bir çocuğa vermişlerdi. Kız, oğlan ikisi de Piazza'da çalışıyor. Eşyalarını döşemişlerdi. Artık 3 gün sonra, dedim, bir yere gidelim. Biz burada ne yapalım, o soğukta, aç susuz. Kızım dedi ki "Anne. Biz orayı gördük. Sen evi görünce dayanamazsın. Anne, hiçbir şey kalmamış, her şey yıkılmış Ebrar Sitesi'nde." Tam oradan geçerken indirdiler arabadan. Panik atağım da var benim. Orada, işte ev, dedi. Allah sizi inandırсын, adımımızı attık, bir adımda evin üstüne çıktık, 10 katlı evin üstüne çıktık.

Orada bir tane nişanlı kızla annesi bağırıp çağırıyordu. Ne oluyor gülüm, dedim. Dedi ki, "Nişanlıyım, yakında düğünüm var abla. Nişanlım depremin ilk günü bizle konuştu, sonra ses kesildi." dedi. Allah'ım çok kötü bir şey! Oradan milletin arasından zor geçtik, aşağıya doğru geldik, arkadaşın evine vardık. Bir aile dostumuz vardı, 2-3 gün orada kaldık.

Elin yanında kaç gün kalacaksın? Oradan çıktık, Namık Kemal diyoruz, eski evimizin orası, oraya gittik. Evimizin yan tarafına çadır kurmuşlar. Kızım "Anne burada Yüksel ablam var, biraz buraya girelim." dedi. Çadıra girdik, bir çadırın içinde 50-60 kişi oturuyor. Allah'ım ne yapalım ne edelim? Yemek yok, hiçbir şey yok. Orada da bekledik. İki üç tane battaniye getirmişler mahalleden, onları serdiler. Zaten çadır ufacak, belki 40 kişi o küçücük çadırda üst üste oturduk.

Oğlumun arkadaşları aradı. Oğlum Necip Fazıl Hastanesi'nde laboratuvarda çalışıyor. Hemşiremiz geldi, sağlıkçılarımız geldi, telefon açtılar, çağırdılar. Gittik, 6 gün de orada kaldık. Sonra dedik ki, hep burada kalacak değiliz. Hani OHAL de var. Hastaneye dışarıdan gelenler var. Bir arkadaşım telefon açtı, Azerbaycanlıların çadır getirdiğini söyledi. Kalktık, yola çıktık. Vardık, hiçbir şey yok. Buz gibi her taraf... Daha 3. gün tabi. Artık katalitik soba, yemek, kıyafet... Hepsini geliyor Allah razı olsun.

3 gün sonra e-devletten konteyner başvurusu yapalım, dedi kızım. Benim çocuk başvurdu. Bir gün geçmedi, bizi çağırdılar. Geldik buradan anahtarları aldık. Ondan sonra bir eve uğrayalım, dedik. Eve gittik ama ev oturulacak gibi değil. Kolonlar kırık, çok ağır hasarlı. Üç tane dairem vardı orada; kızıma da almıştım, oğluma da kendime de almıştım. Hepsini gitti zaten, yıktılar. Allah'ıma çok şükür, canımız sağ, devletimiz arkamızda. Çok şükür, elhamdülillah, aç değiliz, açık değiliz.

İlk yapılanlar bu konteynerler. Biz buraları hiç bilmiyorduk. Maraşlıyız ama hiç gelmemiştik, kazı yapılırken görmüştük sadece. Allah razı olsun, Kayseri Belediyesi geldi, 3 öğün yemeğimizi verdi. Ondan sonra turlarla kıyafet geldi. Artık marketimiz açık. Allah'ıma şükürler olsun, iyiyiz, rahatız. Hayırlısıyla evlerimizi bekliyoruz. Allah başka dert vermesin.

Sallandık, sallandık ama yıkılmadık

Çok arkadaşlarımız gitti, çok tanıdıklarımız gitti depremde. Komşumun iki kızı vardı. Birinin iki kızı, birinin de üç oğlu vardı. O da Ebrar'daydı. Benim kızımın evinin önünde fırınları vardı onların, gelip gidiyorlardı. Gencecikti daha. Üç oğlanla kocası, kendi hiç kalkmadılar. Kızımın yan komşusuydu, gencecik bir gelin, kucağında 5 yaşında kızı, 14 yaşında oğlu, bir de 16 yaşında oğluyla gitti, kendi yaralı kurtuldu. Rabb'im gücü yetmez mi, yeter her şeye, eğer Rabb'im dileseydi, Doğukent yıkılsaydı, bizi 5-6 senede bulamazlardı. Allah'ıma çok şükür sallandık, sallandık ama yıkılmadık. Yıkılmadık ayaktaız, derler ya, öyle olduk. Çünkü o bölge 1600-1700 evdi. Doğukent büyük bir mahalleydi. Allah'ıma çok şükür.

Bu kafeste gördüğünüz kuşlar evden çıkarken aldığım kuşlarım. Bu kuşları oradan oraya taşıdım ben. Bir de papağanım var benim, şuradaki. O kızımın evindeydi. Oğlumla kızım arabayla gittiler, kafesini, yemini getirdiler. Kamyonun içinde nereye gittiysem, çadıra gittiysem, hastaneye gittiysem benimle beraber gezdiler. İsimleri de var, birinin adı Maviş, diğerinin Çiko. Çiko konuşuyor. O, “Hoş geldin” der, “Ömer” der, her kelimeyi der. Abdest alıp namaz kılacağım zaman “Allahu ekber” der, benimle beraber namaz kılar. Altı senedir benimle beraber, ben bayağı eğittim onu. Bana “Anneciğim” der. Bazen Ömer’e kötü kelime kullanır. Çünkü konuşur da Ömer cevap vermezse kızıyor.

Şimdilik burada iyiyiz elhamdülillah. Evimizin yapılmasını bekliyoruz. Burada ısınma iyi, sıcak oluyor ama ilk geldiğimizde biraz su problemi oldu. Serpintiyle pencerelerden, kapıdan su girdi. Öyle olunca AFAD müdürümüze müracaat ettik, çadır gerdiler üzerine. Çocuk da burada rahat, işe gidiyor geliyor. Hamdolsun, ne yapalım, bu da Allah’tan geldi. Filistin’le Gazze gibi değiliz en azından. Orada o kâfirler, İslamiyet’e düşman oldukları için, ne öldürürsek kâr diye bakıyorlar. Tabii bizimki Allah’tan geldi, bir tufan. Elhamdülillah, deriz, öpüp başımıza koyarız. O’ndan geldik yavrum, O’na döneceğiz. Mal da yalan, mülk de yalan. Her şeyimiz de vardı, dört dörtlüktük. Allahım “dur” dedi. “Biraz sizi böyle deneyeyim. Bakalım hamdedecek misiniz?” Rabb’ime şükürler olsun, O’na hamdolsun. Giden arkadaşlarımızın yakınlarını gördüğümüzde kızım der ki “Anne onların yanında hayâ ediyorum, utaniyorum mallarımız gitti demeye. Kızın iki tane gitti, bizim iki tane gitti, gitsin. Keşke din kardeşlerimin burnu kanamayaydı da böyle bir çadırdaki oturdum. Keşke... Keşkeler geri gelmiyor ama Rabb’imin bir bildiği vardır, hamdolsun. Ne gelirse O’ndan gelir. O yapar, kimsenin gücü yetmez.

“

Öyle şiddetliydi ki...
Ben deprem olduğunu
düşünmedim. Çünkü çok
fazla deprem yaşadım
Maraş'ta. Kıyamet
kopuyor herhâlde,
dedim. Bu ancak kıyamet
olabilirdi.

“Bu Ancak Kıyamet Olabilirdi!”

Ayşe Ay. Depreme Kahramanmaraş Dulkadiroğlu’nda Doğukent bloklarında yakalandı. Ağır hasar alan evleri yıkılınca ailesiyle beraber konteynere yerleşti. Üç çocuğuyla hayatının yeniden düzene gireceği günleri bekliyor.

281

Eşim tır şoförü... Normalde 2-3 günde evde olacaktı. Yollarda çok büyük aksiliklerle karşılaşmış, 5 günde gelmişti. İyi ki de gelmiş. Evde küçük kızım ve en büyük oğlumla beraberdik. Üç çocuğum var ama biri deprem anında Antalya’daydı. Gece yattık. Kızım babasını çok özlediği için onunla uyumuştı. Yanımızda kızımın yatağı vardı, hepsini yan yana birleştirmiştik, ben de orada yatıyordum. Saat 02:30’a kadar uyumadım, telefon elimde vakit geçiriyordum. Uykum gelmemişti. 02:30’dan sonra uyumuşum. Allah’tan kulaklığı telefona takılı unutmuşum. Sanki uyumamla uyanmamın arasında hiç vakit yokmuş gibi geldi bana, en son saatin 02:30 olduğunu çok iyi hatırlıyorum. Sonra oğlumun sesini duydum. “Anne!” diye bağırdı.

Bir anda elektrikler gitti. Her taraf karardı. Zaten zeminin biraz altında, yarı bodrum kattaydık. Göz gözü görmüyor ama düşen eşyaları, patlayan duvarları, banyonun çöküşünü duyabiliyordum. Eşim benim üzerime doğru atladı. Bir eliyle kızımı tutmuş, ben onu karanlıktan pek göremiyorum ama bir eliyle de beni tutuyor, sakın ol, diyordu. Öyle şiddetliydi ki... Ben deprem olduğunu düşünmedim.

Çünkü çok fazla deprem yaşadım Maraş'ta. Kıyamet kopuyor her hâlde, dedim. Bu ancak kıyamet olabilirdi. Dualar okumaya başladık. En sonunda tavanın bize doğru esnediğini gördüm ya da öyle hissettim. Bodrum kat olduğu için pencereler normal büyüklükte değil, duvarın biraz yukarısında. Puslu bir pencereydi ama yine de ben perde germiştim önüne. Bir anda camlar patladı. Bizi deprem öldürmezse o camlar öldürürdü. Allahtan perde ile karyola başlığının arasına düştü hepsi. Bize kadar sıçramadan aşağıya döküldüler. Durmadı, bir türlü durmadı. Çok uzun bir süreymiş gibi geldi. Bir ara sakinler gibi oldu, tekrar hızlandı, tıpkı bir dikiş makinesi edasıyla. Yavaşladığını hissettiğim anda, eşimi silkelediğimi hatırlıyorum: “Kalk! Kalk! Çabuk!” Oğlum çok bağıırıyordu, anne diye. Ben el yordamıyla telefonumu arıyorum, karanlık olduğu için. Bir de gözlüğüm var, hadi ben neyse, numarası çok yüksek değil ama eşimin kesinlikle gözlüğünü takması lazımdı. Elimle yokladım, ama telefonu bulamadım, karyolanın altına düşmüş. Dedim ya, şükür ki kablosu takılıymış. Kablosundan çekerek telefonu buldum. Telefonun ışığını yaktık, gözlüğü arıyoruz. Ama yerlere bastıkça ayaklarımız o kadar acıyor ki! Her yerde taşlar, sıvalar, tuğlalar... Nihayet eşimin gözlüğünü bulduk. Neyse ki o da arabanın anahtarını koyduğu yeri biliyormuş. Onu aldık ve hemen dışarıya çıktık.

“Anne, nerede boyadın bunları?”

Binamız çökmedi, çok şükür. Doğukent bloklarının hiçbiri çökmedi ama çok ağır hasar aldı. Hepsini yıktılar. Dışarıya çıktığımızda ben olayın şokuyla deprem yüzünden yağmur yağıyor sandım. Meğer yağmur gecedan yağmaya başlamış. İdrak edemedim o an. Eşimin ve oğlumun arabaya gittiğini gördüm, kızım da eşimin kucagındaydı. Ben yine işin ciddiyetini idrak edememiş olacağım ki, kızımın ayakları çıplak diye kapının önündeki botlarını almak için içeri girdim. Aşağı indim, botlarını aldım, tekrar çıkamadım yukarıya. Öyle bir çarpıyordu ki! Öyle duvardan duvara vuruyordu ki! Bağırardım, kimse sesimi duymadı. Eşimle oğlumun da geri döndüğünden haberleri yok. O anda komşumun kocasının sesini duydum, tanıyorum kendisini, bana “Abla gel.” dedi. Elimi tutana kadar uzandı ve beni yukarıya çekti. Depremden 4-5 gün sonrasında üzerimizi değiştirirken, çok affedersiniz, kızım bacaklarını görünce, “Anne, nerede boyadın

bunları?” diye sordu. Yani her tarafım simsiyah olmuş. O kadar düştüm, o kadar savrulduğum ki...

Elbistan depremi için ikinci büyük deprem diyorlar ya, aslında o üçüncü veya dördüncü depremdi. Biz sabahleyin 04:17'den sonra 2-3 kere daha çok şiddetli depremler yaşadık. Hayır, artçı değildi, kesinlikle artçı değildi. Ne ikinci büyüğü? Biz, onların büyüğünü sabahleyin birkaç kere yaşadık. İnsanlar panik hâlinde... Ortalık kıyamet gibiydi. Şehrin batısı doğuya, doğusu batıya kaymaya çalışıyordu. Herkes bir hısmına, akrabasına, birilerine yetişmeye çalışıyordu o şok anında.

O saatten sonra telefonlar tamamıyla kapandı. Kardeşim, annem ve kayınvalidemlerle görüşmüş, iyi olduklarını öğrenmiştik. Hemen kamyonumuza bindik, sanayiye gittik. Oğlumun ayağı kırık bu arada. Sonra anneleri aldık. Onlara giderken bayağı bir zaman geçti. Yollar kapalıydı, hiçbir hareket yoktu trafikte. İnsanlar panik hâlindeydi, ortalık mahşer yeri gibiydi. Bu arada, daha şehrin diğer tarafını görmemiştik. Deprem nerede oldu? Bize başka yerden mi vurdu yoksa bizde mi oldu? Onu hiç bilmiyorduk. Sadece kendi alanımızdaki yerleri, yol üzerinde yıkılan binaları gördük.

Oralar hep marul, nane, patlıcan bahçeleriymiş

Benim bir evim de Ebrar Sitesi'nin hemen yakınındaydı. Yavuz Bey Apartmanı'nın 6. katında. Evim 7. saniyede yıkıldı, komşularım la beraber gittiler. Ben zaten o evimden deprem korkusuyla kaçıp Doğukent'e yerleşmiştim. Ben burada oturmam, diyordum. Çok sallanıyordu orası, inanılmaz sallanıyordu. Zamanında oralar hep bahçeymiş... Marul, nane, patlıcan bahçeleriymiş. Oraya giden kanalı hayal meyal hatırlıyorum. Çok özür dileyerek söyleyeyim, lağım geçen bir kanaldı. Sonra üzerini kapatıp, binalar dikmeye başladılar. Aslında binalara elverişli yerler değillerdi. Zaten benim duyumuma göre Ebrarların 4 kat olması gerekiyormuş, lakin 11 kat falan yapılmış. Ebrarlar bizden çok daha kötüydü. Ben gittim, iki gün o evimin etrafında dolaştım, komşularımı aradım, AFAD'dakilere koordinat verdim. Şurada şu komşum, şurada bu komşum var diye tanıdıklarımı, bilebildiklerimi haber verdim. Aşağıdaki kiracıları veya sonradan

oturanları bilemiyorum tabii. İşte çoğu gitti. Birkaçı sağ kalabildi. Benim kiracım eşyasını koymuştu. Yeni evlenecek bir çiftti, çok tatlı bir çift... Şubatın 1'inde düğünleri olacaktı. Düğün salonuyla anlaşılmamışlar, bana telefon açtılar. "Ayşegül abla, Nisan'ın 29'una erteledik. Ama eşyalarımızı koyduk, sakıncası var mı?" diye sordular. Dedim, yok, benim için sakıncası yok, durabilir eşyan. Çok şükür kendileri içinde değildi. O evim çok güzeldi, büyüktü, 230 metrekare bir daireydi. Çok güzel yaptırdık, çok emeklerle yaptırdık ama yine de o evimde tek üzüldüğüm şey komşularım. Doğukent'e daha çok üzüliyorum. Ne bileyim; orada çok daha rahattım, çok daha iyiydim, çok daha mutluydum.

Annem konteynere yerleşince onun yanında kaldık 15 gün. Öncesinde zaten kamyondaydık, hiç çadıra geçmedik. Daha sonra sağ olsun, burada bir Ağrı kaymakamımız vardı, çok değerli bir beyefendi. Ona rica ettim, dedim, oğlumun ayağı kırık, çok sıkıntı oluyor, çok zorlanıyoruz aynı konteynerin içerisinde. Sağ olsun, o da burayı verdi. Allah'a şükürler olsun. Şu an Doğukent için yerinde dönüşüm istedik, ama daha net bir cevap alamadık. Tam detaylı bir şey yok, sanırım uzlaşmıyorlar. Net bir fiyat bilgisi de yok. Ama bizler emekli, işçi, polis, öğretmen gibi normal gelire sahip insanlardık. Bizlerin normal vatandaşmış gibi değil depremzede olarak düşünülmesi, ücretlerin ona göre düşük tutulması gerek. Biraz daha depremezdelere yönelik, daha ödenebilir meblağlar söylemelerini bekliyoruz. Çünkü bizler her şeyimizi kaybettik. Benim eşyalarım da çalındı.

TOKİ'nin yaptığı evler var. Onlar da yine ücretli ama 2 yıl sonra ödemeli. Bir tanesi havaalanının arka tarafında, Feriye-Kırım denilen bir yerde, üç tanesi de Ağyar denilen yerde. Yani Doğukent'ten daha ileride, köy içerisinde bir yerde. Bizler de istiyoruz ki şehrin içi olsun. Oralar bizlere çok uzak, gidip gelmemiz çok zor. Oralar uzak diye yerinde dönüşüm istedik ama yerinde dönüşüme dedikleri meblağlar bizim için ödenebilir değil.

“

O sırada eşim engelli
oğlum Umut'u almaya
çalışıyor, alamıyor. Çok
kötü bir andı. Biz en çok
onun için korktuk. O
günden beri eve girmek
istemiyor.

“Kalk Deprem Oluyor”

Neziha Eltutan. 52 yaşında. Pazarcık'ta biri engelli üç çocuğuyla yaşıyor.

Ben depremden hemen önce uyandım. Üç ayların içindeydik, oruç tutacaktım. Yani kalkıp sahur yapacağım. Uyandım, dönüp saate bakmak istedim. Dönmemeye kalmadı, başladı. Ne yapacağımı bilemedim. Kalkacağım, kalkamıyorum. Beni vuruyor yere. Eşim kalktı, bana “Kalk deprem oluyor.” diyor. Ben de korkumdan uyanığım diyemiyorum. Dilim tutulmuş sanki...

287

O sırada eşim engelli oğlum Umut'u almaya çalışıyor, alamıyor. Çok kötü bir andı. Biz en çok onun için korktuk. Sarsıntı biraz yavaşladığı anda ikimiz çocuğu aldık, çıkacağız. Ama bizi vuruyor. O koridordan gidemiyoruz, bir o tarafa bir bu tarafa çalıyor bizi. Dışarıya doğru biraz ilerledik. Eşime, çocuklara bak dedim. Baktı, birinin üstüne yataklar düşmüş. Onu kurtardık çıkarttık. Öbürünü de çıkartalım derken son anda indik aşağıya. O karda kışta soğukta iki gün bir barakada kaldık.

İkinci deprem olduğunda biz dışarıda, barakadaydık. 2 gün orada kaldık, sonra hemen evin yakınına, yolun kenarına çadır kurduk. Umut 13 yaşında. Depremden önce tek başına kalabiliyordu evde. Şimdi korkuyor, huysuzlanıyor, kalamıyor. Daha eve gireli 2-3 ay olmadı. Umut hâlâ çadırda kalmak istiyor. Eve girmek istemiyor. Konteyner istedik vermediler. Ev durduğu için vermediler sanırım ama herkese veriyorlardı. Bize neden vermediler, onu anlamadık. Çadırda yaşamak zordu. Isınma konusunda çok zorlandık. Her konuda

zorlandık. Yardım geliyordu ama biz gidip öyle herhangi bir şey istemedik. Komşularımız da öyleydi. Ne onlar gitti ne biz. Tuvalet, banyo ihtiyacı olduğunda aceleyle eve girip işimizi halledip çıkıyorduk. Bir şey lazım olduğunda hemen alıp çıkıyorduk. Evde durmuyorduk. 2 ay oldu biz içeri geçeli, Umut evin içinde duramıyordu, balkonda duruyordu. Hâlâ korkuyor. En ufak bir şey olsa “Anne deprem oluyor.” diyor. Çok etkilendi depremden. Okula gidiyor. Okulu çok seviyor. Eşim fabrikada çalışıyordu, hava yastığı yapan bir fabrikada. Depremden sonra fabrika yıkılmıştı. 4-5 aydır boştaydı. 2 ay önce aynı fabrikada yeniden başladı.

Dördüncü Bölüm

O GECE ÇALIŞANLAR

“Kışın en soğuk günü”

“

Eşim aradı. Oğlumla
yeğenim Kur'an
kursunda hafızlık eğitimi
alıyorlardı. "Kursun yurdu
çökmüş." dedi, "Acil
buraya gel!" Yüzlerce
ihbar var, enkaz altında
bir sürü insan... Nasıl
bırakacağım merkezi?
Ben gitsem komuta
çökecekti. Personeller
dağılır, herkes evine
gider, biliyorum.
Çünkü gelmeyen ihbar
itfaiye personelinin
hiçbir işine yaramaz.
Personel şubede
durur, kimin nerede
ne durumda olduğunu
ancak yönlendirmelerle
öğrenebilir. O yüzden
oğlumun yanına
gidemedim, komuta
merkezinde kalmak
zorundaydım.

“Kalmak Zorundaydım”

Mehmet Demir. 38 yaşında. İtfaiye komuta personeli. Deprem günü oğlunu ve yeğenini kaybetmesine rağmen görevinin başından ayrılmayarak 1050 canın kurtarılmasını sağladı.

293

Nöbetteydim. Bir anda deprem oldu. Biz de korktuk. Hemen ailemi aradım, iyi olduklarını söylediler. Elektrikler yoktu. 112 binasına yakın yerlerden çığlık sesleri geliyordu. Görevimizin başına geçmemiz gerektiğini anladım. Ortalık çok kötüydü. Yukarıya çıktığımızda 112 sistemi çökmüştü. Jeneratör vardı ama sistem yoktu. İhbar alımında bir arıza oluşmuştu. Deprem olduğunu biliyordum da elektrikler olmadığı için etkinin ne denli olduğunu kestiremiyordum. Hatta depremden yaklaşık yarım saat evvel yeşil bir ışık yansıması olmuştu. Onu görünce deprem değil, daha farklı bir şey olduğunu düşünmüştüm. Vatandaşlar da aynı şeyi düşünmüş. İlk depremden 7-8 dakika sonra bir deprem daha oldu, ona bina içinde yakalandık. Bulunduğum odadaki duvar yıkıldı. 112 binası yeni yapılmıştı. Eğer bu bina bu kadar mukavemet gösteriyorsa Maraş dümdüz olmuştur diye düşündüm.

Enkaz altından arayıp “Bomba mı atıldı?” diye soruyorlardı

Tüm il genelinde el telsizlerimiz var, telsizi alıp dışarı çıktım. Şubeleri anons ettim önce; yıkılan şubemiz var mı, durum nedir, personel kaybımız var mı diye sordum. Sırasıyla tüm gruplardan bildirim al-

dım, kimseye bir şey olmadığını öğrendim. Kahramanmaraş'a genel olarak ihbarların düşmediği, bu yüzden herkesin kendi mıntukasında gördüğü vakaya müdahale etmesi gerektiği yönünde bilgi geçtim. İlk şubemizin karşısındaki bina yıkılmıştı. Ekipler oradan müdahaleye başladılar. Kısa bir süre içinde de Kahramanmaraş Valisi geldi. Sonra ihbarlar almaya başladık. Ben tecrübeliydim, personeller yeniydi. 112 ekibine *ihbarları enkaz altında olanlar ve enkazdan çıkanlar* şeklinde ayırmalarını söyledim. Tüm ihbarlar itfaiyeye geldiği için gruplara bölmemiz gerekiyordu.

Takviye istemek için çevre illeri aradık. Osmaniye, Adana, Adıyaman... Hiçbirine ulaşamadık. Niğde'yi aradığımda onlar bizden takviye istiyordu. Tüm Türkiye'deki itfaiye personeli toplasak, sadece Maraş'ta yıkılan her bir binaya bir personel yönlendirsek yine de yetmezdi. Personel yetersizliğinden ziyade olağanüstü bir durum vardı. Giriş katları çöken 7-8 katlı binalarda insanlar içerden çıkmadıkları için balkonlardan atlıyordu. Çünkü artçı depremler devam ediyordu. Keza alt katı fırın olduğu için yanan binalar vardı. Yaşlılar, yatalak hastalar... Vatandaş ya enkazda kalacağım ya da atlayacağım diye düşünüyor. Çok insanı balkonda, merdivende sallanır vaziyette kurtardık. Enkaz altından arayıp "Bomba mı atıldı?" diye soruyorlardı. Çünkü neler olduğunu, yerlerini, nasıl kurtulacaklarını bilmiyorlar. Hepsi şok içinde.

Oğlumun yanına gidemedim!

Aldığım ihbarlar doğrultusunda ekipleri yönlendiriyordum. İtfaiyenin merdivenli araçları, belediyenin iş makineleri, AKOM... Ben personeli organize ederken eşim aradı. Oğlumla yeğenim Kur'an kursunda hafızlık eğitimi alıyorlardı. "Kursun yurdu çökmüş." dedi, "Acil buraya gel!" Yüzlerce ihbar var, enkaz altında bir sürü insan... Nasıl bırakacağım merkezi? Ben gitsem komuta çökecekti. Personeller dağılır, herkes evine giderdi, biliyorum. Çünkü gelmeyen ihbar itfaiye personelinin hiçbir işine yaramaz. Personel şubede durur, kimin nerede ne durumda olduğunu ancak yönlendirmelerle öğrenebilir. O yüzden oğlumun yanına gidemedim, komuta merkezinde kalmak zorundaydım. Ne yaptığımın farkındaydım. Sorumluluğumun ciddiyetini biliyordum. Elhamdülillah, yönlendirmelerim sayesinde 1050

kişi kurtulmuş. Oğlumla yeğenim de inşallah şehit olmuştur. Netice-
de evlattır, insan tereddüt ediyor elbette. Ama Allah o anlık bir meta-
net veriyor. Bunu yaşamayan beni kolay kolay anlayamaz. Evladım
enkaz altındaydı ama aynı şekilde bir sürü ihbar vardı. Aldığım en
ciddi ihbar oğlumun bulunduğu yurdun ihbarıydı. İçerde yaklaşık 50
kişi vardı. Kaynak bilgi de sağlam, eşim arıyor. İnanmama gibi bir
durum söz konusu değil. Oraya da ekip yönlendirdik, cenazeleri bir
gün sonra çıktı.

Çocuğum ve yeğenim enkaz altındayken 6 saat daha çalıştım. En so-
nunda gelen ihbarlara yönlendireceğim ekip kalmadı. Ekipler Ebrar
Sitelere gibi büyük enkaz alanlarındaydı. Vakalar çok büyük olduğu
için bir gün bile komutada beklesem boşta bir ekip bulamayacaktım.
O noktada komutada kalmamın bir anlamı yoktu. Benim üç çocuğum
daha var. 6-7 saat pijamayla dışarıda kalmışlar. Hanım enkaz başında,
yalvarıyor gel diye. Gittim. Çocuklar soğuktan hasta olmuş, 1 hafta
Mersin'de hastahane de yattılar. 2 ay sonra da Maraş'a döndük.

“

İstiklal Madalyası
verilirken Maraş'ta
savaşı katılanların isim
listesini istemişler. O
zaman Maraş'ta savaşı
katılmayan fert yokmuş.
Doğayısıyla tüm şehre
İstiklal madalyası
verilmiş. Bugün burada
da depremde yer
almayan kimse yok.
Hemşerilerimizin hepsi
yaralı.

“En Uzun Gece”

Adem Cevher. 42 yaşında. İtfaiye şoförü. Deprem gecesi sallantı biter bitmez işinin başına döndü. Her personelin kullanamadığı merdivenli itfaiye araçlarının şoförlüğünü yaptı. Yüzlerce canın kurtarılmasını sağladı.

297

Depreme yakalandığımda çocuklarla beraber evdeydim. Defalarca kez eğitimini almamıza, daha önce ulusal tatbikat yapmış olmamıza rağmen olayın vahametiyle çök-kapan falan yapamadık. Aklımıza bile gelmedi. Sanki bir bomba atılmış gibi aşırı gürültülüydü. Eşimle direkt çocukların odasına koştuk. İki kızım var, onları aldık. Antre bölümünde hep beraber sarıldık. Dualar okuduk, kelime-i şehadet getirdik. Müslümanız elhamdülillah ama bazı eksiklerimiz vardı. “Namaz kılmıyoruz ama Allah bize kelime-i şehadet getirerek ölmeyi nasip edecek.” dedim. Kendi içimizde böyle konuşuyorduk ama avizelerin, evdeki mutfak eşyalarının sesi, dışardaki insanların çığlıkları... Sallantı durunca apar topar evden çıktık.

İkinci depremde sonra yardım eden halk geri çekildi

Önce anneme ve kız kardeşime ulaştım. İyi olduklarını öğrendikten sonra kendi aracım ile çalıştığım birime ulaşmak için yola çıktım. Sonuçta devlet bize afet durumunda çalışmamız, vatandaşın can ve mal güvenliği korumamız için maaş veriyor. İtfaiye binaları genellikle

le müstakil olduğu için eşimi ve çocuklarımı yanıma aldım. Birime giderken yıkılan binaların enkazları aracımın lastiğini patlattı. İtfaiye binasına jantın üstüne gittim. Ailemi orada bıraktıktan sonra gelen ihbarlar için arkadaşlarla yola çıktık. Kullandığım itfaiye aracı 55 metre, bölgedeki en yüksek merdivenli araç. Arkadaşlar bizi Ebrar Sitesi bölgesine yönlendirdi. Bir binanın giriş katı çökmüş, yere oturmuştu. Balkonda kalanlar vardı, onları aldık. Yaşlı bir teyzeyi kurtardık. Çok dua etti. Belki de onun duası sayesinde ikinci depremde enkaz altında kalmaktan son anda kurtulduk. Müftülük binası ile Eski Sanayi dediğimiz alanda çok dar bir yerde, engelli vatandaşlar vardı. Onları aldık, ikinci deprem oldu. Kurtardığımız arkadaşların olduğu binalar yıkıldı. 1-2 dakika önce deprem olmuş olsaydı biz de enkazın altında kalacaktık. İkinci depremde sonra yardım eden halk da korktukları için geri çekildi.

Bizim için en uzun gece 21 Aralık değil, 6 Şubat'tı

İlk depremde sonra Elbistan, Afşin, Göksun gibi ilçelerde yıkım az olduğu için oraların itfaiyecileri de bize desteğe gelmişti. İkinci depremde sonra herkes kendi mıntıkasına çekildi. Gücümüz nispetinde insanlara yardımcı olduk ama nereye kadar... Vinç yok, vinç sahibinin cenazesi var. İtfaiye yok, itfaiyecinin cenazesi var. Tüm personelin sahada olması mümkün değil. Ya personelin kendisi enkaz altında ya da yakınları... Maraş'ta cenazesi olmayan bir tane bile ev yok. Hepimizin cenazesi var. İtfaiyeci olduğumuzu bilen arkadaşlarımız, akrabalarımız "Annem, babam enkaz altında. Ne olur yardım edin!" diye mesajlar atmış, 3 gün sonra telefon çekmeye başlayınca gördük. Elimiz kolumuz bağlı, bir şey yapamıyorduk. Her yer birbirine karıştığı için bildiğimiz sokakları bulup giremedik. Çocukluğumuzun, anılarımızın olduğu yerler yerle bir oldu. Selam verdiğimiz insanların yüzde ellisi artık yok. Maraş'ın bir tarihi var. İstiklal Madalyası verilirken Maraş'ta savaşa katılanların isim listesini istemişler. O zaman Maraş'ta savaşa katılmayan fert yokmuş. Dolayısıyla tüm şehre İstiklal Madalyası vermişler. Bugün burada da depremde yer almayan hiç kimse yok. Hemşehrilerimizin hepsi yaralı. Bir yıl oldu, vefat haberini yeni aldığımız eşimiz dostumuz çıkıyor. Hâlâ evde tedirgin yatıyoruz. Bizim için en uzun gece 21 Aralık değil, 6 Şubat'tı. Bunu kimse değiştiremez.

Devlet bize afette çalışmamız için maaş veriyor

Gönüllü itfaiyecilik diye bir şey var ama kapsamı daha çok arazide çalışmayla sınırlı. Yangın söndürme, hortum tutma, kuru kimyevi kullanma gibi şeyleri yapabiliyorlar. Bu alana itfaiye aracı kullanma eğitimi dâhil değil. Bölge itibariyle 77 tane itfaiye aracımız var. Bunların 25 tanesi merdivenli araç. Kurtarma maksatlı olan araçları herkes kullanabilir. Ama merdivenli olanlar için özel bir eğitim gerekiyor. Çünkü merdiveni fazla açverişdiğinizde arabanın da devrilme riski var. Araçlar üzerimize zimmetli olduğu için personelin aracını başkasına devretmesi gibi bir durum da söz konusu değil. O yüzden 10 gün kesintisiz çalıştık, hep sahadaydık. Çalışmaktan o kadar yorulmuşum ki yanıma bakan gelmiş, bu adamı nereden tanıyorum diye düşünüyorum. Enkazda uyuduk. Enkazda yemek yedik. Arabalarda dinlenmeye çalıştık. İlk günden itibaren Türkiye'nin neredeyse her şehrinden itfaiyeci geldi. AFAD personeli geldi. Onlar geldikçe yükümüz biraz daha hafifledi. 10. günden sonra, artık ümitler tükenmeye başlayınca dönüşümlü çalışmaya başladık. Ulaşılmayan enkaz kalmayıncaya dek çalıştık.

Bizim en büyük sorunumuz imar planıyla ilgiliydi. Sokaklar geniş olsa itfaiye aracı çok daha rahat hareket edecek ama özellikle eski mahallelerde sokaklar çok dar. İki tarafından binalarla kapanan beş metrelik yollar var. Benim itfaiye aracıyla oradan geçme şansım yok. Şehirlerin tamamen imar planlarının düzenli olduğu akıllı şehirlere dönüşmesi gerekiyor. Deprem bölgelerinde az katlı binaların olması lazım. İnsanların daha çok bilinçlenmesi lazım.

“

Arkadaşlarımlın
hepsi sabah çıkıp
akşam geliyordu.
Akşam diyorum ama
18:00 falan değil;
gece 01:00, 02:00...
Elverdiğince herkesin
yardımına koşuldu.
Görevlendirmeler dışında
kapıda yiyecek-içecek
dağıtımını yapıyordum.
Herhangi bir ürünün fazla
geldiğini hissettiğim an
evleri yıkılan, çadırlarda
kalan arkadaşlara
gönderiyordum.

“Kim Sallıyor Bu Evi?”

Mehmet Nacaroğlu. 60 yaşında. Kahramanmaraş İl Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı olan ambulans garajının amiri. Garajdan sorumlu olarak şehre yardıma gelen ekiplerin ulaşımı konusunda aktif rol oynadı.

301

Deprem gecesi 23:00 civarı havada epey kızarıklık ve yağmur vardı. Kıştı zaten. Yattık. Evde baldızımın kızı olmak üzere 5 kişiydik. Gece saat 04:25. Hanımım beni kaldırdı. Çocuğun biri bir odadan, öteki diğer odadan “Baba!” diye bağııyordu. Baldızımın kızı “Dayı!” diye sesleniyordu. Sağa sola baktım, “Kim sallıyor bu evi avrat?” dedim. Oğlum koşarak geldi, “Baba deprem oluyor!” dedi. Hepsini kapının altına topladım. Bekledik. Çocuklar kelime-i şehadet getiriyorlardı. “Şehadet getirirseniz çabuklaştırr. ‘Allah!’ deyin. Kurban olduğum Yaradan’a sığının, bir şey olmaz.” dedim. Kızıma baldızımın kızıyla beraber aşağı inmesini söyledim. İndiler. Deprem tamamen durunca çocuklara arabaya binmelerini söyledim. Ben kendi arabama bindim çünkü en az 04:45’te garajda olmam gerekiyordu.

Kardeş, Maraş da yıkıldı!

Binevler Kadın Doğum Hastanesi’nin üst tarafında oturuyorum. Çevremizde yıkılan bina yoktu. O yüzden bu kadar büyük bir yıkım olduğu hiç aklıma gelmedi. Evimle garaj arasında 3 dakikalık bir

mesafe var. Dağ yola uçtuğu için 12 dakikada geldim. Yol boyunca her taraftan bağırma sesleri geliyordu. 04:35'te garaja vardığımda ışıklar sönmüştü. Normalde iki bekçimiz olurdu ama o gece kimse yoktu. Hastaneye dönüp baktım, ayakta duruyordu. Jeneratörleri çalışıyordu. Garajın kapısının üstünden atlayıp içeri girdim. Karanlıktan hiçbir şey görünmüyordu. Binamız müstakil olmasına rağmen içeri girmeye korkuyordum. Hemen telefona sarıldım. Bir bekçimize ulaştım, nerede olduklarını sordum. Deprem olunca ikisi de evine gitmiş. Daha sonra gün ışıldarken bir arkadaşımız telefon etti: "Abi Akın Ekmek Fabrikası yerinde yok." dedi.

Sahada görevliler olmasa da vatandaşlar el birliği ile insanları çıkartmaya çalışıyordu. Benim dayımın torunu ve kızı enkaz altında vefat etti. Enkaz alanına gittim ama görevimin başında olduğum için enkaz başında durmamın imkânı yoktu. Garajda daha çok yardıma ihtiyaç olduğunu düşünüyordum. İnsanlar devlet dairesi olarak bana ulaşamazlar, koordinasyon merkezine ulaşırlar. Beni tanıyanlar cep telefonumdan arıyordu. 17:30-18:00 gibi Antalya'dan bir telefon geldi. Arayan kişi belden yukarısı enkaz altında kalan yeğeni için bizden ambulans istiyor, "Yetişin!" diye bağıyordu. "Kardeş, Maraş da yıkıldı!" dedim.

Saat 11:00'e kadar ağladım. Ekip olarak hepimiz çok ağladık. Kış olduğu için şartlar bizi daha çok zorluyordu. Bir soba kurduk, ağaç kesip odun yaptık, yaktık. Şoför arkadaşların gidecek yeri olmadığı için aileleriyle beraber garaja geldiler. Yaklaşık 35-40 aile garajda kaldık. Çarşıya gittiğimde bağırma seslerini duymaya, enkaz başında bekleyen insanları görmeye dayanamadım. Bu işin altından nasıl kalkarız diye düşündüm. Çünkü araçların sorumluluğu bendeydi. Şoför arkadaşları toplamam lazımdı. Garajı bölgelere göre gruplara böldük. Dışarıdan yardıma gelen misafirleri, görevli arkadaşlarımızı karşılamaya başladık. Havaalanından alıp Elbistan, Afşin gibi görev bölgelerine dağıttık. İkinci depreme de binanın içinde görevlendirme yaparken yakalandık. "Deprem oluyor çıkın dışarı!" dedim. Pencerenin yanında ufak bir çocuk vardı. Onu kucakladığım gibi dışarı fırladım. Sonra oturup depremi seyrettik. Yapacak bir şey yok. Bina yıkılsa elinle tutamazsın. Bekledik. Allah'tan ne gelirse başımıza... Amenna.

Hâlâ çalışıyoruz, mecburuz

İlçelere çadırlar kuruldu. AMATEM'den çok büyük bir ekip geldi. Garajda 100'e yakın ambulans ve her ambulansın içinde 16 kişilik ekip vardı. Vardiyalı çalıştılar. Ambulansların hepsinin teçhizatı tamdı. Hava aydınlanmaya başlayınca sahaya intikal ettiler. Arkadaşlarımdan hepsi sabah çıkıp akşam geliyordu. Akşam diyorum ama 18:00 falan değil; gece 01:00, 02:00... Elverdiğince herkesin yardımına koşuldu. Görevlendirmeler dışında kapıda yiyecek-içecek dağıtımı yapıyordum. Herhangi bir ürünün fazla geldiğini hissettiğim an evleri yıkılan, çadırlarda kalan arkadaşlara gönderiyordum.

Şükür ki garajımızda herhangi bir kaybımız yok ama hastanede şoför arkadaşlarımızdan iki tanesi şehit oldu. Murat Karasu ve Erol Avşar. Murat, 5 katlı bir binada otuyordu. İki kapının üstünde kalmış. Cenazesine 11:00 sularında ulaştık. Kötü şeylere şahit olduk. İki oğlum, sağlık müdürüm ve birkaç kişiyle beraber Şekerdere mevkiinde bir apartmana gittik. Bir teyzemiz apartmanın altında kalmış, sesi geliyordu. Ellerimizle kazmaya çalıştık ama beceremedik. 11 gün sonra teyzenin cenazesi çıktı. Kadıncağız çıkıncaya kadar sağlamış.

Enkaz kaldırma çalışmalarında parçalanan cesetler de oldu. Ama başka türlü mümkün değildi. Burada kimseyi suçlamaya gerek yok. Her kul kendi görevini yaptı. Özellikle de 112, AFAD, Sağlık Müdürlüğü ve belediyemiz çok güzel çalıştılar. Kimse inkâr edemez. Ben 75 gün ailemle birlikte garajda kaldım. Ramazan'ı burada geçirdik. Bayramdan sonra ekipler yavaş yavaş dönmeye başladı. Görevli olarak gelen arkadaşlarımızdan biri 20 gün evvel gitti. Evlerimize, düzenimize döneli bir buçuk ay bile olmadı. Hâlâ çalışıyoruz, mecburuz.

“

Hiçbir zaman yardıma gelenlere ayak bağı olarak bakmadım. Hatta bu konuda mesai arkadaşlarımla gergin anlar da yaşadık. Ben onların aksine yardıma gelenlerin nöbetlerini tutup dinlenmeleri taraftarıydım. Onların malzemelerine kendi malzemelerimizden daha iyi bakmamız gerektiğini, yemek sırasında önceliğin onlarda olduğunu düşünüyordum. Bana yardıma gelmiş kişi iyi beslenecek, uyuyacak ki bana yardım edebilecek. Aksi hâlde ayak bağı olurlardı.

“Müthiş İnsanlar Tanıdım”

Mimar Elbistan. 41 yaşında. Maraş’taki ambulansların koordinasyonu ile ilgileniyor. Deprem sonrasında Acil Çağrı Merkezi’nin organizasyonunu üstlendi.

Çocuklarım Adıyaman’da yaşıyorlardı. O yüzden deprem günü Bahçelievler’deki evimde yalnızdım. Deprem olduktan sonra durumu haber vermek için ailemi aradığımda Adıyaman’da da deprem olduğunu öğrendim. Durumları iyiydi. Dışarıya çıktım. Kimi kurtarabilirim diye mahalledeki enkazlara koştum. İlk depremden birkaç dakika sonra bir deprem daha oldu. Aracıma aldım, kız kardeşimle beraber güvenli bir alana geçtik. Çok fazla ses vardı. Ne olup bittiğini anlamaya çalışırken mahallemizin marketinin bulunduğu binanın yıkıldığını fark ettik. Bence enkazdaki herkes o an yaşıyordu ama biz yetişene kadar birçoğunu kaybettik. Ben çocuk sesleri duydum, enkaza yaklaştım. Büyük bir beton bloğunun altında olduklarını düşündüm. Bloğu kaldırmaya yeltenirken aslında onun bir mekân yatak olduğunu fark ettim. Yatağın altında, vücutlarının yarısı toprağa gömülmüş şekilde iki kardeş, bir tane de onlardan ayrı bir çocuk vardı. Kendi imkânlarımla tek tek hepsini çıkarttım, araca götürdüm. Sürücülük dışında sağlık memuruyum. Orada onlara ilk müdahalelerini yaptım. Kardeşimle beraber gün ağarıncaya kadar çocukları telkin etmeye çalıştık. Mahalleden tanıdığım yaşlı bir amca vardı. “Bu çocuklar bizim falancanın çocukları.” dedi. Ama bizim

bahsettiği kişiler hakkında bir fikrimiz yoktu. Benim garaja gelmem gerekiyordu. O an biraz duygusal yaklaştım. Bu caddelerin neredeyse her yerinde ayak izim var. Mahallemin insanı diye düşündüm, amcaya güvendim. Çocukları orada, yanlış ya da doğru diye düşünmeden teslim ettim ve yola çıktım. Sonradan çocuklardan haber aldım. Yıkılan marketin sahipleri akrabalarıymış. O gece için bana iyi dileklerde bulundular. Çocukların babası cezaevindeymiş. Enkazın farklı bir köşesinden çıkarıp hastaneye ulaştırmaya çalıştığımız bir hanımefendi vardı. Onun da çocukların annesi olduğunu söylediler. Ben çocukların yüzlerini unuttum ama onlar muhtemelen beni unutmayacaklar.

Demek ki böyle evlatlar da yetiştiriliyormuş...

Çocukları bıraktıktan sonra garaja geldim. Sadece ulaşabildiğim amirler ile iletişim kurup ilk günü garajda geçirdim. Ertesi gün görev dağılımı oldu. 14-15 gün kadar şehrin içine girmeye cesaret edemedim. Acil Çağrı Merkezinde bir koordinasyon merkezi kurdular. Vali, İl Sağlık Müdürü ve tüm yetkililer orada konuşlandık. Benim oradaki görevim şehrimize yardıma gelen sağlıkçının ya da vatandaşın dağılımını gerçekleştirmektir. Maraş'a yardım için kim geliyorsa karadan ve havadan ulaşımının tamamını biz sağlamış olduk. Yurt dışından ve Türkiye'nin dört bir yanından gelen misafirler vardı. O insanları görünce demek ki böyle evlatlar da yetiştiriliyormuş dedim.

72 gün kadar görev yerimde konakladım. Bazı geceler garaja gelip aracın içinde uyuyordum. Uykudan kastım sadece birkaç saat. Uzun yıllardır dağcılık sporuyla meşgulüm. Depodan kendi ekipmanlarımı kurtarabilmişim. Çadırımı kurdum. Arkadaşlarla koordineli bir şekilde orada yaşamaya başladık. İlk 3 gün sadece Kayseri tam manada yardıma yetişebildi. O zamana kadar kendi imkânlarımızla, kendi araçlarımızla, buradaki devletin gücüyle bir şeyler yapmaya çalıştık. 3. günden itibaren Yalova'dan, Edirne'den araç desteği için gelen kurumlar oldu. O kurumların görev dağılımını da yine biz yaptık. Ben dâhil üç kişi 70-80 gün boyunca tüm yardımseverlerin şehrimize gelişlerini ve geri dönüşlerini sağlamaya çalıştık. Havalimanında da bir personelimiz vardı, iletişim hâlindeydik. Biz daha önce böyle bir felaket yaşamamıştık. Erzincan, Yalova gibi bu anı yaşayan illerden

gelenler olmuştu. Onlar daha idmanlılardı. Bize olan destekleri anlatılamaz. Onların burada olması, dışarıdan birinin bize seslenmesi bile ayrı bir güç veriyordu. Yaşları oldukça küçük arkadaşlar vardı. Devlet memuru ama yaşları küçük. Çabuk kaynaştık, aile gibi olduk. Önce 15'er günlük gruplar hâlinde geldiler. Sonra gittiler, başkaları geldi. Şehrine dönüp geri gelenler oldu. Bunlar bizi çok gururlandırdı. Deprem sayesinde müthiş insanlar tanıdım.

Hiç düşünmeden gitmeliymişiz!

Saha koordinatörlüğü de yaptığım için AFAD'la ve diğer yardım kuruluşlarıyla iletişim hâlindeydim. Ekibim için ayakkabı, iç çamaşırı gibi ihtiyaçları talep ediyordum, getiriyorlardı. Genç bir çocuk Ağrı Doğubayazıt'tan gelmişti. “Oğlum üşüyeceksin böyle. Sana verecekleri bir bot falan yok mu?” dedim. “Ben Ağrı'dan yardım için geldim. Ne yapabilirim sizin için?” dedi. “Paramedik misin? Acil tıp teknisyeni misin? Sağlık memuru musun?” diye sordum. “Okuma yazmam yok ama ne iş olsa yaparım.” dedi. İlk günlerde çadırlar soğuk olduğu için sağlık personeli de dâhil pek çok insan bizim mescitte yatıp kalkıyordu. Ama abdest alınan yer sürekli ıslanıyordu. O çocuk 1 ay boyunca sadece tuvaletleri ve mescidi temizledi. Şunu anladım ki, bir yerde deprem olduğunda hiç düşünmeden oraya gitmeliymişiz. Van'a gitmedik, Elazığ'a gitmedik. Gidebilirdik. Kurumun göndermesini bekledik ama göndermedi. Biz de nasıl olsa başkaları gider diye geçiştirdik. Öyle yapmamak gerekiyormuş. Su, kraker, giysi... Ne bulabilirsen. Kendi arabanla, yoksa da toplu taşımayla... Kaç günde, nasıl gidebiliyorsan... Bir an önce gitmek gerekiyormuş. Ben daha önce hiçbir afete katılmamıştım ve depremden sonra çok pişman oldum. Belki henüz evlenmediğim için annem gitmeme izin vermemiştir. Benim de çocuğum gitmek istese ben de “Gitme oğlum. Ne işin var senin orada?” derim. Ama aslında bütün aileler bu konuda eğitilmeli, çocuklara böyle telkinler verilmemeli. Çünkü kaçınıcı günde giderseniz gidin insanlar sizi gördüklerinde seviniyorlar.

Yardıma gelenler olmasaydı...

Hiçbir zaman yardıma gelenlere ayak bağı olarak bakmadım. Hatta bu konuda mesai arkadaşlarımla gergin anlar da yaşadık. Ben onla-

rın aksine yardıma gelenlerin nöbetlerini tutup dinlenmeleri taraftarıydım. Onların malzemelerine kendi malzemelerimizden daha iyi bakmamız gerektiğini, yemek sırasında önceliğin onlarda olduğunu düşünüyordum. Bana yardıma gelmiş kişi iyi beslenecek, uyuyacak ki bana yardım edebilecek. Aksi hâlde ayak bağı olurlardı. Bu konuya mümkün mertebe sahada da özen gösterdim, koordine etmeye çalıştım. Memleketin çocuğuyum zaten. Buradakilerin birçoğunu tanıyordum. Beklemelerini söylüyordum ya da kendi ekibimi sıranın en sonuna gönderiyordum. “Maraşlısınız oğlum! Biz burada yiyecek her şeyi bulabiliriz. Yok ama biz bulabiliriz. Onlar bulamaz.” diyordum. Onlar bize taze kan oldu. Yardıma gelenler olmasaydı hâlimiz çok kötüydü, düşünmek bile istemiyorum. Hiçbir şey yapmasalar, sadece yanımızda durup bize direktif verseler bile yeterliydi. Çünkü biz hem psikolojik hem de fizyolojik olarak sağlıklı değildik. Can ne kadar öncelik olsa da giden mallar da insanların psikolojisini bozmuştu. 10-20 gün sonra yol kenarlarından patates soğan alıp gelenleri görmek bile her şeyi değiştirebiliyordu. Zordu ama atlattık çok şükür.

Kendi içimizde bile yardımlaştık. Şahsımıza gelen kıyafet, gıda ya da para gibi yardımların içimizdeki en zayıf, en muhtaç olana ulaşmasını sağladık. Aslında millet olarak çoğumuz yardımseveriz ama beş parmağın beşi bir değil. Yıkılmış bir şehre rağmen marketleri yağmalayan insanları da gördük. “İhtiyacı varsa yapsın.” diye iyi düşünerek geçıştirdiklerimiz de oldu. “Çamaşır deterjanı da olmazsa olmasın.” diye hayıflandığımız anlar da oldu. Herkesin kendine göre bir derdi var. İlk zamanlar deprem gecesi şehirden gidenleri görünce “Niye gidiyorlar? Gitmemeliler, burada kalmadılar.” diyerek biraz duygusal yaklaşmıştım. Ama evlat her şeyden önemli. Benim çocuklarım da burada olsaydı belki ben de onları alıp daha güvenli bir yere götürmek isteyecektim, bilemiyorum. Ama onlar burada olmadığı için o duygunun nasıl bir şey olduğunu kestiremiyorum.

“

Orada şunu fark ettim,
aslında eğitimciler
ikinci ana-babaymış. İç
dünyamdaki sızı bana
bunu gösterdi. Biz de
olağanüstü ve korkunç
şartlar altındaydık. Ama
ailemize bile ulaşamadan
bizi o çocukların
peşine düşüren bir ses
vardı içimizde. Git ve
çocukların evlerine bak,
diyen bir ses.

“Şehitlerin Öğretmeni”

Metin Acıpayam. 31 yaşında. Bir danışmanlık merkezinde çocuk gelişim uzmanı olarak çalışıyor. Depremde, 117 öğrencisinden 92’si hayatını kaybetti. 8’i hâlâ kayıp. Cenazelerin kimlik tespitlerinde görev aldı. Deprem sonrası eğitim faaliyetlerini üstlendi.

311

Deprem öncesinde merkezimizin 117 öğrencisi vardı. İlçelerden öğrencilerimiz geliyordu. Depremde 92 öğrencimizi kaybettik. Ne yazık ki hepsi 5-15 yaş aralığındaydı. Bu büyük bir acı tabii ki. İlk defa bir çocuğun ölümünü görmek, hatta bir uzvunun kaybını görmek... Bunlar bizde çok büyük travmalar olarak kaldı.

Depreme devasa bir binanın en üst katında eşimle birlikte yakalandık. 11. kattaydık biz, en üst katta. Okullar tatil edilmişti, kar tatili. Ben de evde kalmayı düşündüm. Dedim ki yarın okul yok, çocuklarımız da evde, uygulamalarımızı online yapalım, evde kalalım. Bu yüzden geç uyudum. 03:00’e kadar kitap okudum. Uyumak için yatağa gittim ve o dehşet anında uyandık. Tabii korkunç. Yani en üst katta yakalanmak ayrı bir korkunç. Bina için gelen mimarların söylediğine göre binamız yaklaşık bir buçuk metre sağa sola salınmış. Böyle korkunç bir şekilde gidip geliyor. Kelimelerin tarifsiz kaldığı bir an. Eşimle birbirimize sarıldık. Helalleştik. Ve daha sonra ne

zaman öleceğiz acaba diye anbean yatağın içinden hiç kalkmamak suretiyle bekledik. Zaten bina yüksek olduğu için dışarıya çıkabilecek imkânımız yoktu. O anda, çatı tavan her an üzerimize çökecek ve öleceğiz, diye düşünüyorduk. Eşim de bu arada hamileydi. Çocuğumuz da kaybettik.

Deprem durunca anne babalarımızı aradık. Onların iyi olduğunu öğrendikten sonra hızlı bir şekilde dışarıya çıktık. Hemen kuruma gittik. Eşim Kahramanmaraş müze müdürü. Kuruma gitmemiz gerekiyordu, çünkü kurum müdürleri personeller gibi değildir, sorumlulukları vardır. Kurum çarşı merkezde. Normalde Tekerek tarafından müzeye 15 dakikalık bir mesafe var. Biz o gün 04:30 gibi çıkmıştık evden, 06:30'da müzeye ancak gelebildik. Yollar kapanmış. Tabii çarşı merkeze geldiğimizde dehşetin ortasında bulduk kendimizi. Müzenin karşısı tamamen yok olmuş. Korkunç bir durum, insanlar, bağırان çağırانlar... Orada ayakta kalan tek yapı müze... Müze, bir yandan insanların konaklama, soğuktan korunma, tuvalet ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir kurum, öbür taraftan da hassas bir yer. Tarihi eserler var, güvenliği sağlamak gerekiyor.

O dehşet anında böyle saat 08:30 gibiydi. Ben çarşı merkezdeki öğrencilerimizin durumunu merak ettim, yürüyerek gidip bakmak istedim. Tabii müzeden belediyeye kadar yaya olarak bile gitmek çok zor. Yine de gittim. Müzeye çok yakın 1-2 yere gidip baktığımızda gördüm ki çarşı merkezde oturan öğrencilerimizin hemen hemen hepsinin evi yıkılmış. Ve ortalıkta hiç kimseler yok. Henüz yakınları bile gelmemiş. Bir çocuk gelişimi uzmanı, bir öğretmen, eğitimci olarak onların başında beklemek de yine bizlere düştü. Netice itibarıyla 5. günün sonunda böyle biraz yavaş yavaş toparlandıktan sonra bu acı tabloyla karşılaştık. 117 öğrencimizin 92'sinin vefat ettiğini yakınlarından, şundan bundan öğrendik.

Eğitimciler ikinci ana-babaymış

Ve sonra kader bize şunu yükledi. Ebrar Sitesi'nin hemen yakınındaki stadyumun altında cesetlerin toplandığını öğrenmiştim. O bölgeye gittim, ceset toplama merkezine. Baktım liste yayınlamışlar, kimlikleri tespit edilen kişilerin listesi. Bazı ailelerimizin isimlerinin eksik

olduğunu fark ettim. Mesela dört kişilik bir ailenin üçü yazılı, fakat dördüncüsü yok. Enkazdan insanların hepsinin çıkartıldığı söyleniyor fakat oradaki listede anne baba var ama örneğin 6 yaşındaki Ali'mizin ismi yok. Dedim, bu nasıl bir şey? Kayıp mı oldu? Yoksa kimliği mi tespit edilemedi?

Orada bulunan Savcı Bey: "Hocam kimliği tespit edilemeyen çocuklar vardı, muhtemelen karışmıştır." dedi. "Gerekirse buradaki cesetlerin tamamına bakalım. Ben yüzlerini tanırım. Kimliklerini tespit edelim." diyerek ceset tespit çalışmalarına katılmış oldum. Tıpkı düşündüğüm gibiymiş. Yaklaşık 517 cesete baktık ve 517 cesedin arasında bulunan 22 öğrencimizin kimliğinin tespit edilemediğini fark ettik. Böylece sahipsizler mezarlığına defnedilmekten kurtarmış olduk.

Oradaki manzara dehşetti. Korku filmlerinden daha korkunçtu. Yaşayacağımız en ağır travmalardan daha büyüktü. Tek tek ceset torbalarının fermuarını açıyoruz, bakıyoruz. Neredeyse normal ölmüş birisi yok. Yani muhakkak ki kafası kopmuş, kolu kopmuş, ayağı kopmuş. Ve bir çocuğumuzun kafası öyle kopmuş ki onu sadece bir et parçası tutuyor. Ama onun da kimlik tespitini yaptık. Orada şunu fark ettim, aslında eğitimciler ikinci ana-babaymış. İç dünyamdaki sızı bana bunu gösterdi. Biz de olağanüstü ve korkunç şartlar altındaydık. Ama ailemize bile ulaşmadan bizi o çocukların peşine düşüren bir ses vardı içimizde. Git ve çocukların evlerine bak, diyen bir ses.

Orada başka bir işlev daha üstlenmiş oldum. Anne baba defnedilmiş, çocuğun kimliği tespit edilemediği için orda kalmış. Anne baba köye götürülmüş ama çocuk orda kalmış. Yani aile birliğinin sağlanması gerekiyor. Kimlik tespit edildikten sonra hiç olmazsa mezarlarının yan yana olması gerekiyor. Bir çocuğun yeri anne babasının yanındır. Başka başka yerlerdeki mezarlar geriye kalanlar için ağır bir travmadır. Onu da yapmış olduk böylelikle. Ne yazık ki kader bize şehitlerin öğretmeni unvanı verdi. 5-15 yaşındaki 92 öğrencimizin feci şekilde can verdiği, 22 öğrencimizin de kimlik tespiti yapılarak belirlendiği bir durum. Ne diyelim, talihi mi diyelim? Kaderi mi? Bahtsızlığı mı? Ya da bahtı mı? Kader onu bize yükledi. Böylelikle hiç yoktan ebedi hayatlarında rahat uyumalarını sağlamış olduk.

Çok az öğrencimiz hayatta kalmıştı. Tabii onlarda da derin yaralar oluşmuştu. Beş öğrencimizin yakınları vefat etmiş, sadece kendileri kalmıştı. Çok azı ailecek kurtulmuştu. Ne yazık ki bizim çocuklarımız merkezden, Türkoğlu'ndan, yakın ilçelerden yani yıkıntının fazla olduğu bölgelerdendi. Çocuklar şu an hâlâ o travmayı atlatmış değil. Biz ısrarla bakanlığa da şöyle raporlar geçtik: 11 şehir için pedagoğlar, çocuk gelişim uzmanları, psikolojik danışmanlar en az 2 yıl çalışma yapmak zorunda. Depremi yaşayan tüm çocuklar hâlâ depremi en ağır biçimde yaşıyorlar iç dünyalarında. Mesela biz ödevler veriyoruz, kitapta “2023 yılında yaşadığınız olağanüstü bir şeyi yazın.” diyor. İstisnasız hepsi depremi yazıyor. Depremi kötü olduğunu, depremden çok etkilendiklerini her fırsatta söylüyorlar.

Ölümün şiirini sadece yazmadı, ölümü bizzat yaşadı

İki bacağı da kaybeden bir çocuğumuz var. Futbolcu olmayı çok istiyordu. Güzel de futbol oynuyordu. Onu böyle motive ediyorduk. Anne babası Penta Park'ta vefat etti. Kendisi kurtuldu. Şu an teyzesinin yanında. Onu ziyarete gittiğimde “Metin hocam, ben futbolcu olmak istiyordum ama artık böyle bir şey olmayacak. Sadece maçları izleyeceğim. Belki onu da izleyemeyecekmişim.” demişti. Enkaz altındayken gözüne bir taş parçası gelmiş ve bir gözünü kaybetme riski var. Onun “Maçları izleyebilirim, değil mi?” sorusuna orada hiçbir cümle, hiçbir kelimenin cevap verebilme ihtimalinin olmadığını gördüm.

Öyle büyük acılar var ki... Depremden kısa bir süre önce ölüm şiirleri yazmak isteyen bir kızımız vardı. 12 yaşındaydı. Son zamanlarda bir iki ölüm şiiri yazmıştı. Ona dedim ki edebiyatımızın ölüm şairi var: Cahit Sıtkı. Sen, dedim, eminim Cahit Sıtkı'yı geçeceksin. Ve gördük ki o ölümün şiirini sadece yazmadı, ölümü bizzat yaşadı.

Ben o süreçte şunu deneyimledim: Bir anne babanın bir çocuğu, iki çocuğu, ne kadar evladı varsa o kadar çocuğu varmış. Ama bir eğitimcinin ne kadar öğrencisi varsa o kadar çocuğu varmış aslında. Yani acı oranımız bir anne babaya göre 10 kat daha fazla. Kaybettiğiniz her bir öğrenci sizin evladınız.

Nisan ayı gibiydi. Böyle her tarafımızı acılar hüznünler sarmış bir hâlde yaşıyorken dedim ki bu böyle olmaz. Bu hâlden kurtulmamız lazım. Şu anda burada büyük bir eğitim problemi var, 11 ili kapsayan bir problem. Ve şöyle bir çalışma yapmak da bize düştü. 1 Nisan itibarıyla 11 ili içerisine alan ücretsiz bir online eğitim platformu kurduk. Yaklaşık 8 bin civarında öğrenciye 4 ay boyunca, bakanlığın telafi eğitim tarihine kadar, ücretsiz online eğitimler verdik. Oğuzhan Uğur'un programına, Babala TV'ye katıldım. Oğuzhan Uğur, Mustafa Sandal, Sibel Can, Tarkan, çok büyük ünlüler de bu projeye destek verdi. Sosyal medyalarından paylaştılar. Büyük bir şey oldu. Ben de gönüllü olmak istiyorum, diyen birçok öğretmen aramıza katıldı. Ve 204 öğretmen, yaklaşık 7926 öğrenciye, 4 ay boyunca, okul öncesinden üniversite hazırlığa dersler verdik. Hatta İngilizce, Fransızca, yabancı diller de olmak üzere WhatsApp grupları kurmuş olduk. Ve sonuçta 8 bine yakın öğrencimize 11 ilimizi kapsayan ücretsiz online eğitim seferberliği başlattık. Şunu demek istiyorum: Bir öğretmen, bir eğitimci, ölümü de tespit etti, öldükten sonra nereye defnedileceğini de tespit etti, hayatta kalan çocukların yaşarken ölmeleri için de mücadele verdi.

Burnum hiçbir kokuyu almaz olmuştu

Şu an hâlâ ölü, ölüm, deprem falan denildiğinde bir film şeridi gibi onlar gözümün önünde. Aslında hepimizin ağır travmaları var. Hayatınızda bir kez olsun ölmüş birisini görmemiş biriyken bir anda, bir saatin içerisinde yüzlerce insanın, feci şekilde can vermiş insanların cesetlerine baktım. Üç tane maske takmıştım o zaman, yine de kokuyu alıyordum. Ama bir noktadan sonra burnum hiçbir kokuyu almaz olmuştu. Saf dışı kalmıştı. Fakat öyle bir şey ki olağanüstü hâller, olağanüstü bir insan tipi ortaya çıkartıyor. Yani o anda siz normal değilsiniz. Aklınızla, zekânızla, mantığınızla başka bir insan çıkıyor orada. Gözünüz hiçbir şey görmüyor. Hedefe odaklanmışsınız. Diyorsunuz ki tespit edeceğim. Onun dışında hiçbir şey umurunuzda değil. Fakat zihin normalleşmeye başladığı andan itibaren onların hepsi travma olarak size dönüyor.

Depremden sonra şehirden ayrılamadık. Hatta eşime bağlı bulunduğu bakanlık olağanüstü hâlden dolayı izin verdi. Aynı fedakârlığı

o da gösterdi. Ben kurumumdan ayrılmam, dedi. Bizim Antep'te de işlerimiz var, orada çiftliğimiz var. Oraya gidip 6 ay orada yaşamak çok kolaydı. Eşim Antepli, annesigile gittiğimizde vallahi bir gün kalamadık. Gittik ve hemen döndük. Dedik, bizim Maraş'a gitmemiz lazım. Çünkü o hâldeyken burayı terk etmemeyi, buradaki insanları bırakmamayı vicdani sorumluluk olarak gördük. Bir de şundan dolayı şehir dışına çıkamıyordum: Bütün kolluk kuvvetlerine, jandarmaya, polise falan telefon numaramı vermiştim. Çünkü kayıp çocuklarımız vardı, hâlâ da var. Bir gelişme olursa beni arayacaklardı. Bir kez Antep'e gittiğimizde telefonum çaldı. "Metin Bey, 11 yaşında bir kız çocuğu bulduk. Hemen gelebilir misiniz?" Dedim ki kendime, şehir dışına asla çıkmamalıyım. Yani böyle ani bir gelişme olabilir umuduyula şehir dışına çıkmamız zaten teknik olarak mümkün değildi.

Şu an altısı kız, ikisi erkek olmak üzere 8 çocuğumuz hâlâ kayıp. Hiçbir şekilde izine rastlayamadık. Ne yaptıysak bulamadık onları. Onların bütün ailesi vefat etti. Anne baba tespit edildi ama çocuk yok. Acı olan da bu zaten. O zamanlar acaba kız çocukları kaçırılıyor mu gibi spekülasyonlar da vardı. Bilemiyoruz tabii. Ama ailelerin tespit edilip 8 çocuğumuzun tespit edilememesi de çok acı bir şey gerçekten.

“

Aradan zaman geçtikçe
cenazeler, cenazelerle
beraber feryatlar
çoğaldı. Herkesin ayrı bir
hikâyesi, ayrı bir yakarışı
vardı. Depremden
kalan son cenaze 2.
ayın sonunda çıktı. Çok
katlı bir binanın enkaz
kaldırma çalışmaları
sırasında hafriyat ekibi
fark etmiş.

“Ölüm Belgesi”

İbrahim Gökçe. 42 yaşında. Gassal. Enkaz altında can veren binlerce insanın defnedilme sürecinde çalıştı. Mesleki deformasyon sebebiyle kendi babasının cenazesinde bile ağlayamadı. Fakat depremde ailesine sarılmış vaziyette can veren çocukları görmek onu çok ağlattı.

319

Deprem gecesı ben de herkes gibi bir şokla uyandım. Annem, eşim ve çocuklarımla beraberdim. Evimiz müstakil olduğu için apartmanda yaşayanlara göre deprem anımı biraz daha rahat atlattık. Kapının direkt sokağa açılması bizim için bir avantaj oldu. Dışarı çıkar çıkmaz çok katlı apartmanların sallandığını ve bazılarının yıkıldığını gördüm. Ama kendi mahallemizde çok yıkıntı olmadığı için depremin büyüklüğünü anlayamadım. Herkes dışardaydı. Kucağımızda çocuklar, ayaklarımız çıplak... Annemin belden aşağısı felçli. Deprem olunca panikle dizlerinin üstünde emekleyerek kendini sokağa attı.

Bizim hanım annesini merak etti. Hemen arabama binip yola çıktım ama yol berbattı. Sütçü İmam Mahallesi'nde ilk yıkıntıları görmeye başladım. İkinci depremi yoldayken çocuklarla beraber arabada yaşadık. Pınarbaşı'ndan aşağı doğru inerken yol yarılmış. Arabamla içine düştüm. Önce nasıl olduğunu anlamadım. Meğer yol tekerlekleri kesmiş. Orada mahsur kaldık. Çocuklarımla arabadan çıkarttım.

Yağmur yağıyordu. Bizi hiç etkilemedi ama trafik birden yoğunlaşmaya başladı. Yoğunluk artınca aynı çukura başka birisi daha düşecek diye korktum. Çocuklarla beraber arabaya yüklenip sahaya çekmeye çalıştık. Depremın vahametinden mi bilmiyorum ama nasıl ıslandığımızı, üşüyüp üşümediğimizi hiç hatırlamıyorum. Arabayı bir şekilde sağa çekip abimi aradım. “Kayınvalidem ve baldızım göçük altında kalmış. Oraya gitmeye çalışıyoruz.” dedi. Enkaza uğrayıp onları o şekilde görünce bizi almaya geldi. Tekrar evimize dönmek zorunda kaldık. Artçılar hiç durmadan devam etti, çocuklar çok korktu. Elektrik olmadığı için petek yavaş yavaş soğumaya başladı. Evimiz müstakil olduğu için abilerimle ablalarım da bize geldi. 50-60 kişi olduk. Depoda su vardı. Onlarla idare etmeye çalıştık. Biz kenar mahallede oturuyoruz ama doğalgaza geçeli 10 yıl olduğu için odun, kömür gibi yakacak bir şey yoktu. Hava epey soğuktu.

Şimdi birinin bacağını kesemem belki ama o gün yapabilirdim

Abimin kayınvalidesi, aynı zamanda benim de halamın kızı, enkaz altındaydı. Onları çıkartmak için bir müdahale bekledik. İnsan gücüyle çıkartılacak gibi değildi. Hiçbir şey yapamamak çok kötü. Bir malzeme olsa en azından bacağını kesip çıkartırım diye düşünüyor insan. Şimdi birinin bacağını kesemem belki ama o gün malzeme olsaydı yapabilirdim. Kadıncağz 40-45 dakika içinde, orada öylece vefat etti. Çıkartamadık.

Depremden sonraki gece eve girmeye korktuğumuz için çocukları abilerimin arabalarına koydum. Atatürk Parkı'nda çadır verildiğini söylediler. Abilerim çadır almaya gitmek istemedi ama mecburduk. Sıraya girdik. Çok kalabalıktı. Çadırımızı sabah saat 6 gibi ancak alabildik ama o kadar mutlu etti ki bizi... Yere oturmak, üstü kapalı bir yerde olmak çok iyi hissettirdi. Çocukları güvenilir bir yere koyar koymaz işe gelmek istedim. Çağırın olmadı ama ben depremin ilk günü belediye binalarının önünde cesetlerin biriktirilmeye başlandığını görmüştüm. Devlet hastanelerinin önünde soğuk hava deposu olan dondurma fabrikalarının arabalarının içleri cesetlerle doluydu. Normal şartlarda bizim iş yerlerimiz belediye merkez binası. Oradaki depomuzda bekler, bilgi gelince hastaneye gidip cenazemizi yıkarız. Ama deprem olunca nereye gideceğimi bilemedim. Kapaçam

Mezarlığı şehrin dışında kalıyor. Salı günü, yani depremin 2. günü 11:00 gibi otostop çekerek Kapiçam'a gittim. Yeni bir mezarlık olduğu için fazla teknik imkân yoktu. İki hocam orada, arabaların depolarındaki sularla 30-40 tane cenaze yıkayıp defnetmiş. Bir müddet sonrasında değil cenaze yıkamaya, içmeye bile su bulamadık.

Normalde de gelen cenazede yıkanamayacak derece uzuv kaybı varsa teyemmüme cevaz verildiği için teyemmüm yapıyorduk. Su bitince de aynı sistemi uyguladık. Zaten bir kişi abdestsiz ve kefensiz gömülebilir. Farz olan cenaze namazının kılınmasıdır. Herkesin namazı kılındı. Herkes kefenlendi. Hatta ilk günler elimizdeki gül sularını dahi son damlasına kadar kullandık. Uzuv kaybı da olsa, açıkta da beklese, ciddi derecede ezilmeler de olsa ilk günler kokma, kurtlanma olmuyor. O yüzden cenazeler bize ne kadar erken gelirse o kadar sorunsuz defnettik. Ama cenazenin üzerinden gün geçtikçe, her ne kadar hava soğuk da olsa sorunlar artmaya başladı. 2. gün geceye kadar çalıştık. 3. gün Afyon'dan bir gassal ekibi geldi. Onlar gelince iş yükümüz biraz hafifledi.

Herkesin ayrı bir yakarışı vardı

321

Depolarımızın kefen stoğu doluydu. O konuda herhangi bir aksilik yaşamadık. Ama belediyeye gelmeden kendi başına defin yapanlardan kefensiz gömülenler oldu. Büyük çaplı bir afet olunca cesedini alan kendi başının derdine düştü. Biz de sadece belediyenin belirlediği spor salonu, Kapiçam Mezarlığı gibi yerlerde kefenleme yapabiliyorduk. Cenazesini evine, köyüne götürenler, kendi kendine bir şeyler yapmaya çalışanlar esnaf bulamadığı için kefene ulaşamadı. Ama belediyenin sistemine dâhil olanların hepsi kefenle defnedildi.

Yıllardır tatbikat yapılıyor ama bunlar çök-kapan ya da deprem çantası bilgisinden öteye geçmiyor. Bu depremle beraber evrak işlerini yapacak doktorun, savcının, adliye ekibinin de tatbikat yapması gerektiğini öğrendik. Çünkü bizim defin yapabilmemiz için ölen kişinin kimliğinin tespit edilmesi, ölüm raporunun verilmesi, nüfustan düşülmesi gibi işlemlerin tamamlanmış olması gerekiyor. Yoksa defin için bekleniyor. Her ne kadar cenaze parçalanmış bile olsa evrakları tamamlanmadiysa, ölüm belgesi alınmadiysa biz onu canlı varsay-

mak zorundayız. Defnetmek bu sürecin belki onuncu aşamasında yer alıyordu. Depremde ölen insan sayısını düşününce de bu işlemlerin oldukça hızlı yapılması gerekiyordu. Kimsesiz olarak gömülenlerden yaklaşık 400 kişi DNA örneği almak için geri çıkartıldı. Bu konuda hazırlıksız yakalandık. 15 gün geri çıkartmalar da dâhil defin yaptık. Aradan zaman geçtikçe cenazeler, cenazelerle beraber feryatlar çoğaldı. Herkesin ayrı bir hikâyesi, ayrı bir yakarışı vardı. Depremden kalan son cenaze 2. ayın sonunda çıktı. Çok katlı bir binanın enkaz kaldırma çalışmaları sırasında hafriyat ekibi fark etmiş.

İşim bu olduğu için ölü görmek benim için sıradanlaştı ama çocuk cenazelerinde hep kötü oluyorum. Normal zamanda cenazeye yapılan muamelenin yanında depremde ölen insanların cenazesini görünce çok etkilendim. Çünkü depremde bir ceset torbasını açıyorsun üç tane çocuk. Bir ceset torbasını açıyorsun babasının kucakında çocuk. Etkilenmemek elde değil.

“

Kardeşim kiracıydı.
Oturduğu ev de dükkânı
da gitti. Ailesi hâlâ
burada yaşıyor. Çocukları
en son, yaşlı kadını
kurtarmaya giderken
görmüş babalarını. El
sallamış çocuklarına...
Vedalaşır gibi...

“El Sallamış Çocuklarına . . . Vedalaşır Gibi . . .”

Davud Karaduman. 46 yaşında. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi’nde şoförlük yapıyor. Elbistan’da yaşıyor. Depremde, 39 yaşında iki çocuk babası kardeşini kaybetti. Yaşlı ev sahibini kurtarmak için geri dönen kardeşini...

325

Deprem anında evdeydik. İlk depremde ben çok panik yapmadım ama çocuklar çok korktu, hemen dışarı çıktı. Ben biraz bekledim, deprem bitti, öyle çıktım. Çocuklar korktuğu için tekrar eve girmedik. Kız kardeşime gittik. Onlar da zaten dışarıya çıkmış. Sabah 8’e kadar dışarıda bekledik. Sonra geldik, eve girdik. Bizimkiler kahvaltı yaparken ben servise çıkmak için iş yerinin arabasını aldım. Ama müdür işin iptal olduğunu söyleyince çarşıya geldim, servisi bir yere bıraktım. Eniştemin iş yerinin orda bekliyordum. Saat 13:30 gibiydi, ikinci deprem başladı. Hemen dükkândan dışarıya çıktık. Bir baktım her yer yıkılıyor. Bu tarafa dönüyorum bir iş yeri yıkılıyor. O tarafa dönüyorum, başka bir iş yeri... Karşımızda vergi dairesi binası vardı, olduğu gibi yere yığıldı. Kafamı nereye çevirsem bir duman, bir yıkıntı... Vergi dairesinin olduğu yerde insanlar toplanmaya başladı. Bağırın, çağıran, feryat eden, dua eden... Panikledim, çocuklar

evde, dedim. Acaba onlara ne oldu? Eve gideceğim, gidemiyorum. Her taraf kapandı. Birini buldum, sağ olsun dolana dolana götürdü beni. Kış şartları, soğuk bir yandan, kar bir yandan... Evin oraya vardım. Bir baktım 5 kişilik arabada 9 kişi... Bizimkiler evden çıkmışlar, arabaya binmişler. Nasıl çıkmayacaklar! Kiminin ayağında ayakkabı, kiminin üstünde mont yok. Onları indirdim, arabayı garajdan çıkardım. Tıka basa doldurdum.

Benim oturduğum ev müstakil. Evde bir hasar yoktu çok şükür. Amcamın şehrin dışındaki tesisine gittik. Bir müddet bekledik orada. Kim nerede, ne yapıyor diye telefon trafiği başladı bu sefer. Akra-baları, arkadaşları aradım. Ama küçük kardeşime ulaşamadım bir türlü. Kardeşim evden çıkmış, dükkâna gitmiş, ondan sonrası yok. Haber alamadık. 39 yaşındaydı. Bir iki saat geçti, eşi ve çocuklarıyla konuştuk, dükkânın içinde kaldı, dediler. Dükkân şehir merkezin-deydi. Hemen oraya gittik. 5 katlı bina olduğu gibi, kâğıt gibi yere geçmiş. Dükkân zemin kattaydı. Üstü ofisti. Altında da bodrum vardı dükkânın. Ama hiçbir çalışma yoktu daha. AFAD'a gittim. Ama her taraf keşmekeş, nereye yetişecek AFAD. Araç yok, imkân yok. Her taraftan sesler... Akşam oldu. Kendi imkânlarımızla Urfa'dan iki tane vinç getirttik. Binayı açtık. Kardeşimle yaşlı bir kadın vardı enkazın altında. Onları öyle çıkardık enkazdan.

Kardeşim evden dükkâna geçmiş o gün, sobayı yakmış. Ofiste otururken köydeki abim çağırmış, herkes burada, sen de buraya gel, demiş. Tamam demiş ama... Takdiri ilahi, orada eceli bekliyormuş onu. O yaşlı kadın da ev sahibi. Fransa'dan gelmişti. Normalde burada yaşamıyor. "Gel teyze, sobayı yaktım, bir bardak çayımı iç." demiş. kardeşim. Deprem başlayınca çocukları dışarıya çıkarmış. Sonra kadını kurtarmak için geri dönmüş meğer. Ama ikisi de kurtulamamış işte.

Kendi cenazemizi enkazdan çıkarıp hastaneye geldik. Ama her yer ceset... İçerisi de kokmaya başlamış. Kimi battaniye ile sürüyor, kiminin üç ölüsü, kiminin dört ölüsü var. Biri bir yandan resim çekiyor, diğeri otopsiye götürüyor. İnsanın içi kaldırmıyor. Ben arabamla aldım geldim, savcıya dedim: "Otopsi yapıyorsan yap, yapmıyorsan ben cenazemi götürüyorum. Hoca bulup yıkatıp defnedeceğim."

Kimse cesedine sahip çıkamıyor ki. Oraya bıraksanız bulamazsınız cenazenizi. Bizim hoca arkadaş vardı. Onu ayarladım, hemen dedim, yıkayalım defnedelim köye. Burada işlemleri yaptık, aldık defnettik kardeşimi.

Kardeşimi kaybettiğimi daha yeni yeni idrak ediyorum

Deprem sonrası ben işe devam ettim. Hep buradaydım. Yardım ekiplerinin, polislerin şoförlüğünü yapıyordum. Erzak gelince indirip dağıtıyordum. Ne görev verildiyse onu yapıyordum. Yani hep sahadaydım. Ailemi Mersin'e bırakıp çalışmaya devam ettim. Burada bir hayli gönüllü vardı. Kendi yardıma muhtaç olduğu hâlde ailesini bırakıp yardıma koşan insanlar gördüm. Belki biz yapmadık o insanların yaptığını. Biz de depremzedeydik, belki o ruh hâliyle yapamadık, bilmiyorum.

Yaklaşık 3 ay sürdü bu olağanüstü durum. Ben kardeşimi kaybettiğimi daha yeni yeni idrak ediyorum. İlk bir ay beynim donmuştu sanki. Çocuğumu bile görmüyordu gözüm, umurumda değildi hiçbir şey. İki çocuğum var, şimdi bir saat görmesem ikinci saat ararım hemen. Ama o günlerde ne çocuğumu gördü gözüm ne kardeşimin öldüğünü anladım. Cenab-ı Allah bize farklı bir sabır verdi o günlerde. Ama kötü insanlar da yok değildi. İnsanların kayıpları varken vurgun peşinde, hırsızlık peşinde olanları da vardı tabii. Enkazdan altın bulmaya çalışanlar da vardı. Oysa yemek sıralarında hepimiz aynıydık. En zengini de en garibanı da depremzedeydi işte. Şimdi ne oldu? Şimdi yine aynı, değişen bir şey yok.

İnsanlar normale döndü, deniyor. Bu mu normal? Ahlaki olarak her şey daha beter oldu. İnsanlık dersi almamız gerekmez miydi? Mesela ev kiralari... Benim oturduğum evin kirası 1.400 liraydı, şimdi en kötü ev 8-10 bin TL. Hani insanlık? Dışarıdaki insan evini açtı. Cebindeki parasını verdi, sınırsız otur, dedi. Ama benim buradaki insanım 10 bin TL kira istiyor, canın isterse, diyor. Hâlâ aynı şekilde devam ediyor. Ev yapılır, araban olur, her şey zamanla olur ama sen insanını kaybettin. Akrabanı kaybettin, eşini, dostunu kaybettin. Benim halamın çocuklarının Maraş'ta cesedi bulunamadı. İnsan bunu ancak bir yakını kaybedince anlar.

Kardeşim mobilya ustasıydı. Son zamanlarda, Cenab-ı Allah'ın bir hikmeti, sürekli vakıflara yardımda bulunurdu. Eniştemin dükkânından haftada 5-10 binlik gıda alır, onlara götürürdü. Kim olursa olsun geri çevirmezdi. Deprem oldu. Vefatını duyunca hoca geldi, ona çok dua ediyoruz, dedi. Belki de malum olmuştu...Kamunun bütün mobilya işlerini yapardı. Vefatını duyunca kimisi çocuğuna burs bağladı, kimi sosyal hizmetlerden yardım bağlatmaya çalıştı. Kardeşim kiracıydı. Oturduğu ev de dükkânı da gitti. Bu dünyada hepimiz kiracıymışız. O gerçek evine döndü. Çocukları en son, yaşlı ev sahibini kurtarmaya giderken görmüş babalarını. El sallamış çocuklarına... Vedalaşır gibi...

“

Biz böyle bir depremi
ne hayatımızda ne de
dünyada görmedik.
Halı silkelenirken
nasıl dalgalanıyorsa
evler, yollar öyle
dalgalanıyordu. Çoluk
çocuk bir hastalık gelir
de pat pat düşer ya, tıpkı
onun gibi binalar pat pat
yıkılıyordu. Bizim bina da
gözümün önünde yerle
bir oldu.

“Evler ve Yollar Halı Gibi Silkelendi”

Ömer Tanrıverdi. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nde şoför. Depremde evleri yıkıldı. Yardım faaliyetlerinde şoför olarak görev aldı.

331

Deprem gecesi 04:17'de sarsıntıyla uyandık. Ev bayağı bir gidip geldi ama biz daha önceki depremle gibi hafif şiddetli olacağını düşünmüştük, sakindik. Çünkü iki sene önce 5.2'lik bir deprem yaşamıştık. Biz çocukları sakinleştirmeye çalışıyoruz. Fakat çocuklar korktuklarından bağırarak aşağıya iniyorlardı. Biz de indik aşağıya. Kar yağıyordu, hava çok soğuktu. Aşağı indiğimizde hâlâ sallanıyorduk. Birçok kişi dışarıya fırlamıştı ama bazıları da içeride kalmıştı. Mesela yaşlılar vardı, inememişlerdi. Onları biz aşağı indirdik. Kardeşim 2-3 sokak ötede oturuyordu. Arabası var. Onu çağırdım, bizimkileri aldık, köye gittik. Çocukları köye bıraktım geri şehre geldim. Saat 07:00'de mesaim başlayacaktı. Biz dolmuşların gidiş geliş saatlerini kontrol ediyoruz. Geldik, işe başladım. Saat 13:00'te de vardiya değişimim var. 12:50'de arkadaşım geldi, görevi teslim ettim, kalktım. Abdest alıp namaz kılacağım. O ara oğlum geldi. Yoldan gelmişti, İstanbul'dan. “Anahtarı ver de eve bir gireyim, banyo yapayım. Azıcık da uyuyayım.” dedi. Sabahleyin AFAD uyarı yapmıştı. Çok büyük bir deprem daha bekleniyor diye. İçime de tekrar olacakmış gibi bir his doğdu. Onun için oğluma uyuma, sadece banyonu yap gel,

sana 10 dakika izin veriyorum, dedim. Evle iş yerim arası 100 metre. Aradan bir çevre yolu geçiyor. İş yerim pazarın girişinde belediyenin konteyneri var, orasıydı. Evim de üst geçidin tam dibindeydi. Yani iş yerinden evimi görüyorum. Anahtarı verdim gitti.

Tam saat 13:24'te oğlum aşağı inmiş, ana yolun dibine gelmişti. Ben onu görünce şükrettim. O esnada deprem başladı. Biz böyle bir depremi ne hayatımızda ne de dünyada gördük. Halı silkelenirken nasıl dalgalanıyorsa evler, yollar öyle dalgalanıyordu. Çoluk çocuk bir hastalık gelir de pat pat düşer ya, tıpkı onun gibi binalar pat pat yıkılıyordu. Bizim bina da gözümün önünde yerle bir oldu. Hatta binada 2 kişi varmış. Biri öldü, diğerini sağ çıkarttık. Ölen de 17-18 yaşlarında genç bir çocuktu.

Biz ilk depremde dışarı çıktığımızda kimseyi bırakmamıştık binada. Mesela yan binamızda bir tane engelli köylümüz vardı. O girmek için çok zorlamıştı ama biz girmesine izin vermemiştik. Sonradan girenler olmuş. Tabii, hava soğuktu, sıcaklık -20, -21 civarındaydı. Bizim binadan da 2 kişi girmiş. Biri yaşlıydı, genç olan da onun torunuydu. O çocuk depreme uyurken yakalandı. Babaannesesi de mutfakta yakalanmış ama onu 2 gün sonra çıkarttık. AFAD geldi, hemen çıkarttı. Birini canlı çıkarttılar, diğeri ölüydü zaten. Bina enkazdı zaten, çıkarmak mümkün değildi. Derler ki 5. katta kurtulma şansın var. 5. katta da kurtulma şansın yok. Kurtulma şansın olsa olsa çatıda olur. Oraya çıkarsan kurtulabilirsin. Çünkü benim ev 5. katta ve dümdüz oldu. Tabanla tavan sıfırdı. Ben bir tane malzeme, eşya bulamadım orada.

Depremden sonra herkes bir can kurtarma derdindeydi. Biz de öyleydik, gözümüz çalışmada değildi. Orada, enkazda bir canlı var, nasıl çalışacaksın! Burada trafik bile oluşmuştu. Geliş gidişler hep kapalıydı. Yardım için gelenler çok oldu. Bugün nereden baksan hasarıyla beraber bine yakın ev mahvolmuştur. Tahminime göre bunun 400 küsuru yıkıldı. Fazla da olabilir, tam bilmiyorum.

Ben deprem zamanı görevli olarak çalıştım. Belediyeye yardım tırları geliyordu. Biz onları boşaltıyor, sonra belirlenen yerlere götürüyorduk. Uzak mahallelere hatta köylere... Ama millet gıda derdinde,

su derdinde değildi, can derdindeydi. Biz böyle bir şey görmedik. Cidden asrın felaketiymiş bu. Mesela ben 5.2'lik deprem olduğunda çayımı içiyordum, istifimi bozmuyordum. Ama bu mümkün değil, başkaydı. Rabb'imden geldi, yapacak bir şey yok tabii.

Ama Allah razı olsun devletimizden. Bunu başka devlet kaldıramazdı. Yani 11 tane il. Rabb'im bize güç kuvvet verdi. Hızlı toparlandık. Rabb'im bir daha kimseye göstermesin.

“

24 saattir açtım. Sonra
bir yarım ekmek
bulduk. Onu beşe altıya
böldük, çocuklarla
beraber yedik. Çorba
istemedik kimseden,
ekmek istemedik.

Ama insanlar bunun
farkında değil. Artık 2.
günü devirmişiz, benim
tansiyonum düşmüş,
kan şekeri düşmüş,
adamın biri “Acele etsene
kardeşim” diye bağırıyor.
Dayanamadım, dedim ki
“Abi senin yaşadığını ben
de yaşadım.” Öyle deyince
adam, “Kusura bakma.”
dedi. Ben de depresi
yaşadım ama kimse
bilmiyor ki.

“Borcumu Ödemeye Geldim”

Barbaros Sezal. 39 yaşında. 21 senedir akaryakıt istasyonu işletiyor. Depremden sonra akaryakıt istasyonu depremzedelerin adeta sığınağı oldu. Sezal, barınmadan yakıta, giyecekten yiyeceğe elinde ne varsa depremzedelerle paylaştı.

335

Deprem anında ailemle birlikte evimdeydim. Ev sallanmaya başladı. Öncesinde, alttan yukarıya doğru bir ses geldi. Biz hemen hayat üçgeni oluşturduk çocuklarla. O anda büyük bir yıkım sesi geldi. Sallanırken koşmaya başladım. Dedim, yan blok yıkıldı, burası da yıkılacak. En azından yıkılmadan çıkalım. Deprem olurken çıktık evden. Benim oturduğum sitede ilk çıkan bendim, ama aslında yaptığımız hataymış. Meğer caminin minaresiymiş yıkılan. Yanıldığımız için çok şükrettik. Yola çıktık. Yol boyunca yıkılan apartman yoktu. Fakat istasyonumuzun karşısındaki Penta Sitelerinden iki blok yıkılmıştı. Yolda ailelerimizi aradık, iyi olduğumuzu haber verdik, onların da iyi haberlerini aldık çok şükür.

Tüm akaryakıt istasyonlarında kazma, kürek, balyoz gibi inşaat malzemeleri olur. Kiminde az, kiminde çoktur, ama olur mutlaka. Bizim de kapattığımız bir istasyondan kalma fazladan kazma küreğimiz, balyozumuz vardı. Bunlar tamamen Allah'ın bir lütfu. Ben bir dönem kampçılık yaptım, elimde 10 tane projektörlü şarjlı el lambası

vardı. Bir anda onları hatırladım. Baktım karşı taraf görünmüyor, Penta Parklar zifiri karanlık. Projektörlü el lambalarını aldım. Karşıdan kim gelirse, ona verdim. Kampta kullandığım odun baltam vardı, balta lazım dediler, hemen baltayı verdik. Elimizde ne varsa veriyordum. İstasyonun yanındaki apartmanlar yıkılmamıştı. Ordan da insanlar o enkaza yardıma gelmişlerdi.

04:17’de deprem oldu, ben buraya 04:22 gibi geldim. Kamera kayıtlarında var. Yol bomboştu. Daha sonra istasyon kalabalıklaşmaya başladı. Geliyorlar ama çoğunun üzerinde ne para, ne kredi kartı... Hiçbir şeyleri yok. Bırakın parayı çorap yok ayaklarında. Aklımda kalan iki önemli olay var.

İlk 10-15 dakikanın içinde biri geldi. Hatay’daki ailesini aramak istediğini söyledi. Ben de telefonumu verdim gayriihtiyari, ara dedim. Aradı, konuştu ailesiyle. “Senin telefonun nasıl çalışıyor?” diye sordu. Çünkü kimsenin telefonu çekmiyordu. Biz anlamadık. İstasyonun wi-fi’si çalışıyordu o anda, benim telefonumda da wi-fi ile arama açıktı. Türk Telekom binası da hemen yanımda, sanırım o sebepten bizim hattımız kesilmemişti.

İkincisi de şöyle: Biz bu istasyonun marketini henüz yeniledik. Yenilemeden önce istasyonun marketinde çorap satıyorduk. Sonra konsepte uymuyor diye çorap satmayı bıraktık. Küçük bir koli çorap kalmıştı, 150 tane kadar. Çorapları aldık, yukarıya depoya koyduk. İade de yapamıyoruz. Dedim, burada dursun. Erkek çorabını biz giyeriz, kadın çorabını da bizim hanımlar. O anda gelenlerin hiçbirinin ayağında çorap yoktu, yalınayaktı herkes. Yukarıya çıktım, çorap kolisini aldım, aşağı indim. Bir tane abla geldi, hamile. Üstünde sadece incecik pijamalar vardı. Personelin giydiği firmamızın logosu olan kalın kışlık montlardan buldum. Fazla gelmişti bize. Onu aldım, ablaya verdim.

“Borcumu ödemeye geldim.”

Gelenlerin hepsine yakıt verdik. Sorgu yok kesinlikle. Tek bir kişiden dahi para istemedik. Parayı veren verdi, vermeyene helal ettik. Adam ben bunu ödeyeceğim, diyor. Biz helal ettik, sen canın isterse

öde, istemezse ödeme. Ama birçoğu daha sonradan geldi ve ödedi. Biri deprem anında markete gelmiş, yiyecek, gıda maddesi vs. almış gitmiş. Depremden 3 ay sonra geri geldi, elinde telefonuyla. Açtı fotoğrafları. Dedi, bu ürünlerin çıkışını yap. 3 ay önce fiyat neydi bugün ne? Dedim, abi bunlar ne? “Ben depremde bunları buradan aldım, para ödemedem gittim.” Ödedi parayı, gitti. Allah razı olsun. Biz hiç kısıtlama yapmadık. Hele ilk 2 gün hiç yapmadık. 3. gün şehir dışına çıkacak arabalara bin lira, şehir içinde kalacak arabalara 500 lira limit koyduk. Herkese yetsin bu yakıt, dedik.

Ticaret ve Sanayi Odası’nda Akaryakıt Komitesi’nde meclis üyesiyim. Aynı zamanda da Ticaret ve Sanayi Odası’nın yönetimindeyim. Akaryakıt istasyonlarının tank kapasiteleri vardır. Her istasyonun kapasitesi farklıdır. Bizim sanayideki istasyonumuzla buradaki istasyonumuzun tank kapasiteleri de farklı... Fakat biz cumartesi gününden yakıt stoklarımızı tamamlamıştık. Yani sadece bir gün, pazar günü satış yapmıştık. Dolayısıyla pazartesi günü, güne neredeyse depolarımız dolu başladık. Bizim yakıtımız aslında bunun için bitmedi. Bu istasyonun tank kapasitesi akaryakıtta 90 bin litre. LPG’de de 20 bin litre. Toplamda 110 bin litre. Şimdi 110 bin litrelik tanklar doluyken sabah satışa başlasanız, hiç kesinti vermeden akşama kadar satış yaparsanız o gün bitirirsiniz. 110 bin litrelik tank da ortalama 1800 araba doldurur. Bizim tanklarımız o gün doluya yakın olduğu için sabah 04:17’deki deprem anından o gece 00:00’a kadar yakıt satışı aralıksız devam etti. İstasyonlarımızın bir avantajı vardı, Maraş’taki diğer istasyonlara göre. Ben istasyona 04:21’de girdim. Hemen tanklara baktım, jeneratörüne baktım. Çünkü elektrik yok, o anda jeneratör çalışıyor. Baktım, depoları full. Tanklar da iyi seviyede. Fakat eminim ki çok ciddi kalabalık olacak. Pentalar yıkılmış. Dedim ki bunlar yıkıldıysa Maraş yıkılmıştır ve biraz sonra bu yakıtlar bitecek. Birçok istasyonun da hasar aldığını düşünüyorum. Hemen şirketimi aradım, şirketimden nakliye istedim. Dedim ki Maraş’ta çok büyük bir afet oldu, bana nakliye gönderin. Nakliye dediğimiz, başka birinin tır, ücreti mukabilinde bana yakıt getiriyor. Firma da bize bu organizasyonu yaptı ama yollar da hasar aldığı için kaçta varacağını bilemiyorduk. O araç sabah 08:00’de Mersin’deki rafineriden yüklemeyi tamamlamış, yola çıkmış. Gece 02:00’de istasyonumuza girdi.

Bizim yakıtımız gece 12:00'de bitmişti. 2 saat sonra yeni yakıtımız geldi. Yani biz sadece 2 saat beklettik müşteriyi.

Ama bitti diyen istasyonların yakıtı gerçekten bitmiştir. Hiçbir petrolcünün bu konuda yalan söyleyeceğini veya sahtekarlık yapacağını veya mal saklayacağını zannetmiyorum. Böyle bir şeyi hiç kimse yapmaz o afette. Mesela benim çok yakından tanıdığım bir petrolcü kardeşimin jeneratörü bozuldu. Diyor ki “Jeneratörüm bozuk, elektrik yok.” Elektrik olmazsa bu yakıtı satamazsınız, mümkün değil. Başka bir petrolcü kardeşimin otomasyonu bozuldu. Beni aradı, “Abi otomasyonum bozuldu, yardım et bana.” dedi. Uzaktan destek verdim. Bir şeyler yaptık, çalıştırdık istasyonu.

Tanıdık tanımadık herkesi kabul ettik

Depremden hemen sonra birçok kişi Maraş'ı terk etmeye çalıştı ama gidedemedi. Çünkü yollar çok kötü durumdaydı. Kayseri yolu kötü durumdaydı, tünellere girmeyin, dediler. Adana yoluna döndüler, Adana yolunda çökmeler oldu. Gaziantep tarafına döndüler, aynı deprem Gaziantep'te de oldu durun, dediler. Aman oraya da gitmeyelim, dediler. Hâliyle Maraşlı Maraş'ın içine hapsedi. Birçok insanın arabayı kullanma amacı da ısınmak ve sığınmaktır.

Birinci gün hâlimiz içler acısıydı. Ekmek yok, su yok. Camilerde dahi sular kesildi. KASKİ'nin bütün yeraltı tesisatı kırıldı, patladı, çökmeler oldu. Bizim istasyonumuzda su da vardı. İstasyonumuzun 20 tonluk su kapasitesi var. Önünde çift filtre var. Normal şebeke suyu da gelse kuyu suyu da gelse önce o tanka giriyor, daha sonra kendi tesisatımıza geçiyor. Biz suyun kesildiğini öğleden sonra anladık. Bizde var mı, diye baktık ki bizde var. Şebekeden gelmiyor ama tankımız kuyudan dolmaya devam ediyor. Hâliyle bizde su da kesilmedi. Şimdi bunun yansıması da çok hızlı oluyor. Burada suyun olduğunu, marketin açık olduğunu, klimaların çalıştığını, sıcak bir ortam olduğunu duyan gelmeye başladı. İşte tuvalet ihtiyacı için geliyor, alışverişe geliyor, ısınmaya geliyor. Yani burada bir hayat belirtisi var.

Dolayısıyla birçok insan buraya sığındı. Ben çoğunu tanımıyorum. Bu konuştuğumuz oda çok büyük bir oda değil. Bu odada yedi aile

kalmış. O ailelerden biri daha sonra bana gelip söyledi. Bu odayı mobilyacı bana depremden iki gün önce teslim etmişti, cumartesi günü. Pazar günü de burayı kullanmamıştım. Pazar gecesi deprem oldu ve bu odada yedi aile kaldı. İşin tuhaf tarafı dolapta dört tane battaniye vardı. Onları da belki burada kalmam gerekebilir diye koymuştum. Arkada da kamp malzemelerimden kalma 5 kişilik şişme yatağım vardı. Bunlar hep Allah'ın lütfü. Üst katta 300 tane kadın kaldı. Bu kadınların yarısından çoğunu tanımıyoruz. Ben de tanımıyorum, ailem de tanımıyor. Amcamın oğlu, kadınlar daha rahat etsin diye “Sadece kadınlar girebilir.” diye bir yazı yazdı. Biz kadınları yukarıya aldık. Yukarıda üç tane lavabomuz var. Tabii çocukları da var. Çocuklar için bir odamızı tahsis ettik. Dedik ki burada yalnızca çocuklar kalacak. Büyükler bu odaya girip çocukların yanında yatmayacak, dedik. O odayı eşim, annem, kuzenimin eşi organize etti. Dediler, burada çocuklar kalacak, yemek önce çocuklara verilecek. Çünkü bakın, 04:17’de deprem oldu. Biz o anı yaşadık. Dünyanın en büyük afetini yaşadık, Maraş yerle yeksan oldu, ama 8 yaşındaki çocuk elindeki telefonla internete girmeye çalışıyor, o farkında değil. O çocuk bir saat sonra acıkacak, bir buçuk saat sonra susayacak, 2 saat sonra yine acıkacak, 3 saat sonra yanındaki arkadaşıyla kavgaya edecek. Çocuğun gideceği bir yer lazım, bu çocuğa bir alan lazım. Burada camilerin birçoğu da bu şekilde kullanıldı. Biz de elimizdeki imkânlarla istasyonumuzu açtık. Kadın gelmiş aşağıya, hemen benim eşim veya kuzenimin eşi veya annem, “Gel yavrum, yukarıya çık. Eşin toparlasın ondan sonra gidersin.” diyor. Yukarısı sıcak, her yer klima.

Bizim daha önceki bazı toplantılardan dolayı burada erzağımız vardı. Mutfağımız sürekli açıktı. Mutfaktaki erzaklarla bize sığan insanlara çorba yaptık, sucuk yaptık. Hatta ikinci depremden 2 saat önceydi, ekmek bulamayınca ben evime gittim. Risk aldım, çıktım. Maraş’ta ince ekmek, yufka ekmek deriz, o sandığı aldım, buraya getirdim. Çocuklara yufka ekmeğin arasına köfte ekmek, sucuk ekmek gibi şeyler yaptılar. O günü akşama kadar böylece kurtardık. Bir akrabamız Kayseri’den aradı, “Kayseri’den geliyorum ne istiyorsunuz?” diye sordu. Dedik, ekmek getir. Ekmek olursa kâfi, çünkü ekmek olursa doyar herkes. Sağ olsun, bir yere girmiş, biraz döner bulmuş, almış. Bir yere girmiş, orada kuşbaşı bulmuş, kuşbaşı yaptır-

muş. O akşam bize 200'e yakın dürüm getirdi. Mikrodalga fırınımız vardı. Onları hemen ısıttık. Kimini yarıya böldük, kimini çeyreğe böldük. O günün gecesini de bu şekilde atlattık.

Ben de depremzedeyim

2. gün biraz daha netleşti. Herkesin akrabaları, yakınları vefat etmiş. İş ona döndükten sonra acının gerçek yüzü ortaya çıktı. Aşağıda çok fazla kavgalar yaşandı, akaryakıtla, sırayla alakalı. 2. gün öğleden sonraydı. Düşünün, ben saat 04:17'de depremlerle uyanmışım, 24 saati atlattım, 2. güne gelmişim ama hâlâ uyumamışım, yemek yememişim. Hava eksi bilmem kaç derece, buz gibi... Ben içeriye girmiyorum, ona gidiyorum, buna gidiyorum. Personeller yoruldu, bitik durumdalar. Çocuklar hâlâ çalışıyor. Vallahi diyorum, bu çocuklar depremin gerçek kahramanları. Onlara dedim ki siz gitmeyin, aileleriniz buraya gelsin. Ve bu çocukların hepsinin ailesi buraya geldi. Kiminin eşi, kiminin eşiyle çocuğu, bekâr olanların annesi babası, hepsi... En son birisi geldi bana dedi ki "Barbaros abi, 24 saat oldu, ben hiçbir şey yemedim." Bunu 24 saat sonra diyor bana. Dedim ki oğlum, ben de yemedim. Sonra bir yarım ekmek bulduk. Onu beşe altıya falan böldük, çocuklarla beraber yedik. Çorba istemedik kimse, ekmek istemedik. Ama insanlar bunun farkında değil. Artık 2. günü devirmişiz, benim tansiyonum düşmüş, kan şekeri düşmüş, adamın biri "Acele etsene kardeşim" diye bağırıyor. Dayanamadım, dedim ki "Abi senin yaşadığını ben de yaşadım." 04:17'de o depremi ben de yaşadım. Öyle deyince adam, "Kusura bakma." dedi. Ben de yaşadım ama kimse bilmiyor ki. Herkes zannediyor ki ben yaşamadım bu depremi. Sanki ben depreme hazırlıklıydım, ailemi güvenli bir ortama aldım ve burada bekliyorum. Öyle değil ki... Benim de psikolojim bozuldu. Tamam buraya sığındım ama benim akrabam da vefat etti. Karşıda, Penta Park'ta çok yakın arkadaşım vefat etti, gidemedim. Ayaklarım gitmedi. Ses yok, Penta Park'ta ses yok! İlk dakikalarda gidip bakmıştım, biliyorum.

Lüks site 7 saniyede yıkıldı

Penta Park, Maraş'ın en lüks diye tabir ettiğimiz premium sitesiydi. Buranın altında bankalar vardı. Yeni yapılmış değildi ama bakım-

lıydı. Sürekli dış cephesi boyanan, sürekli bakımları yapılan, peyzajı düzgün, kapalı otoparkı olan yani bir sitede olması gereken her şeye sahip. Çok daha düşük kaliteli, bakımı yapılmayan Maraş'taki bazı siteler ayakta kalırken bu sitenin yıkılması çok şaşırtmıştı bizi. Site sakinlerinin maddi durumları gerçekten çok iyiydi. Meğer, her şey para değilmiş. Paran var ve güvenilir bir apartman diye oturuyorsun. “Bu apartman çok güvenilir.” diyorsun. Ama yıkıldı. Buna inanamıyorum. Zaman zaman düşünüyorum, burası nasıl yıkıldı, diyorum. Çünkü akıl almıyor. O gecenin görüntülerine baktığımızda gördük. Penta-3 7-8 saniyede yıkılıyor. Penta-1, 1 dakika sonra falan yıkılıyor. Zaten ilk deprem yaklaşık 100 saniye sürdü. İkisi de 1 buçuk dakika gibi bir sürede yıkılıyor yani.

Ben depremden birkaç gün önce birkaç iş yerine ziyarete gidecektim. Onun için beş kutu lokum paketlettirmiştim. Pazartesi veya salı günü ziyaretlerine gittiğimde bu lokumları vereyim, diyordum. Birinci gün burada bir kuyruk var ki anlatamam. 100 kişi falan sırada bekliyor. Bir tartışma çıktı. Çünkü o anda pompaların biri sadece yayalara yakıt veriyordu. Adamın arabası bir aşağı yolda kalmış, çalışmaz olmuş. Adam getiremiyor arabayı, buraya bidonla geliyor, yakıtını alıyor. Baktım tartışıyorlar. Tartışma sebebi de neden yayalara bir pompadan yakıt verdiğimiz. İkiye çıkartın, üçe çıkartın, bu sıra olmasın, diyorlar. Biz yayalar için olan pompa sayısını o anda hemen ikiye çıkarttık. Bu arada küçük bir dipnot vereyim. Benim istasyondaki pompacı sayım dört o anda ama istasyon pompasında çalışan 11 kişiyiz. Bunların yedisi benim arkadaşlarım, pompacı değil. İçlerinde akademisyen var, iş adamı var, esnaf var. Adam diyor ki sen burada bir şey yapıyorsun, benim de sana katkım olsun. İstasyonumuzda 6 tane ada ve 11 pompacı var o anda. Yakıt olduğu sürece bekleme şansı sıfır yani. Müşteri gelip yakıtını alıp gittiği sürece kesintisiz hizmet var. Neyse, iki pompa yaptık. Kuyruk gitgide artıyor. Çünkü çok seriye bağlandı iki pompa olunca. Ama bu sefer herkes gelmeye başladı. Sonra baktım tartışma çıkıyor, dedim ki herhâlde milletin kan şekeri düştü. Hemen arabaya gittim, arabadan bir kutu lokum çıkardım. Kuyruğun sonundaki adama dedim ki abi, sen bu lokumu dağıt kuyruğun başına kadar, ben sana en başta yakıt vereceğim. Ama dedim, herkese vereceksin. Şimdi bunu benim yap-

mam biraz riya gibi olacak veya şov gibi olacak ama o adamı kimse tanımaz, o yapınca herkes bir tane lokum alır, insanların kan şekeri yükselir, biraz rahatlarlar. Elhamdülillah, lokumlar yetti. Adam geldi yanıma dedi ki “Lokumların hepsini dağıttım.” Sen yedin mi, diye sordum, yemedim dedi. Dedim, sen yakıtını al, içeriye gel. Ona lokumunu içeriden verdim. 2. günün birkaç saat sonrasında, burada yine kuyruk var. Baktım olacak gibi değil, geri kalan üç dört kutu lokumu da aldım geldim. Kuyruğun sonuna getirdim ama kuyruk bu defa nerede? Kuyruk bu defa Türk Telekom binasının otoparkının orada. Belki 700 kişi falan var

Annem ve kız kardeşim sürekli yemek yapıyordu. Kız kardeşim doktor. Buraya gelenlerden tansiyonu düşen oldu, bayılan oldu, şekeri düşen oldu. Kız kardeşim de biraz sosyal, doktorluğun vermiş olduğu bir özgüven de var. Kadının biri içeride bayılmış. Kız kardeşim aşağı geldi, nereye, dedim. “Şu ambulanstan bir şey alacağım.” dedi.

Ambulanslara da yakıt veriyorduk. Normalde ambulansların başka bir markayla partner anlaşması vardı. Fakat o anlaşmalı markada yakıt bittiği için ambulans bize geliyordu. Ambulanslara sıfır bedel, sıfır karşılık, sıfır kayıtla yakıt verdik. Doldurup doldurup gönderdik. Biz öyle yapınca polis arabaları da gelmeye başladı. Sorgu sual yok. Beni birinci günün sabahı, sabah saat 05:30’da Milletvekili Mehmet Cihat Sezal aradı. “Barbaros, yakıtın var mı?” dedi. Var abi, dedim. “Problem yok değil mi?” dedi. Yok, dedim. “Yakıtın 1000 litreye kadar düştüğünde yakıt vermeyi kes, ambulans ve AFAD araçlarına yakıt ayır.” dedi. “Şu anda şehirde ambulans ve AFAD’a yakıt verecek firmanın yakıtı bitti.” dedi. Yakıtım yeter, gönder ambulansları, AFAD araçlarını. Allah riyadan saklasın, normalde kameramız kayıtları siliyor ama biz depremin 15 günlük kaydını aldık. Dedik, yarın bir gün sorarlarsa siz bunları yaptınız mı, gösterin, diye elimizde kaydı bulunsun.

Devlet biziz!

4. günden sonra insanlar artık çadır derdine düştü. Bir çadırım olsun, ailemi oraya koyayım, bir sobam olsun ısınayım. Çorba derdine düştü. Artık bisküvi ile veya kuru ekmekle doyamadılar, içecek bir tas çorba aramaya başladılar. Ben şunu kabul edemiyorum, çok da

ağırıma gidiyor, söylemek istiyorum. 04:17’de deprem oldu, ilk dakikanın sonunda o depremin bittiği anda devlet buradaydı, yanımdaydı. Her yerdedi. “Devlet ne yaptı ki?” diyorlar. Ne yapmadı ki? Çok özür dileyerek soruyorum, devlet kim? AFAD mı? “AFAD neredeydi?” diyorlar. AFAD personeli kaç kişi? 100 kişi diyelim. Kızılay personeli kaç kişi? 100 kişi de onlara yazalım. Devletin başka hangi kurumlarının gelmesi lazımdı bizim yanıma? Sağlık kurumu mu? Ya, hastaneler yıkıldı, hangi sağlıkçı gelecek? 200 kişiden bahsediyoruz, AFAD 100, Kızılay 100. Hadi biz bunları 1000’er kişi yapalım, 2000 kişi olsun. Elektrik yok, jeneratör yok. 1000 tane espiral yok yani, 1000 tane jeneratör yok. Her personeli bir apartmana versen bugün sadece orta hasarlı bina 6000 adet. Ben sadece Maraş’taki personelden bahsediyorum. Kızılay’ın adamı yanıma geldi. Ben tanıyorum çocuğu, Kızılay’ın personeli, “Barbaros abi, el lambası verir misin?” dedi. O çocuk görevli miydi depremde? Yok. Gitti enkazda çalıştı, ben gördüm onu. AFAD personeli görevli miydi? Değildi. Nerede görevliydi AFAD? AFAD personelinin herhâlde üçte biri vefat etti depremde. Kardeşim, “Devlet neredeydi? diye sorma. Devlet bendim o anda, devlet sendin.

Şurada, gözümüzün önünde kadın bayıldı. Bir tane taksici abi vardı. Ablayı aldı, hastaneye götürdü. Devlet o taksiciydi o anda. Ne devleti arıyoruz? Devlet biziz o anda. Senin kurum dediğin insanlar kim ki? Beni AFAD personeli olarak gör, ben de yaşadım bu depremi. “Niye uçakla getirmedi?” diyor bir tanesi. Senin havaalanının sağlam mı ki? Onun raporu gitmedi daha. Sen can kurtarmaya gelirken başka bir canı tehlikeye mi atacaksın önlemini almadan? Biri diyor ki “Helikopter kaldırısaydı, kardeşim.” Ya, nasıl kaldırırsın helikopteri? Lapa lapa kar yağıyor. Bunun poyrazı var, sisi var. Maraş’ın hava şartları zaten kaosa çok uygun, her an dönebiliyor. Bir dergide okumuştum, dünyada hava durumu en zor tahmin edilen illerden birisi Kahramanmaraş’mış. İşte bana “Devlet nerede?” diye soran olursa ben diyorum ki abi, devlet sendin, sen neredeydin?

Ben kendi görüşümden bahsedeceğim, babam da ben de Recep Tayyip Erdoğan’ı severiz. Kuru kuru sevmekle de kalmayız, dua ederiz “Allah yokluğunu vermesin.” diye. Niye? Çünkü bu adam o yorgun, o hasta hâliyle Maraş’a gelmiş. Maraş’a geldiğinde emniyetteki top-

lantıda ben de vardım ve orada Hatay depremine yakalandık. İki tane büyük deprem gören Maraş'ın bürokratları, işadamları ve siyasilere hep orada, Cumhurbaşkanı'nı dinliyoruz. Devlet Bahçeli de gelmişti. Emniyet Müdürlüğü'nün yerin iki kat altındaki sığınağında-yız. Sallanıyoruz. Sallanırken o iki büyük depremi görenler şهادet getiriyor, bağırıyor, çağırıyor, Allahu ekber diyor. Reis'e baktım, büyük bir teslimiyet. Sakin bir şekilde dudakları kıpırdıyor. Dua ediyor. Dudakları kıpırdadı kıpırdadı, deprem bitince durdu. Toplantıya kaldığımız yerden devam ettik. Dedim, biz hâlâ teslim olamamışız, bizde Allah'a teslimiyet yok. "Devlet nerede?" diye bağırانlar Maraş'ı terk etmiş, İstanbul'da kafeden story atıyor, devlet de burada Hatay depremini yaşıyor. Bazıları da "Asker nerede?" diyor. Asker de buradaydı. Askeriyenin iş makinelerini gördüm ben. Deprem sabahında çıkmıştı askeriyeinin iş makineleri, buradan, önümüzden geçtiler. Kepçesi, ekskavatörü önümüzden geçti.

Depremın neresini anlatayım ben başka?

344

Günün sonunda çok net derim ki devlet depremin ilk olduğu andan itibaren her zamanki yerindeydi ama biz yoktuk. Sonrası için aksilikler oldu mu? Oldu. Enkazlar doğru düzgün kalkmadı, ağır hasarlı binaların yıkımında aksilikler oldu. Bugün hâlâ Maraş'ta doğru düzgün bir hastane yok. Bir üniversite hastanesi var tam anlamıyla çalışsan. Diğer hastanelerin kimisi orta hasarlı, kimisi ağır hasarlı, kiminin laboratuvarı yıkılmış, kiminin ameliyathanesi yıkılmış, hâlâ tadil tamir işlemleri devam ediyor. Devlet burada biraz daha hızlanabilir mi, elbette. Ama kendimi şöyle avutuyorum: Deprem bir Maraş'ta olsaydı şimdiye kalkmıştı ayağa. Van depremi deyip duruyorlar. Van depremi bir Van'da oldu. Van tabii ayağa kalkar. Burada deprem 11 ilde hissedildi, 4 ili yıktı geçti. İlçeleri de dâhil. Devlet hangisine yetişsin! Ben kendimi avutmuyorum, kandırmıyorum da gerçekleri konuşuyorum. Böyle bir gerçek var ortada. Birileri "Devlet gelmedi, devlet yardım etmedi. Belediyeler âciz kaldılar." dediklerinde diyorum ki nasıl kalmasınlar, depremi onlar da yaşadı. O belediye personeli de depremi yaşadı. Belki Maraş'ı terk etti, korktu kaçtı. O belediye başkanı da yaşadı depremi. Belki onun da akrabaları enkazdaydı. O belediye başkanını dışarıdan ithal etmedik ki, Maraşlı bu adam. AK Parti İl Başkanı Fırat Görgel mesela, amcasını kaybetti, dayısını

kaybetti. Depremin ilk dakikasından son dakikasına kadar, bileğine kadar çamurun içindeydi o adam. Bir bu enkazda, bir Tekerek yolundaki enkazda, bir baştaki yıkılan Kervan'ın Ezgi Apartmanı'nın enkazında. Bana biri "Fırat Görgel nerede?" dediği zaman, abi biz de insanız, aynı anda milyon yerde olamayız ki diyorum. Adam buradaysa buradaki 10 kişi, 50-100 kişi görüyor onu. Maraş'ın nüfusu 1 milyon. "Nasıl gördün Barbaros?" diyorlar. Montu yokmuş birinin, beni aradı, dedi ki "Logolu mont varsa gönder." Ben de abi ben getireyim, getirecek adam yok. Ben buradan bir tane benzinliğin logolu montundan aldım. Götürdüm, orada başkana verdim, başkan birine giydirdi, çıktık geldik. Orada 10 kişi gördü Fırat başkanı. Zaten Maraş'ın üçte ikisi yıkılmış. Köyler yıkılmış. Örnekte diye bir köy vardı, orada sağlam ev kalmamış. Hepsi yıkılmış evlerin. Depremin neresini anlatayım ben başka? Depremin 6. günüydü, şu gördüğünüz yolda, buradan iki üç kilometre boyunca bir tane lamba yanmıyordu. Terkedilmiş bir Kahramanmaraş vardı. Depremin 13-14. günüydü, istasyondan sabah vardiyasından akşam vardiyasına kadar bir tane araba yakıt almış, ikincisi yok. Herkes gitmişti. Gidenler aşağı yukarı 45 gün sonra dönmeye başladı.

“

Otelimizde herhangi bir çatlağın bile olmaması hem Allah'ın lütfu hem de 9 kat temeline 3 kat yapılmış olmasının avantajı. Demek ki böyle bir yer lazımmış, o yağmurda karda sığınmak için. “Hızır'ın kim olduğunu bilemezsin.” derler ya, otel Hızır oldu insanlar için.

“Otel Hızır Oldu”

Halil Türk. Kahramanmaraş'ta otel işletiyor. Üç evi vardı. Şimdi köydeki evinde yaşıyor. O günlerde oteli depremzedelerden yardım ekiplerine kadar 400'den fazla kişiye yuva oldu.

347

Deprem akşamı ailemizle beraberdik. O gece sanki kıyameti yaşıydık. Dünyanın son günü gibiydi. Hatta artık bitti, dünya buraya kaldırmış, dedik. Hani herkes kıyamet günü kendi derdine düşer derler ya...Öyleydi. Önce çocuklarımızı aşağı indirdik. Onları arabaya bıraktıktan sonra otele geldim. Burası da ana baba günüydü ama kimse odayı boşaltmamıştı. Misafirlerde bir şey yoktu. Hatta Birleşmiş Milletler'den de 20-25 kişilik bir heyet de vardı. Bir toplantı için 3-4 gün burada konaklayacaklardı. Onların ilk günleriydi ama tedirgin değillerdi çünkü otelde hasar yoktu. Dışarıya çıktığımızda sallanıyordu ama otelin içi sallanmıyordu.

Otel 9 kata göre planlanmış, projelenmiş. Sonra buranın sahipleri ile belediye arasında bir anlaşmazlık olmuş. 1. kata gelince “2 kat daha yapabilirsiniz” diye bir yazı göndermişler. Ama kolonlar, alt kesim, perde betonlar 9 kata göre hazırlanmış, belediye izin vermeyince de 3 kat yapılmış. Onun için bina pek sallanmadı. Ayna bile inmedi. Bu duvarlar hep perde beton. Bunlar yıkılmaz, sadece hasar alır depremde. Şiddetli sallantıda önce perde beton kendini imha eder,

ondan sonra sıra kolonlara gelir. Yatay mimari olmasının da etkisi var tabii. Hem yatay olması hem de perde beton olması bizi korudu.

Mesela ikinci depremde buradaydım, dışarıya asfalta çıkmıştık, duramadık. Ağaçlar ters yatıyor gibiydi. Geri otelin içerisine kaçtık misafirlerle. Buradaki misafirler, Allah razı olsun hepsinden de, çevrede yıkılan binalara arama kurtarmalarda bayağı destek oldular. Mesela bir restoran vardı. Onun sahibini bizim buradaki misafirler çıkardı. Onun da hanımı, kızı rahmetli oldu. Kızı doktordu. Misafirlerimiz arasında yabancı da vardı yerli de. Daha sonra zaten otelde bir hasar olmadığını gören mahalle sakinleri, yaşlılar, kadınlar, çocuklar burayı barınma alanı olarak seçti. Tam sayıyı bilmiyorum ama sanırım 400'ün üzerinde kişiyi ağırladık.

Benim kendi evim ağır hasarlı. Babamlar eşimi ve çocukları alıp köye gittiler. Ben burada kaldım. Zaten kimseye söylememize gerek kalmadı, halk otele geldi. Jeneratörümüz vardı. Işığı gören çocuklar, kadınlar... Herkes geldi. Yan tarafımız da restorandı. Kahvaltı malzemelerimizi oradan aldık ama burayı kullandık. 2. gün çorba ikram ettik, sadece çorba çıkarabiliyorduk çünkü. Ne acayip! Kasanda 3 milyon var ama hiçbir işe yaramıyor, hiçbir yer açık değil. 1-2 gün böyleydi. O felakette bir damla su taşıyandan da Allah razı olsun. O tırlar, o insanlar... O şartlarda bir milletin, bir devletin yapabileceği ancak bu kadar olabilir.

Enkazdan çıkarmaya çalışırken enkaz altında kaldılar

Bu semtte birçok komşumuzu, yakınımızı kaybettik. Hatta bir tanesini hiç unutamıyorum. AK Parti Kadın Kolları Başkanımız Gül Hanım vardı, çok hanımefendi biriydi, hemen karşımızda oturuyordu. Marketin dükkânı genişletmesinden dolayı binanın yarısı yıkıldı. O da eşi ve çocuklarıyla beraber vefat etti. Gül Hanım'ın binasındakileri çevreden gelen akrabaları kurtarmaya çalıştılar. Herkes elinden geleni yapmak için kazma kürekle çalışırken ikinci depreme yakalandılar. Bina'nın diğer yarısı enkazdakileri kurtarmaya çalışan o 8 kişinin üzerine yıkıldı. Onlar da enkaz altında kaldı, rahmetli oldu.

Dışarıda kar, yağmur, çamur, soğuk... Her tarafta ateş yakıyor insanlar. Aralarında hastalar var, yaşlılar var. Herkes birbiriyle ilgilendi.

Biz de elimizden geleni yaptık. Yorgan, battaniye, yastık verdik; lobide, odalarda ağırladık. Çadırlar gelince insanlar yavaş yavaş ayrıldılar otelden.

Yedi sekiz gün kadar misafir ettik. İl dışından da bayağı insan vardı. Gidecek yerleri de yoktu. Yollar da kapalı. Kimisinin aracı yok, otobüsler terminalde duruyor, çalışmıyor, herkes kendi derdine düşmüş. Otobüs şoförü de enkaz başında. Herkes kendi yarasına ağlıyor. Onlar da kaldılar, teşekkür ettiler, Allah razı olsun, dediler. Biz elimizden geleni yaptık. Çadırlar da gelip insanlar yavaş yavaş dağılınca bu sefer firmalardan, fabrikalardan, devletten, AFAD'dan, Çevre Bakanlığından gönüllü ve görevlilerin konaklaması için aramaya başladılar.

Sadece doğalgazımız yoktu, elektriğimiz vardı. Odalara 7-8 tane elektrikli şofben aldım. Açık mağaza yoktu ama bir tanesini ısrarla açtırdık, öyle alabildim. Eski usul, herkes sırayla, ihtiyaç duyduklarında duş aldılar. Otelimizde herhangi bir çatlağın bile olmaması Allah'ın lütfu. Demek ki böyle bir yer lazım, o yağmurda karda sığınmak için. "Hızır'ın kim olduğunu bilemezsin." derler ya, otel Hızır oldu insanlar için.

Makineler canlı diye hep kuşları algılıyormuş

Eski çalıştığım otel yıkıldı. Aslında orada da çok yoğun, öyle ki çoğu zaman otelde kalırdım. Ben burada çalışmaya başlayınca tanıdıklar da burda kalmaya başladı tabii. Deprem sabahı otele geldiğimde aşağı inen beni öptü "İyi ki buraya gelmişsin, yoksa biz de gitmiştik şimdi orada" dediler. Hiç unutmadığım bir şey oldu. Birleşmiş Milletler'den gelen misafirlerden bazıları alt kattaki odalarda kalmak istemeyince onları başka bir otele yönlendirmek istedim. İyi ki ısrar etmemişim o otelde, 10 saniyede yıkılmış meğer. Rabb'im korursa koruyormuş işte.

O otelden hiç kurtulan olmadı maalesef. Arama kurtarma ekipleri de bizim otelde kalıyordu, biz de aceleyle o otelin enkazında aramaya yönlendirdik. Ama otel 12 katlı bir binaydı, kuşlar çok yuva yapardı. Meğer kullandıkları makineler canlı diye hep kuşları algılıyormuş.

Kuşlar küçük olunca boşluklarda yaşamaya devam etmişler. Makineler de hep kuşları görmüş meğer canlı diye. Ekip bunu fark edince çok vakit kaybediyoruz, diye bıraktı. Zaten oradakilerin kurtulması imkânsızdı. Çünkü otelin içi dışı İtalya'dan gelen granitlerle kaplıydı. Elini değsen kesiyordu. 12 katlı bina darmadağın oldu. Bina sağlam mıydı değil miydi, mülk sahiplerinin bundan haberi var mıydı bilmiyorum ama granitler çok ağırdı. Biz zamanında granit kullanmalarını söylemiştik ama granit onlara havalı gelmişti. MTA Malatya bölgeden bir hanımefendi 4 ay bölgede keşif yaparken söylemişti. 5'in üzerinde bir deprem olursa burası gider, demişti. Öyle oldu...

“

Eczaneye birkaç
kişi geldi. Onlara
“Bilgisayarları
kapattık, artık satış
yapmıyoruz.” dedim.
Adamlar bağırmaya
başladı. Camları kırıp
içeri girmekle bizi
tehdit ettiler. Tamam,
depremzedesin sen de
enkazdan kurtulmuşsun
ama istediğın ilaç çok
acil, hayati bir şey olur,
amenna, tabii ki veririm.
İstediğı ilaç yarını
bekleyebilirdi. İnsanlar
o kadar anlayışsızdı ki
o süreçte, herkes bir
an önce dediğı olsun
düşüncesindeydi.

“Kışın En Soğuk Günüydü”

Mehtap Gencay. Eczacı. 30 yıldır aynı eczanede çalışıyor. Depreme ailesiyle yakalandı. Eczanesi aralıksız çalışarak depremzedelerin yaralarını sardı.

353

Depremden önce normal bir hayatımız vardı. Kızlarım okuyor. Oğlum diş hekimliğini bitirdi, çalışıyordu. Nişanlamıştık. Düğün hazırlıklarımız vardı. Ülkemiz olarak deprem bölgesi, biliyoruz. Televizyondan gördüğümüz kadarıyla ara ara depremlerle sarsılıyorduk. Üzülüyorduk, deprem manzaralarını izledikçe. Onlar için elimizden geleni yapmaya çalışıyorduk. Maraş için de deprem bölgesi deniyordu. Deprem uzmanları söylemişti. İnsan bu kadar büyük bir deprem yaşanacağını tahayyül edemiyor. Çevre illerde oldukça hissettiğimiz sallantılar gibi olacağını düşünüyorduk. Ara ara sallandığımız gibi olup biter diyorlardık. Meğer şehrimiz yok olacakmış, nereden bilebilirdik?

Deprem gecesi şehir dışında okuyan kızım da buradaydı. Ailecek evdeydik. Her zamanki gibi yattık. O gece de ben geç uyumuştum. Sallantı ile kalktık. Nasıl uyandığımı hiç hatırlamıyorum. Eşimle aynı anda yataktan fırlayıp deprem oluyor diye çocuklara doğru koştuk refleks olarak. Çocuklar küçük değiller ama yine de anne babası- nız. Hepimiz toplasmaya çalıştık. Şimdi biter, şimdi biter, şimdi biter. Bekledik. Bitmedi bir türlü... Kaç saniye sürdü tam bilmiyorum. Saatler gibi geldi. Kımıldamadık. Eşim büyük kızımı kapıya götürmeye çalışmış. Biz de diğer kızımın odasında bitmesini bekledik. İlk sallantı bitti, 04:17’de olan. Hadi çıkalım, dedik.

Maraş'ta kışın en soğuk günüydü. Hemen üzerlerimize montlarımızı alıp çıkma telaşına düştük. Pijamalarlaydık. Bir şeyler giyindik. Çocuklarla topluştık. 10 dakika sonra olan ikinci depreme dairenin kapısında yakalandık. Orada kızım dengesini kaybetti, düştü. Bu sefer depremi unuttum, çocuk düştü diye onun telaşına düştük. O deprem de bitince kalktık, hepimiz birlikte aşağı indik. Merdiven boşluklarındaki mermerler düşmüş. Onların üzerlerine basa basa bir an önce kendimizi apartmandan dışarı atmaya çalıştık. Dairemizin içinde çok hasar yoktu. Ama o sallantı... Sonrasında düşündüğümüzde hiçbir sesi doğru düzgün hatırlayamıyoruz. Yaşadıklarımızın idrakine yeni yeni varmaya başladık.

Apartmandan çıkıp arabaya bindik. Kendimizi bir an önce yukarılara, çevre yoluna doğru, daha güvenli bölgelere doğru atalım dedik. O şaşkınlıkla bir üst caddemizdeki Pentaların yıkıldığını fark edemedik bile... O kadar telaşa ve şoka giriyorsunuz ki... Çevremiz zaten karanlık, daha saat 04:30, yağmur yağıyor, hava çok soğuk. Yollar doluydu. Yakınlarımıza ulaşmaya çalışıyoruz telefonla. Eşim kardeşlerinin, anne babasının sağ olduğunu, evlerinden sağ salim çıktıklarını duyup onlarla konuştuktan sonra Ahır Dağı'nda bağ evimiz var, oraya gidebilir miyiz diye denedik. Baktık, kardan yollar kapalı, gidemeyeceğiz.

Ayaklarımızın altından kayıverecekmiş gibi!

Eşime dedim, eczaneye gidelim. Eczanemizde de binamızda da çok şükür bir şey yoktu. İçeriye girdik. Tabii raflardan ilaçlar devrilmiş, bir şeyler dökülmüş ama o an için onların hiçbirini gözünüz görmüyor. Kendimizi içeri attık, en azından soğuktan, yağmurdan kurtulmuştuk. Herkes hâlâ bir korku, bir telaş içindeydi. Oğlum nişanlısıyla irtibat kurmuş, iyilermiş. Onlara da eczaneye gelin dedik. Evleri yakında ama zor geldiler. Bir araya gelince insan duygusallaşıyor, önce bir birbirimize sarılıp ağlaştık, sonra sakinleşip oturduk. Biraz durup da hava aydınlanınca telefonlarla ulaşabildiğimiz eş, dost, akrababa, ikinci derece yakınlarımıza ulaşmaya çalıştık. Onlardan, yıkılan apartmanlar olduğunu, çarşının durumunun çok kötü olduğunu duymaya başladık. Haber aldıkça daha kötü olduk. Bir de hastane önü olduğumuz için ambulanslar, cesetler gelmeye başladı. Öğleye

doğru, durumun vahametinin ne boyutlarda olduğunu ancak idrak edebildik.

Elbistan'da da deprem olduğunu akrabalarımın öğrendim. Hatay, Antakya ve diğer şehirlerde de deprem olduğunu sanırım internetten öğrendik. Arkadaşlarımızdan enkazda kalanlar oldu, kaybettiklerimiz oldu. İlk gün dışarıda oturduk, ateş yaktık çocuklar ısınsın diye. Öğlenki Elbistan depremine çocukları bağ evine bırakırken yakalandık. Kar nedeniyle arabamız yolda kalmıştı. Arabadan indik, yardım isteyelim diye biraz yürüyelim derken yolun ortasında ikinci depreme yakalandık. Dağ böyle nasıl sallanıyor, ayaklarımızın altından kayıverecekmiş gibi! Birbirimize sarılarak düşmemeye, hayatta kalmaya çalıştık. Öğleden sonraki o deprem daha şiddetliydi. Diğer aile üyelerimiz buradaydı. Onlar da korkuyla hemen dışarıya kaçmışlar, direğe zor tutunmuşlar. Onlar bizi düşünmüş, biz onları düşündük. Sonra aşağı doğru inmeye başladık. Yolda bizim gibi yukarıya çıkmak isteyenlerle karşılaştık. Eşim de onlara yardım etti. Sonra hep beraber onların arabasıyla şehre indik. Bizim araba dağda kaldı. Ertesi gün ancak çekiciyle kurtarıp getirebildik.

Eczane açık mı?

Biraz zaman geçince, eczane açık mı diye insanlar gelmeye başladı. Tabii enkazdan sağ çıkıp yaralı olan, kolu bacağı kesik olanlar için ağrı kesici, antibiyotik alma ihtiyacı doğdu. Birçok eczacı arkadaşımızı kaybetmiştik. Kendisi sağ kalsa da eczanesi yıkılanlar oldu. Çarşıda hiç eczane kalmamıştı. İnsanlar içeride bizleri görünce, ilaç istiyorlardı. O durumda biz de çalışacak hâlde değildik açıkçası. Biz de depremzedeyiz. Bir şey yapacak durumda değildik ama insanların o hâllerini görünce Allah'a şükür dedik, sağ kurtulduk. İş yerinde yıkım yoktu madem, biz de insanlara bu şekilde yardım edelim.

Diğer eczaneler birkaç gün açamadılar. Kiminin eczanesi duruyor ama eczacısı göçük altında. Bazıları da korkup şehir dışına gitmişti. Bizim de vardı çağırانımız, biz hiçbir zaman memleketimizden gitmeyi düşünmedik. Çünkü dönüp dolaşıp geleceğimiz yer burasıydı. Evimiz, işimiz, bağlarımız, her şeyimiz burada.

O arada yönetimdeki arkadaşlar eczacılar odasında toplanmışlar, ne yapılabilir diye uğraşıyorlar. Açık olduğumuz bilgisi gidince onlarla irtibata geçtik. Bize yapabildiğiniz kadar yapın, gece gündüz açık kalın, verebildiğiniz kadar ilaç verin, denildi. Zaten 2-3 gün sonra Ankara'dan, Antep'ten de bilgi geldi. Hastalara, raporlu hastalara, tansiyon, şeker hastalarına pandemide olduğu gibi reçetesiz ilaç verin, deniliyordu.

Çok yoğunduk ve çok yorulduk. Ama iyi ki buraya gelmişiz. Ben depremin yıkımlarını görmedim çok şükür. Epey bir süre eczaneyi bırakıp çarşıya gidemedik. O yıkıntıları görmek, enkazdaki sesleri duymak belki de psikolojimizi daha çok bozacaktı. Akrabasının, kardeşinin, eşinin dostunun enkazdan çıkarılmasını beklerken o sesleri duyan, onları gören birçok insanın psikolojileri bozuldu. Hâlâ o travmayı atlatabiliyorlar. Evleri sağlam kalsa bile giremeyenler var hâlâ.

Hastaneye gelen ambulansları, üstü açık arabalarda battaniyelere sarırlı cesetleri gördük ama uzun süre onu düşünmeye fırsatımız olmadı. Çalışmak bizi oyaladı. O süreci biraz daha bedenlen yorularak ama daha kolay atlattık. Bunları sonradan düşünüp idrakine varıyorsunuz. Yine de biz de evimize epey bir süre giremedik. İnsanoğlusun, her durumda, her şartta giyinmeye, barınmaya, yemeğe ihtiyacın var. Depremde pijamaların üstüne montlarımızı giyip çıktığımız için eve gitme ihtiyacı doğdu. Ama eve ilk gidişim, oraya ilk girişim o kadar zordu ki... Manzara o kadar kötüydü ki... Apartman tamamen boş, mahalle bomboş... Apartmana girdiniz, merdivenden çıkıyorsunuz, her yer kırık dökük. Benim evim 8. katta, 3. kattan sonrasını çıkamadım. Korkuluklara tutunarak kendimi yukarı çekerek, dizlerimi sürüyerek zor çıktım. Evden hemen birkaç parça eşya alıp bir an önce kendimizi apartmanın dışına atmaya çalıştık. Evde dökülen kırılan eşyalar olmuş, hiçbirini gözüm görmüyor. Bir an önce dışarı çıkmak istiyorsun. Sanki bir daha oraya hiç dönmeyecekmiş gibi kaçmak kurtulmak istedik.

İlaç tedarik etmede çok sıkıntı çekmedik. Tabii ilk günlerde depolar da hasar almıştı. Her iki depomuz da yıkılmıştı, çalışanları da yoktu. Ama 3. gün sağ olsun Selçuk Ecza, Antep'ten ilaç sipariş almaya başladı. Oradan tedarik ettik. Onun haricinde zaten ben 7 Şubat'ta nöbetçi-ydim. Dolayısıyla nöbet için biraz hazırlanmıştık, ilaçlarımız vardı. On-

larla idare ettik, Antep'ten gönderdiler. Taleplerin çoğunu karşıladık. Birkaç gün sonra da Ankara'dan merkezden Türkiye Eczacılar Birliği ilaç gönderdi. Tırlarla ilaç geldi. Oradan da insanlara dağıtım yaptılar.

Ama bazı insanlar...

Elimizden geldiğince yardımımızı ettik, insanlar o hâldeyken tabii ki oturup keyfimize bakamazdık. Nihayetinde biz de insanız, bir yerden sonra yoruluyorsun. Gecenin 11-12'si olmuş, o saatten sonra artık kapatıp dinlenmemiz gerekiyor ki ertesi gün kalkıp çalışabilelim. Kapatık. Elemanı da yolladım, dinlensin, ailesini görsün diye. O ara eczaneye birkaç kişi geldi. Onlara "Bilgisayarları kapattık, artık satış yapmıyoruz." dedim. Adamlar bağırmaya başladı. Camları kırıp içeri girmekle bizi tehdit ettiler. Ya bu kadar ilaç içinden sen nasıl alacaksın? Tamam, depremzedesin sen de enkazdan kurtulmuşsun ama istediğin ilaç çok acil, hayati bir şey olur, bir tansiyon ilacı olur, şeker ilacı olur veya enfeksiyon almışsındır, antibiyotik falan olur amenna, tabii ki veririm. İsteddiği ilaç yarını bekleyebilirdi. İnsanlar o kadar anlayışsızdı ki o süreçte, herkes bir an önce dediği olsun, düşüncesindeydi. 2-3 kişiydiler. Sonra eşim kibarca yarın gelin, yardımcı olalım, dedi. Bakın yorulduk, eleman da gitti, veremeyeceğiz, dedi. Bunlar yine bağırıştılar. Biz de polisi aradık.

İlk hafta 3-4 gün şehir sahipsizdi. Ne askeriye ne jandarma ne polis, şehri koruyacak kimse yoktu. O yüzden çarşıda eczanesi olan arkadaşlarımızın eczaneleri yağmalandı. İnsanlar girip camlarını kırıp ilaçları götürmüşler. Ben insanların bu hâlini anlayamıyorum. Hani bir ağrı kesiciye falan ihtiyacın vardır, girer alırsın. Ama bütün ilaçları heder etme pahasına yağmalamışlar. Kozmetik ürünlerini almışlar. Ya sen depremden çıkmışsın, o felaketi yaşamışsın.

Depremin ilk günü öğleden sonra eşimle acaba açık market var mı, bir şeyler bulabilir miyiz diye yukarıya, evin oraya doğru bir gidip bakalım dedik. Burada da kalabalığız, nihayetinde acıkılacak. İlk saatlerde canın bir şey yemek istemiyor ama sonrasında mecburuz. Marketlerin hepsinin yağmalandığı gördüm. İnsanlar bilmiyorum felaketi fırsata mı çevirmeye çalışıyorlar. Seninle aynı durumdaki bir insana bir de sen zarar veriyorsun. Bunu o durumda yapabilmek!..

Anlamıyorum, normal bir insanın yapabileceği iş değil. Hadi çocuğunun ihtiyacı vardır, açtır, süt alırsın. Ama aldığın yiyecek de değil gıda da değil temizlik de değil. Her şeyi yağmalamışlar. Marketler bomboştu.

Odaya bildirdim, dedim, bakın ben tehdit aldım, gece de burada yatıyorum çocuklarımla, adam silahını alıp gelse ne yapabilirim? O gece ben zaten yorgunluktan azıcık uykuya dalsam sığıyorum, o adamlar tekrar gelirse, gerçekten kırarlarsa, bize zarar verirlerse diye.... 3 gün sonra hastanenin bahçesine jandarmadan özel bir ekip geldi, beklediler. Ondan sonra bir daha yaşanmadı.

“

İlk gece Ankara'dan
gelen, yardım getiren o 5
genç... Onlar geldiğinde
çok duygulandım,
ağladım. İnsanların sıcak
yuvasını, eşini, çocuğunu,
evini bırakıp da o kar kış
kıyamette buraya gelmesi
parayla pulla olacak iş
değil. Bunun tarifi yok.

“Parayla Pulla Olacak İş Değil!”

Nefer Ülker. Elbistanlı. 14 yıldır memleketinde galericilik yapıyor.

361

Deprem olunca hemen dışarıya çıktık. Petrole gittik, aşırı kalabalık... Herkes perişan ve panik hâlinde... Evlere girmeyin, artçılar olacak, denince arabalarda bekledik. Daha sonraki vakitlerde eve girdik. İlk başta hiç yıkım görmedim. Sabah Elbistan’da sadece 3 yerin yıkıldığını duyduk. İş yerine geldik. İlk yıkılan bina buradaydı. Karşıda, Yüksel Aksesuar’ın hemen yanında bir bina vardı. Onun yanında da Otel Ceyhan var. O bina yıkılınca otele de zarar verdi. 12 saniye de yıkılmış. Dükkânın kamera kaydından gözüküyordu. Sabahleyin eşimle kayınbabamlara gitmiştik. Ben de köye gideceğim. Ailem ilk depremden sonra oraya gitmişlerdi.

Gözlükçü bir arkadaşım var, Merdan Optik, çarşıdan onu da alayım, dedim. Beraber bu enkaza bakmaya geldik. Çok kalabalıktı. Devam ettik arabayla. Karayollarının orada ikinci depreme yakalandık. Hemen öncesinde ben arkadaşşıma, “Yusuf bu araba gitmiyor!” diyordum. Hızım da 20-30’dı. Cümlem bitmeden deprem başladı. Binalar gözümüzün önünde patır patır devrildi. Biz tabii bunları sadece 3-5 saniye gördük. Sonra tozdan hiçbir şey görünmedi. Arabadan çıkahm dedik, inerken düştük. Yusuf ile yere yuvarlandık. Kapıları açık kaldı, kapatamadık. İndiğimizde ayakta duramadık. Böyle dalga hâlinde gidiyor, masa boyu kadar yükseliyor.

En sıkıntılı bölge zaten orası, Karayollarının, Grand Otel’in bulunduğu cadde idi. Karayolları Bölge Şefliğinin içine girdim. Orada,

garajın içinde kademe bölümü varmış, tek katlı bir yerdi. Oradan herhâlde 40-50 tane kadın “Yavrularım” diye bağırarak çıktılar. Binada çocukları varmış. Kadınların sanki etlerini koparıyorlar, öyle çığlık atıyorlar. Herkes panik hâlindeydi.

Yollar kapalı zaten, bir yere gidemiyorsun. Zor bela yol bularak arabayla çıktık. Abimi aradım, kendisi Maraş’ta avukattır. Ailemize ulaşmaya çalıştık. Sonra bütün aile galeride birleştik. Burası çelik konstrüksiyon bir yapı, onun için buraya geldik. Köyden soba getirdik. Su yok, elektrik yok, internet yok, yemek yok, yani hiçbir şey yok. Kardeşim termik santralden 200 tane kadar ekmek getirdi. Piring pilavı, ekmek, birkaç meyve suyu... Onu buradakilere dağıttık.

Yakıtı biten, üşüyen geldi

Galeride 5-10 aileyiz: Kayınvalidemler, babamılar, abimler, ablamalar, yengelerim, 40-50 kişi kadar varız. Karşımızda tek katlı otogar binası var. 12 dönüm boş bir alan tabii çevresi, herkes oraya toplandı. Akşam oldu, hava soğudu, kar yağmaya başladı. Yiyecek, içecek yok ama burada soba yanıyor. Jeneratör yoktu, arabaların farlarını açmıştık. Oradakileri çağırdık. Önce gelmeye çekindiler, rahatsız etmek istemediler. Saat 9 gibi millet iyice üşümeye başladı. Arabasının yakıtı bitenler, üşüyenler çaresiz kalınca gelmeye başladılar. Dışarıdan, Çorum’dan gelen bir aile vardı, iki kadın iki erkek. Karşıdaki binada kızıyla torunu rahmetli olmuş. Onları enkazdan çıkarmak için burada iki üç gün beklediler. Sonrasında 15-20 aile daha geldi buraya. Kalabalıklaştınca oturacak yer kalmadı, gittik köyden sandalye minder getirdik. Yerlere halı serdik, minder attık. Koltukları çıkardık. 2-3 günümüz böyle geçti.

Birinci günden itibaren insanlar yardım getirmeye başladılar. Samsun’dan bir arkadaşım aradı “Abi 10.000 ekmek, şu kadar kıyafet aldım, çıktım geliyorum.” dedi. Sabaha karşı Balıkesir Bandırma’dan abimin arkadaşı 30 tane powerbank, 2 tane jeneratör ile geldi. Bu ilk yardımlar bize can oldu. Çünkü insanlar aç, yiyecek bir şey yok, su yok. Sobada kar suyunu eritiyoruz, tualete döküyorum ki bayanlar girebilsin diye. Şimdi biz 2-3 gün kardeşimin santralden getirdiği kavurma, meyve suyu ve ekmekleri burada milletle paylaştık. Karşıda

insanlar aç. Kucağında çocuğu olan var, kıyafeti olmayan var. Kimi de evden terlikle fırlamış. Biz o gece burada 100 kişiye yakın vardık. Bazıları gitmek için program yapıyor. Bu cadde ana baba günü. İş makineleri var, insanlar var, trafik kapalı... O saatler Ankara'dan da 5 kişilik bir grup geldi. Bize "Biz emlakçıyız. Galeriyi görünce girdik. Arabada yiyecek, içecek, kıyafet, çocuk maması, terlik, bot falan var." dediler. Arabayı boşalttık. Emin olun Cenab-ı Allah öyle bir bereket verdi ki o arabadakileri dağıtmakla bitiremedik. 4 saat dağıttık, bitmiyor. Tır falan değil, transitti. Tır olsa anlarız. Küçükük bir transiti bitiremedik dağıtmakla. O arkadaşlar burada 3-4 gün kaldı. Enkazlara gittiler, geceleri gelip ısındılar, geri gittiler. 2. günü Erdem abiyle jeneratörü kurmaya uğraştık. Ondan sonra 4. günü ben ve ailem İstanbul'a gitme kararı aldık. 17 kişi, eşim, çocuklar, annem, babam hep beraber...

Avukat olan kardeşim Sinan ve Hasan abim burada kaldı. Bir de elemanım vardı, o da burada kaldı. Abim burada 15 gün dağıtım yaptı. Bu arada o emlakçılardan sonra gelen tırları yan tarafa boşalttık. Bizim burası 1000 metrekare bir alan. Gelen odun, kömür, soba, powerbank, yemek, gıda, kıyafet, ne varsa burada ayrıştırdık.

Koordinasyon merkezi gibi çalıştık

Burası koordinasyon merkezi değil tabii, fakat geçerken görüyorlar ya da bizim çevremizden gönderilen yardımlar geliyor. Şimdi ben 14-15 yıldır bu işin içindeyim. Adam Kayseri'de yedek parça satıyor. Nefer, diyor. İki tır odun gönderiyorum. Ben diyorum ki çuvalı gönder. İş sonra çözdük, ilk başta bilemedik. O, çuvala odun gönderiyor. Diyorum ki monta, bota ihtiyaç var, onları gönderiyorlar. Arkadaşım aradı Samsun'dan, ne istiyorsun, dedi. Powerbank gönder, dedim, telefonları şarj etmek için. Yani buraya gelen yardımlar genelde bizim çevremizdendi.

Bir hafta sonra buraya elektrik gelmeye başlamış. Yeni yardımlar olduğunda da ben telefonla haber veriyorum, "Ceyhun Bey Maraş'tan 1000 adet bot getiriyor. İhtiyacı olanlar Nefer Oto'dan temin edebilir." diye yazıyorum. Bahkeshirli 10 kişilik bir grup geldi. Onlarla beraber, gelen yardımları burada grup grup ayrıştırmaya başladık. Bebek

maması, kıyafet ve onun gibi şeyleri ayrı ayrı sınıflandırdık. Bu şekilde 15 gün yardım dağıttık. Ondan sonra AFAD'a devrettik. İnsanların akınından bahçe kapısını kapatmak zorunda kaldık. Bahçe kapısını kapatıp gelenleri sırayla alıyorduk. Çünkü insanlar ipin ucunu kaçırmaya başlamıştı. Geliyor, bir mont almıyor, ikinciye de alıyor. Diyoruz ki bir tane aldın, senden sonra ihtiyacı olan da var. Adam bu sefer diyor ki babanın malını mı veriyorsun! İnsanlarda bir açlık psikolojisi oluştu. Yağma ve hırsızlık da bundan dolayı meydana geldi. 3-4 gün mahşer yeri gibiydi buralar. Çalışan arkadaşım 75 gün burada yattı kalktı. Gelen polisler de kaldı burada. Çünkü soba yanıyordu.

Abimin ayağından 10 gün boyunca bot çıkmadı, bundan dolayı kalbinden rahatsızlandı. İstanbul'a geldi tedavi olmak için. Gelince doktora götürdük. Doktor dedi ki, kan biraz yavaşladığından dolayı rahatsızlık geçirmişsin. Elimizden geldiğince insanlara böyle yardım ettik. Sanal market arabamızla köylere servis yaptık. Köy muhtarlarıyla görüştük. İhtiyaçları olan malzemeleri köylere arabayla taşıdık. Çok zor günlerdi, Allah yaşatmasın.

İnsanlar perişan, ben duramıyorum

Balıkesir'den gelen ekip 3-5 gün kaldıktan sonra dönmüşlerdi. Adam evine gidiyor, duş alıyor, yatağa uzanınca rahatsız oluyor, geri ekibi toplayıp geliyor. Diyor ki insanlar orada perişan, ben duramıyorum. Evlerinde bir gün yattılar, sonra geri geldiler. İnsanlar burada böyle yardım etti. Buradaki yükü dışarıdan gelen insanlar kaldırdı. Adamın biri 3 kızıyla beraber İstanbul'dan karavanı ile geldi. Arka mutfakta çorba yapıp karton bardaklarla çorba dağıttı. Sobanın etrafında hanımlar var diye -23 derecede dışarıda yatan oldu. Güzel bir milletiz. Çok iyi bir milletiz. Tabii kötüsü de var mı, var. Allah bu millettten razı olsun. Burası birlikte ayağa kalktı, bu iyi insanların sayesinde.

O günlerden unutamadığım, hâlâ aklımda olan birkaç hatıra var. Biri şuydu: Dışarıya çıktım, karşıdaki enkaza doğru yürüyecektim. Enkazdan bu tarafa doğru bir tane kız çocuğu geliyordu, ayağı kopuk. Daha önceden, deprem öncesinde kopmuş gibiydi. Koltuk değnekleriyle buradan hızlı bir şekilde gitmeye çalışıyordu. Onun karın, yağmurun altındaki görüntüsünü unutamıyorum.

Diğeri de ilk gece Ankara'dan gelen, yardım getiren o 5 genç... Onlar geldiğinde çok duygulandım, ağladım. İnsanların sıcak yuvasını, eşini, çocuğunu, evini bırakıp da o kar kış kıyamette buraya gelmesi parayla pulla olacak iş değil. Bunun tarifi yok. Düşünün, İstanbul'dayım veya Kayseri'de yaşıyorum. Kardeşimi, eşimi toplayıp buraya gelip karda kıyamette insanlara yardım ediyorum. Bunu yapmak çok zor, ama yaptılar. Geldiler, o karda kışta dışarıda yattılar. Arabada yattılar. Bu çok etkiledi beni. Düşün, evini terk ediyor adam, 3-5 ay kendini buraya adıyor. -25 derecede burada odun dağıtıyor kapı kapı... Hiçbirimiz bir günümüz ayrı geçsin istemeyiz ailemizden. Ama o iyi yürekli insanlar bunu yaptı. Biz onlardan razıyız, Allah da hepsinden razı olsun.

